

**UCHWAŁA NR XII/54/2015
RADY MIEJSKIEJ W GRYBOWIE**

z dnia 1 października 2015 r.

w sprawie uchwalenia "Strategii Rozwoju Miasta Grybowa na lata 2015 - 2020".

Działając na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity z 2013 r. Dz. U. poz. 594 z późn. zm.) Rada Miejska w Grybowie uchwala, co następuje:

§ 1.

Zatwierdza się i przyjmuje do realizacji "Strategię Rozwoju Miasta Grybowa na lata 2015-2020" w brzmieniu jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2.

Traci moc uchwała Nr XXVI/148/2013 Rady Miejskiej w Grybowie z dnia 30 stycznia 2013 r. w sprawie uchwalenia "Strategii Rozwoju Miasta Grybowa na lata 2013-2020".

§ 3.

Wykonanie uchwały zleca się Burmistrzowi Miasta Grybowa.

§ 4.

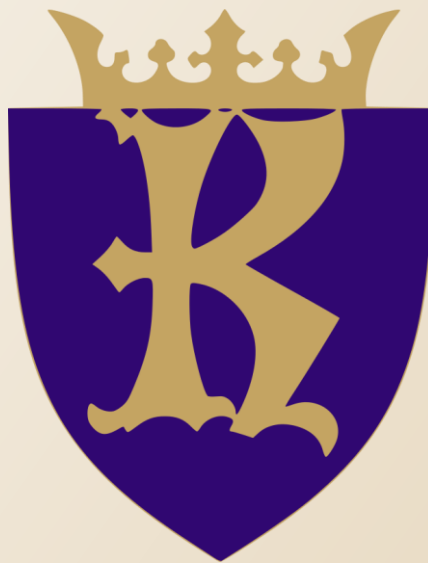
Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Grybowie

Józef Góra

Załącznik do Uchwały Nr XII/54/2015
Rady Miejskiej w Grybowie
z dnia 1 października 2015 r.

Strategia Rozwoju Miasta Grybowa na lata 2015 - 2020

Grybów, lipiec 2015 r.

**Opracowanie Strategii – umowa między Powiatowym Centrum Funduszy Europejskich
a FRDL Małopolskim Instytutem Samorządu Terytorialnego i Administracji w Krakowie**

FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW
UNII EUROPEJSKIEJ W RAMACH EUROPEJSKIEGO
FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

**Aktualizacja Strategii INSTYTUT STRATEGII I WSPÓŁPRACY „INTERcharrette” Sp. z o.o.
na zlecenie:**

Miasta Grybów

na podstawie Umowy zawartej w dniu 2 czerwca 2015 r. pomiędzy:

MIASTEM GRYBÓW

z siedzibą: ul. Rynek 12, 33 – 330 Grybów

NIP: 738-101-02-74

REGON: 491893210

a

INSTYTUTEM STRATEGII I WSPÓŁPRACY „INTERcharrette” Sp. z o.o.

z siedzibą: ul. Legionów 5A/10, 33-100 Tarnów

NIP: 873-325-44-79

REGON : 360796483

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	Str. 5
KRAJOWE I REGIONALNE DOKUMENTY STRATEGICZNE DOTYCZĄCE ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO MAŁOPOLSKI I KRAJU	Str. 10
Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Str. 10
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE	Str. 20
Plan Konwergencji Rzeczypospolitej Polskiej (Aktualizacja 2014 r.)	Str. 25
Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo	Str. 25
Strategiczne Ramy Rozwoju UE 2014 – 2020 (Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu)	Str. 29
Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011 – 2020. „Małopolska 2020” Nieograniczone możliwości	Str. 31
Strategia Rozwoju Polski Południowej w obszarze Województw Małopolskiego i Śląskiego do roku 2020	Str. 57
Narodowy Plan Rewitalizacji 2022	Str. 58
Krajowa Polityka Miejska 2020	Str. 61
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020	Str. 62
Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014 – 2020	Str. 64
PROGRAMY OPERACYJNE PERSPEKTYWY 2014 – 2020	Str. 78
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 -2020	Str. 78
Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014 -2020	Str. 81
Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014 -2020	Str. 84
Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014 -2020	Str. 90
Subregionalny Program Rozwoju 2014-2020 – subregion sądecki	Str. 91
NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI Z DIAGNOZY SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ	Str. 93
Metodologia badania	Str. 93
Wyniki	Str. 94
Wyniki szczegółowe	Str. 103
ANALIZA SWOT	Str. 108
WIZJA	Str. 111
MISJA	Str. 112
OBSZARY STRATEGICZNE	Str. 113

PLAN OPERACYJNY STRATEGII ROZWOJU MIASTA GRYBÓW na lata 2015-2020	Str. 114
OBSZAR STRATEGICZNY NR 1 - GOSPODARKA I RYNEK PRACY	Str. 119
1.1 Rozwój infrastruktury gospodarczej	Str. 120
1.2 Rozwój aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców	Str. 121
1.3 System edukacji wspierający rozwój kapitału intelektualnego	Str. 122
1.4 Rozwój kształcenia zawodowego i wspieranie zatrudnienia	Str. 123
OBSZAR STRATEGICZNY NR 2 – TURYSTYKA I DZIEDZICTWO KULTUROWE	Str. 125
2.1 Budowa spójnej oferty turystycznej i kulturowej	Str. 126
2.2 Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej i kulturowej	Str. 127
2.3 Ochrona krajobrazu kulturowego i dziedzictwa	Str. 128
OBSZAR STRATEGICZNY NR 3 – WEWNĘTRZNE I ZEWNĘTRZNE POWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE	Str. 131
3.1 Wsparcie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej miasta	Str. 132
3.2 Wewnętrzna spójność komunikacyjna	Str. 134
3.3 Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego	Str. 135
OBSZAR STRATEGICZNY NR 4 – SPRAWNOŚĆ ADMINISTRACYJNA	Str. 137
4.1 Nowoczesne zarządzanie publiczne	Str. 137
4.2 Współpraca międzygminna, międzysektorowa i międzynarodowa	Str. 138
OBSZAR STRATEGICZNY NR 5 – KAPITAŁ SPOŁECZNY	Str. 141
5.1 Poprawa dostępności do usług edukacyjnych na wysokim poziomie	Str. 142
5.2 Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej	Str. 143
5.3 Sprawna i integrująca polityka społeczna	Str. 144
5.4 Dbłość o stan środowiska naturalnego	Str. 145
5.5 Wysokie poczucie bezpieczeństwa publicznego	Str. 146
OBSZAR STRATEGICZNY NR 6 – REWITALIZACJA MIASTA	Str. 149
6.1 Poprawa warunków życia mieszkańców Miasta Grybów w sferze bytowej, ekologicznej oraz społecznej	Str. 150
6.2 Podniesienie walorów estetycznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznej	Str. 150
6.3 Dbłość i rewitalizacja obiektów o wartości historycznej i kulturowej	Str. 150
6.4 Nadanie nowych funkcji kulturalno – turystycznych poprzez budowę i modernizację infrastruktury kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej	Str. 150
SYSTEM MONITORINGU I EWALUACJI STRATEGII	Str. 152
POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA NOWA PERSPEKTYWA	Str. 158

WPROWADZENIE

Strategię Rozwoju Gminy należy postrzegać jako długofalowy proces wytyczania i osiągania celów wspólnoty samorządowej. Określa ona generalny kierunek, aspiracje i priorytety rozwoju społeczno-gospodarczego jednostki oraz przedstawia metody i narzędzia wdrożeniowe. Zapisy Strategii stanowią zatem determinantę decyzji merytorycznych, organizacyjnych i finansowych podejmowanych przez władze samorządowe. Dokument jest także odpowiedzią na ustawowy wymóg prowadzenia polityki rozwoju w oparciu o Strategię, jak również skuteczną próbę dostosowania się do standardów europejskich.

Opracowanie Strategii – umowa między Powiatowym Centrum Funduszy Europejskich a FRDL Małopolskim Instytutem Samorządu Terytorialnego i Administracji w Krakowie.

Niniejsza Strategia Rozwoju Miasta Grybowa powstała w ramach realizacji umowy nr PCFE.273.15.2012 z dnia 05.06.2012 roku, zawartej pomiędzy Powiatem Nowosądeckim – Powiatowym Centrum Funduszy Europejskich a Fundacją Rozwoju Demokracji Lokalnej. Przedmiotem umowy była „Aktualizacja lub opracowanie Strategii Rozwoju Gminy na lata 2013 – 2020 dla każdej z 14 Gmin Powiatu Nowosądeckiego – Partnerów Projektu pn.: „Nowosądecka Akademia Samorządowa”, a wykonawcą zamówienia – jednostka terenowa FRDL: Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji w Krakowie. Wspomniany projekt realizowany jest przez Powiat Nowosądecki w partnerstwie z 14 Urzędami Miast/Gmin¹ w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet V Dobre rządzenie, Działanie 5.2 Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej, Poddziałanie 5.2.1 Modernizacja zarządzania w administracji samorządowej.

Aktualizacja Strategii – umowa między MIASTEM GRYBÓW a Instytutem Strategii i Współpracy „INTERcharrette” Sp. z o.o. w Tarnowie.

Przesłanki budowy nowych dokumentów strategicznych w JST:

Obecnie, zasadniczy nurt przesłanek formalno-prawnych uzasadniających potrzebę weryfikacji dokumentów strategicznych JST, wynika ze zmian w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz wiąże się z aktualizacją dokumentów europejskich (Europa 2020), krajowych (Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2030 r., Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2020 r., Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do 2030 r.) i regionalnych (Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020) oraz przyjęciem nowego paradygmatu polityki regionalnej, wprowadzonego przyjęciem 13 lipca 2011 roku Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR). Podobnie jak inne JST, Samorząd Miasta Grybowa zobligowany jest do przeglądu i weryfikacji strategii rozwoju w kontekście

¹ Urząd Gminy Chelmec, Urząd Gminy Kamionka Wielka, Urząd Gminy Grybów, Urząd Gminy Grybów, Urząd Gminy Rytro, Urząd Gminy Gródek nad Dunajcem, Urząd Miasta Grybów, Urząd Gminy Grybów, Urząd Gminy Korzenna, Urząd Gminy Łabowa, Urząd Gminy Łososina Dolna, Urząd Miasta i Gminy Uzdrowskiej Muszyna, Urząd Miasta i Gminy Piwniczna – Zdrój, Urząd Gminy Podgórznie oraz Urząd Miasta i Gminy Stary Sącz.

dostosowania jej założeń do wytycznych i rekomendacji płynących z dokumentów o charakterze nadrzędnym.

Ponadto w procesie budowy nowej Strategii bardzo ważną rolę odgrywają przeobrażenia, jakie zaszły w sferze realnej, tj. rzeczywiste procesy i zjawiska (natury gospodarczej, społecznej, zarządczej, itp.) wpływające na rozwój miasta. Poniżej przedstawiono kluczowe przesłanki uzasadniające potrzebę aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Grybowa:

1. Dostosowywanie polityki rozwoju do zmieniających się uwarunkowań społecznych oraz gospodarczych w mieście i jego otoczeniu.

Miasto Grybów to nie tylko wydzielony granicami administracyjnymi obszar, ale przede wszystkim społeczność lokalna, w której na bieżąco ulega zmianie sytuacja demograficzna i gospodarcza. Kilka ostatnich lat upłynęło pod znakiem szeregu poważnych przeobrażeń, które w dużym stopniu odbiły się także na mieście, jak np.: ogólnoswiatowe spowolnienie gospodarcze (i związane z tym mniejsze dochody budżetowe), rosnące dysproporcje w rozwoju na szczeblu międzygminnym i subregionalnym, deficyt finansów publicznych, czy zmiana obserwowanych trendów demograficznych. Nowa Strategia Rozwoju Miasta Grybowa wyznacza cele oraz kierunki interwencji, służące podnoszeniu konkurencyjności oraz przełamywaniu strukturalnych problemów gospodarczych i społecznych. Są to wyzwania, którym miasto musi sprostać w dobie postępującego procesu globalizacji, nasilającej się konkurencji, informatyzacji wielu sfer życia i rozwoju gospodarki opartej na wiedzy.

2. Dostosowanie Strategii Rozwoju Miasta Grybowa do nowych dokumentów strategicznych szczebla regionalnego i krajowego.

Ostatnie lata to okres powstawania nowych i aktualizacji poprzednich wersji dokumentów strategicznych szczebla krajowego i regionalnego.

Nadrzędną pozycję zajmuje wśród nich Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020, która określa nowe ramy funkcjonowania konkurencyjnego województwa. Istotnymi dla planowania rozwoju są również dokumenty szczebla krajowego, w tym Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 ², przyjęta 13 lipca 2010 r. oraz Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju (DSRK) do 2030 r. i Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju (ŚSRK) do 2020 r. Uwzględnienie wytycznych i rekomendacji płynących z tych dokumentów pozwoli na skorelowanie Strategii Rozwoju Miasta Grybowa z priorytetami rozwojowymi województwa małopolskiego, a w dalszej perspektywie na korzystanie z nowych narzędzi polityki regionalnej (np. kontrakt terytorialny).

Do głównych dokumentów strategicznych, w oparciu o które prowadzona jest polityka rozwoju w nowym systemie zarządzania rozwojem, którego podstawę stanowi ustawa z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, , należą:

- ✓ Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności - przyjęta przez Radę Ministrów dnia 5 lutego 2013 r.

² Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020,

http://www.wrotamalopolski.pl/root_BIP/BIP_w_Malopolsce/root_UM/podmiotowe/Strategia/dokument/SRWMM+2015/default.htm
[data dostępu: 4.09.2012].

- ✓ Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo - przyjęta przez Radę Ministrów dnia 25 września 2012 r.

Realizacji celów rozwojowych Strategii Rozwoju Kraju 2020 służy 9 strategii zintegrowanych:

- ✓ Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki "Dynamiczna Polska 2020" (Ministerstwo Gospodarki) – przyjęta przez Radę Ministrów dnia 15 stycznia 2013 r.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 (Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej) – przyjęta 18 czerwca 2013 r.
- ✓ Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku) (Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej) – przyjęta przez Radę Ministrów dnia 22 stycznia 2013 r.
- ✓ Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” Perspektywa 2020 r. (Ministerstwo Gospodarki) – przyjęta 15 kwietnia 2014 r.
- ✓ Strategia Sprawne Państwo 2020 (Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji) – przyjęta przez Radę Ministrów dnia 12 lutego 2013 r.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego) – przyjęta przez Radę Ministrów dnia 26 marca 2013 r.
- ✓ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego – Regiony, miasta, obszary wiejskie (Ministerstwo Rozwoju Regionalnego) – przyjęta przez Radę Ministrów dnia 13 lipca 2010 r.
- ✓ Strategia rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa (SZRWiR) na lata 2012–2020 (Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi) – przyjęta przez Radę Ministrów dnia 25 kwietnia 2012 r.
- ✓ Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP 2022 (Ministerstwo Obrony Narodowej) – przyjęta przez Radę Ministrów dnia 9 kwietnia 2013 r.

Ponadto:

- ✓ Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 – przyjęta przez Radę Ministrów dnia 13 grudnia 2011 r.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 jest najważniejszym długookresowym, krajowym dokumentem strategicznym, dotyczącym zagospodarowania przestrzennego. Projekt KPZK 2030 został opracowany na podstawie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 roku, jednocześnie wpisując się w zintegrowany system zarządzania rozwojem Polski.

3. Uspójnienie horyzontu czasowego Strategii Rozwoju Miasta Grybowa z horyzontem czasowym nowego okresu programowania UE oraz dokumentów nadrzędnych.

Odrębną przesłanką weryfikacji Strategii Rozwoju Miasta Grybowa jest zidentyfikowana potrzeba uspójnienia horyzontu czasowego strategii rozwoju miasta – do roku 2020, dla której bezpośrednim uzasadnieniem jest:

- przyjęcie horyzontu obejmującego w całości kolejną perspektywę finansową Unii Europejskiej (tj. 2014-2020);
- przyjęcie horyzontu zbieżnego z horyzontem regionalnej strategii rozwoju i większości JST w Małopolsce;
- potrzeba zapewnienia spójności z perspektywą przyjętą dla nowej Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego.

4. Dostosowywanie Strategii Rozwoju Miasta Grybowa do tworzonego Subregionalnego Programu Rozwoju – dla Subregionu sądeckiego.

Subregionalny Program Rozwoju 2014-2020 ma za zadanie wskazać politykę rozwoju dla każdego z pięciu obszarów województwa (Krakowski Obszar Metropolitalny, Małopolska Zachodnia oraz subregiony: tarnowski, sądecki, podhalański) w oparciu o ich atuty. Ma także przyczynić się do większego zaangażowania i współpracy lokalnych środowisk na rzecz przygotowania wspólnych przedsięwzięć ważnych dla rozwoju subregionu. Docelowo SPR będzie prezentował zarówno politykę wspierania rozwoju poszczególnych subregionów, jak i uzgodnione w subregionach listy przedsięwzięć, które będą mogły uzyskać dofinansowanie ze środków nowego programu regionalnego współfinansowanego z środków europejskich.

Metodologia i etapy prac

Zgodnie z koncepcją umowy pomiędzy Powiatowym Centrum Funduszy Europejskich a FRDL Małopolskim Instytutem Samorządu Terytorialnego i Administracji w Krakowie, prace prowadzone nad opracowaniem Strategii oparte zostały o model ekspercko-partycypacyjny – zespół konsultantów tworzyli pracownicy Wydziału Programów i Projektów FRDL MISTiA.

Pierwszym etapem prac była inwentaryzacja dokumentów planistycznych, będących w posiadaniu Gmin. Konsultanci MISTiA dokonali analizy istniejących dokumentów strategicznych pod kątem ich rodzaju, struktury, jakości oraz aktualności, efektem czego powstał „Raport z inwentaryzacji i analizy dokumentów strategicznych 14 Gmin Powiatu Nowosądeckiego”. Raport zawiera przegląd najważniejszych elementów poszczególnych dokumentów gminnych: część diagnostyczna, wizja i misja, analiza SWOT, kierunki rozwoju, cele i zadania. Dokumenty objęte analizą charakteryzował różnorodny zakres tematyczny i układ kompozycyjny oraz zastosowanie odmiennych metodologii. Wykazano jednak, że rozbieżność ta nie jest pochodną różnic w uwarunkowaniach rozwojowych jednostek. Gminy Powiatu Nowosądeckiego cechują podobne atuty i słabe strony, a także szanse i zagrożenia, co przekłada się na zbieżne ze sobą kierunki rozwoju i cele strategiczne. W niektórych przypadkach występują dodatkowe zasoby (np. walory uzdrowiskowe) determinujące określone ścieżki rozwoju. W wyniku inwentaryzacji ustalono, że wszystkie Gminy wymagają opracowania nowych dokumentów strategicznych i sprecyzowano harmonogram koniecznych prac.

Kolejny etap obejmował opracowanie i przekazanie projektów dokumentów planistycznych przygotowanych dla poszczególnych JST. W ramach procesu przygotowywania nowych opracowań uwzględniono materiały z konsultacji społecznych, prowadzonych w Gminach Powiatu Nowosądeckiego, biorących udział w Projekcie „Nowosądecka Akademia Samorządowa”. Celem konsultacji było poznanie opinii mieszkańców w sprawach najistotniejszych w kontekście rozwoju wspólnoty samorządowej, a także najważniejsze wnioski płynące z diagnozy, przygotowanej specjalnie na potrzeby realizacji zadania. Przy opracowaniu projektów Strategii Rozwoju, szczególną uwagę zwrócono na założenia i wytyczne zawarte w dokumentach wyższego rzędu, tj.: Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 i Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego, a także Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego i Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego, Subregionalny Program Rozwoju – dla subregionu sądeckiego.

24 września robocze wersje dokumentów przesłane zostały do Gmin, celem zasięgnięcia opinii Kierownictwa i pracowników Urzędów. Ostateczny termin zgłaszania uwag upłynął z dniem 15 października, wprowadzone zostały konieczne modyfikacje i poprawki w treści dokumentów. Ponadto, w okresie: 23 października – 8 listopada 2012 roku w poszczególnych Gminach odbywały się otwarte sesje poświęcone prezentacji i konsultacji opracowanych projektów Strategii. Następnie przygotowane zostały i przekazane ich ostateczne wersje. Przeprowadzono także szkolenia dla pracowników Urzędów Gmin – Partnerów Projektu z systemu monitoringu Strategii i jej ewaluacji (okres 19 – 27 listopada 2012).

STRUKTURA STRATEGII ROZWOJU

Strategia Rozwoju Miasta Grybowa składa się z kilku części:

- wprowadzenia,
- rozdziału opisującego krajowe i regionalne dokumenty strategiczne,
- wniosków z diagnozy społeczno-gospodarczej,
- propozycji wizji i misji,
- analizy SWOT,
- planu operacyjnego Strategii - obszary strategiczne, cele strategiczne i operacyjne, kierunki interwencji (propozycje zadań i projektów),
- mierników realizacji Strategii,
- systemu monitoringu i ewaluacji Strategii,
- potencjalnych źródeł finansowania.

Autorzy opracowania pragną podziękować wszystkim pracownikom Urzędu i uczestnikom prac warsztatowych za poświęcony czas, odpowiedzialność w podejściu do spraw publicznych oraz merytoryczne zaangażowanie w proces opracowywania niniejszej Strategii.

KRAJOWE I REGIONALNE DOKUMENTY STRATEGICZNE DOTYCZĄCE ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO MAŁOPOLSKI I KRAJU

Strategia Rozwoju Miasta Grybowa na lata 2015 – 2020 jest powiązana z następującymi dokumentami na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym:

- Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju.
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020:

REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE.

- Plan Konwergencji Rzeczypospolitej Polskiej (Aktualizacja 2014 r.).
- Strategia Rozwoju Kraju 2020.

Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo.

- Strategiczne Ramy Rozwoju UE 2014 – 2020

(Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu).

- Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011 – 2020. „Małopolska 2020” Nieograniczone możliwości.
- Strategia Rozwoju Polski Południowej w obszarze Województw Małopolskiego i Śląskiego do roku 2020.
- Narodowy Plan Rewitalizacji 2022.
- Krajowa Polityka Miejska 2020.
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020.
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014 – 2020.
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 -2020.
- Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014 -2020.
- Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014 -2020.
- Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014 -2020.
- Subregionalny Program Rozwoju 2014-2020 – subregion sądecki

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.) (art. 9 ust. 1) – *dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.*

Stanowi najszerszy i najbardziej ogólny element nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego założenia zostały określone w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju kraju oraz przyjętym przez Radę Ministrów dnia 27 kwietnia 2009 r. dokumencie *Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski*. W przypadku tej Strategii to okres prawie 20 lat, gdyż przyjętym przy jej konstruowaniu horyzontem czasowym jest rok 2030.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju powstawała w latach 2011 i 2012. Uwzględnia ona uwarunkowania wynikające ze zdarzeń i zmian w otoczeniu społecznym, politycznym i gospodarczym Polski w tym okresie. Opiera się również na diagnozie sytuacji wewnętrznej, przedstawionej w raporcie *Polska 2030. Wyzwania rozwojowe* z 2009 roku, w stosunku do diagnozy z lat 2008 i 2009 uzupełnione zostały o elementy, które wiążą się z trwającym na świecie i w Europie kryzysem finansowym i spowolnieniem gospodarczym. Założeniem wyjściowym przy konstruowaniu Strategii stała się konieczność przezwyciężenia kryzysu finansowego w jak najkrótszym czasie. Wolniejszy rozwój spowodowałby, że jakość życia ludzi poprawiałaby się bardzo wolno. Niezbędne jest zbudowanie przewag konkurencyjnych na kolejne dziesięć lat, czyli do 2030 r. tak, aby po wyczerpaniu dotychczasowych sił rozwojowych Polska dysponowała nowymi potencjałami wzrostu w obszarach dotychczas nieeksploatowanych.

Tym samym Strategia nie jest manifestem politycznym, a dokumentem rządu RP o charakterze analitycznym i rekomendacyjnym – stanowi opis nowego projektu cywilizacyjnego zorientowanego na przyszłość, w perspektywie do 2030 r.

Celem głównym dokumentu Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce.

I. Makroekonomiczne ramy rozwoju Polski do 2030 r.

Kluczowy projekt I.1: Zwiększenie udziału wydatków rozwojowych (m.in. na edukację, zdrowie, badania i rozwój oraz infrastrukturę) do 17,67% PKB w 2030 r., przy jednoczesnym obniżeniu presji na wzrost ogólnych obciążeń podatkowych.

Kluczowy projekt I.2: Zmiany w strukturze opodatkowania zmierzające do wzmacniania bodźców ekonomicznych sprzyjających oszczędzaniu (w tym: na starość i zużywanej energii), inwestowaniu (w tym: w kapitał produkcyjny, nowoczesne technologie oraz prace badawczo - rozwojowe), akumulacji kapitału ludzkiego w przebiegu życia oraz zachęcających do podejmowania pracy i aktywności ekonomicznej wszystkie grupy społeczne między 15 a (co najmniej) 65 rokiem życia.

Kluczowy projekt I.3: Trwała redukcja deficytu sektora finansów publicznych skorygowanego o czynniki cykliczne do 1% PKB dla podniesienia stabilności makroekonomicznej Polski.

Kluczowy projekt I.4: Wykorzystanie procesu dostosowawczego związanego z wejściem do strefy euro do stabilizacji fiskalnej i monetarnej.

II. Kreatywność indywidualna i innowacyjna gospodarka

Kluczowy projekt II.1: Stworzenie powszechnie dostępnej oferty wczesnej edukacji i opieki wysokiej jakości, nastawionej na wczesną interwencję oraz edukację dzieci i rodziców.

Kluczowy projekt II.2: Wprowadzenie nowych modeli kształcenia nauczycieli oraz kariery zawodowej nauczycieli, sprzyjających wybieraniu zawodu nauczyciela i pozostawania w nim przez najlepszych.

Kluczowy projekt II.3: Kontynuacja zmian w dotychczasowym modelu edukacji w kierunku jego zorientowania na kształcenie kluczowych kompetencji i postaw niezbędnych na rynku pracy oraz personalizacja nauczania na wszystkich etapach edukacji.

Kluczowy projekt II.4: Poprawa jakości kształcenia na poziomie wyższym poprzez wzmocnienie mechanizmów konkurencji między uczelniami, projakościowe finansowanie i ułatwienie transferu edukacja – praca.

Kluczowy projekt II.5 Silniejsze powiązanie systemu kształcenia zawodowego z rynkiem pracy (wprowadzenie praktycznego kształcenia zawodowego), połączone z poprawą jakości kształcenia i wprowadzeniem atrakcyjnych studiów wyższych o profilu praktycznym.

Kluczowy projekt II.6 Upowszechnianie uczenia się dorosłych, przede wszystkim w trybie poza formalnym oraz w miejscu pracy oraz zapewnienie skutecznego mechanizmu łączącego.

Kluczowy projekt II.7: Kontynuacja zmiany systemu nauki w Polsce w celu wzmocnienia mechanizmu konkurencji między uczelniami i jednostkami badawczymi poprzez wprowadzanie i poszerzanie skali konkursowego mechanizmu finansowania badań naukowych i edukacji opartego o system ewaluacji i oceny osiągnięć badawczych oraz akademickich.

Kluczowy projekt II.8: Wzmocnienie mobilności międzynarodowej i międzysektorowej studentów i pracowników naukowych (w tym wyjazdy zagraniczne na staże naukowe, realizacja projektów badawczych we współpracy z biznesem).

Kluczowy projekt II.9: Zwiększanie elastyczności organizacji szkół wyższych (łączenie wydziałów, współpraca między szkołami, większa niezależność rektora) oraz elastyczności zatrudniania i wynagrodzeń na uczelniach w celu dostosowania się uczelni do zmieniających się warunków demograficznych i promocji najlepszych badaczy.

Kluczowy projekt II.10: Poprawa świadomości roli innowacji i strategii rozwojowych firm wśród przedsiębiorców.

Kluczowy projekt II.11: Zwiększenie dostępności powszechnych programów kształcenia przedsiębiorczości służących tworzeniu postaw proinnowacyjnych, kreatywnych i zdolności do współpracy wśród uczniów i studentów.

Kluczowy projekt II.12: Poprawa spójności działania i współpracy między ośrodkami wspierania innowacyjności parkami technologicznymi, centrami transferu technologii, inkubatorami, funduszami PE/VC w celu zwiększenia skuteczności procesów i skali komercjalizacji wyników badań naukowych oraz poprawa jakości regulacji w zakresie innowacji.

Kluczowy projekt II.13: Wzmocnienie instytucjonalne i merytoryczne ośrodków wspierania biznesu i nauki w celu zapewnienia naukowcom lepszego wsparcia przy podejmowaniu działań związanych z komercjalizacją wyników prac badawczych.

Kluczowy projekt II.14: Stworzenie systemu brokerów technologii.

III. Polska Cyfrowa

Kluczowy projekt III.1: Wspieranie inwestycji w infrastrukturę szerokopasmową w celu zapewnienia powszechnego, wysokiej jakości dostępu.

Kluczowy projekt III.2: Reforma procesu edukacji, poprzez budowanie kompetencji cyfrowych osób nauczających (m.in. nauczycieli, pracowników innych instytucji edukacyjnych i kultury, pracowników organizacji pozarządowych) powszechny program edukacji cyfrowej oraz stworzenie nowoczesnej sieciowej infrastruktury i zasobów edukacyjnych.

Kluczowy projekt III.3: Stworzenie dogodnych warunków prawnych dla rozwoju rynku mediów elektronicznych.

Kluczowy projekt III.4: Wdrożenie mechanizmów nowoczesnej debaty społecznej i komunikacji państwa z obywatelami, obejmujące zmianę procedur administracyjnych, wspartą wykorzystaniem narzędzi ICT.

Kluczowy projekt III.5: Zwiększenie ilości zasobów publicznych (m.in. zasobów edukacyjnych, zbiorów dziedzictwa, publikacji naukowych i treści mediów publicznych) dostępnych w Sieci, w celu zapewnienia podaży treści wysokiej jakości.

IV. Kapitał Ludzki

Kluczowy projekt IV.1: Przygotowanie i przeprowadzenie zmian w systemie zabezpieczenia społecznego oraz podatkowym tak, aby zwiększyć opłacalność i skłonność do podejmowania pracy.

Kluczowy projekt IV.2: Zmiana zasad funkcjonowania publicznych służb zatrudnienia w kierunku zwiększenia ich efektywności w zakresie pośrednictwa i doradztwa zawodowego oraz wzrost udziału innych podmiotów w realizacji polityki rynku pracy.

Kluczowy projekt IV.3: Zaprojektowanie i wdrożenie polityki imigracyjnej ukierunkowanej na uzupełnianie niedoborów pracowników na polskim rynku pracy, z uwzględnieniem zasady pierwszeństwa w dostępie do rynku pracy dla Polaków oraz obywateli UE, EOG i Szwajcarii.

Kluczowy projekt IV.4: Zapewnienie dalszego rozwoju elastycznych form zatrudnienia i umożliwienie przez to łączenia życia rodzinnego z karierą zawodową (umowy w niepełnym wymiarze czasu pracy, prace na zastępstwo, telepraca itp.).

Kluczowy projekt IV.5: Zwiększenie dopasowania systemu edukacyjnego i kształcenia przez całe życie do potrzeb rynku pracy, a przez to ułatwianie transferu edukacja - rynek pracy tak, aby absolwenci maksymalnie szybko podejmowali lub powracali do zatrudnienia.

Kluczowy projekt IV.6: Promocja dzietności poprzez zmniejszenie kosztów związanych z opieką oraz wychowaniem dzieci, szczególnie wynikających z łączenia kariery zawodowej z życiem rodzinnym.

Kluczowy projekt IV.7: Ograniczenie bądź wyeliminowanie tych elementów systemu emerytalnego, które zniechęcają do kontynuacji pracy zawodowej i nie pozwalają na bilansowanie budżetu państwa.

Kluczowy projekt IV.8: Stworzenie instytucjonalnych zachęt do dodatkowego oszczędzania na czas starości.

Kluczowy projekt IV.9: Przeprowadzenie debaty społecznej oraz wypracowanie optymalnego modelu pozwalającego na zrównanie i wydłużenie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn.

Kluczowy projekt IV.10: Wprowadzenie nowych rozwiązań zapewniających powszechność opieki nad osobami niesamodzielnymi oraz poszerzenie oferty opieki instytucjonalnej tak, aby odpowiedzieć na wyzwania związane ze starzeniem się społeczeństwa i zapewnić wsparcie rodzinom, w których znajdują się osoby niesamodzielne.

Kluczowy projekt IV.11: Zapewnienie lepszej adresowalności świadczeń i zasiłków, tak aby z jednej strony stymulowały i wspierały korzystanie z usług publicznych oraz z drugiej ograniczały ryzyko marginalizacji spowodowanej ubóstwem.

Kluczowy projekt IV.12: Zapewnienie realnego wsparcia dla rodzin wielodzietnych zabezpieczającego je przed ryzykiem wykluczenia społecznego.

Kluczowy projekt IV.13: Stworzenie modelu aktywności społecznej i zawodowej osób starszych opartego na wykorzystywaniu ich potencjałów i zapobieganiu wykluczeniu społecznemu.

Kluczowy projekt IV.14: Stworzenie kompleksowego systemu wspierania usamodzielniania się młodej generacji tak, aby ograniczać okres niepewności i w pełni wykorzystywać ich potencjał zawodowy i społeczny (np. kreatywność, otwartość, elastyczność).

Kluczowy projekt IV.15: Stworzenie warunków dla wzrostu liczby osób z niepełnosprawnością zatrudnionych na otwartym rynku pracy.

Kluczowy projekt IV.16: Wprowadzenie modelu integracji cudzoziemców promującego ich samodzielność ekonomiczną i społeczną uzyskiwaną poprzez zatrudnienie lub podjęcie działalności gospodarczej.

Kluczowy projekt IV.17: Przeprowadzenie zmian w systemie ochrony zdrowia tak, aby w większym stopniu był przygotowany na wyzwania związane z przemianami demograficznymi (np. zapewnienie lepszej opieki dla kobiet w ciąży i w okresie połogu, znalezienie odpowiedzi na starzenie się społeczeństwa, wspieranie par bezdzietnych starających się o potomstwo).

Kluczowy projekt IV.18: Zwiększenie zakresu (dostępności) oraz poprawa adresowalności programów zdrowotnych (w tym profilaktycznych i rehabilitacyjnych) zmierzających do zmniejszenia poziomu umieralności w grupach największego ryzyka, szczególnie wśród mężczyzn w wieku 30-59 lat.

Kluczowy projekt IV.19: Zwiększenie dostępności do kluczowych usług medycznych wysokiej jakości (np. terapii nowotworowej, leczenia chorób wieńcowych, chorób psychicznych i wypalenia (stresu zawodowego)).

V. Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko

Kluczowy projekt V.1: Realizacja programu energetyki jądrowej przeprowadzana kolejno poprzez wybór lokalizacji i inwestora do 2013 r., wykonanie projektu technicznego do 2015 r., budowę pierwszego bloku do 2022 r. oraz ukończenie do 2030 r. budowy kolejnych bloków, które łącznie zapewnią 16% udziału energii jądrowej w bilansie elektroenergetycznym w 2030 r.

Kluczowy projekt V.2: Modernizacja sieci elektroenergetycznych zapewniona poprzez ułatwienia procesów inwestycyjnych, związanych w szczególności z wymianą przestarzałych elementów sieci dystrybucyjnych, rozbudową linii przesyłowych oraz budową wysokosprawnych i niskoemisyjnych elektrowni (z uwzględnieniem energetyki rozproszonej).

Kluczowy projekt V.3: Zwiększenie ilości dwukierunkowych, transgranicznych połączeń systemów przesyłu gazu w celu zapewnienia dywersyfikacji importu gazu, a w dalszej perspektywie również i możliwości jego eksportu.

Kluczowy projekt V.4: Przygotowanie alternatywnych scenariuszy bilansu energetycznego uwzględniających możliwość odkrycia złóż gazu łupkowego oraz planu przystosowania infrastruktury przesyłowej do eksportu tego surowca, przygotowanie regulacji zapewniających przychody uzależnione od sprzedaży gazu a nie wydobywania, a także wyznaczenie ram współpracy z inwestorami w celu rozwoju krajowych kadr w tym sektorze oraz produkcji elementów infrastruktury poszukiwawczo-wydobywczej.

Kluczowy projekt V.5: Zwiększenie pojemności magazynowych gazu, ropy i paliw płynnych, w szczególności poprzez budowę kavern solnych mogących zabezpieczać zarówno rezerwy strategiczne jak i szczytowe przez cały okres realizacji strategii.

Kluczowy projekt V.6: Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce do 2018 r. oraz rozszerzenie tych rozwiązań na sieci gazowe, ciepłownicze i wodociągowe poprzez wdrażanie systemów zintegrowanych inteligentnych pomiarów oraz wspieranie rozwoju lokalnych hybrydowych systemów energetycznych do 2030 r.

Kluczowy projekt V.7: Integracja polskiego rynku elektroenergetycznego i paliwowego z rynkami regionalnymi oraz zwiększanie roli giełdy w handlu paliwami i energią w celu przygotowania do szerszej integracji w ramach europejskiego wspólnego rynku. Podstawą tego procesu będzie wprowadzenie instrumentów gwarantujących skuteczność prawną uzgodnień dokonywanych - w sposób przejrzysty - między krajowym regulatorem a sektorem energetyki, minimalizując tym samym konieczność uruchamiania procesu legislacyjnego, a zarazem przyspieszając tempo wypracowywania rozwiązań i zwiększając ich trwałość.

Kluczowy projekt V.8: Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii poprzez wprowadzenie inteligentnych sieci, uelastycznienie taryf, popularyzację wiedzy o możliwości wyboru dostawców oraz upowszechnienie i uproszczenie oznaczeń energochłonności towarów i urządzeń.

Kluczowy projekt V.9: Inwentaryzacja i oszacowanie wartości zasobów przyrodniczych na podstawie wspólnej metodologii do 2015 r. oraz - w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju - wpisanie najcenniejszych zasobów do planów zagospodarowania przestrzennego.

Kluczowy projekt V.10: Stworzenie systemu zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki opartej na efektywnym korzystaniu z zasobów naturalnych, w tym wdrożenie kompleksowego programu rozwoju innowacyjnych technologii środowiskowych, mającego na celu zwiększenie konkurencyjności gospodarki poprzez wsparcie wiodących ośrodków badawczych i przedsiębiorstw.

Kluczowy projekt V.11: Zakończenie w perspektywie do 2015 r. realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, którego efektem będzie redukcja ładunku zanieczyszczeń, w tym związków biogennych (azot, fosfor) odprowadzanych do wód.

Kluczowy projekt V.12: Wprowadzenie wieloletniego programu monitorowania i ochrony różnorodności biologicznej i przeciwdziałania fragmentacji ekosystemów, zapewniającego funkcjonowanie korytarzy ekologicznych, a także ustanowienie narzędzi finansowania różnorodności biologicznej.

Kluczowy projekt V.13: Opracowanie oraz wdrożenie krajowego programu adaptacji do zmian klimatu obejmującego pogłębianie badań dotyczących zmian klimatu oraz - w oparciu o wyniki tych badań - wprowadzenie instrumentów polityki publicznej integrujących działania w poszczególnych sektorach (gospodarki wodnej, rolnictwa, transportu, zdrowia, budownictwa, gospodarki przestrzennej).

Kluczowy projekt V.14: Ograniczenie ryzyk związanych z powodzią i ich skutkami poprzez

wdrożenie systemu zintegrowanego zarządzania zlewniami oraz odbudowę naturalnej retencji wodnej, a także wdrożenie programów małej retencji wodnej na obszarach szczególnie narażonych na powódź i suszę.

VI. Rozwój regionalny

Kluczowy projekt VI.1: Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast.

Kluczowy projekt VI.2: Modernizacja i budowa infrastruktury miejskiej zarówno „starego” (m.in. transport), jak i nowego typu (m.in. postindustrialna przestrzeń miejska dostosowana do potrzeb klasy kreatywnej) w celu zwiększenia dyfuzji efektów wzrostu.

Kluczowy projekt VI.3: Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach.

Kluczowy projekt VI.4: Wykorzystanie inwestycji transportowych do stworzenia efektywnego systemu transportu pomiędzy centrami wzrostu, ośrodkami regionalnymi i subregionalnymi /lokalnymi tak, aby do 2030 r. maksymalny czas dojazdu do najbliższego miasta wojewódzkiego dla każdego mieszkańca Polski nie przekraczał 60 min.

Kluczowy projekt VI.5: Podniesienie jakości kapitału ludzkiego i społecznego na obszarach problemowych w celu mobilizowania lokalnych potencjałów rozwojowych oraz ułatwienia absorpcji impulsów rozwojowych płynących z biegunów wzrostu.

Kluczowy projekt VI.6: Poprawa dostępności do usług publicznych wysokiej jakości na obszarach peryferyjnych. Projekt mieści się w ramach działań podejmowanych w projektach z zakresu Kapitału Ludzkiego.

Kluczowy projekt VI.7: Wdrożenie takich mechanizmów polityki rolnej, które będą stymulowały wzrost wielkości gospodarstw i odchodzenie ludności związanej z gospodarstwami rolnymi do zatrudniania w pozarolniczych sektorach gospodarki, tak aby w perspektywie do 2030 r. zakończyć proces modernizacji sektora rolnego.

Kluczowy projekt VI.8: Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie-miasta.

Kluczowy projekt VI.9: Likwidacja luki cywilizacyjnej pomiędzy wsią a miastem, w jakości infrastruktury technicznej w celu poprawy jakości życia ludności z obszarów wiejskich (m.in. wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa oraz infrastruktura teleinformatyczna).

Kluczowy projekt VI.10: Zwiększenie stopnia dyfuzji wieś -miasto w celu dynamizowanie rozwoju zarówno terenów miejskich, jak też obszarów wiejskich (m.in. zintegrowane systemy transportu oraz sieci współpracy firm zlokalizowanych na wsiach z tymi z miast, jak też współdziałanie samorządów lokalnych).

VII. Transport

Kluczowe projekty w obszarze transportu dla realizacji pierwszego celu szczegółowego, jakim jest sprawna budowa i modernizacja zintegrowanego systemu infrastruktury transportowej.

VIII. Kapitał Społeczny

Kluczowy projekt VIII.1: Przygotowanie i wprowadzenie programu edukacji obywatelskiej na wszystkich poziomach edukacji.

Kluczowy projekt VIII.2: Wprowadzenie projektów społecznych do programów nauczania.

Kluczowy projekt VIII.3: Uproszczenie mechanizmów zrzeszania się formalnego i nieformalnego ludzi poprzez ograniczenie procedur i obciążeń dla stowarzyszeń i inicjatyw obywatelskich.

Kluczowy projekt VIII.4: Promocja aktywności politycznej i obywatelskiej ludzi (poprzez kampanie społeczne, wykorzystywanie nowoczesnych technologii, wprowadzanie nowych technik głosowań i komunikowania się administracji z obywatelami).

Kluczowy projekt VIII.5: Zmiana zasad finansowania organizacji pozarządowych z budżetu państwa poprzez wprowadzenie zasady finansowania inicjatyw nowatorskich i innowacyjnych oraz tworzenie zachęt dla filantropii prywatnej i korporacyjnej.

Kluczowy projekt VIII.6: Udostępnienie za pośrednictwem Internetu treści objętych domeną publiczną przez państwowe archiwa i biblioteki publiczne.

Kluczowy projekt VIII.7: Zwiększenie obecności kultury w życiu codziennym ludzi poprzez stałe zwiększanie dostępności dóbr kultury i kształcenie nawyków kulturowych (promocja czytelnictwa, teatrów, kina).

Kluczowy projekt VIII.8: Modernizacja infrastruktury oraz rozszerzenie roli społecznych bibliotek lokalnych i ośrodków kultury.

Kluczowy projekt VI II.9: Stworzenie nowych form finansowania inicjatyw kulturalnych i sektora kreatywnego oraz podwyższenie poziomu finansowania do 1% PKB.

Kluczowy projekt VIII.10: Promocja i prowadzenie otwartej rzetelnej debaty w mediach oraz realizacja misji publicznej telewizji i radia połączona z odpolitycznieniem tych instytucji.

Kluczowy projekt VIII.11: Realizacja wieloletnich kampanii promocyjnych Polski w celu promocji wizerunku Polski, jako kraju nowoczesnego, otwartego, przyjaznego inwestorom.

IX. Sprawne Państwo

Kluczowy projekt IX.1: Podniesienie jakości efektów pracy administracji centralnej i zwiększenie szybkości jej działania poprzez skuteczniejszą koordynację i zarządzanie oraz wzmocnienie zaplecza analitycznego.

Kluczowy projekt IX.2: Poprawa jakości i zwiększenie szybkości obsługi administracyjnej Obywateli/Obywatelek oraz osób prawnych poprzez użycie nowoczesnych instrumentów zarządzania.

Kluczowy projekt IX.3: Poprawa jakości tworzonego prawa i przejrzystości sposobu jego tworzenia poprzez wyeliminowanie istniejących nieefektywności i korzystanie z doświadczeń innych krajów.

Kluczowy projekt IX.4: Wprowadzenie mechanizmu redukcji barier biurokratycznych w obszarze działalności gospodarczej poprzez umiejętne korzystanie z przepływu „know-how” pomiędzy sektorem prywatnym i publicznym.

Kluczowy projekt IX.5: Wdrożenie efektywnych procesów deregulacyjnych na poziomie władzy centralnej w oparciu o przyjęte rozwiązanie systemowe i stosowanie obowiązku publikacji raportów z realizacji działań de regulacyjnych, jako instrumentu nadzoru i motywacji.

Kluczowy projekt IX.6: Optymalizacja harmonizacji prawa krajowego i unijnego poprzez zsynchronizowanie ich z działalnością deregulacyjną, w tym prowadzenie stałego nadzoru działań implementacyjnych przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów.

Kluczowy projekt IX.7: Diagnoza podstawowych wyzwań wymiaru sprawiedliwości zbierająca dotychczasowe doświadczenia i określająca kierunki zmian w jego funkcjonowaniu wraz z szeroką debatą dotyczącą wymiaru sprawiedliwości.

Kluczowy projekt IX.8: Analiza ekonomiczna efektywności środków wydatkowanych na wymiar sprawiedliwości w szczególności uwzględniająca liczbę sądów, pracowników, sędziów, prokuratorów etc. w stosunku do liczby rozpraw, pozwów, wyroków, zasądzonych odszkodowań.

Kluczowy projekt IX.9: Zwiększenie przejrzystości i operacyjnej efektywności oraz sprawności działania wymiaru sprawiedliwości poprzez system pomiaru wyników, w szczególności sądów, i wprowadzenie centralnej bazy orzeczeń sądowych.

Kluczowy projekt IX.10: Przeprowadzenie diagnozy działania sektora publicznego pod kątem podniesienia jakości świadczonych usług.

Kluczowy projekt IX.11: Wdrożenie instrumentów podnoszących jakość świadczonych usług i efektywność działania sektora publicznego w obsłudze Obywateli/Obywatelek.

Kluczowy projekt IX.12: Poprawa przejrzystości komunikacji rządowej i poziomu aktywności społecznej w procesie tworzenia polityk.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR) jest dokumentem określającym cele i sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw, w odniesieniu do polskiej przestrzeni dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju. Dokument wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym wobec obszarów wiejskich i miejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu. Celem strategicznym polityk regionalnej, określonym w KSRR, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju - wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym KSRR ustala trzy cele szczegółowe do 2020 roku:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów,
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych,
3. Tworzenie warunków dla skutecznej efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Układ celów KSRR odzwierciedla podstawowe obszary oddziaływania KSRR do 2020 roku i tworzy **triadę: konkurencyjność - spójność - sprawność**, opierającą się na założeniach przekształcenia sposobu myślenia o roli polityki regionalnej i jej realizacji. Dzięki realizacji tak określonych celów następować będzie koncentracja na szansach (potencjałach) a nie na barierach rozwoju, przez wzmocnienie konkurencyjności regionów i odblokowanie ich procesów wzrostowych. Cele zmierzają do osiągnięcia nie tylko pozytywnych zmian służących podniesieniu konkurencyjności regionów i całego kraju, ale także zmniejszeniu dysproporcji w możliwościach rozwojowych między i wewnątrzregionalnych.

Dla pełniejszego wykorzystania przewag **konkurencyjnych** oraz zmaksymalizowania efektywności interwencji w ramach KSRR kierunki działań polityki regionalnej będą adresowane do tych obszarów strategicznej interwencji polityki regionalnej, które dają największe szanse poprawy konkurencyjności kraju w skali międzynarodowej tj. w pierwszej kolejności do najważniejszych obszarów miejskich. obok wspierania procesu konkurencyjności w skali międzynarodowej KSRR wspomaga rozprzestrzenianie procesów rozwojowych z najszybciej rozwijających się ośrodków do słabiej rozwijających się i pozostałych obszarów kraju oraz budowanie na tych terenach potencjału absorpcyjnego, który warunkuje powodzenie działań na rzecz rozprzestrzeniania procesów rozwojowych. KSRR wspiera zatem budowanie przewag konkurencyjnych również na tych terenach, które wcześniej w niewielkim stopniu uczestniczyły w procesach rozwojowych.

W ramach wsparcia **spójności** KSRR zakłada skierowanie dodatkowego wsparcia na przeciwdziałanie marginalizacji najsłabiej rozwijających się obszarów, które same nie są w stanie przezwyciężyć zapóźnień rozwojowych. W związku z silną koncentracją na tych obszarach problemów, stwarzających bariery rozwojowe, działania podejmowane w ramach KSRR zapewnią tam zmniejszanie dysproporcji w dostępie do dóbr i usług publicznych oraz procesy restrukturyzacji,

warunkujące uruchomienie i wykorzystanie wewnętrznych zasobów i uruchomienie lub wspomaganie istniejących procesów rozwojowych.

Cel 1. WSPOMAGANIE WZROSTU KONKURENCYJNOŚCI REGIONÓW

Wspomaganie wzrostu konkurencyjności gospodarki jest jednym z podstawowych celów polskiej polityki rozwoju w najbliższych kilkudziesięciu latach. Tylko przez stałe podnoszenie konkurencyjności gospodarki w zmieniających się uwarunkowaniach społeczno - gospodarczych i kulturowych można zapewnić pespektywy trwałego wzrostu gospodarczego, zwiększanie zatrudnienia i jakości miejsc pracy a tym samym wzrostu zamożności i jakości życia mieszkańców Polski. W dłuższym okresie takie działania mogą spowodować zmniejszenie dystansu rozwojowego Polski do krajów zamożniejszych, a w efekcie zwiększenie stopnia spójności i integracji gospodarczej. Większa spójność społeczno-gospodarcza i terytorialna Europy oznaczać będzie wykorzystanie potencjałów wszystkich jej regionów, co w konsekwencji doprowadzi do przyspieszenia wzrostu i zwiększenia perspektyw rozwojowych w skali całej UE w stosunku do konkurujących na scenie globalnej państw i ugrupowań gospodarczo-politycznych.

Konkurencyjność struktur przestrzennych podlega tym samym procesom i metodom oceny, co konkurencyjność struktur gospodarczych — zdolności do zapewniania trwałego wzrostu gospodarczego i kreowania wysokiej jakości zatrudnienia. Z tego powodu wspieranie konkurencyjności wszystkich regionów i terytoriów staje się bardzo ważnym elementem polityki rozwoju.

W obecnych warunkach rozwojowych motorami rozwoju kraju i poszczególnych regionów są największe ośrodki miejskie wraz z ich obszarami funkcjonalnymi, a wśród nich te, które stanowią węzły współczesnych procesów społeczno-gospodarczych - potrafiące tworzyć i przyciągać najlepsze zasoby ludzkie, inwestycje w sektorach zapewniających największą produktywność, kreować innowacje i włączać się w sieci współpracy z innymi podobnymi sobie ośrodkami w układach międzynarodowych i krajowych dla zwiększenia komplementarności i specjalizacji, a tym samym pełniejszego wykorzystania korzyści aglomeracyjnych.

Regiony tworzą swoją pozycję konkurencyjną w układach międzynarodowych i krajowych, głównie (ale nie wyłącznie) przez pozycję jaką osiągają ich główne ośrodki miejskie.

W warunkach polskich biorąc pod uwagę:

- rolę największych miast - niezbyt dużą na tle europejskim koncentrację potencjału do tworzenia PKB,
- zdolność do tworzenia dobrych jakościowo miejsc pracy, kreowania innowacji i odgrywania roli w procesach przekształceń kulturowych oraz kierunek i obserwowane od czasu wejścia Polski do UE przyspieszenie zmian struktury gospodarczej oraz przekształceń na rynku pracy (m.in. odpływ ludności z rolnictwa), stolica Polski Warszawa i dobrze wykształcona, w miarę równomiernie rozmieszczona w przestrzeni kraju, policentryczna struktura innych najważniejszych polskich miast, oferuje znaczny potencjał do wykorzystania w ramach procesów rozwojowych kraju, który może przy zastosowaniu odpowiednich mechanizmów zostać także efektywnie wykorzystany dla rozwoju pozostałych obszarów kraju — innych miast, obszarów wiejskich i obszarów funkcjonalnych o specjalnym charakterze.

1.1. Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych:

1.1.1. Warszawy - stolicy państwa,

1.1.2. pozostałych ośrodków wojewódzkich¹.

1.2. Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji poza ośrodkami wojewódzkimi.

1.3. Budowę podstaw konkurencyjności województw - działania tematyczne.

Dwa pierwsze z wymienionych kierunków mają silnie przestrzenny charakter, trzeci zaś obejmuje zestaw działań horyzontalnych, dotyczących całego obszaru kraju. Mając na uwadze realizację celu 1, dla każdego z wyżej wyodrębnionych kierunków działań KSRR ustala cele częściowe, wskaźniki oraz oczekiwane rezultaty.

Ad 1.1. Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych

Polega ono na oddziaływaniu na te czynniki rozwojowe, które stanowią o sile konkurencyjnej najważniejszych ośrodków miejskich, a tym samym regionów i koncentruje się na:

- rozwijaniu powiązań funkcjonalnych, infrastrukturalnych i instytucjonalnych między ośrodkami wojewódzkimi — węzłami sieci w układzie międzynarodowym i krajowym,
- wzmacnianiu funkcji metropolitalnych w sferze gospodarczej, społecznej, nauki i kultury (w tym funkcji symbolicznych) oraz wzmacnianiu roli ośrodków edukacji na poziomie wyższym — tworzących warunki dla gospodarki opartej na wiedzy,
- wspieraniu rozwiązań integrujących przestrzeń funkcjonalnych obszarów miejskich w zakresie zagospodarowania przestrzennego, transportu zbiorowego (infrastruktury, taboru i rozwiązań organizacyjnych), usług komunalnych, rynku pracy.

Tak sformułowane działania polityki regionalnej dla wzmacniania konkurencyjności najważniejszych ośrodków miejskich (z ich obszarami funkcjonalnymi) stanowią punkt odniesienia dla prowadzenia zarówno działań o charakterze sektorowym (np. w zakresie powiązań transportowych), przestrzennie ukierunkowanych działań ministra rozwoju regionalnego, samorządów terytorialnych wszystkich szczebli, jak i innych podmiotów publicznych. Bezpośrednie wsparcie z poziomu kraju dotyczy tylko tych elementów infrastruktury, które nie są finansowane w ramach programów sektorowych, i dla których realizacji brak jest wystarczających środków po stronie beneficjentów.

Ad 1.2. Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji na obszary poza ośrodkami wojewódzkimi.

Drugim kierunkiem działań o charakterze przestrzennym w ramach celu 1 KSRR jest budowa warunków dla rozprzestrzeniania się i absorpcji procesów rozwojowych na obszary położone poza funkcjonalnymi obszarami ośrodków wojewódzkich - na miejskie ośrodki subregionalne i lokalne oraz na obszary wiejskie położone w ich pobliżu.

Z logiki obecnych procesów globalizacyjnych wynika potrzeba wzmacniania konkurencyjności regionów polegająca w szczególności na wzmacnianiu konkurencyjności głównych ośrodków miejskich położonych w ich obrębie. Polska dzięki stosunkowo dużej liczbie dużych miast i w miarę

¹ Pod pojęciem *ośrodki wojewódzkie* należy rozumieć miasta, które od 1.01.1999 r. są siedzibą wojewody i (lub) sejmiku województwa. Takie określenie ośrodków wojewódzkich uwzględnia pozycję tych ośrodków w każdym z regionów, zatem w województwach kujawsko-pomorskim oraz lubuskim przedmiotem wsparcia w tym kierunku działań będą oba miasta stołeczne (Bydgoszcz i Toruń oraz Gorzów Wielkopolski i Zielona Góra). Wsparcie rozwoju tych ośrodków nie będzie ograniczać się do granic administracyjnych miast wojewódzkich, ale do całych funkcjonalnych obszarów miejskich w bezpośrednim zasięgu ich oddziaływania (zatem np. w województwie śląskim dotyczyć będzie najważniejszych miast tworzących Konurbację Górnośląską, a w województwie pomorskim jako funkcjonalną całość traktowane jest Trójmiasto).

równomiernie rozłożonym w przestrzeni pozostałym centrom regionalnym może wykorzystać, przy realizacji zarysowanej powyżej strategii, stosunkowo dużą część potencjału gospodarczego i społecznego swego terytorium.

Należy jednak mieć na uwadze, że poza wymienionymi głównymi ośrodkami wzrostu, czyli ośrodkami wojewódzkimi i ich obszarami funkcjonalnymi, istnieją też inne, niekiedy znaczące ośrodki miejskie oraz obszary wiejskie posiadające potencjały rozwojowe. Polityka regionalna musi dla rozwoju kraju szukać sposobów wykorzystania zasobów tych obszarów - ludzkich, środowiskowych, kulturowych i innych.

Ad 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw - działania tematyczne (horyzontalne)

Wskazane wyżej działania odnoszące się do przestrzeni uzupełniane będą przez tematyczne działania na rzecz konkurencyjności, realizowane we wszystkich województwach, na całych ich obszarach. Zgodnie z zasadą koncentracji tematycznej, działania podejmowane w ramach polityki regionalnej będą skoncentrowane w kilku podstawowych sferach zapewniających wykorzystanie potencjałów ośrodków regionalnych oraz wspomagających rozprzestrzeniania procesów rozwojowych.

Działania te dotyczą najważniejszych czynników rozwoju regionalnego i obejmują:

- 1.3.1. Rozwój kapitału intelektualnego, w tym kapitału ludzkiego i społecznego,
- 1.3.2. Wsparcie dla lokalizacji inwestycji zewnętrznych, w tym w szczególności zagranicznych,
- 1.3.3. Zwiększanie możliwości wprowadzania rozwiązań innowacyjnych przez przedsiębiorstwa i instytucje regionalne.
- 1.3.4. Wspieranie rozwoju instytucji otoczenia biznesu (IOB),
- 1.3.5. Dywersyfikację źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne.
- 1.3.6. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego.
- 1.3.7. Współpracę międzynarodową.

Cel 2. BUDOWANIE SPÓJNOŚCI TERYTORIALNEJ I PRZECIWDZIAŁANIE MARGINALIZACJI OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Drugi cel polityki regionalnej polega na interweniowaniu na tych obszarach Polski, które charakteryzują się niskimi wskaźnikami sytuacji społeczno-gospodarczej, najmniej korzystnym usytuowaniem geograficznym względem głównych ośrodków wzrostu i zatrudnienia oraz niekorzystnymi przewidywaniami z punktu widzenia perspektyw rozwojowych i poziomu życia mieszkańców. Obszary interwencji strategicznej w ramach celu 2 są zwane dalej obszarami problemowymi polityki regionalnej. Zakłada się, że obszary te bez celowo ukierunkowanej interwencji zewnętrznej nie będą mogły wykorzystać czynników wewnętrznych dla zainicjowania procesów restrukturyzacyjnych i poprawy dostępu ich mieszkańców do podstawowych dóbr i usług publicznych. Działania polityki regionalnej w tym obszarze służą oddaleniu groźby trwałej marginalizacji, tj. trwałej utraty znaczenia gospodarczego oraz koncentracji patologicznych problemów społecznych.

Działania w ramach celu 2, w połączeniu z działaniami realizowanymi w ramach celu 1, będą wspomagały mobilność przestrzenną i zawodową a także mobilność wahałową mieszkańców obszarów wiejskich oraz przyczyniały się do możliwości znalezienia lepszej pracy i poprawy dostępu

do usług publicznych (zwłaszcza w zakresie edukacji i komunikacji) na obszarach wiejskich bez konieczności zmiany miejsca zamieszkania.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej zidentyfikowano następujące cele wobec skoncentrowanych problemów rozwojowych:

- 2.1. Wzmacnianie spójności w układzie krajowym.
- 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe.
- 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze.
- 2.4. Przewycięzanie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UE.
- 2.5. Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności.

Cel 3. TWORZENIE WARUNKÓW DLA SKUTECZNEJ, EFEKTYWNEJ I PARTNERSKIEJ REALIZACJI DZIAŁAŃ ROZWOJOWYCH UKIERUNKOWANYCH TERYTORIALNIE

Skuteczność i efektywność polityki regionalnej jest w dużym stopniu uzależniona od jakości uregulowań prawnych oraz sposobu funkcjonowania jej systemu instytucjonalnego. Jak wynika z diagnozy w obu tych sferach należy podjąć zdecydowane działania tak, aby polityka regionalna mogła w pełni pokazać swoją wartość i przydatność w odpowiedzi na wyzwania, przed jakimi stoi Polska u progu drugiej dekady XXI wieku. Zaproponowany zestaw działań w ramach celu 3 KSRR wypracowano w oparciu o analizę dotychczasowych doświadczeń w prowadzeniu polityki regionalnej i innych przedsięwzięć ukierunkowanych terytorialnie na poziomie krajowym i regionalnym, zarówno w ramach własnych rozwiązań krajowych, jak i europejskiej polityki spójności.

Wiele obserwacji poczynionych w toku prac nad KSRR dotyczy zagadnień decentralizacji zadań państwa, funkcjonowania modelu zarządzania państwem i procesami rozwojowymi, jakie ukształtowały się w wyniku utworzenia w 1999 roku samorządu terytorialnego na poziomie wojewódzkim oraz wprowadzenia nowych jakościowo relacji pomiędzy uczestnikami gry o rozwój (rząd — samorząd wojewódzki — pozostałe podmioty) po przystąpieniu Polski do UE w ramach realizacji polityki spójności UE.

Kierunki działań podejmowane w ramach celu 3 dotyczące budowy skutecznego i efektywnego systemu realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie w Polsce obejmują:

- 3.1 **Wzmocnienie strategicznego wymiaru polityki regionalnej.**
- 3.2 **Poprawę jakości zarządzania politykami publicznymi, w tym ich właściwe ukierunkowanie terytorialne.**
- 3.3 **Przebudowę i wzmocnienie koordynacji w systemie wieloszczeblowego zarządzania.**
- 3.4 **Wspomaganie budowy kapitału społecznego dla rozwoju regionalnego w oparciu o sieci współpracy między różnymi aktorami polityki regionalnej.**

Plan Konwergencji Rzeczypospolitej Polskiej (Aktualizacja 2014 r.)

Pakt Stabilizacji i Wzrostu zatwierdzony na posiedzeniu Rady w Amsterdamie (1997) wprowadził tzw. system wczesnego ostrzegania, który przewiduje stały nadzór Komisji Europejskiej nad sytuacją budżetową państw członkowskich Unii Europejskiej. Państwa należące do strefy euro zobowiązane są do przedkładania corocznych sprawozdań z narodowych programów stabilizacyjnych, z kolei kraje, które starają się o wejście do strefy euro zobowiązane są do sporządzania **Programów Konwergencji (Zbieżności)** i przedkładania ich Komisji Europejskiej w celu oceny i nadzorowania przebiegu ich realizacji.

O tym, co takie programy powinny zawierać informuje tzw. Kodeks w sprawie zawartości oraz formy programów stabilizacyjnych i programów zbieżności. W szczególności powinny się tam znaleźć informacje o równoważeniu budżetu oraz spodziewanym poziomie długu publicznego, o podstawowych założeniach makroekonomicznych mających wpływ na realizację przyjętego programu stabilizacyjnego, opis środków polityki gospodarczej, które mają być wykorzystane do osiągnięcia lub utrzymania celów programu stabilizacji/ konwergencji, a wreszcie - analizę wpływu przyjętych założeń na sytuację w zakresie równowagi budżetu publicznego oraz długu publicznego.

Coroczna aktualizacja **Programu Konwergencji** przedstawia średniookresową prognozę sytuacji gospodarczej Polski i jej finansów publicznych. Program Konwergencji stanowi część Wieloletniego Planu Finansowego Państwa, który był podstawą przygotowania projektu ustawy budżetowej na rok 2015.

Program Konwergencji Rzeczypospolitej Polskiej (Aktualizacja 2014 r.) ujmuje:

- I. Ogólne ramy prowadzenia polityki gospodarczej i jej cele
- II. Ocena bieżącej sytuacji gospodarczej i prognoza
- III. Wynik i dług sektora instytucji rządowych i samorządowych
- IV. Analiza wrażliwości i porównanie z poprzednią aktualizacją Programu
- V. Stabilność finansów publicznych w długim okresie
- VI. Jakość finansów publicznych
- VII. Zagadnienia instytucjonalne finansów publicznych.

Strategia Rozwoju Kraju 2020.

Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo.

⇒ **Strategia Rozwoju Kraju 2020 (ŚSRK)** jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.) oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski.

⇒ ŚSRK przedstawia scenariusz rozwojowy wynikający m.in. z diagnozy barier i zagrożeń oraz z analizy istniejących potencjałów, jak też możliwości sfinansowania zaprojektowanych działań. Strategia Rozwoju Kraju 2020 oparta jest na scenariuszu stabilnego rozwoju. Pomyślność realizacji

wszystkich założonych w tej Strategii celów będzie uzależniona od wielu czynników zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych, które mogą wpływać na dostępność środków finansowych na jej realizację. Szczególne znaczenie będzie miał rozwój sytuacji w gospodarce światowej, a w szczególności w strefie euro. Doświadczenia kryzysu finansowo-gospodarczego, który wybuchł w 2008 r. i dotknął przede wszystkim państwa wysoko rozwinięte, w tym państwa UE, pokazują, że ze względu na otwartość gospodarek poszczególnych krajów i rosnące między nimi współzależności, zakres i siła oddziaływania pojawiających się zjawisk i procesów kryzysowych na gospodarki poszczególnych państw jest znacząca i może powodować konieczność weryfikacji ambitnych planów rozwojowych.

⇒ ŚSRK wytycza obszary strategiczne, w których koncentrować się będą główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

⇒ ŚSRK stanowi tym samym odniesienie dla nowej generacji dokumentów strategicznych przygotowywanych w Polsce na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020.

⇒ ŚSRK dokonuje wyboru, koncentrując się na czynnikach umożliwiających realizację celów strategicznych. Pokazuje jednocześnie następstwo procesów rozwojowych w różnych obszarach i ich wzajemne zależności. Wykorzystanie tych zależności i istniejących sprzężeń zwrotnych będzie wzmacniać efekty podejmowanych działań w horyzoncie wieloletnim. Z kolei opóźnienie w realizacji działań w jednym obszarze, może utrudnić realizację zakładanych celów w innych powiązanych obszarach strategicznych. Dlatego interwencja publiczna powinna wykorzystywać oraz wzmacniać sprzężenia zwrotne, będąc źródłem wartości dodanej polegającej na oddziaływaniu na wiele powiązanych ze sobą obszarów w dłuższej perspektywie czasu.

⇒ ŚSRK uwzględnia ocenę rezultatów dotychczas podejmowanych działań rozwojowych oraz rekomendacje dla kształtowania polityki rozwoju zawarte w dokumencie przygotowanym przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego pt. Raport Polska 2011. Gospodarka, Społeczeństwo, Regiony.

⇒ ŚSRK jest skierowana nie tylko do administracji publicznej. Integruje ona wokół celów strategicznych wszystkie podmioty publiczne, a także środowiska społeczne i gospodarcze, które uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym.

⇒ ŚSRK wskazuje konieczne reformy ograniczające lub eliminujące bariery rozwoju społeczno-gospodarczego, orientacyjny harmonogram ich realizacji oraz sposób finansowania zaprojektowanych działań (zawiera wieloletni ramowy plan wydatków publicznych na działania rozwojowe). Strategia zwraca uwagę na wymiar terytorialny podejmowanych działań, wzmocnienie i lepsze wykorzystanie potencjałów regionalnych. Widzi, zatem znaczenie samorządu terytorialnego i innych podmiotów w dynamizacji rozwoju regionów i kraju. W okresie do 2020 r. akcent strategiczny zostanie położony w głównej mierze na wzmacnianie potencjałów, które w przyszłości zagwarantują długofalowy rozwój, a nie tylko na alokację środków bezpośrednio w dziedziny, w których występują największe deficyty. Tym samym ŚSRK nie rozwija wszystkich obszarów istotnych z samego faktu funkcjonowania państwa, lecz koncentruje się głównie na tych, w których powinny zostać podjęte działania wzmacniające i przyspieszające procesy rozwojowe (w tym niezbędne zmiany strukturalne) w ciągu najbliższych dziesięciu lat. ŚSRK stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych, które powinny przyczyniać się do realizacji założonych w ŚSRK celów, a zaprojektowane w nich działania - rozwijać i uszczegóławiać reformy wskazane w ŚSRK.

⇒ Dokonany w ŚSRK wybór 3 obszarów strategicznych (Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna) oraz w ich ramach poszczególnych celów i priorytetowych kierunków interwencji jest odpowiedzią na kluczowe wyzwania w najbliższym dziesięcioleciu, pozwalające na zintensyfikowanie procesów rozwojowych oraz uniknięcie dryfu rozwojowego.

GŁÓWNE OBSZARY INTERWENCJI, CELE I PRIORYTETY ROZWOJOWE

OBSZAR STRATEGICZNY I. SPRAWNE I EFEKTYWNE PAŃSTWO

Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem.

- I.1.1. Uporządkowanie kompetencji umożliwiające realizację działań rozwojowych.
- I.1.2. Zwiększenie efektywności instytucji publicznych.
- I.1.3. Wprowadzenie jednolitych zasad e-gov w administracji (e-administracja).
- I.1.4. Poprawa jakości prawa.
- I.1.5. Zapewnienie ładu przestrzennego.

Cel I.2. Zapewnienie środków na działania rozwojowe.

- I.2.1. Modernizacja struktury wydatków publicznych.
- I.2.2. Poprawa efektywności środków publicznych.
- I.2.3. Zwiększenie wykorzystania środków pozabudżetowych.

Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela.

- I.3.1. Poprawa skuteczności wymiaru sprawiedliwości.
- I.3.2. Rozwój kapitału społecznego.
- I.3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela.
- I.3.4. Utrwalenie bezpieczeństwa narodowego.

OBSZAR STRATEGICZNY II. KONKURENCYJNA GOSPODARKA

Cel II.1. Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej.

- II.1.1. Uzdrowienie finansów publicznych.
- II.1.2. Zwiększenie stopy oszczędności i inwestycji.
- II.1.3. Integracja ze strefą euro.
- II.1.4. Rozwój eksportu towarów i usług.

Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki.

- II.2.1. Zwiększenie produktywności gospodarki.
- II.2.2. Wzrost udziału przemysłów i usług średnio i wysoko zaawansowanych technologicznie.
- II.2.3. Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego.
- II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej.

Cel II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki.

- II.3.1. Wzrost popytu na wyniki badań naukowych.
- II.3.2. Podwyższenie stopnia komercjalizacji badań.
- II.3.3. Zapewnienie kadr dla B+R.
- II.3.4. Zwiększenie wykorzystania rozwiązań innowacyjnych.

Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego.

- II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej.
- II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego.
- II.4.3. Zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej.

Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych.

- II.5.1. Zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu.
- II.5.2. Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych.
- II.5.3. Zapewnienie odpowiedniej, jakości treści i usług cyfrowych.

Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko.

- II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami.
- II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej.
- II.6.3. Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii.
- II.6.4. Poprawa stanu środowiska.
- II.6.5. Adaptacja do zmian klimatu.

Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu.

- II.7.1. Zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym.
- II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych.
- II.7.3. Udrożnienie obszarów miejskich.

OBSZAR STRATEGICZNY III. SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNA I TERYTORIALNA

Cel III.1. Integracja społeczna.

- III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych.

Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.

- III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych.
- III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych.

Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.

- III.3.1. Tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach.
- III.3.2. Wzmacnianie ośrodków wojewódzkich.

III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich.

III.3.4. Zwiększenie spójności terytorialnej.

Strategiczne Ramy Rozwojowe UE 2014 - 2020
Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju
sprzyjającemu włączeniu społecznemu

Europa 2020 to unijna strategia wzrostu na okres od 2010 do 2020 r. Obejmuje ona o wiele więcej niż samo wyjście z kryzysu, z którym nadal boryka się wiele europejskich krajów. Strategia ta ma pomóc nam skorygować niedociągnięcia europejskiego modelu wzrostu gospodarczego i stworzyć warunki, dzięki którym będzie on bardziej inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu.

OBSZARY PRIORYTETOWE:

- 1. WZROST INTELIGENTNY** - czyli rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach.
- 2. WZROST ZRÓWNOWAŻONY** - czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywniej korzystającej z zasobów i konkurencyjnej.
- 3. WZROST SPRZYJAJĄCY WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU** - czyli wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

CEL 1: OSIĄGNIĘCIE WSKAŹNIKA ZATRUDNIENIA NA POZIOMIE 75%

Wśród kobiet i mężczyzn w wieku 20–64 lat, w tym poprzez zwiększenie zatrudnienia młodzieży, osób starszych i pracowników nisko wykwalifikowanych oraz skuteczniejszą integrację legalnych imigrantów.

CEL 2: POPRAWA WARUNKÓW PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI BADAWCZO-ROZWOJOWEJ

W szczególności z myślą o tym, aby łączny poziom inwestycji publicznych i prywatnych w tym sektorze osiągnął 3% PKB; ponadto Komisja Europejska opracuje wskaźnik odzwierciedlający efektywność działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej.

CEL 3: ZMNIEJSZENIE EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH O 20%

W porównaniu z poziomami z 1990 r.; zwiększenie do 20% udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii; dążenie do zwiększenia efektywności energetycznej o 20%. Unia Europejska zdecydowana jest podjąć decyzję o osiągnięciu do 2020 r. 30-procentowej redukcji emisji w porównaniu z poziomami z 1990 r., o ile inne kraje rozwinięte zobowiążą się do porównywalnych redukcji emisji, a kraje rozwijające się wniosą wkład na miarę swoich zobowiązań i możliwości.

CEL 4: PODNIESIENIE POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Zwłaszcza poprzez dążenie do zmniejszenia odsetka osób zbyt wcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz poprzez zwiększenie, do co najmniej 40% odsetka osób w wieku 30–34 lat mających wykształcenie wyższe lub równoważne.

CEL 5: WSPIERANIE WŁĄCZENIA SPOŁECZNEGO

Zwłaszcza przez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydzwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego, co najmniej 20 mln obywateli.

Komisja Europejska opracowała zintegrowane wytyczne będące zestawem ogólnych zaleceń dla krajów członkowskich w różnych obszarach polityk gospodarczych, tak aby ich realizacja doprowadziła do szybkiego osiągnięcia głównych celów strategii „Europa 2020”. W porównaniu ze Strategią Lizbońską liczba zintegrowanych wytycznych została zredukowana z 24 do 10.

Zintegrowane wytyczne stanowią podstawę do opracowania przez rządy państw członkowskich krajowych programów reform (KPR).

Wytyczna 1

Zapewnienie jakości i stabilności finansów publicznych.

Wytyczna 2

Rozwiązanie problemu nierównowagi makroekonomicznej.

Wytyczna 3

Zmniejszenie nierównowagi w strefie euro.

Wytyczna 4

Optymalizacja pomocy na rzecz badań i rozwoju oraz innowacji, wzmocnienie trójkąta wiedzy i uwolnienie potencjału gospodarki cyfrowej.

Wytyczna 5

Bardziej efektywne korzystanie z zasobów i ograniczenie emisji gazów cieplarnianych.

Wytyczna 6

Poprawa otoczenia biznesu i środowiska konsumenckiego oraz modernizacja bazy przemysłowej, aby zapewnić funkcjonowanie rynku wewnętrznego w pełnym zakresie.

Wytyczna 7

Zwiększenie uczestnictwa kobiet i mężczyzn w rynku pracy, ograniczanie bezrobocia strukturalnego i promowanie jakości zatrudnienia.

Wytyczna 8

Rozwijanie zasobów wykwalifikowanej siły roboczej odpowiadającej potrzebom rynku pracy oraz promowanie uczenia się przez całe życie.

Wytyczna 9

Poprawa jakości i wydajności systemów kształcenia i szkolenia na wszystkich poziomach oraz zwiększenie liczby osób podejmujących studia wyższe lub ich odpowiedniki.

Wytyczna 10

Promowanie włączenia społecznego i zwalczanie ubóstwa.

7 INICJATYW PRZEWODNICH:

- ⇒ **UNIA INNOWACJI** - to działania na rzecz stworzenia takich warunków, by innowacyjne pomysły mogły łatwiej przeradzać się w nowe produkty, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy.
- ⇒ **MOBILNA MŁODZIEŻ** - to działania na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy.
- ⇒ **EUROPA EFEKTYWNI KORZYSTAJĄCA Z ZASOBÓW** - to działania na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów oraz transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej w większym stopniu wykorzystującej potencjał, jaki dają odnawialne źródła energii.
- ⇒ **EUROPEJSKA AGENDA CYFROWA** - to działania na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.
- ⇒ **POLITYKA PRZEMYSŁOWA W ERZE GLOBALIZACJI** - to działania na rzecz poprawy otoczenia biznesu oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencji na rynkach światowych.
- ⇒ **PROGRAM NA RZECZ NOWYCH UMIEJĘTNOŚCI I ZATRUDNIENIA** - to działania na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania podaży do popytu na rynku pracy.
- ⇒ **EUROPEJSKI PROGRAM WALKI Z UBÓSTWEM** - to działania na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

**Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011 – 2020.
„Małopolska 2020” Nieograniczone możliwości**

Strategia rozwoju województwa jest podstawowym i najważniejszym dokumentem samorządu województwa, określającym obszary, cele i kierunki interwencji polityki rozwoju, prowadzonej w przestrzeni regionalnej.

Strategia jest narzędziem wspierania pozytywnych zmian w regionie oraz niwelowania barier pojawiających się w otoczeniu. W dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości, strategia ma ambicję wspierać członków społeczności regionalnej w skutecznym odkrywaniu potencjałów i pełnym wykorzystywaniu szans na rozwój.

Obszar I. GOSPODARKA WIEDZY I AKTYWNOŚCI

Cel strategiczny

Silna pozycja Małopolski, jako regionu atrakcyjnego dla inwestycji, opartego na wiedzy, aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców.

W dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości gospodarczej zmniejszeniu ulega rola sektorów tradycyjnych na rzecz nowych sektorów regionalnej szansy. Procesowi temu towarzyszyć musi

zmiana sposobu postrzegania umiejętności, kompetencji i wiedzy w kontekście budowania gospodarczej przewagi regionu. Ze względu na aktualną pozycję i zasoby, Małopolska ma podstawy, aby być postrzegana nie tylko, jako region „usługowy”, atrakcyjne miejsce wypoczynku, ale również region „kreatywny”, zasobny w kapitał intelektualny, tworzący korzystne warunki dla postępu w twórczym i innowacyjnym środowisku. Rozwój potencjału kreatywności osiągany będzie poprzez tworzenie warunków umożliwiających identyfikowanie i kształtowanie talentów. Z tego względu szczególnego znaczenia nabiera właściwa realizacja przez system kształcenia jego podstawowych funkcji – egalitarnej, tj. zapewnienie dostępności do wczesnej edukacji niezbędnej dla właściwego rozwoju umiejętności i kompetencji oraz elitarniej tj. zwiększenia jakości edukacji warunkującej kształtowanie talentów.

1.1 Rozwój kapitału intelektualnego

1.1.1 Wdrożenie mechanizmów odkrywania, kształtowania i wspierania talentów:

- rozszerzenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej, przy szczególnym uwzględnieniu kształcenia kompetencji kluczowych, tj.:
 - kompetencji językowych,
 - kompetencji matematycznych i podstawowych kompetencji naukowo-technicznych,
 - kompetencji informatycznych,
 - umiejętności uczenia się,
 - kompetencji społecznych i obywatelskich,
 - inicjatywności i przedsiębiorczości,
 - świadomości i ekspresji kulturowej,
- poprawa jakości i dostępności usług w zakresie wczesnej edukacji, świadczonych przez placówki wychowania przedszkolnego oraz w formach pozaprzedszkolnych,
- wdrożenie programów ukierunkowanych na identyfikowanie oraz rozwój indywidualnych zdolności uczniów oraz studentów,
- wsparcie uzdolnionej młodzieży poprzez system stypendiów i nagród,
- wsparcie młodych naukowców oraz twórców przez kreowanie warunków dla doskonalenia warsztatu, wdrożenie efektywnego systemu stypendialnego oraz wsparcie projektów badawczych i twórczych.

1.1.2 Kształtowanie i promocja postaw związanych z uczeniem się przez całe życie oraz korzystaniem z kształcenia ustawicznego.

1.1.3 Modernizacja i rozwój infrastruktury oraz poprawa jakości i dostępności usług świadczonych przez ośrodki kształcenia ustawicznego (ponadlokalne i regionalne).

1.1.4 Rozwój oferty w zakresie usług dotyczących podnoszenia oraz zmiany kwalifikacji na różnych etapach życia - w powiązaniu z potrzebami regionalnego rynku pracy.

1.1.5 Wdrożenie systemu formalnego uznawania oraz potwierdzania kluczowych kompetencji i umiejętności nabytych nieformalnie, w tym powiązanie kształcenia dorosłych z europejskimi standardami nabywania kwalifikacji.

1.1.6 Wdrożenie systemowych rozwiązań i mechanizmów umożliwiających prowadzenie i korzystanie z kształcenia na odległość w procesie uczenia się przez całe życie.

1.1.7 Wdrożenie systemowych rozwiązań zwiększających poziom uczestnictwa osób starszych w systemie kształcenia ustawicznego, w tym instrumentów finansowego wsparcia uniwersytetów trzeciego wieku.

1.2 Budowa infrastruktury regionu wiedzy

W długiej perspektywie zwiększenie, czy chociażby utrzymanie dotychczasowego tempa rozwoju nie będzie możliwe bez wdrożenia strategicznej polityki budowania infrastruktury regionu wiedzy, stanowiącej kolejny z filarów gospodarki opartej na wiedzy.

W Małopolsce już obecnie funkcjonuje rozwinięta ilościowo sieć instytucji w obszarze B+R. Jakościowa poprawa działalności tych instytucji wymaga jednak dalszego, konsekwentnego rozwoju szeroko rozumianej infrastruktury, obejmującej zarówno tradycyjną bazę parków technologicznych i przemysłowych oraz inkubatorów technologicznych, jak również instrumenty finansowego wsparcia polityki innowacyjnej. W rozwijaniu innowacyjnych gałęzi gospodarki ważną rolę odgrywać będą klastry i parki technologiczne. Charakterystyczne dla tych sieci i ośrodków jest to, że przedsiębiorstwa w nich skupione konkurują ze sobą, ale także współpracują w obszarach, w których możliwe jest wyzwolenie efektów synergii. Dotyczy to wspólnego prowadzenia prac badawczo-rozwojowych, dyfuzji know-how, rotacji kadr, skupienia zasobów, otwartości na innowacje, przyciągania nowych zasobów i przedsiębiorstw, a także redukcji ryzyka. Istotnymi czynnikami sukcesu w tym obszarze będzie zainteresowanie i zdolność do transferu oraz absorpcji wiedzy, a także zapewnienie odpowiedniej podaży zasobów ludzkich - m.in. dzięki przyciąganiu i koncentracji w regionie tzw. klasy kreatywnej.

Kluczowe działania:

- 1.2.1 Wsparcie rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości oraz parków przemysłowych i technologicznych, funkcjonujących w obszarze nowoczesnych technologii.
- 1.2.2 Rozwój instrumentów finansowego wspierania przedsięwzięć innowacyjnych: fundusze typu venture capital, fundusze załóżkowe, sieci „aniołów biznesu”.
- 1.2.3 Budowanie sieciowej współpracy centrów transferu technologii na bazie zintegrowanego systemu zarządzania informacją.
- 1.2.4 Wdrożenie systemu zachęt dla przedsiębiorczości akademickiej typu spin-off i spin-out.
- 1.2.5 Tworzenie warunków infrastrukturalnych dla przedsiębiorstw zajmujących się działalnością kreatywną:
 - wsparcie ośrodków zajmujących się projektowaniem, wzornictwem i rozwojem produktów kreatywnych,
 - utworzenie regionalnego centrum produktów i usług kreatywnych, z udziałem podmiotów prowadzących działalność twórczą w kluczowych dla regionu dziedzinach.
- 1.2.6 Wspieranie działań zmierzających do wdrażania i upowszechniania nowoczesnych technologii teleinformatycznych i komunikacyjnych (ICT).

1.3 Kompleksowe wsparcie nowoczesnych technologii

Trzecim segmentem strategii postępowania ukierunkowanej na budowanie pozycji Małopolski, jako Regionu Wiedzy będzie tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi tych dziedzin nowoczesnych technologii, w przypadku których istniejący potencjał oraz popyt rynkowy dają podstawę do kreowania specjalizacji technologicznej Małopolski na tle kraju i Europy. Działania w tym zakresie polegać będą na odpowiednim ukierunkowaniu procesu kształcenia oraz stymulowaniu postaw w kierunku większej aktywności i otwartości na kooperację w przestrzeni

wiedzy i kreatywności - poprzez:

- kształcenie i odpowiednie zagospodarowanie kadr regionalnej gospodarki wiedzy,
- budowanie wewnętrznego systemu wsparcia innowacyjności i wysokich technologii,
- budowanie płaszczyzny dialogu i współpracy pomiędzy głównymi uczestnikami systemu: jednostkami badawczymi, uniwersytetami, władzami regionalnymi i lokalnymi, agencjami rozwoju, lokalnymi przedsiębiorstwami, instytucjami kapitałowymi i finansowymi, a także ogniwami pośredniczącymi w transferze i komercjalizacji technologii.

Polityka samorządu w tym obszarze koncentrować będzie się na wdrożeniu mechanizmów preferujących rozwój technologii, których potencjał wskazuje, że mogą w przyszłości określić specjalizację Małopolski. Realizując nową perspektywę technologiczną w regionie, wdrożone zostaną w szczególności rozwiązania warunkujące właściwą ścieżkę rozwoju 10 kluczowych technologii sklasyfikowanych w 3 obszarach:

- w obszarze bezpieczeństwa i komfortu życia: budownictwo samowystarczalne energetycznie, czyste technologie energetyczne oraz inżynieria materiałowa i nanotechnologia dla zastosowań specjalnych,
- w obszarze medycyny i zdrowia: inżynieria tkankowa, leki i technologie miejscowo niszczące nowotwory, monitoring i kontrola stanów chorobowych oraz usprawnienie procesu leczenia w oparciu o analizę danych,
- w obszarze informacji i wizualizacji: bezdotykowy interfejs komputerowy, systemy inteligentne oraz uniwersalny dostęp do informacji.

Realizacja regionalnej strategii „inteligentnej specjalizacji” opierać będzie się na przyciąganiu rozwiązań istotnych dla społeczności i biznesu w regionie, ale również eksporcie technologii generowanych w Małopolsce. W konsekwencji polityka regionu bazować będzie na kompleksowym podejściu: od kształcenia kadr poprzez działalność badawczo-wdrożeniową po budowanie systemu zachęt dla wzmacniania współpracy kluczowych uczestników regionalnego systemu innowacji. Wspomagającą rolę pełnić będzie kształtowana obecnie gospodarcza marka regionu, rozwiana dzięki aktywności wiodących instytucji wspierających rozwój gospodarczy województwa.

Kluczowe działania:

- 1.3.1 Zwiększenie zakresu i jakości kształcenia kadr nowoczesnej gospodarki w ramach kierunków priorytetowych dla rozwoju województwa, w tym związanych z technologiami kluczowymi dla specjalizacji regionalnej.
- 1.3.2 Rozwój systemu stypendialnego w powiązaniu z badaniami stosowanymi.
- 1.3.3 Wsparcie działalności badawczej ukierunkowanej na cele wdrożeniowe, komercjalizację oraz ochronę patentową.
- 1.3.4 Wdrożenie mechanizmów stymulujących współpracę przedsiębiorstw z jednostkami badawczo-rozwojowymi i uczelniami w zakresie transferu i absorpcji innowacji oraz nowych technologii.
- 1.3.5 Wsparcie działań związanych z praktycznym zastosowaniem kluczowych technologii, określających specjalizację regionu.
- 1.3.6 Wdrożenie mechanizmów wsparcia finansowego i doradczego dla identyfikowania, wytwarzania, dystrybucji i komercjalizacji małopolskich produktów oraz usług kreatywnych.
- 1.3.7 Aktywna promocja zewnętrzna Małopolski, jako regionu wiedzy i kreatywności.

1.4 Rozwój kształcenia zawodowego i wspieranie zatrudnienia

Strategia postępowania w obszarze rozwoju aktywności zawodowej i rynku pracy wspierać będzie działania zmierzające do modernizacji i rozwoju kształcenia zawodowego oraz wzrostu zatrudnienia. Niezbędnym elementem strategii działania będzie wzmocnienie relacji i współpracy szkół ze środowiskiem pracy w celu zapewnienia możliwości kształcenia praktycznego i doskonalenia zawodowego. Służyć temu będzie inwestowanie w rozwój zawodowy nauczycieli-praktyków, doposażenie techniczno-dydaktyczne szkół i placówek oraz upowszechnianie i wdrażanie dobrych praktyk europejskich. Działania w tym zakresie będą odpowiadać na potrzebę modernizacji systemu szkolnictwa zawodowego tak, aby uczniowie opuszczający szkołę byli właściwie przygotowani do podejmowania pracy lub dalszego kształcenia.

Zapewnienie powszechnego dostępu do wysokiej jakości edukacji zawodowej, z ukierunkowaniem na jej praktyczny wymiar będzie bezpośrednio korespondować ze zmieniającymi się wymogami rynku pracy oraz potrzebą tworzenia efektywnego systemu przechodzenia od edukacji do aktywności zawodowej.

Kluczowe działania:

- 1.4.1 Rozwój oferty edukacyjnej i jakości kształcenia zawodowego na poziomie średnim oraz wyższym - z uwzględnieniem potrzeb regionalnego rynku pracy.
- 1.4.2 Modernizacja i rozwój infrastruktury szkół oraz placówek oświatowych ze szczególnym uwzględnieniem bazy dydaktycznej i teleinformatycznej do praktycznej nauki zawodu.
- 1.4.3 Systemowe wsparcie kadr dla rozwoju szkolnictwa zawodowego.
- 1.4.4 Wdrożenie mechanizmów służących praktycznej nauce zawodu.
- 1.4.5 Poprawa jakości i efektywności usług w zakresie planowania i rozwoju kariery zawodowej oraz wspierania zatrudnienia.

1.5 Wzmacnianie i promocja przedsiębiorczości

Rozwojowi regionalnego rynku pracy towarzyszyć będzie poprawa warunków dla rozwoju małopolskiej przedsiębiorczości. Strategia postępowania w tym zakresie służyć będzie budowaniu aspiracji i postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców regionu, bazując na ich już obecnie wysokiej aktywności gospodarczej.

Regionalny model wspierania przedsiębiorczości opierać będzie się z jednej strony na szerokiej i łatwo dostępnej ofercie instrumentów zwrotnych, a z drugiej - na aktywnej, odpowiadającej rzeczywistym potrzebom przedsiębiorców - działalności instytucji otoczenia biznesu.

Działania z tym związane będą odpowiadać na zdiagnozowaną sytuację, w której ponadprzeciętnej gęstości sieci instytucji otoczenia biznesu, oferujących usługi dla sektora MSP, nie towarzyszy koordynacja działań tych instytucji. Powoduje to, że ich oferta często nie jest dostosowana do potrzeb przedsiębiorców.

Atrakcyjną formułą współdziałania przedsiębiorców powinny stawać się w najbliższych latach powiązania kooperacyjne, rozumiane, jako formalne skupiska typu klastrów oraz inicjatywy klastrowe. Formuła ta znajduje się już obecnie w sferze zainteresowania i planowanego wsparcia regionalnej polityki rozwoju klastrów. Celem strategii postępowania w tym zakresie będzie zatem wzmocnienie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez stymulowanie współpracy podmiotów w ramach określonego sektora.

Wzmacnianiu przedsiębiorczości służyć będzie także system efektywnych zachęt dla

prowadzenia działalności gospodarczej. Wsparcie publiczne powinno służyć poszerzeniu ich rynków zbytu, uzyskiwaniu dostępu do nowych rozwiązań technologicznych oraz bardziej efektywnemu wykorzystywaniu zasobów.

W ramach wzmacniania atrakcyjności gospodarczej regionu wdrożony zostanie skoordynowany system profesjonalnej obsługi inwestorów - zarówno prowadzących działalność w regionie, jak również zainteresowanych jej podjęciem. Ważnym elementem działań w tym zakresie będzie również promocja przedsiębiorczości oraz rozwijanie międzysektorowego partnerstwa na rzecz edukacji i promocji społecznej odpowiedzialności biznesu.

Kluczowe działania:

- 1.5.1 Rozwój oferty oraz poprawa dostępności zwrotnych instrumentów finansowania działalności przedsiębiorstw, w tym funduszy pożyczkowych i poręczeniowych.
- 1.5.2 Wzmacnianie potencjału oraz rozwój sieci instytucji otoczenia biznesu.
- 1.5.3 Wsparcie działań wzmacniających rozwój przedsiębiorczości społecznej.
- 1.5.4 Wdrożenie efektywnego modelu wsparcia powiązań kooperacyjnych, w tym klastrów.
- 1.5.5 Rozwój regionalnego systemu obsługi inwestycji oraz promocja przedsiębiorczości.
- 1.5.6 Promocja społecznej odpowiedzialności biznesu.

OBSZAR 2 DZIEDZICTWO I PRZEMYSŁY CZASU WOLNEGO

Cel strategiczny

Wysoka atrakcyjność Małopolski w obszarze przemysłów czasu wolnego dzięki wykorzystaniu potencjału dziedzictwa regionalnego i kultury

2.1 Ochrona małopolskiej przestrzeni kulturowej

Rezultatem zaplanowanych oraz realizowanych działań powinno być przejście od pasywnej i biernej ochrony, polegającej głównie na działaniach konserwatorskich, do efektywnego i racjonalnego zarządzania kulturą, zasobami dziedzictwa kulturowego oraz przyrodniczego. Konieczne jest, zatem podejmowanie przedsięwzięć, których głównym celem będzie nie tylko kompleksowa ochrona i zachowanie zasobów dziedzictwa kulturowego, ale również generowanie impulsów do dalszego ich rozwoju. Tak rozumiane działania powinny stanowić podstawę nowoczesnego modelu zarządzania kulturą, który umożliwi pełne wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych Małopolski.

W tym celu niezbędne jest wdrożenie mechanizmów włączających dziedzictwo kulturowe w obieg gospodarczy przy zachowaniu priorytetowej roli dziedzictwa regionalnego. Ponadto należy dążyć, przy jednoczesnym eksponowaniu ich autentyzmu, do nadania zabytkom nowych funkcji poprzez określenie i upowszechnienie nowoczesnego modelu „użytkowania zabytków”. Model taki będzie łączył ich ochronę, zwiększenie dostępności, poszukiwanie nowych form opieki nad zabytkami, ale również tworzył sprzyjające warunki dla rozwoju sektora przemysłów czasu wolnego.

Kluczowe działania:

Działania podejmowane w zakresie opieki nad regionalnym dziedzictwem kulturowym i przyrodniczym oraz ochrony i kształtowania krajobrazu:

- 2.1.1 Kształtowanie zrównoważonego krajobrazu kulturowego.
- 2.1.2 Poprawa stanu i sposobu użytkowania zabytków oraz przeciwdziałanie procesowi ich

degradacji.

- 2.1.3 Ochrona i kształtowanie zabudowy historycznych miast i miasteczek.
- 2.1.4 Ochrona tradycyjnej zabudowy regionalnej i układów ruralistycznych.
- 2.1.5 Powstrzymanie degradacji wartościowych krajobrazów kulturowych oraz dewastacji obiektów zabytkowych i ich otoczenia.
- 2.1.6 Kompleksowa rewitalizacja obszarów zdegradowanych.
- 2.1.7 Zachowanie i rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego, w tym przywrócenie rzeczywistej wartości zniszczonym obiektom oraz ponowne określenie dla poszczególnych obiektów ich wartości zabytkowych, wskazanych do bezwzględnego zachowania.
- 2.1.8 Utrzymanie wielokulturowego bogactwa oraz tożsamości lokalnej i regionalnej szczególnie poprzez wspieranie folkloru, tradycji i sztuki ludowej.
- 2.1.9 Funkcjonalne zarządzanie kulturą i dziedzictwem kulturowym, w tym rozwój partnerstwa sektora publicznego, pozarządowego i prywatnego.
- 2.1.10 Badanie i dokumentowanie regionalnego dziedzictwa kulturowego.
- 2.1.11 Poprawa funkcjonowania instytucji opieki nad zabytkami.
- 2.1.12 Wdrożenie mechanizmów włączających wartości dziedzictwa w obieg gospodarczy. Ochrona małopolskiej przestrzeni kulturowej.
- 2.1.13 Zapobieganie degradacji i ochrona zasobów dziedzictwa przyrodniczego regionu.
- 2.1.14 Stworzenie systemu oraz procedur zarządzania dziedzictwem przyrodniczym.
- 2.1.15 Zintegrowana ochrona krajobrazu kulturowego i środowiska przyrodniczego, szczególnie w zakresie wysokiego poziomu estetycznego otoczenia i ładu przestrzennego.

2.2 Zrównoważony rozwój infrastruktury oraz komercjalizacja usług czasu wolnego.

Właściwe wykorzystanie zasobów dziedzictwa regionalnego, zarówno kulturowego, jak i przyrodniczego, jest warunkiem wzmocnienia zewnętrznej konkurencyjności regionu oraz poprawy jego atrakcyjności, jako miejsca zamieszkania i spędzania czasu wolnego. Dzięki pełnemu wykorzystaniu potencjału dziedzictwa regionalnego i kultury, możliwe będzie zapewnienie wysokiego udziału przemysłów czasu wolnego w gospodarczym rozwoju regionu.

Zrównoważony i kompleksowy rozwój turystyki w Małopolsce - w dobie powszechnego niemal dostępu do usług turystycznych i rosnącej roli tej dziedziny, jako gałęzi gospodarki - to niezwykle istotne zadanie ze względu na ekonomiczny rozwój województwa. Jego realizacja wymaga zatem tworzenia przewagi konkurencyjnej poprzez rozwój i różnicowanie oferty opartej o pełną gamę małopolskich produktów turystycznych, stwarzającej nie tylko możliwość uprawiania różnych form turystyki, ale również wykorzystującej specyficzne walory poszczególnych części województwa. W związku z tym strategia postępowania powinna prowadzić do rozprowadzania ruchu turystycznego w regionie, przy jednoczesnym skoncentrowaniu wsparcia dla wykorzystania potencjałów miejsc o najcenniejszych walorach, mających największy udział w generowaniu dochodów z obsługi ruchu turystycznego.

Działania podejmowane w ramach realizacji kierunku polityki skoncentrowane zostaną na rozwijaniu infrastruktury - w powiązaniu ze standaryzacją, kategoryzacją oraz komercjalizacją usług, obejmujących tworzenie i efektywne wykorzystywanie regionalnych produktów.

Wspierane w ramach kierunku działania powinny bezpośrednio przyczyniać się do:

- podniesienia atrakcyjności turystycznej regionu;
- zwiększenia potencjału rezydencjonalnego Małopolski;

- efektywnego wykorzystania istniejącej i projektowanej infrastruktury - poprzez zapewnienie jej wielofunkcyjnego charakteru np. w zakresie zbiorników wodnych, tras biegowych.

Kluczowe działania:

W ramach kierunku polityki wspierane będą w szczególności działania związane z rozwojem kierunków turystyki, wyznaczających przewagę konkurencyjną Małopolski:

- 2.2.1 Turystyka miejska i kulturowa.
- 2.2.2 Turystyka pielgrzymkowa.
- 2.2.3 Turystyka aktywna, rekreacyjna i specjalistyczna.
- 2.2.4 Turystyka uzdrowiskowa i prozdrowotna.
- 2.2.5 Turystyka na terenach wiejskich.
- 2.2.6 Turystyka biznesowa.
- 2.2.7 Turystyka przygraniczna.

2.3 Kształcenie kadr dla rozwoju i obsługi przemysłów czasu wolnego

W celu aktywnego wspierania rozwoju sektora czasu wolnego, koniecznym będzie stymulowanie aktywności mieszkańców dla pełnego i efektywnego wykorzystania potencjału sektora kultury oraz kreowanie oferty turystycznej, która przyczyni się do wzrostu przedsiębiorczości i wzmocnienia kapitału społecznego w Małopolsce. Działania podejmowane w tym zakresie powinny koncentrować się na upowszechnieniu i profesjonalizacji kształcenia w dziedzinie szeroko pojętej kultury, dziedzictwa kulturowego oraz obsługi ruchu turystycznego. Ważnym elementem strategii postępowania będzie również mobilizowanie aktywności mieszkańców Małopolski w dziedzinie kultury fizycznej, sportu i rekreacji. Obszar ten wymaga intensywnych działań służących stworzeniu optymalnych warunków dla rozwoju sportu oraz różnorodnych form aktywności ruchowej.

Kluczowe działania:

2.3.1 Rozwój kształcenia oraz doskonalenia kadr w obszarze:

- obsługi ruchu turystycznego,
- rozwoju i upowszechniania kultury fizycznej, sportu i rekreacji,
- przemysłów kultury, animacji kultury oraz zarządzania kulturą i dziedzictwem kulturowym,
- „zawodów ginących”.

2.3.2 Kształcenie i rozwianie postaw oraz kompetencji w zakresie:

- kultury, w tym odbioru sztuki, poprzez szkolne oraz pozaszkolne projekty edukacyjne i artystyczne, a także zwiększanie dostępności do wysokiej jakości oferty kulturalnej,
- upowszechniania kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży.

2.3.3 Wdrożenie mechanizmów wsparcia dla rozwoju i upowszechnienia „zawodów ginących”.

2.4 Wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłów czasu wolnego.

Redefinicja miejsca kultury w strategii dla Małopolski prowadzi do osadzenia tego sektora w nurcie głównych obszarów decydujących o przewadze konkurencyjnej regionu. Oznacza to potrzebę bardziej dynamicznego i nowoczesnego podejścia do kreowania oferty przemysłów kultury, w tym kultury wysokiej. Dzięki temu możliwy będzie wzrost rozpoznawalności regionu, jako miejsca zróżnicowanego kulturowo, o bogatej tradycji i silnej tożsamości, a zarazem nowoczesnego

i otwartego w wymiarze społeczno-kulturalnym.

W tym kontekście wyjątkowego znaczenia nabiera potrzeba dynamicznego rozwoju turystyki pielgrzymkowej. Wykorzystanie potencjału licznych miejsc związanych z Błogosławionym Janem Pawłem II, jak również ośrodków kultury takich jak Kraków, Wadowice, czy Łagiewniki umożliwi nie tylko zdywersyfikowanie turystycznej oferty Małopolski, ale przede wszystkim przyczyni się do zwiększenia liczby przybywających turystów i pielgrzymów.

Niezwykle istotnym zadaniem będzie wzmacnianie świadomości społecznej w zakresie znaczenia harmonijnie kształtowanego krajobrazu kulturowego. Edukacja obywatelska będzie koncentrować się na budowaniu właściwych postaw społecznych wobec dziedzictwa kulturowego, ze względu na jego znaczenie dla przyszłych pokoleń, ale również aspekt ekonomiczny.

Konieczne jest wzmocnienie pozycji Małopolski, jako regionalnej stolicy imprez sportowych, szczególnie zimowych. Pozytywną konsekwencją tego będzie zarówno dalsza popularyzacja sportu wśród Małopolan i zewnętrzna promocja unikalnych walorów regionu, jak również stworzenie zaplecza niezbędnego do pełnienia funkcji areny zawodów krajowych i międzynarodowych.

Niezbędne będzie także lepsze wykorzystanie, obecnie zbyt słabej, współpracy pomiędzy podmiotami sektora publicznego, pozarządowego i prywatnego. Realizowane działania powinny prowadzić do wdrożenia skutecznych mechanizmów szczególnie w zakresie edukacji, promocji oraz kształtowania nawyków i potrzeb związanych z dziedzictwem regionalnym, estetyką otoczenia oraz ładem przestrzennym.

Kluczowe działania:

- 2.4.1 Inicjowanie i wspieranie działań mających na celu podnoszenie społecznej świadomości i wrażliwości w zakresie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego (zabytków oraz obiektów kultury współczesnej), a także podejmowanie działań na rzecz poprawy poziomu estetycznego otoczenia i ład przestrzennego.
- 2.4.2 Promocja na rzecz ochrony i wykorzystania dziedzictwa regionalnego dla rozwoju gospodarczego regionu oraz aktywizacji użytkowników do inwestowania we własne nieruchomości i adaptacji ich do nowych funkcji.
- 2.4.3 Aktywna i skuteczna promocja oraz wsparcie regionalnej oferty przemysłów czasu wolnego, w szczególności markowych produktów turystycznych i wydarzeń kulturalnych, w tym artystycznych i twórczych.
- 2.4.4 Zwiększanie poziomu społecznego uczestnictwa w kulturze oraz aktywnych formach spędzania czasu wolnego poprzez promocję i informację o ofercie kulturalnej oraz zapewnianie jej dostępności i różnorodności.
- 2.4.5 Intensyfikacja współpracy pomiędzy podmiotami sektora publicznego, pozarządowego i prywatnego w zakresie edukacji, promocji oraz poprawy świadomości i postaw obywatelskich w odniesieniu do dziedzictwa regionalnego.

OBSZAR 3 INFRASTRUKTURA DLA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ

Cel strategiczny

Wysoka zewnętrzna i wewnętrzna dostępność komunikacyjna regionu dla konkurencyjności gospodarczej i spójności przestrzennej

KIERUNKI POLITYKI ROZWOJU

3.1 Kraków nowoczesnym węzłem międzynarodowej sieci transportowej

Rozwój Krakowa, jako węzła międzynarodowej sieci transportowej oznacza w szczególności konieczność zapewnienia bezpośredniego dostępu do kolei dużych prędkości, pozwalających na wydatne skrócenie czasu przejazdu pomiędzy wieloma miastami wojewódzkimi w Polsce, a w przyszłości także skrócenie dystansu wobec miast europejskich. W dalszej perspektywie oznacza to budowę zdolności regionu do intensyfikacji wymiany międzynarodowej, w powiązaniu z bezpośrednią obecnością w przestrzeni międzynarodowej. Ważnym aspektem zewnętrznej dostępności Krakowa i regionu jest również bezpośrednie sąsiedztwo głównych szlaków drogowych, w tym międzynarodowych szlaków sieci TEN-T - nie tylko na linii wschód- zachód, ale również na osi północ-południe. Podniesienie standardu drogi krajowej nr 7 do standardu drogi ekspresowej oraz włączenie jej przebiegu na południe od Warszawy do sieci TEN-T nie tylko usprawni powiązania międzyregionalne, ale przede wszystkim pozytywnie wpłynie na ruch o charakterze tranzytowym w województwie małopolskim poprzez skrócenie czasu podróży, poprawę płynności ruchu i jego średnich prędkości. W efekcie powstanie spójny ciąg komunikacyjny na linii północ-południe, biegnący przez terytorium pięciu województw, łączący nadbałtyckie porty z obszarami podgórskimi i przejściem granicznym ze Słowacją, otwierając tym samym drogę na południe Europy, a na północy do krajów skandynawskich, nadbałtyckich, a także Obwodu Kaliningradzkiego. Istotnym elementem sieci połączeń transportowych, usprawniającym komunikację pomiędzy Małopolską i województwem śląskim, powinna stać się Beskidzka Droga Integracyjna.

Biorąc pod uwagę znaczenie transportu lotniczego, jako czynnika stymulującego rozwój gospodarczy, konieczna jest systematyczna rozbudowa i rozwój lotniska Kraków-Balice, a więc docelowo stworzenie nowoczesnego portu lotniczego o randze europejskiej, powiązanego z otoczeniem zewnętrznym w ramach sprawnego układu komunikacyjnego. Jedynie pod takim warunkiem transport ten będzie pełnił rolę czynnika katalizującego rozwój nowoczesnej gospodarki regionalnej.

Kluczowe działania:

- 3.1.1 Poprawa dostępności kolejowej Krakowa w wymiarze regionalnym, krajowym i międzynarodowym, z uwzględnieniem przebiegu przez Kraków, na linii północ-południe, nowego korytarza kolejowej sieci TEN-T, w tym włączenie do sieci kolei dużych prędkości poprzez przedłużenie lub wyznaczenie nowej linii kolejowej do Krakowa w ramach Centralnej Magistrali Kolejowej (CMK).
- 3.1.2 Kontynuacja rozwoju Międzynarodowego Portu Lotniczego Kraków-Balice wraz z poprawą jego dostępności transportowej.
- 3.1.3 Skoncentrowanie wokół Krakowa sieci głównych szlaków drogowych, w tym o znaczeniu międzynarodowym, z uwzględnieniem przebiegu przez Kraków, na linii północ- południe, nowego korytarza drogowej sieci TEN-T (w ciągu drogi krajowej S7).
- 3.1.4 Usprawnienie połączeń komunikacyjnych Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego z Konurbacją Górnośląską - przy uwzględnieniu skoordynowanej i partnerskiej współpracy samorządów regionalnych oraz miejskich w obszarze rozwoju zintegrowanego systemu transportowego.
- 3.1.5 Rozwój zintegrowanego transportu w ramach aglomeracji krakowskiej - transport aglomeracyjny, tworzony przede wszystkim w oparciu o szybką kolej aglomeracyjną, premetro/metro, szybki tramwaj.

3.2 Wykreowanie subregionalnych węzłów transportowych

Podniesienie Krakowa do rangi węzła międzynarodowej sieci transportowej pozwoli wzmocnić jego funkcje metropolitalne, tworząc warunki dla wykorzystania generowanych procesów rozwojowych przez pozostałą część województwa, także poprzez ich rozprzestrzenianie za pośrednictwem rozwiniętego systemu subregionalnych węzłów transportowych. Należy podkreślić, że ośrodki rozwoju, funkcjonujące na poziomie subregionalnym stanowią główne centra życia gospodarczego oraz społeczno-kulturalnego w województwie. Dlatego właśnie powinny one pełnić również funkcję ośrodków, zapewniających transmisję impulsów rozwojowych na poziom lokalny. Wykreowanie subregionalnych węzłów transportowych, sprawnie i efektywnie rozprowadzających komunikację w obszarze swojego oddziaływania, na bazie połączeń z Krakowem oraz między sobą i z sąsiednimi regionami (także zlokalizowanymi poza granicami Polski), pozwoli na stworzenie warunków dla pełniejszego wykorzystania lokalnych potencjałów i zwiększania mobilności mieszkańców. Będzie to możliwe dzięki eliminacji barier przestrzennych w wyborze miejsca nauki, pracy czy zamieszkania oraz poprawie terytorialnych standardów dostępności do usług publicznych. Główną rolę wśród potencjalnych węzłów transportowych o charakterze subregionalnym odgrywać będą: Tarnów, Nowy Sącz oraz Nowy Targ.

Kluczowe działania:

- 3.2.1 Tworzenie sieci sprawnych połączeń kolejowych i drogowych wokół głównych miast regionu, jako subregionalnych węzłów transportowych, sprzyjających procesom rozwojowym.
- 3.2.2 Tworzenie sprawnych połączeń kolejowych i drogowych pomiędzy subregionalnymi węzłami transportowymi oraz zwiększanie ich dostępności zewnętrznej (w tym powiązań z sąsiednimi regionami) i wewnętrznej, w obrębie obszarów ich oddziaływania.
- 3.2.3 Budowa obwodnic/obejść miast i miejscowości dotkniętych wysoką uciążliwością ruchu tranzytowego.
- 3.2.4 Rozwój sieci lądowisk lokalnych, w tym lotnisk „biznesowych”.
- 3.2.5 Tworzenie warunków dla rozwoju centrów logistycznych oraz transportu kombinowanego/intermodalnego.
- 3.2.6 Odtworzenie i rozbudowa funkcji transportowych szlaków wodnych Małopolski, w szczególności drogi wodnej Górnej Wisły.
- 3.2.7 Wspieranie warunków dla rozwoju transportu ekologicznego.

3.3 Zwiększenie dostępności transportowej obszarów o najniższej dostępności w regionie

W perspektywie 2020 roku strategia postępowania wspierać będzie dalsze inwestycje drogowe oraz kolejowe, wzmocnione rozwiązaniami systemowymi z zakresu organizacji transportu, które w zasadniczym stopniu przyczynią się do poprawy wewnętrznej dostępności komunikacyjnej Małopolski. Jedną z najważniejszych i najbardziej oczekiwanych inwestycji kolejowych w Małopolsce jest budowa nowej linii kolejowej Podłęże - Piekiełko wraz z modernizacją istniejących linii Nowy Sącz - Muszyna (C30/1) - granica polsko-słowacka i Piekiełko - Nowy Targ - Zakopane, pozwalającą na uzyskanie prędkości co najmniej 120 km/h.

Wewnętrzna dostępność komunikacyjna opiera się nie tylko na rozwoju sieci dróg lokalnych i regionalnych, wykorzystaniu potencjału transportu szynowego, ale także obejmuje rozwój nowoczesnego, sprawnego i przyjaznego pasażerom transportu publicznego, również

z wykorzystaniem inteligentnych systemów zarządzania.

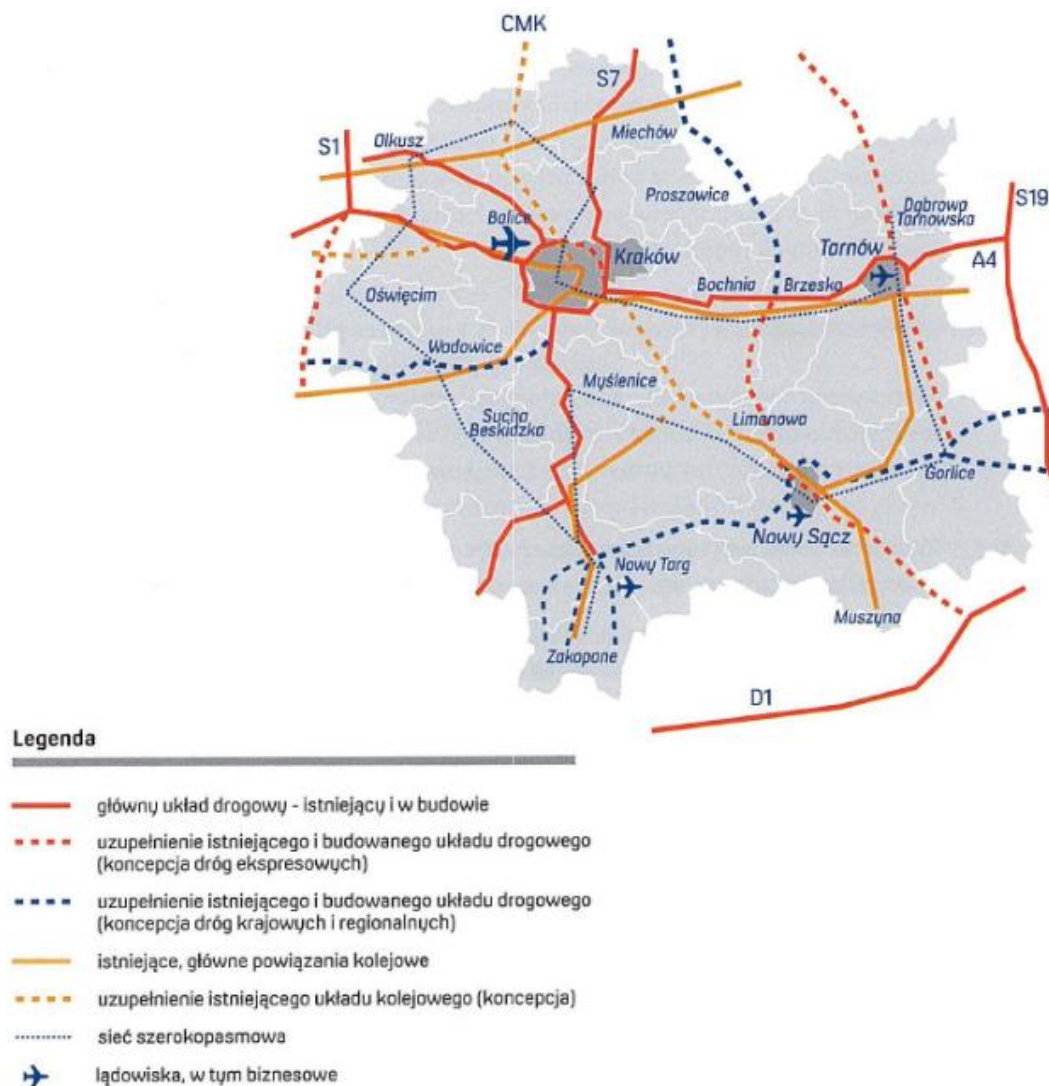
Kluczowe działania:

3.3.1 Budowa nowych oraz rozbudowa istniejących szlaków kolejowych (w tym również turystycznych tras kolejowych) i drogowych służących efektywnemu skomunikowaniu obszarów o najniższej dostępności w regionie z Krakowem, subregionalnymi węzłami transportowymi oraz sąsiednimi regionami, ze szczególnym uwzględnieniem polsko- słowackiej strefy przygranicznej, także pod kątem zwiększania bezpieczeństwa ruchu.

3.3.2 Kreowanie efektywnych połączeń transportowych miasto-wieś w celu zwiększenia mobilności mieszkańców poza obszarami miejskimi oraz mieszkańców obszarów peryferyjnych województwa.

Działania prowadzone w obszarze transportu powinny zostać ukierunkowane na tworzenie spójnego, zrównoważonego systemu transportowego, posiadającego walor przyjazności dla użytkowników, a jednocześnie tworzącego warunki sprzyjające procesom rozwojowym jak i przyczyniającego się do ograniczania negatywnego wpływu na środowisko naturalne.

Koncepcję docelowego układu głównych szlaków komunikacyjnych Małopolski z uwzględnieniem elementów, których realizacja wykracza poza rok 2020, prezentuje rycina.

Źródło: <http://www.prs.zdw.krakow.pl/files/plan-rozwoju-sieci-drogowej-do-2020-roku.pdf>

3.4 Wsparcie instrumentów zarządzania zintegrowanymi systemami transportu

Wobec długofalowych wyzwań komunikacyjnych związanych z rozwojem regionalnym, samorząd województwa prowadzić będzie aktywne rzecznictwo interesów na rzecz zmian w systemie prawnym - w celu zwiększenia wpływu regionów na realizowane inwestycje oraz ich hierarchię. Działania władz regionalnych powinny prowadzić w szczególności do przekształceń systemowych, obejmujących zmiany w sposobie zarządzania drogami, w tym zarządzania głównymi szlakami komunikacyjnymi na poziomie regionu (także, jako zadanie zlecone) oraz zmiany w systemie kategoryzacji dróg.

W ramach analizy głównych sił wspomagających realizację założonego celu strategicznego należy wskazać przede wszystkim na podejmowane próby tworzenia płaszczyzny dla szerokiej współpracy pomiędzy samorządami terytorialnymi poszczególnych szczebli i administracją rządową, poparte aktywnym poszukiwaniem rozwiązań optymalizujących układ transportowy Małopolski oraz źródeł ich finansowania. Czynniki hamujące to przede wszystkim ograniczenia finansowe, potęgowane wysokimi kosztami realizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych. Nie bez znaczenia pozostaje w wielu przypadkach spowalniający wpływ uwarunkowań formalnoprawnych oraz negatywne postawy społeczne wyrażające brak poparcia mieszkańców dla istotnych inwestycji regionalnych.

Kluczowe działania:

- 3.4.1 Wsparcie procesów efektywnej integracji systemów transportowych, ze szczególnym uwzględnieniem roli transportu zbiorowego oraz rozwoju transportu zrównoważonego, przede wszystkim na obszarach o unikalnych walorach turystyczno-uzdrowiskowych.
- 3.4.2 Wsparcie właściwej organizacji sprawnych systemów transportu zbiorowego, ze szczególnym uwzględnieniem miast posiadających systemy komunikacji publicznej.
- 3.4.3 Tworzenie warunków dla spójności sieci miejskiej poprzez rozwiązania w zakresie transportu (w tym również infrastruktury rowerowej oraz parkingów działających w systemie „parkuj i jedź”) oraz wzmacniania komunikacji zbiorowej.
- 3.4.4 Wspieranie nowoczesnych technik zarządzania i utrzymania szlaków komunikacyjnych, w tym wdrażanie technologii i rozwiązań optymalizujących czas przejazdu, poprawiających bezpieczeństwo użytkowników.
- 3.4.5 Aktywne rzecznictwo interesów na rzecz zmian w systemie prawnym dla zwiększenia wpływu województwa na kształtowanie regionalnej polityki transportowej.

3.5 Rozwój infrastruktury dla społeczeństwa informacyjnego

Należy brać pod uwagę problem „wykluczenia cyfrowego” znacznej grupy mieszkańców Małopolski oraz nowe wyzwania, wynikające z konieczności wzmocnienia małopolskich przedsiębiorstw wykorzystujących rozwiązania teleinformatyczne. Infrastruktura informatyczna ma znaczący udział w poprawie jakości życia mieszkańców oraz poprawie konkurencyjności i atrakcyjności inwestycyjnej województwa. Rozwój regionalnej infrastruktury społeczeństwa informacyjnego, w celu włączenia Małopolski do Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Informacyjnej, obejmie przede wszystkim działania związane z budową i modernizacją regionalnych bezpiecznych sieci szerokopasmowych w województwie, zwłaszcza na obszarach objętych wykluczeniem cyfrowym.

Kluczowe działania:

- 3.5.1 Rozwój regionalnej sieci szerokopasmowej, szczególnie na obszarach wykluczenia cyfrowego.
- 3.5.2 Rozwój nowoczesnej infrastruktury teleinformatycznej oraz Inter operacyjnych platform cyfrowych - wspierających funkcjonowanie instytucji publicznych.
- 3.5.3 Rozwój infrastruktury teleinformatycznej - wspierającej rozwój mieszkańców i przedsiębiorstw.

OBSZAR 4 KRAKOWSKI OBSZAR METROPOLITALNY I INNE SUBREGIONY

Cel strategiczny

Silna pozycja konkurencyjna Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego w przestrzeni europejskiej oraz wzrost potencjału ekonomicznego subregionów w wymiarze regionalnym i krajowym.

Punktem wyjścia dla strategii postępowania, służącej optymalnemu wykorzystaniu zróżnicowanych przestrzennie potencjałów Małopolski, jest właściwe zidentyfikowanie i zdiagnozowanie roli subregionów. Uwzględniając wyniki prac analitycznych oraz konsultacji społecznych prowadzonych w związku z aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa, należy przyjąć, że w Małopolsce mamy do czynienia z trzema typami subregionów, tj.:

- Krakowski Obszar Metropolitalny rozumiany, jako funkcjonalny obszar integracji przestrzennej, z węzłowym, monocentrycznym rdzeniem oraz powiązaną z nim strefą przyległą, którego funkcje należy rozwijać w wymiarze europejskim, krajowym i regionalnym;
- funkcjonalne obszary integracji przestrzennej o znaczeniu regionalnym, z węzłowymi ośrodkami monocentrycznymi oraz dowiązanymi do nich strefami przyległymi. W tej grupie wskazać należy subregion tarnowski oraz subregion sądecki;
- obszary funkcjonalne z ośrodkami policentrycznymi, które nie mają charakteru węzłowego, jednak posiadają wyraźne cechy strukturalnego podobieństwa i podlegają oddziaływaniu procesów, które w szczególnie sposób determinują ich rozwój. Do tej grupy zaliczają się subregion podhalański oraz Małopolska Zachodnia.

KIERUNKI POLITYKI ROZWOJU

4.1 Rozwój Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego

Ważnym rezultatem przeprowadzonej identyfikacji subregionów jest potwierdzenie hierarchii głównych ośrodków miejskich w regionie. Kraków jest ośrodkiem o znaczeniu ponadregionalnym, który zasięgiem swojego oddziaływania obejmuje całe województwo, a w szczególności obszar metropolitalny. Potencjał turystyczno-kulturowy oraz intelektualny, bogata oferta edukacyjna, atrakcyjne położenie na przecięciu międzynarodowych szlaków transportowych, dynamicznie rozwijająca się branża technologii informacyjnych oraz sektor usług to główne atuty stolicy, a zarazem centrum administracyjnego regionu. Kraków koncentruje również unikalne funkcje symboliczne - niewątpliwie jedne z najważniejszych w skali kraju. W wymiarze przestrzennym obszar metropolitalny Krakowa rozciąga się od Bochni po Wadowice na osi wschód-zachód oraz od Miechowa po cały powiat myślenicki na osi północ-południe.

W perspektywie 2020 roku, dzięki partnerskiemu współdziałaniu samorządów:

metropolitalnych i regionalnych, Kraków powinien wzmocnić pozycję stolicy silnego obszaru, który wraz z Konurbacją Górnośląską, współtworzyć będzie europol - konkurencyjny i wyspecjalizowany obszar gospodarczy, włączony w obieg przestrzeni europejskiej i globalnej. Warunkiem skuteczności tych działań będzie zarówno zdolność do zbudowania szerokiego porozumienia na rzecz rozwoju obszaru metropolitalnego, jak i równoważenie tego rozwoju, dzięki partnerskiej współpracy samorządów terytorialnych. Czynnikiem sprzyjającym osiągnięciu stanu docelowego będzie rozwinięta marka Krakowa - jako stolicy nowoczesnej gospodarki, nauki i kultury.

Działania realizowane w ramach kierunku polityki służyć będą rozwojowi lub wzmocnieniu funkcji Krakowa, decydujących o uzyskaniu silnej pozycji konkurencyjnej w wymiarze europejskim i krajowym oraz dynamizowania procesów rozwojowych w obrębie województwa i obszaru metropolitalnego.

Kluczowe działania:

4.1.1 Rozwój funkcji Krakowa, jako ważnego węzła wiedzy i innowacji w europejskiej przestrzeni badawczo-rozwojowej poprzez:

- rozbudowę infrastruktury edukacyjnej, naukowej i badawczej,
- rozbudowę infrastruktury niezbędnej dla rozwoju dziedzin perspektywicznej przewagi technologicznej Krakowa, tj. life science, czysta energia, technologie informacyjne i komunikacyjne oraz multimedia,
- rozwój współpracy z Warszawą w ramach węzłowej metropolii sieciowej.

4.1.2 Realizacja inwestycji niezbędnych dla uzupełnienia funkcji metropolitalnych Krakowa - zapewniających świadczenie usług wyższego rzędu w zakresie:

- infrastruktury kongresowej oraz widowiskowo-sportowej,
- infrastruktury kultury,
- infrastruktury ochrony zdrowia, poprzez:
 - rozwój w Krakowie:
 - świadczeń w zakresie kardiologii,
 - centrum onkologicznego,
 - psychiatrii,
 - pediatrii, w szczególności specjalistycznej,
 - ratownictwa medycznego oraz centrum leczenia wielonarządowych urazów, zatruc i oparzeń,
 - ośrodka neurologii inwazyjnej,
 - geriatry - centrum leczenia chorób wieku podeszłego,
 - rozwój w subregionie ośrodka medycyny doświadczalnej i szkoleniowej.

4.1.3 Wykreowanie i rozwój makroregionalnego obszaru współpracy Krakowsko-Górnośląskiej, przy szczególnym uwzględnieniu realizacji działań w następującym zakresie:

- intensyfikacja współpracy w zakresie przemysłów opartych na wiedzy, w tym rozwój węzła wiedzy i innowacji,
- określenie kierunków rozwoju makroregionalnego rynku pracy,
- przygotowanie wspólnej oferty inwestycyjnej oraz jej promocja zewnętrzna,
- określenie wspólnej oferty usług czasu wolnego, opartej na zróżnicowanych i komplementarnych produktach sektora kultury oraz turystyki:
 - kulturowej,
 - pielgrzymkowej,
 - aktywnej, specjalistycznej i rekreacyjnej,

- biznesowej.

4.1.4 Dynamizowanie rozwoju Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego poprzez:

- uzgodnienie wspólnej strategii przyciągania, lokowania i obsługi inwestycji w obrębie obszaru metropolitalnego, w powiązaniu z tworzeniem i rozwojem stref aktywności gospodarczej,
- wzmacnianie funkcji rezydencjonalnej obszaru metropolitalnego poprzez wdrożenie mechanizmów regulujących proces suburbanizacji.

4.2 Rozwój subregionu tarnowskiego

Sukces rozwojowy Małopolski zależy w dużej mierze od zdolności pełnienia przez ośrodki oznaczeniu regionalnym roli węzłowych centrów wzrostu, świadczących usługi publiczne wyższego rzędu w skali subregionalnej. Wzmacnianie funkcji Tarnowa, jako drugiego pod względem potencjału ludnościowego ośrodka w regionie, będzie podstawową osią strategii postępowania ukierunkowanej na rozwój subregionu tarnowskiego. Obecnie już profil wschodniej części Małopolski zdominowany jest korzystnymi procesami gospodarczymi koncentrującymi się wokół Tarnowa, tj. rosnącym znaczeniem działalności usługowej oraz dużą aktywnością w zakresie przedsiębiorczości. Wzrasta również znaczenie miasta, jako ośrodka akademickiego.

Ważnym atutem rozwojowym Tarnowa są korzyści wynikające z położenia przy głównej osi rozwojowej południowej Polski, zwłaszcza po przedłużeniu autostrady A4 w kierunku wschodnim. Silniejsze są w tym subregionie także powiązania wewnętrzne, przy czym pozytywne tendencje rozwojowe zachodzą głównie w kształtującej się strefie podmiejskiej Tarnowa.

Pozycja rozwojowa subregionu będzie, zatem wzmacniana poprzez poprawę kondycji rozwojowej Tarnowa, ale i jego obszaru funkcjonalnego. Pozwoli to na efektywne wykorzystanie potencjału gospodarczego subregionu. Przestrzeń wokół korytarza transportowego zostanie efektywnie zagospodarowana na potrzeby nowych inwestycji. Z kolei sam Tarnów, który już obecnie pełni niektóre funkcje o zasięgu regionalnym, zapewnić będzie w większym zakresie świadczenie usług publicznych wyższego rzędu dla mieszkańców wschodniej części regionu. Działania w tym zakresie przyczynią się do zwiększenia aktywności gospodarczej i poprawy jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienia powiązań funkcjonalnych subregionu z Krakowem oraz ośrodkami granicznymi województwa podkarpackiego. Należy podkreślić, że Tarnów pełni rolę ośrodka subregionalnego wobec znacznej części powiatu dębickiego oraz części powiatu mieleckiego.

Działania realizowane w ramach kierunku polityki służyć będą rozwojowi subregionu tarnowskiego, w tym wzmocnieniu jego funkcji rezydencjonalnej - poprzez lepsze wykorzystanie potencjałów decydujących o jego przewadze konkurencyjnej oraz niwelowanie barier rozwojowych.

Kluczowe działania:

Najważniejsze działania obejmować będą:

4.2.1 Wzmocnienie funkcji Tarnowa, jako subregionalnego ośrodka usług publicznych, w szczególności usług wyższego rzędu świadczonych w obszarze:

- edukacji i nauki, poprzez dalszy rozwój ośrodka akademickiego w Tarnowie,
- ochrony zdrowia, poprzez rozwój lecznictwa w zakresie kardiologii, onkologii, psychiatrii, leczenia udarów oraz geriatrici,
- kultury.

4.2.2 Rozwój potencjału gospodarczego subregionu tarnowskiego poprzez:

- tworzenie i rozwój stref aktywności gospodarczej, z uwzględnieniem korzyści lokalizacyjnych

- związanych z usytuowaniem wzdłuż korytarza autostradowego,
- wsparcie działań związanych z wykorzystaniem potencjału przemysłowego subregionu, szczególnie przemysłu chemicznego,
 - rozwój współpracy subregionalnej z przygranicznymi ośrodkami województwa podkarpackiego: Mielcem, Dębicą i Jasłem.

4.3 Rozwój subregionu sądeckiego

Główną osią strategii rozwoju subregionu będzie wykorzystanie naturalnych przewag konkurencyjnych Sądecczyzny - w wymiarze krajowym, ale i międzynarodowym. Warunki naturalne, baza noclegowa oraz potencjał w zakresie działalności związanej z turystyką, sportem i ochroną zdrowia tworzą unikalne szanse dla gospodarczego rozwoju subregionu. Dzięki temu Sądecczyzna powinna stać się jednym z ważnych miejsc na mapie organizacji spotkań i wydarzeń o znaczeniu ponadregionalnym. Jednocześnie właściwe wykorzystanie wysokich walorów naturalnych subregionu umożliwi wzmocnienie jego funkcji uzdrowiskowo - leczniczych.

Nowy Sącz stanowi trzeci, co do wielkości, ośrodek rozwoju w regionie, który powinien zapewniać świadczenie usług publicznych wyższego rzędu w skali subregionalnej. Wzmacnianie funkcji tego miasta będzie, zatem główną osią strategii postępowania ukierunkowanej na rozwój subregionu sądeckiego.

W Małopolsce południowo-wschodniej tradycyjnie dominują powiaty o charakterze rolniczym. Atutem słabo skomunikowanego z Krakowem i resztą kraju Nowego Sącza jest jednak prognozowany, znaczący wzrost ludnościowy oraz możliwości rozwoju działalności związanych z obsługą ruchu turystycznego i uzdrowiskowego. Miasto staje się w ostatnich latach również ważnym ośrodkiem akademickim. Wzmocnienie funkcji Nowego Sącza zapewni lepszą dostępność usług publicznych wyższego rzędu dla mieszkańców południowo-wschodniej części regionu. Działania w tym zakresie przyczynią się do zwiększenia aktywności mieszkańców oraz wzmocnienia powiązań funkcjonalnych subregionu z Krakowem oraz ośrodkami granicznymi na Słowacji.

Pozycja rozwojowa subregionu będzie, zatem wzmacniana poprzez poprawę kondycji rozwojowej Nowego Sącza, ale również otaczającego ten ośrodek obszaru funkcjonalnego. Dzięki lepszemu powiązaniu ośrodka sądeckiego z jego zapleczem nastąpi efektywne wykorzystanie potencjału gospodarczego subregionu. Natomiast w wyniku interwencji realizowanej w celu poprawy dostępności komunikacyjnej, uruchomione zostaną nowe możliwości rozwoju przedsiębiorczości rynku pracy, bazujące na funkcji rekreacyjnej - szczególnie w oparciu o potencjał turystyczny Beskidów oraz Doliny Dunajca i Popradu. Wykorzystując wysokie walory naturalne, subregion sądecki powinien stać się jednym z dwóch głównych obszarów rozwoju sportów letnich i zimowych, w tym wyczynowych.

Działania realizowane w ramach kierunku polityki służyć będą rozwojowi subregionu sądeckiego, w tym wzmocnieniu jego funkcji rezydencjonalnej - poprzez lepsze wykorzystanie potencjałów decydujących o jego przewadze konkurencyjnej oraz niwelowanie barier rozwojowych.

Kluczowe działania:

4.3.1 Wzmocnienie funkcji Nowego Sącza, jako subregionalnego ośrodka usług publicznych, w szczególności usług wyższego rzędu świadczonych w obszarze:

- edukacji i nauki, poprzez dalszy rozwój ośrodka akademickiego w Nowym Sączu,
- ochrony zdrowia, poprzez rozwój:

- leczenia w zakresie kardiologii, onkologii, psychiatrii, opieki nad matką i dzieckiem, geriatrii, leczenia udarów,
- rehabilitacji i leczenia uzdrowiskowego w celu wykorzystania potencjału uzdrowisk sądeckich,
- kultury.

4.3.2 Rozwój potencjału gospodarczego subregionu sądeckiego:

- wzmocnienie funkcji subregionu poprzez rozwój infrastruktury i usług przemysłów czasu wolnego, związanych z działalnością w zakresie:
- turystyki uzdrowiskowej i prozdrowotnej na bazie uzdrowisk sądeckich: Krynica-Zdrój, Muszyna, Piwniczna, Wapienne, Wysowa, Żegiestów-Zdrój oraz innych miejscowości o potencjale uzdrowiskowo-leczniczym,
- turystyki aktywnej, rekreacyjnej i specjalistycznej, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju infrastruktury sportowej oraz szlaków pieszych, rowerowych i tras biegowych,
- wykorzystanie potencjału kulturowego i gospodarczego Forum Ekonomicznego w Krynicy-Zdroju, celem utworzenia ośrodka badawczego, zajmującego się w szczególności polityką wschodnią Unii Europejskiej,
- tworzenie i rozwój stref aktywności gospodarczej,
- wsparcie rozwoju ośrodka związanego z działalnością w zakresie nowych technologii, w tym multimediiów,
- wykorzystanie współpracy transgranicznej ze Słowacją dla rozwoju rynku pracy oraz turystyki w strefie przygranicznej.

4.4 Rozwój subregionu podhalańskiego

Głównym celem strategii rozwoju subregionu podhalańskiego będzie wzmocnianie tych funkcji, które wynikają z jego unikalnego w skali kraju potencjału turystycznego oraz wysokich walorów naturalnych. Dzięki zrównoważonemu rozwijaniu infrastruktury i usług czasu wolnego, Podhale powinno sukcesywnie wzmocniać swoją wysoką atrakcyjność na turystycznej mapie kraju.

Subregion podhalański, w zakresie korzystania z wielu zasadniczych usług, wykazuje bezpośrednie powiązanie z Krakowem. Obszar ten charakteryzuje się jednak szeregiem specyficznych cech, które uzasadniają potrzebę jego odrębnego traktowania. Ważnym elementem strategii postępowania w zakresie wspierania rozwoju subregionu podhalańskiego będzie wzmocnienie funkcji Nowego Targu jako ośrodka ponadlokalnego, integrującego subregion oraz częściowo także - uzupełnienie funkcji Zakopanego. W hierarchicznej sieci ośrodków usług publicznych Nowy Targ posiada niektóre funkcje o znaczeniu subregionalnym, jednak funkcjonuje na poziomie niższym niż Tarnów i Nowy Sącz, co wynika zarówno z wielkości miasta, jak i potencjału ludnościowego subregionu.

Mając jednak na uwadze odległość względem Krakowa oraz wysoki ruch turystyczny, wzmocnienia wymaga zakres i standard usług publicznych świadczonych w Nowym Targu i częściowo także Zakopanem. Przyczyni się to do większego zrównoważenia układu osadniczego w południowej Małopolsce oraz poprawy spójności i dostępności przestrzennej tej części województwa. Jednocześnie dzięki unikalnym walorom naturalnym, w tym w oparciu o potencjał turystyczny Tatr i Beskidu, subregion podhalański powinien stać się wiodącym w Małopolsce obszarem rozwoju wyczynowych sportów letnich i zimowych oraz organizacji imprez sportowych o znaczeniu krajowym i międzynarodowym.

Działania realizowane w ramach kierunku polityki służyć będą rozwojowi subregionu podhalańskiego, w tym wzmocnieniu jego funkcji rezydencjonalnej - poprzez lepsze wykorzystanie

potencjałów decydujących o jego przewadze konkurencyjnej oraz niwelowanie barier rozwojowych.

Kluczowe działania:

4.4.1 Wzmocnienie funkcji Nowego Targu i Zakopanego, jako ponadlokalnych ośrodków usług publicznych, z uwzględnieniem usług wyższego rzędu w obszarze:

- edukacji, poprzez rozwój ośrodka akademickiego w Nowym Targu,
- ochrony zdrowia, poprzez:
 - rozwój opieki nad matką i dzieckiem, geriatrici, psychiatrii oraz medycyny sportowej,
 - rozwój w subregionie ośrodka leczenia chorób płuc, rehabilitacji i leczenia uzdrowiskowego w celu wykorzystania potencjału uzdrowisk,
- kultury.

4.4.2 Rozwój potencjału gospodarczego subregionu podhalańskiego:

- wzmocnienie funkcji subregionu poprzez rozwój infrastruktury i usług przemysłów czasu wolnego, związanych z działalnością w zakresie:
 - turystyki aktywnej, rekreacyjnej i specjalistycznej: ze szczególnym uwzględnieniem infrastruktury sportowej, organizacji imprez sportowych najwyższej rangi oraz rozwoju szlaków pieszych, rowerowych i tras biegowych,
 - turystyki uzdrowiskowej i prozdrowotnej: na bazie uzdrowisk podhalańskich: Rabka-Zdrój i Szczawnica oraz innych miejscowości o potencjale uzdrowiskowo-leczniczym,
- wykorzystanie współpracy transgranicznej ze Słowacją dla rozwoju wspólnej oferty turystycznej oraz rynku pracy.

4.5 Rozwój Małopolski Zachodniej

Specyficzny subregion tworzy zachodnia część Małopolski. Cechą tego obszaru jest brak dostatecznej koncentracji potencjału demograficznego, gospodarczego i usługowego - niezbędnego dla wykreowania dominującego ośrodka subregionalnego. Na obszarze tym funkcjonują trzy silne ośrodki ponadlokalne: Oświęcim, Chrzanów i Olkusz. Powiązania pomiędzy tymi miastami są słabe, a każde z nich posiada własną, wyraźną strefę oddziaływania lokalnego, która najczęściej obejmuje obszar powiatu, przy czym w zakresie funkcji wyższego rzędu każde z tych miast wykazuje wyraźne ciążenia wobec Krakowa lub Katowic. W przypadku Wadowic należy spodziewać się, że rosnąca siła powiązań funkcjonalnych z Krakowem skutkować będzie włączeniem tego ośrodka do obszaru metropolitalnego.

Strategia postępowania w zakresie wsparcia Małopolski Zachodniej koncentrować będzie się na dalszej poprawie poziomu skomunikowania tej części województwa z Krakowem. Ze względu na stosunkowo silną pozycję gospodarczą, względnie wysoki poziom życia oraz wykształcenia mieszkańców, także w miejscowościach wiejskich - subregion ten stanowić powinien ważną część makroregionalnego obszaru współpracy krakowsko-górnośląskiej, jako strefa nakładających się oddziaływań dwóch obszarów metropolitalnych.

Z uwagi na korzystne położenie, tradycyjnie uprzemysłowiony charakter zachodniej części Małopolski powinien ulegać stopniowemu równoważeniu poprzez rozwój alternatywnych obszarów działalności gospodarczej, szczególnie związanych z obsługą ruchu turystycznego - na bazie kształtującej się już obecnie oferty nowych produktów i usług czasu wolnego, w tym w oparciu o potencjał turystyczny Beskidów.

Działania realizowane w ramach kierunku polityki służyć będą rozwojowi Małopolski

Zachodniej, w tym wzmocnieniu funkcji rezydencjonalnej subregionu - poprzez lepsze wykorzystanie potencjałów decydujących o jego przewadze konkurencyjnej oraz niwelowanie barier rozwojowych.

Kluczowe działania:

4.5.1 Wzmocnienie funkcji Oświęcimia, Chrzanowa i Olkusza, jako ponadlokalnych ośrodków usług publicznych, z uwzględnieniem usług wyższego rzędu w obszarze:

- edukacji, poprzez rozwój ośrodka akademickiego w Oświęcimiu,
- przy jednoczesnym wzmacnianiu powiązań funkcjonalnych głównych miast Małopolski Zachodniej z Krakowem, a także Katowicami i Bielskiem-Białą, a także zwiększenie dostępności mieszkańców Małopolski Zachodniej do usług w obszarze ochrony zdrowia - poprzez rozwój psychiatrii, geriatry oraz medycyny pracy.

4.5.2 Rozwój potencjału gospodarczego Małopolski Zachodniej - przy uwzględnieniu korzyści wynikających z centralnego położenia względem Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego i Konurbacji Górnośląskiej, poprzez:

- tworzenie i rozwój stref aktywności gospodarczej,
- rewitalizację obszarów zdegradowanych, w tym terenów poprzemysłowych,
- rozwój oferty przemysłów czasu wolnego opartej na:
 - turystyce kulturowej i pielgrzymkowej, ze szczególnym uwzględnieniem funkcji symbolicznych Miejsc Pamięci i Muzeum Auschwitz-Birkenau oraz inicjatyw pokojowych związanych z wizerunkiem Oświęcimia - Miasta Pokoju, a także z wykorzystaniem potencjału Kalwarii Zebrzydowskiej i Wadowic,
 - turystyce aktywnej, rekreacyjnej i specjalistycznej, ze szczególnym uwzględnieniem zagospodarowania Zbiornika Świnna Poręba, Pustyni Błędowskiej oraz rozwoju tras rowerowych na potrzeby wspierania działalności w zakresie nowych usług czasu wolnego.

OBSZAR 5 ROZWÓJ MIAST I TERENÓW WIEJSKICH

Cel strategiczny

Aktywne ośrodki usług publicznych i gospodarczych zapewniające szanse na rozwój mieszkańców małych i średnich miast oraz terenów wiejskich

KIERUNKI POLITYKI ROZWOJU

5.1 Rozwój funkcji lokalnych centrów usług publicznych

Integracja przestrzenna na poziomie lokalnym - poza zurbanizowanymi strefami funkcjonalnymi dużych miast zapewniona zostanie poprzez powiązania lokalne w obrębie obszarów wiejskich. Centrami tych obszarów są małe i średnie miasta, które powinny zapewniać jednolity standard dostępności podstawowych usług i dóbr publicznych.

Uwzględniając przekształcenia w systemie osadniczym, związane z suburbanizacją oraz zmianami w zachowaniach społeczno-ekonomicznych mieszkańców, strategia postępowania w obszarze wspierania rozwoju małych i średnich miast w powiązaniu z rozwojem terenów wiejskich - będzie ukierunkowana na tworzenie warunków dla wysokiej jakości życia i pracy, dzięki którym małe i średnie ośrodki miejskie w województwie zyskają lub umocnią swoje funkcje jako lokalne

ośrodki usług publicznych oraz centra gospodarcze.

Utrzymanie potencjału demograficznego pozamiejskich obszarów Małopolski wymaga zapewnienia lepszej dostępności usług publicznych w ramach podstawowej infrastruktury społecznej. Dotyczy to w szczególności obszarów peryferyjnych, słabo powiązanych z większymi ośrodkami miejskimi. Strategia postępowania, ukierunkowana na rozwój lokalnych ośrodków usług publicznych, służyć będzie niwelowaniu dysproporcji oraz budowaniu szans rozwojowych mieszkańców obszarów wiejskich - zwłaszcza terenów, charakteryzujących się niskimi wskaźnikami rozwoju społeczno-gospodarczego.

Działania podejmowane w tym zakresie uwzględniać będą następujące założenia:

- ważnymi elementami decydującymi o atrakcyjności miast są ich zasoby społeczne i kulturowe oraz przestrzeń publiczna,
- małe i średnie miasta są ośrodkami stanowiącymi podstawowe zaplecze dla wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich.

Kluczowe działania:

5.1.1 Poprawa standardu świadczenia oraz dostępności podstawowych usług publicznych w zakresie lokalnej infrastruktury społecznej, o charakterze:

- edukacyjnym,
- kulturalnym,
- rekreacyjnym i sportowym,
- zdrowotnym,

w szczególności na obszarach o najniższej dostępności do usług publicznych.

5.1 Rozwój gospodarczy małych i średnich miast oraz terenów wiejskich

Strategia postępowania, ukierunkowana na wspieranie zrównoważonego rozwoju gospodarczego małych i średnich miast oraz otaczających je obszarów wiejskich, służyć będzie w szczególności przeciwdziałaniu narastającym różnicowaniom pod względem rozwoju gospodarczego w ujęciu wewnątrz regionalnym.

Działania podejmowane w tym zakresie uwzględniać będą następujące założenia:

- spójna polityka miejska służąca podnoszeniu atrakcyjności i poprawie dostępności trwałych miejsc pracy nie ogranicza się do rozwoju infrastruktury społecznej i technicznej, ale powinna uwzględniać także tworzenie ofert zachęcających do lokowania nowych przedsięwzięć, adekwatne wykorzystywanie potencjału istniejących przedsiębiorstw oraz budowanie powiązań kapitałowych,
- małe i średnie miasta są ośrodkami stanowiącymi podstawowe zaplecze dla wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich,
- aktywizacja terenów wiejskich, przy uwzględnieniu ochrony dziedzictwa przyrodniczego i zachowania ich różnorodności biologicznej, wymaga wdrożenia efektywniejszych mechanizmów wsparcia funkcjonowania rolnictwa oraz działalności około- i pozarolniczej,
- określenie trwałych ram współpracy władz lokalnych i regionalnych w stymulowaniu rozwoju małych i średnich miast oraz terenów wiejskich powinno przyczynić się do wzrostu udziału w tym procesie społeczności lokalnych.

Polityka wspierania rozwoju obszarów wiejskich opierać będzie się na efektywnym i racjonalnym wykorzystywaniu ich potencjału rozwojowego, który wynika z unikalnych cech Małopolski. Oznacza to potrzebę waloryzacji przestrzeni rolniczej celem różnicowania wsparcia.

Zachowując funkcjonalne zróżnicowanie obszarów wiejskich w regionie - na terenach o wysokim potencjale produkcyjnym, wspierane będą działania służące poprawie warunków dla konkurencyjności rolnictwa, opartego na produkcji ekologicznej oraz wytwarzaniu, dystrybucji i promocji markowej żywności regionalnej.

Działania podejmowane w procesie przekształceń małopolskiej wsi prowadzić powinny do utrzymania potencjału demograficznego obszarów wiejskich w Małopolsce, dzięki ich wysokim walorom naturalnym oraz związanej z tym atrakcyjności rezydencjonalnej i turystycznej. Realizowane działania uwzględniać będą ochronę bogatych tradycji dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz zachowanie unikalnych cech i zasobów - co stanowi również warunek dla działalności okołorolniczej. O powodzeniu interwencji służącej efektywnemu i pełnemu wykorzystaniu potencjału gospodarczego i rezydencjonalnego obszarów wiejskich decydować będzie również wdrożenie mechanizmów wsparcia dla działalności pozarolniczej, lepszy dostęp do usług świadczonych zarówno przez podmioty publiczne, jak i prywatne.

Kluczowe działania:

5.2.1 Poprawa kondycji gospodarczej małych i średnich miast poprzez:

- wsparcie rewitalizacji i restrukturyzacji gospodarczej miast,
- rozwój oferty inwestycyjnej oraz poprawę standardów obsługi inwestorów,
- wspieranie działań lokalnych instytucji rynku pracy na rzecz zwiększenia zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu.

5.2.2 Aktywizacja gospodarcza terenów wiejskich:

- obszary o funkcjach rolniczych: w zakresie wspierania zatrudnienia w działalności rolniczej i okołorolniczej opartej na zwiększeniu towarowości i wydajności poprzez:
 - wdrożenie instrumentów wsparcia dla rozwoju w szczególności ekologicznego rolnictwa i przetwórstwa oraz marketingu wysokiej jakości produktów żywności regionalnej,
 - rozwój systemu doradztwa i wsparcia pośredniego dla przedsiębiorczości opartej na rolnictwie,
- obszary o funkcjach mieszanych: w zakresie wsparcia dla tworzenia miejsc pracy w działalności pozarolniczej.

5.2 Funkcjonalne zarządzanie przestrzenią na poziomie lokalnym

Uwzględniając przekształcenia w systemie osadniczym, związane z suburbanizacją oraz zmianami w zachowaniach społeczno-ekonomicznych mieszkańców, strategia postępowania w obszarze wspierania rozwoju małych i średnich miast w bezpośrednim powiązaniu z rozwojem terenów wiejskich - będzie opierać się na założeniu o potrzebie racjonalnego zagospodarowania i wykorzystania przestrzeni lokalnej.

Działania podejmowane w tym zakresie - uwzględniając powiązania funkcjonalne, ochronę tożsamości lokalnej oraz dbałość o otoczenie - ukierunkowane będą na:

- rewitalizację obszarów zdegradowanych, rozumianą, jako podniesienie atrakcyjności przestrzeni publicznych, wprowadzenie nowych funkcji oraz otwarcie obszarów poindustrialnych lub industrialnych,
- ochronę krajobrazu i ładu przestrzennego na obszarach wiejskich poprzez zachowanie unikalnych form krajobrazu rolniczego, a także racjonalne gospodarowanie gruntami, z uwzględnieniem działań na rzecz poprawy struktury obszarowej gospodarstw i zmniejszenia uciążliwości związanych z produkcją wysoko towarową, w szczególności poprzez jej koncentrację w wyodrębnionych

strefach,

- planowanie przestrzenne prowadzone z uwzględnieniem realizacji koncepcji osadnictwa zwarteo, zakładające komplementarność, koncentrację funkcji oraz uporządkowany rozwój zabudowy w strefach podmiejskich i na obszarach wiejskich, w oparciu o miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Kluczowe działania:

5.3.1 Identyfikacja i delimitacja przestrzena obszarów funkcjonalnych miast na poziomie lokalnym.

5.3.2 Wspieranie procesu rewitalizacji miast w oparciu o plany rozwoju obszarów miejskich.

5.3.3 Zabieganie o wdrożenie instrumentów regulacyjnych i planistycznych służących:

- realizacji koncepcji osadnictwa zwarteo,
- przeciwdziałaniu rozpraszaniu zabudowy na obszarach wiejskich,
- poprawie struktury obszarowej gospodarstw (scalanie gruntów),
- właściwemu gospodarowaniu na obszarach rolnych, chronionych, górskich oraz innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania.

OBSZAR 6 BEZPIECZEŃSTWO EKOLOGICZNE, ZDROWOTNE I SPOŁECZNE

Cel strategiczny

Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców Małopolski w wymiarze środowiskowym, zdrowotnym i społecznym

KIERUNKI POLITYKI ROZWOJU

6.1 Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju Małopolski

Zdrowie oraz komfort życia w przyjaznym środowisku ekologicznym i społecznym - dzięki indywidualnej świadomości i odpowiedzialności mieszkańców - będą zasadniczym punktem odniesienia dla strategii postępowania w obszarze szeroko pojętego bezpieczeństwa.

Dbłość o stan środowiska naturalnego, przy uwzględnieniu potrzeb bieżących i przyszłych pokoleń, stanowić powinna elementarne zobowiązanie każdego mieszkańca Małopolski. Zachowanie równowagi w tym podejściu wymaga spójnego i kompleksowego zarządzania dostępem do zasobów środowiska, jak również działań prowadzących do zapobiegania i likwidacji negatywnych dla środowiska skutków działalności człowieka. W celu dalszej ochrony i poprawy stanu środowiska naturalnego niezbędne będą działania dotyczące:

- racjonalnego użytkowania zasobów przyrodniczych, gwarantującego ochronę naturalnych i półnaturalnych ekosystemów leśnych, nieleśnych i wodnych,
- zachowania w niezmienionym stanie przyrody ożywionej i nieożywionej, utrzymania stabilności ekosystemów i procesów ekologicznych oraz zachowania różnorodności biologicznej,
- zapobiegania powstawaniu zanieczyszczeń i innych uciążliwości,
- wprowadzenia zrównoważonej gospodarki odpadami.

W perspektywie 2020 roku kluczowym obszarem interwencji będzie nadal tworzenie warunków zabezpieczających i ograniczających skutki występowania zjawisk atmosferycznych,

geodynamicznych i awarii przemysłowych. Szczególnie istotna pozostanie ochrona przed zagrożeniami powodziowymi dolin rzecznych, w tym obszarów zurbanizowanych o wysokim potencjale strat powodziowych oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi (osuwiskami), zwłaszcza w obszarach górzystych, a także ochrona przed suszą. Działania w tym zakresie obejmują wdrażanie zasad racjonalnego planowania i zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych, tworzenie sprawnego systemu retencji wodnej oraz modernizacji urządzeń melioracyjnych. Istotnym elementem działań przeciwpowodziowych będzie także tworzenie oraz zachowanie naturalnej retencji wodnej (m.in. zalesianie, ochronę lasów łęgowych, odpowiednie użytkowanie gruntów rolnych) oraz opracowanie planów zarządzania ryzykiem powodziowym i osuwiskowym. Ponadto w zakresie osuwisk istotne będzie wyznaczenie dokładnej lokalizacji i zasięgu osuwisk aktywnych oraz okresowo aktywnych, a także terenów zagrożonych rozwojem ruchów masowych. Działaniom tym towarzyszyć będzie wdrożenie efektywnego systemu monitoringu, który pozwoli w przyszłości w znacznym stopniu ograniczyć i kontrolować zabudowę terenów zagrożonych, a tym samym minimalizować ryzyko wystąpienia i skalę katastrofalnych zniszczeń.

Wysiłki skierowane na równoważenie skutków rozwoju gospodarczego obejmować będą także poprawę poziomu bezpieczeństwa energetycznego Małopolski, szczególnie w oparciu o znacznie większy poziom wykorzystania zasobów energii odnawialnej. Ponadto wspierane i promowane będą różnorodne inicjatywy mające na celu kształtowanie proekologicznych postaw i świadomości w zakresie zasad zrównoważonego rozwoju.

Kluczowe działania:

6.1.1 Ochrona zasobów wodnych:

- ograniczenie zanieczyszczeń przedostających się do wód podziemnych, powierzchniowych i gleb,
- rozbudowa i utrzymanie systemów zaopatrzenia w wodę i optymalizacji zużycia wody.

6.1.2 Poprawa jakości powietrza:

- sukcesywna redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza, zwłaszcza pochodzących z systemów indywidualnego ogrzewania mieszkań,
- wzrost poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

6.1.3 Ochrona środowiska przed hałasem komunikacyjnym, komunalnym, przemysłowym oraz minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego przez:

- właściwe planowanie przestrzenne,
- stosowanie zabezpieczeń akustycznych,
- preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania.

6.1.4 Rozwijanie systemu gospodarki odpadami opartego na:

- zapobieganiu powstawania odpadów,
- przygotowywaniu odpadów do ponownego użycia,
- recyklingu oraz innych metodach odzysku i unieszkodliwiania.

6.1.5 Przeciwdziałanie występowaniu i minimalizowanie skutków negatywnych zjawisk atmosferycznych, geodynamicznych i awarii przemysłowych, w tym:

- właściwe zagospodarowanie terenów zagrożonych powodzią i suszą hydrologiczną z uwzględnieniem wymagań dotyczących oceny zagrożenia i ryzyka powodziowego,
- zwiększanie retencyjności zlewni oraz efektywności urządzeń zabezpieczenia przeciwpowodziowego (budowa, modernizacja),
- współdziałanie z administracją rządową i sąsiednimi samorządami w celu realizacji kompleksowego systemu ochrony przed powodzią w dorzeczu Górnej Wisły,

- identyfikacja osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi, wprowadzenie systemu monitoringu, właściwe zabezpieczanie i zagospodarowywanie terenów osuwiskowych i terenów o predyspozycjach osuwiskowych.

6.1.6 Ochrona i zachowanie środowiska przyrodniczego:

- ochrona różnorodności biologicznej oraz zrównoważone użytkowanie jej elementów,
- zapewnienie ciągłości istnienia gatunków i stabilności ekosystemów,
- przywracanie do stanu właściwego zasobów i składników przyrody,
- ochrona, rozwój i uporządkowanie systemu obszarów chronionych,
- wsparcie dla działań służących wykorzystaniu potencjału obszarów chronionych.

6.1.7 Regionalna polityka energetyczna:

- opracowanie bilansu energetycznego określającego aktualne potrzeby województwa, w zestawieniu z dostępnymi źródłami i nośnikami energii,
- zidentyfikowanie istniejących i potencjalnych barier rozwoju oraz wyznaczenie kierunków działania w obszarze regionalnej polityki rozwoju energetyki odnawialnej.

6.1.8 Edukacja obywatelska w zakresie ochrony środowiska oraz kształtowanie i promocja postaw proekologicznych.

6.2 Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego: profilaktyka i ochrona zdrowia

W obszarze bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców województwa jednym z najważniejszych zadań, stojących przed organizatorami opieki zdrowotnej w regionie, pozostanie poprawa poziomu zdrowia i związanej z nim jakości życia. Ten kierunek polityki realizowany będzie poprzez zapewnienie wszystkim mieszkańcom Małopolski dostępu do opieki medycznej o wysokim standardzie usług, w szczególności usług specjalistycznych. Stworzenie warunków dla prawidłowego funkcjonowania regionalnego systemu opieki zdrowotnej będzie wymagało znaczących nakładów inwestycyjnych na infrastrukturę jednostek ochrony zdrowia, jak również racjonalizacji funkcjonującego systemu. Ponadto wspierane i promowane będą różnorodne inicjatywy mające na celu upowszechnianie zasad zdrowego stylu życia.

W celu efektywniejszego oddziaływania na główne zagrożenia epidemiologiczne podejmowane będą decyzje dotyczące opracowania, a następnie realizacji specjalistycznych programów zdrowotnych wyznaczających działania i docelowe rozwiązania w zakresie profilaktyki i leczenia m. in. w obszarach chorób: nowotworowych, psychicznych (w tym zaburzenia psychiczne dzieci i młodzieży) oraz układu krążenia. Zostanie to osiągnięte poprzez zwiększenie dostępności profilaktyki, wczesnej diagnostyki, kompleksowego leczenia oraz rozwoju regionalnego systemu informacji.

Szczególne znaczenie w zachowaniu zdrowia społeczeństwa ma prowadzony styl życia. Działania w tym obszarze zostaną ukierunkowane na wspieranie i promowanie różnorodnych inicjatyw mających na celu upowszechnianie zasad zdrowego stylu życia i jak najskuteczniejsze wyeliminowanie czynników ryzyka zwiększających zachorowalność, w tym: palenie tytoniu, nadużywanie alkoholu, nieprawidłowa dieta i niska aktywność fizyczna.

Realizacja wyznaczonych celów i osiągnięcie zaplanowanych wskaźników będzie możliwe przy współpracy podmiotów regionalnej polityki zdrowotnej ze wszystkimi publicznymi i społecznymi partnerami. W szczególności ze środków publicznych wspierana będzie infrastruktura dla tych specjalności, które pozostają poza sferą zainteresowania sektora niepublicznego.

Kluczowe działania:

- 6.2.1 Utrzymanie i wzrost dostępności do specjalistycznej opieki stacjonarnej, w zależności od potencjałów i potrzeb poszczególnych subregionów.
- 6.2.2 Restrukturyzacja i modernizacja zasobów rzeczowych regionalnego systemu opieki zdrowotnej w powiązaniu z rozwojem systemu monitorowania prowadzonych działań.
- 6.2.3 Stworzenie sieci powiązań pomiędzy jednostkami opieki zdrowotnej z terenu województwa i innych regionów ościennych w celu zapewnienia optymalizacji, kompleksowości i ciągłości świadczeń zdrowotnych.
- 6.2.4 Opracowanie i wdrożenie wieloletnich programów ochrony zdrowia, w tym profilaktyki zdrowotnej m.in. w obszarach onkologii, kardiologii i psychiatrii.
- 6.2.5 Kształtowanie, promocja postaw, aktywna edukacja na rzecz zdrowego stylu życia.

6.3 Poprawa bezpieczeństwa społecznego: integrująca polityka społeczna

Strategia postępowania w obszarze bezpieczeństwa społecznego opierać będzie się na racjonalnej, adekwatnej do potrzeb i nowoczesnej polityce społecznej. W tym obszarze podejmowane działania koncentrować będą się wokół szeroko rozumianej integracji potrzeb oraz instrumentów - głównych odbiorców tej polityki. Działania te przyczyniać się będą do zapobiegania występowaniu oraz niwelowania przejawów wykluczenia społecznego, kulturowego i ekonomicznego, szczególnie wobec takich grup jak: dzieci pochodzące ze środowisk zagrożonych, osoby niepełnosprawne, osoby starsze, rodziny wielodzietne. Ważnym elementem działań będą również zadania mające na celu wsparcie kierowane do dzieci zagrożonych różnorodnymi formami wykluczenia społecznego.

W odpowiedzi na konsekwencje postępujących zmian struktury demograficznej konieczne będzie nie tylko podjęcie szerokich działań dostosowawczych w obszarze rynku pracy, ale również zbudowanie nowej oferty specjalistycznych usług adresowanych dla grupy seniorów. Proces ten może być istotną szansą na integrację społeczną oraz poprawę jakości życia, ale również wzrost ekonomiczny - w konsekwencji realizacji regionalnej strategii działań stanowiących odpowiedź na konsekwencje procesu starzenia się społeczeństwa, w tym koncepcji srebrnej gospodarki.

Kluczowe działania:

- 6.3.1 Wdrożenie systemowych form wsparcia na rzecz dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz przeciwdziałania i zwalczania dysfunkcji w rodzinie.
- 6.3.2 Integracja działań na rzecz wyrównywania szans osób niepełnosprawnych.
- 6.3.3 Wdrożenie regionalnej strategii działań w kontekście starzenia się społeczeństwa.
- 6.3.4 Rozwój systemu kształcenia kadr działających w obszarze integrującej polityki społecznej.
- 6.3.5 Rozwój prorodzinnych form opieki zastępczej.

6.4 Wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym

Warunkiem powodzenia w realizacji regionalnej strategii postępowania na rzecz zapewnienia szeroko pojętego bezpieczeństwa publicznego będzie wdrożenie zintegrowanego systemu zarządzania bezpieczeństwem - na bazie zadań realizowanych w różnych obszarach, przez odpowiednie służby.

Uznając wiodącą rolę administracji rządowej w realizacji działań dotyczących sfery bezpieczeństwa publicznego, jako jednego z kluczowych zadań państwa, rolę samorządu

województwa będzie z jednej strony wspieranie działań prowadzonych w tym zakresie przez administrację rządową w regionie, a z drugiej - podejmowanie aktywnego rzecznicstwa interesów, zmierzającego do wdrożenia mechanizmów i instrumentów zapewniających większą integrację i lepszą koordynację działań w tej sferze zadań publicznych.

Kluczowe działania:

- 6.4.1 Rozwój zintegrowanego systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym w regionie.
- 6.4.2 Rozwój systemu elektronicznego monitorowania bezpieczeństwa publicznego.
- 6.4.3 Rozwój oraz integracja systemów ratownictwa.
- 6.4.4 Realizacja programu poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym.
- 6.4.5 Poprawa stanu specjalistycznego wyposażenia służb ratowniczych.
- 6.4.6 Kształtowanie i promocja postaw właściwych w odniesieniu do sytuacji kryzysowych.

Strategia dla Rozwoju Polski Południowej w Obszarze Województw Małopolskiego i Śląskiego do roku 2020

Dokument wyznaczający cele i kierunki działań, jakie należy podjąć, by Polska Południowa stała się silnym i konkurencyjnym obszarem zarówno w kraju, jak i w Europie. Makroregion Polski Południowej obejmuje województwa **małopolskie i śląskie**. Oba regiony stanowią zwarty przestrzennie obszar zajmujący niemal 9 proc. powierzchni Polski, zamieszkiwany przez 21 proc. ludności kraju, której praca pozwoliła na wytworzenie w 2010 r. ponad 1/5 produktu krajowego brutto (PKB).

Strategia Rozwoju Polski Południowej do roku 2020 jest inicjatywą oddolną, będącą wyrazem woli dwóch województw, zdecydowanych podjąć wysiłki na rzecz rozwoju makroregionu. Za kluczową dla realizacji przyszłej strategii uznano współpracę w następujących dziedzinach: kapitał ludzki, gospodarka i sektor badawczo-rozwojowy, turystyka i kultura, system komunikacyjny oraz ochrona środowiska.

W rezultacie powstała **samorządowa Strategia dla Rozwoju Polski Południowej w obszarze województw małopolskiego i śląskiego do roku 2020**.

Celem głównym Strategii Rozwoju Polski Południowej do roku 2020 jest uczynienie z Polski Południowej nowoczesnego i atrakcyjnego regionu w Europie. Zostanie on osiągnięty poprzez realizację trzech celów strategicznych:

- **Europol górnośląsko-krakowski obszarem koncentracji innowacji i kreatywności**, wyznaczającym trendy rozwojowe i wpisującym się w sieć najdynamiczniej rozwijających się metropolii europejskich;
- **Polska Południowa przestrzenią partnerskiej współpracy** na rzecz efektywnego wykorzystywania możliwości rozwojowych;
- **Polska Południowa miejscem przyciągającym ludzi, podmioty i inicjatywy** wzmacniające potencjały makroregionu.

Głównymi instrumentami zapewniającymi finansowanie Strategii będą przede wszystkim krajowe programy na lata 2014-2020 oraz programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej, a także środki z programów regionalnych dwóch województw na lata 2014-2020.

Narodowy Plan Rewitalizacji 2022

Głównym celem **Narodowego Planu Rewitalizacji** jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.

Rewitalizację należy rozumieć jako wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.

Taka definicja rewitalizacji, wynikająca z projektu Krajowej Polityki Miejskiej, jest podstawą prac ustawowych w tym zakresie oraz elementem *Wytycznych w zakresie rewitalizacji obszarów zdegradowanych – perspektywa finansowa 2014-2020*

Program rewitalizacji musi zawierać co najmniej:

1. opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi miasta/gminy;
2. diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych;
3. zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów zdegradowanych, tj. określenie, w oparciu o inne dokumenty strategiczne miasta/gminy lub diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium/terytoriów wymagających wsparcia;
4. wizję wyprowadzenia obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego (planowany efekt rewitalizacji);
5. identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych;
6. wykaz dopełniających się wzajemnie najważniejszych przedsięwzięć i głównych projektów rewitalizacyjnych dotyczących obszaru zdegradowanego, które będą realizowane w ramach danego programu rewitalizacji wraz z ich opisem zawierającym co najmniej: nazwę przedsięwzięcia i podmioty go realizujące, prognozowane rezultaty, syntetyczny opis planowanych do podjęcia zadań i działań, lokalizację (miejsce przeprowadzenia danego projektu), szacowaną wartość projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, sposób oceny (zmierzenia) efektów realizacji przedsięwzięć/projektów w odniesieniu do przyjętych celów programu: w przypadku prywatnych przedsięwzięć/projektów rewitalizacyjnych dopuszczalne

- jest ograniczenie zakresu informacyjnego do tego, które będą dostępne na etapie przyjmowania programu;
7. ogólny (zbiorczy) opis innych, uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
 8. mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji;
 9. indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć, o których mowa w pkt.6 oraz 7, z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2014-2020 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków UE);
 10. mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji;
 11. system realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji;
 12. system monitoringu skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.

Finansowanie Narodowego Planu Rewitalizacji

Finansowanie działań w ramach Narodowego Planu Rewitalizacji będzie pochodzić z następujących źródeł, dedykowanych w całości lub częściowo celom rewitalizacji:

a) **Publicznych wspólnotowych** (Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych: EFRR, EFS i Funduszu Spójności, w ramach programów regionalnych i krajowych, w tym także sukcesywne zasilanie środkami pochodzącymi ze spłaty pożyczek udzielonych w ramach instrumentu Jessica). Zgodnie z podziałem alokacji funduszy na priorytety inwestycyjne, założonym w projektach programów operacyjnych, zakłada się, że na wsparcie działań związanych z rewitalizacją zostanie przeznaczonych co najmniej 25 mld zł. Będzie to stanowić ok. 9-10% alokacji ogółem na krajowe i regionalne programy operacyjne.

Przyjmując, że na wsparcie rewitalizacji zostanie przeznaczona część środków w ramach określonych priorytetów inwestycyjnych (w zależności od charakteru priorytetu), szacunkowo w poszczególnych obszarach wsparcia na NPR zostaną wydatkowane kwoty:

- technologie informacyjno-komunikacyjne (wsparcie jako element szerszych przedsięwzięć na rewitalizowanych obszarach) – ok. 200 mln EUR,
- gospodarka niskoemisyjna – ok. 1,7 mld EUR,
- środowisko i kultura – ok. 600 mln EUR,
- transport – ok. 300 mln EUR,
- rynek pracy i przedsiębiorczość – ok. 2 mld EUR,
- włączenie społeczne, w tym dostęp do usług publicznych – ok. 2 mld EUR,
- edukacja – ok. 200 mln EUR.

Powyższe kwoty mają charakter indykatywny, biorąc pod uwagę fakt, iż negocjacje programów krajowych i regionalnych nie zakończyły się. Niemniej jednak, zsumowanie powyższych szacunków przewyższa kwotę 25 mld zł.

b) **Publicznych krajowych** – istniejących instrumentów i źródeł (poprzez terytorialne profilowanie - ukierunkowywanie na obszary zdegradowane istniejących instrumentów różnych polityk dotyczących m.in.: wykluczenia społecznego, edukacji, infrastruktury, środowiska, kultury, zabytków, mieszkalnictwa itd.) oraz sukcesywnie tworzonych nowych (w tym obejmujących instrumenty inżynierii finansowej). Wolumen środków i identyfikacja źródeł określane będą w ramach prac i uzgodnień międzyresortowych indywidualnie dla poszczególnych instrumentów.

c) **Prywatnych**, m.in. poprzez tworzenie zachęt do inwestowania na obszarach zdegradowanych oraz poprzez upowszechnianie formuły PPP.

Priorytety inwestycyjne rewitalizacji.

Cel Tematyczny 3 Wzmacnianie konkurencyjności MŚP;

Cel tematyczny 4 Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach;

Cel tematyczny 6 Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami;

Cel tematyczny 7 Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej;

Cel tematyczny 8 Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników;

Cel tematyczny 9 Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem;

Cel tematyczny 10 Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie;

Cel tematyczny 11. Wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji publicznej.

„Społeczny i gospodarczy wymiar rewitalizacji”.

Wśród zakresu wsparcia EFS zidentyfikowano 4 obszary o istotnym znaczeniu dla wzmocnienia społecznego i gospodarczego wymiaru rewitalizacji. Są to:

- **działania na rzecz poprawy zatrudnienia** (priorytet inwestycyjny 8.5) obejmujące różne formy aktywizacji osób bez pracy,
- **działania na rzecz aktywnej integracji społecznej**, a więc poprawy samodzielności i aktywności życiowej i społecznej oraz zwiększenia szans na zatrudnienie, realizowane zarówno w odniesieniu do osób indywidualnych, jak i wieloprogowych społeczności (priorytet inwestycyjny 9.4),
- **działania na rzecz promocji przedsiębiorczości** (priorytet inwestycyjny 8.7) oraz przedsiębiorczości społecznej (priorytet 9.8) jako ważnych instrumentów o charakterze zatrudnieniowym, związanych

z tworzeniem nowych miejsc pracy, w tym zwłaszcza dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym,

- **działania na rzecz rozwoju usług społecznych ogólnego interesu** (np. usług wsparcia rodziny, usług opieki nad seniorami) w celu poprawy ich dostępności i jakości (priorytet inwestycyjny 9.7) oraz usług pozwalających na godzenie życia zawodowego i prywatnego np. usług opieki nad dziećmi do lat 3 (priorytet inwestycyjny 8.8).

Krajowa Polityka Miejska 2020

Krajowa polityka miejska jest celowym, ukierunkowanym terytorialnie działaniem państwa na rzecz zrównoważonego rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych oraz wykorzystania ich potencjałów w procesach rozwoju kraju.

Jest programowana na poziomie krajowym i realizowana poprzez tworzenie optymalnych warunków rozwoju miast oraz poprzez działania inwestycyjne podmiotów publicznych i niepublicznych.

Sformułowanie krajowej polityki miejskiej stało się istotnym elementem działań rządu, mających na celu zwiększenie skuteczności i efektywności działań ukierunkowanych terytorialnie. Punktem wyjścia do tych prac są cele i zasady określone w horyzontalnych strategiach rządowych, natomiast szczegółowe cele, zasady koordynacji oraz system realizacji różnych przedsięwzięć o charakterze rozwojowym oraz z zakresu gospodarki przestrzennej, realizowanych na obszarach miejskich będą zawarte w dokumencie Krajowa Polityka Miejska (KPM). Zgodnie z zapisami KPZK 2030 obszary miejskie należy rozumieć w kategoriach funkcjonalnych a nie administracyjnych oraz rozróżniać według typologii uwzględniającej rolę i znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego tj. na ośrodki wojewódzkie, regionalne, subregionalne i lokalne. Niemniej, projektowana polityka jest adresowana do wszystkich kategorii obszarów miejskich, a funkcjonalne podejście oznacza, że będzie realizowana we wszystkich obszarach zurbanizowanych oraz tych, które znajdują się w stałej interakcji społeczno-gospodarczej z obszarami zurbanizowanymi tj. obszarach wiejskich.

Do roku 2020 proponuje się następujące cele krajowej polityki miejskiej:

1. Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia.
2. Wspomaganie rozwoju subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich, przede wszystkim na obszarach problemowych polityki regionalnej (w tym na niektórych obszarach wiejskich) poprzez wzmacnianie ich funkcji oraz przeciwdziałanie ich upadkowi ekonomicznemu.
3. Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację degradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich.
4. Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji.
5. Stworzenie warunków dla skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem na obszarach miejskich, w tym w szczególności na obszarach metropolitalnych.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (PROW 2014-2020) został opracowywany na podstawie przepisów Unii Europejskiej, w szczególności rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 oraz aktów delegowanych i wykonawczych Komisji Europejskiej. Zgodnie z przepisami Unii Europejskiej, Program jest wkomponowany w całościowy system polityki rozwoju kraju, w szczególności poprzez mechanizm Umowy Partnerstwa. Umowa ta określa strategię wykorzystania środków unijnych na rzecz realizacji wspólnych dla UE celów określonych w unijnej strategii wzrostu „Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” z uwzględnieniem potrzeb rozwojowych danego państwa członkowskiego.

Celem głównym PROW 2014 – 2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

Program będzie realizował wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020, a mianowicie:

- II. Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.
- III. Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.
- IV. Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
- V. Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa. Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.
- VI. Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

W ramach PROW 2014-2020 będzie realizowanych łącznie 15 działań.

Pomoc finansowa ze środków Programu będzie skierowana głównie do sektora rolnego.

Sektor ten jest szczególnie istotny z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i wymaga znacznego i odpowiednio ukierunkowanego wsparcia. Planowane w Programie instrumenty pomocy finansowej będą miały na celu przede wszystkim rozwój gospodarstw rolnych (Modernizacja gospodarstw rolnych, Restrukturyzacja małych gospodarstw rolnych, Premie dla młodych rolników, Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa rolne).

Do dalszego rozwoju sektora rolnego i wzrostu jego konkurencyjności przyczynią się także takie instrumenty pomocy finansowej jak: Transfer wiedzy i innowacji oraz Doradztwo rolnicze. Nowym

instrumentem wspierającym wdrożenie innowacji w sektorze rolno-spożywczym będzie działanie Współpraca.

W ramach poprawy organizacji łańcucha żywnościowego przewiduje się wsparcie inwestycji związanych z przetwórstwem i marketingiem artykułów rolnych, dalszy rozwój grup i organizacji producentów oraz systemów jakości produktów rolnych i środków spożywczych. Ponadto, dla ułatwienia sprzedaży bezpośredniej artykułów rolnych, planuje się kontynuację wsparcia na rzecz budowy i modernizacji targowisk.

Planowana jest kontynuacja wsparcia pozwalającego na odtwarzanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych i katastrof naturalnych, jak również wprowadzenie nowego zakresu, którego celem będzie ochrona gospodarstw rolnych przed tego typu zdarzeniami.

Nowym działaniem będzie Rolnictwo ekologiczne, którego celem jest wzrost rynkowej produkcji ekologicznej. Przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska (w tym wody, gleb, krajobrazu) i zachowania bioróżnorodności będą finansowane w ramach działań rolnośrodowiskowo - klimatycznych i zalesień. Kontynuowane będą płatności na rzecz obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania. Wsparcie inwestycyjne w związku z realizacją celów środowiskowych otrzymają gospodarstwa położone na obszarach Natura 2000 i na obszarach narażonych na zanieczyszczenie wód azotanami pochodzenia rolniczego.

W celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich kontynuowane będą działania przyczyniające się do rozwoju przedsiębiorczości, odnowy i rozwoju wsi, w tym w zakresie infrastruktury technicznej, które będą realizowane zarówno w ramach odrębnych działań, jak również poprzez działanie Leader. Kontynuacja wdrażania Lokalnych Strategii Rozwoju (Leader) wzmocni realizację oddolnych inicjatyw społeczności lokalnych.

PRIORYTET	DZIAŁANIE / PODDZIAŁANIE	
Priorytet 1. Wspieranie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich	1.	Transfer wiedzy i innowacji
	2.	Doradztwo
	3.	Współpraca
Priorytet 2. Poprawa rentowności gospodarstw rolnych i konkurencyjności wszystkich rodzajów rolnictwa we wszystkich regionach i promowanie innowacyjnych technologii w gospodarstwach rolnych oraz zrównoważonego zarządzania lasami	4.	Modernizacja gospodarstw rolnych
	5.	Premie dla młodych rolników
	6.	Restrukturyzacja małych gospodarstw
	7.	Rozwój przedsiębiorczości - rozwój usług rolniczych
Priorytet 3. Poprawa organizacji łańcucha	8.	Przetwórstwo i marketing produktów rolnych

dostaw żywności, w tym przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, dobrostanu zwierząt i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie	9.	Przywracanie potencjału produkcji rolnej i działania zapobiegawcze
	10.	Targowiska - podstawowe usługi na obszarach wiejskich i odnowa wsi
	11.	Tworzenie grup producentów rolnych
	12.	Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych
Priorytet 4. Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie ekosystemów powiązanych z rolnictwem i leśnictwem	13.	Płatności z tytułu ONW
	14.	Program rolnośrodowiskowoklimatyczny
	15.	Rolnictwo ekologiczne
	16.	Scalania gruntów

Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014 – 2020

Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 jest programem finansowanym z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Obszarem realizacji programu jest województwo małopolskie, zaliczone do regionów słabiej rozwiniętych.

Wsparcie RPO WM będzie realizowane w ramach następujących osi priorytetowych:

1. Gospodarka wiedzy –EFRR
2. Cyfrowa Małopolska –EFRR
3. Przedsiębiorcza Małopolska –EFRR
4. Regionalna polityka energetyczna –EFRR
5. Ochrona środowiska –EFRR
6. Dziedzictwo regionalne –EFRR
7. Infrastruktura transportowa –EFRR
8. Rynek pracy –EFS
9. Region spójny społecznie –EFS
10. Wiedza i kompetencje –EFS
11. Rewitalizacja przestrzeni regionalnej – EFRR
12. Infrastruktura społeczna – EFRR
13. Pomoc techniczna – EFS

1 Oś Priorytetowa GOSPODARKA WIEDZY

Celem osi priorytetowej jest wzrost innowacyjności gospodarki regionalnej, wyrażający się głównie zwiększeniem nakładów na działalność badawczo-rozwojową.

W ramach osi priorytetowej 1. wspierane będą interwencje przyczyniające się do wzmacniania badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji, w obszarach tzw. inteligentnej specjalizacji Małopolski, wynikających z Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Małopolskiego.

Przy zachowaniu komplementarności wobec instrumentów krajowych i wspólnotowych, interwencja osi priorytetowej skoncentrowana zostanie na działaniach służących zwiększeniu aktywności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstw, prowadzącej do wytworzenia i przygotowania do wprowadzenia na rynek nowych lub znacząco ulepszonych produktów, procesów i usług. Poprawa dostępu, szczególnie podmiotów z sektora MŚP, do wysokiej jakości usług wspierających działalność B+R+I oraz zwiększenie dostępu do kapitału przeznaczonego na finansowanie tego typu działalności w przedsiębiorstwach przyczyni się do stopniowego wzrostu poziomu nakładów na badania i rozwój ponoszonych przez sektor prywatny, a w konsekwencji do zwiększenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw w Małopolsce.

W uzupełniającym zakresie wsparciem objęte zostaną przedsięwzięcia mające na celu rozszerzenie dostępu, w szczególności przedsiębiorstw, do zasobów nowoczesnej infrastruktury badawczej. Wdrożenie, w większym zakresie, mechanizmu umożliwiającego wykorzystanie wspartej infrastruktury B+R do działalności gospodarczej lub współfinansowania publicznej infrastruktury badawczej ze środków prywatnych wzmocni współpracę przedsiębiorstw z sektorem nauki oraz proinnowacyjnym otoczeniem biznesu.

Działanie 1.1 INFRASTRUKTURA BADAWCZA SEKTORA NAUKI

A. infrastruktura badawcza w jednostkach naukowych

Działanie 1.2 BADANIA I INNOWACJE W PRZEDSIĘBIORSTWACH

Poddziałanie 1.2.1 PROJEKTY BADAWCZO-ROZWOJOWE PRZEDSIĘBIORSTW

A. badania przemysłowe i prace rozwojowe

B. prace rozwojowe związane z wytworzeniem instalacji pilotażowej / demonstracyjnej

Poddziałanie 1.2.2 INFRASTRUKTURA BADAWCZO-ROZWOJOWA PRZEDSIĘBIORSTW

A. infrastruktura i wyposażenie laboratoriów lub działów badawczo-rozwojowych w przedsiębiorstwach

B. centra badawczo-rozwojowe w przedsiębiorstwach

Poddziałanie 1.2.3 BONY NA INNOWACJE

A. mały bon na innowacje

B. duży bon na innowacje

Działanie 1.3 MAŁOPOLSKIE CENTRA INNOWACJI

A. infrastruktura instytucji otoczenia biznesu – ośrodków innowacji

B. regionalny program rozwijania centrów transferu wiedzy

2 Oś Priorytetowa CYFROWA MAŁOPOLSKA

Celem osi priorytetowej jest zwiększenie poziomu wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w procesie udostępniania zasobów i realizacji zadań publicznych.

W ramach osi priorytetowej 2. wspierane będzie wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu udostępniania zasobów oraz efektywnego świadczenia usług publicznych.

Postępujący proces cyfryzacji, prowadzący do łatwiejszego dostępu do danych i usług sektora publicznego, przyczynia się do osiągania korzyści gospodarczych i społecznych, sprzyjając zwiększeniu udziału obywateli w życiu publicznym i przeciwdziałając różnym formom wykluczenia. W celu wzmocnienia tego procesu wsparcie w osi priorytetowej skoncentrowane będzie na rozwijaniu dostępu do e-usług publicznych w tych obszarach, które mają priorytetowe znaczenie z punktu widzenia mieszkańców, przedsiębiorców i osób odwiedzających region. Dzięki realizowanym przedsięwzięciom zasadniczo poszerzony zostanie zakres zasobów udostępnianych oraz usług świadczonych drogą elektroniczną. W rezultacie zmniejszających się barier w kontaktach z administracją publiczną zwiększeniu ulegnie odsetek osób wykorzystujących elektroniczny dostęp do cyfrowych zasobów i usług publicznych.

Interwencja ukierunkowana zostanie na realizację przedsięwzięć charakteryzujących się zasięgiem lub specyfiką regionalną, przy uwzględnieniu potrzeby zachowania kompatybilności technologicznej i projektowej wobec działań realizowanych na poziomie krajowym.

Działanie 2.1 E-ADMINISTRACJA I OTWARTE ZASOBY

Poddziałanie 2.1.1 ELEKTRONICZNA ADMINISTRACJA

- A. e-usługi publiczne w administracji: usługi administracji dla biznesu (A2B) i obywateli (A2C)
- B. usługi wewnątrzadministracyjne (A2A) wspierające dla e-usług publicznych
- C. nowe rozwiązania IT w administracji, służące cyfryzacji procesów i procedur administracyjnych

Poddziałanie 2.1.2 CYFROWE ZASOBY REGIONALNE

- A. cyfrowe udostępnianie informacji sektora publicznego ze źródeł administracyjnych
- B. cyfrowe udostępnianie regionalnych zasobów kultury i dziedzictwa regionalnego oraz zasobów wspierających rozwój turystyki

Poddziałanie 2.1.3 E-USŁUGI W EDUKACJI

- A. małopolska chmura edukacyjna: rozwój systemów teleinformatycznych wraz z doposażeniem w sprzęt informatyczny (komponent uzupełniający i niezbędny dla e-usług publicznych)

Poddziałanie 2.1.4 E-USŁUGI W INFORMACJI PRZESTRZENNEJ

- A. regionalny system cyfrowych rejestrów geodezyjnych

Poddziałanie 2.1.5 E-USŁUGI W OCHRONIE ZDROWIA

- A. regionalny system informacji medycznej

3 Oś Priorytetowa PRZEDSIĘBIORCZA MAŁOPOLSKA

Celem osi priorytetowej jest budowanie i wzmacnianie pozycji konkurencyjnej sektora MŚP.

W ramach osi priorytetowej 3. wspierane będzie tworzenie warunków dla bardziej elastycznego funkcjonowania na rynku podmiotów sektora MŚP oraz wzrostu ich znaczenia gospodarczego.

Tworzenie warunków dla trwałego wzrostu gospodarczego w regionie wymaga w szczególności koncentracji wsparcia na działaniach mających na celu budowę otwartego na innowacje, konkurencyjnego i silnego sektora MŚP.

Dzięki realizowanym przedsięwzięciom zwiększy się wyposażenie regionu w infrastrukturę sprzyjającą rozwijaniu działalności gospodarczej oraz lokowaniu inwestycji, wzmocniony zostanie system wspierania przedsiębiorczości, w szczególności w obszarach regionalnej specjalizacji, a także zwiększona zostanie rola instrumentów zwrotnych we wsparciu działalności inwestycyjnej MŚP. W ramach osi priorytetowej planowane są również działania mające na celu zwieszenie aktywności międzynarodowej małopolskich MŚP.

Inwestycje realizowane w ramach priorytetu inwestycyjnego poprawią zaawansowane zdolności MŚP w zakresie rozwoju oferowanych produktów i usług, zwiększając ich potencjał do przekształcania

posiadanych zasobów w realne efekty gospodarcze, widoczne przede wszystkim w systematycznym wzroście PKB w przeliczeniu na jednego mieszkańca Małopolski.

Działanie 3.1 STREFY AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ

Poddziałanie 3.1.1 STREFY AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ – ZIT

A. tworzenie nowych lub rozbudowa istniejących SAG

Poddziałanie 3.1.2 STREFY AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ – SPR

A. tworzenie nowych lub rozbudowa istniejących SAG

Działanie 3.2 PROMOCJA POSTAW PRZEDSIĘBIORCZYCH ORAZ POTENCJAŁ IOB

A. promocja postaw przedsiębiorczych

B. profesjonalizacja usług doradczych IOB

Działanie 3.3 UMIĘDZYNARODOWIENIE MAŁOPOLSKIEJ GOSPODARKI

Poddziałanie 3.3.1 PROMOCJA GOSPODARZA MAŁOPOLSKI

A. promocja oferty gospodarczej regionu

B. wsparcie małopolskich MŚP w ekspansji na rynki zewnętrzne

C. promocja innowacyjności

D. wsparcie procesu inwestycyjnego w regionie

Poddziałanie 3.3.2 AKTYWNOŚĆ MIĘDZYNARODOWA MAŁOPOLSKICH MŚP

A. nowe modele biznesowe

B. opracowanie strategii / planu działalności międzynarodowej

C. udział w imprezach targowo-wystawienniczych

D. specjalistyczne usługi doradcze w zakresie umiędzynaradawiania działalności

E. pozyskiwanie dokumentów uprawniających do wprowadzenia produktów lub usług na rynek zagraniczny

F. dostosowania produkcji/ usług do wymagań docelowego rynku zagranicznego

Działanie 3.4 ROZWÓJ I KONKURENCYJNOŚĆ MAŁOPOLSKICH MŚP

Poddziałanie 3.4.1 INSTRUMENTY FINANSOWE DLA MŚP – WCZESNA FAZA ROZWOJU

A. instrumenty finansowe dla MŚP funkcjonujących na rynku nie dłużej niż 24 m-ce

Poddziałanie 3.4.2 INSTRUMENTY FINANSOWE DLA MŚP – POWYŻEJ 24 M-CY

A. instrumenty finansowe dla MŚP funkcjonujących na rynku dłużej niż 24 m-ce

Poddziałanie 3.4.3 DOTACJE DLA MŚP – WCZESNA FAZA ROZWOJU

A. wdrożenia wyników prac B+R przez MŚP funkcjonujące na rynku nie dłużej niż 24 m-ce

Poddziałanie 3.4.4 DOTACJE DLA MŚP

A. wdrożenia wyników prac B+R przez MŚP funkcjonujące na rynku dłużej niż 24 m-ce

B. inwestycje w przedsiębiorstwa dostarczające urządzenia niezbędne do produkcji energii z OZE

Poddziałanie 3.4.5 BONY NA DORADZTWO

A. bon na specjalistyczne doradztwo

4 Oś Priorytetowa REGIONALNA POLITYKA ENERGETYCZNA

Celem osi priorytetowej jest stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju w regionie uwzględniającego aspekty nowoczesnego sektora energetycznego oraz sektora transportu miejskiego, zapewniającego bezpieczeństwo energetyczne mieszkańców regionu oraz poprawę jakości ich życia, z poszanowaniem zasad ochrony środowiska.

W ramach osi priorytetowej 4. wsparcie będzie kierowane na działania z zakresu poprawy efektywności energetycznej, których potencjał jest znaczący nie tylko w odniesieniu do obniżenia emisji CO₂, ale również zwiększenia konkurencyjności gospodarki. W dążeniu do wypełnienia celów polityki klimatycznej działania będą skierowane także na wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł

energii w finalnym zużyciu energii oraz zintegrowanie tych działań z rozwojem infrastruktury dystrybucyjnej. Jednocześnie efektem dodatkowym realizacji interwencji w osi 4., ale bardzo istotnym dla Małopolski, będzie poprawa stanu środowiska w skali lokalnej dzięki ograniczeniu emisji zanieczyszczeń, w tym głównie na obszarach miejskich.

Podkreślenia wymaga też fakt, iż wspieranie gospodarki niskoemisyjnej odbywa się na wielu płaszczyznach i przy zaangażowaniu różnych sektorów. Działania wspierane w ramach osi priorytetowej mają wobec siebie charakter komplementarny, a ich realizacja gwarantuje kompleksowe podejście do polityki energetycznej w regionie.

Działanie 4.1 ZWIĘKSZENIE WYKORZYSTANIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII

Poddziałanie 4.1.1 ROZWÓJ INFRASTRUKTURY PRODUKCJI ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH

- A. wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych¹
- B. wytwarzanie energii cieplnej ze źródeł odnawialnych
- C. wytwarzanie energii w ramach wysokosprawnej kogeneracji ze źródeł odnawialnych
- D. projekty kompleksowe wykorzystujące OZE do wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej

Poddziałanie 4.1.2 ROZWÓJ INFRASTRUKTURY DYSTRYBUCJI ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH

- A. budowa, rozbudowa i przebudowa sieci dystrybucyjnych wraz z niezbędnymi jej elementami

Działanie 4.2 EKO-PRZEDSIĘBIORSTWA

- A. głęboka modernizacja energetyczna budynków
- B. inwestycje w zakresie instalacji wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych²
- C. kompleksowy projekt obejmujący: (a) modernizację energetyczną budynków, (b) inwestycje w zakresie instalacji wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych,
- D. rozwój budownictwa energooszczędnego oraz pasywnego

Działanie 4.3 POPRAWA EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ W SEKTORZE PUBLICZNYM I MIESZKANIOWYM

Poddziałanie 4.3.1 GŁĘBOKA MODERNIZACJA ENERGETYCZNA BUDYNKÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ – ZIT

- A. głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej

Poddziałanie 4.3.2 GŁĘBOKA MODERNIZACJA ENERGETYCZNA BUDYNKÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ – SPR

- A. głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej

Poddziałanie 4.3.3 GŁĘBOKA MODERNIZACJA ENERGETYCZNA BUDYNKÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ – INWESTYCJE REGIONALNE

- A. głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej
- B. rozwój budownictwa energooszczędnego oraz pasywnego

Poddziałanie 4.3.4 GŁĘBOKA MODERNIZACJA ENERGETYCZNA BUDYNKÓW WIELORODZINNYCH MIESZKANIOWYCH – INSTRUMENT FINANSOWY

- A. wsparcie instrumentów finansowych przeznaczonych dla spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych

Działanie 4.4 REDUKCJA EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ DO POWIETRZA

Poddziałanie 4.4.1 OBNIŻENIE POZIOMU NISKIEJ EMISJI – ZIT

- A. wymiana źródeł ciepła w indywidualnych gospodarstwach domowych (biomasa i paliwa gazowe)

Poddziałanie 4.4.2 OBNIŻENIE POZIOMU NISKIEJ EMISJI – SPR

- A. wymiana źródeł ciepła grzewczych w indywidualnych gospodarstwach domowych (biomasa i paliwa gazowe)
- B. rozwój sieci ciepłowniczych

Poddziałanie 4.4.3 OBNIŻENIE POZIOMU NISKIEJ EMISJI (PALIWA STAŁE) – SPR

- A. wymiana źródeł ciepła w indywidualnych gospodarstwach domowych (paliwa stałe)

Działanie 4.5 NISKOEMISYJNY TRANSPORT MIEJSKI**Poddziałanie 4.5.1 NISKOEMISYJNY TRANSPORT MIEJSKI – ZIT**

- A. tabor na potrzeby transportu zbiorowego
- B. integracja różnych środków transportu oraz obsługa podróżnych
- C. ścieżki i infrastruktura rowerowa
- D. organizacja i zarządzanie ruchem

Poddziałanie 4.5.2 NISKOEMISYJNY TRANSPORT MIEJSKI – SPR

- A. tabor na potrzeby transportu zbiorowego
- B. integracja różnych środków transportu oraz obsługa podróżnych
- C. ścieżki i infrastruktura rowerowa
- D. organizacja i zarządzanie ruchem

5 Oś Priorytetowa OCHRONA ŚRODOWISKA

Celem głównym osi priorytetowej jest wzmocnienie stanu bezpieczeństwa ekologicznego regionu z zachowaniem zasad równowagi pomiędzy poprawą stanu środowiska, racjonalnym użytkowaniem zasobów naturalnych oraz minimalizowaniem niekorzystnych oddziaływań na środowisko i jego zasoby.

Podejmowane w osi priorytetowej interwencje będą realizowały cele dotyczące adaptacji sektorów wrażliwych na zmiany klimatu. W regionie będą one skoncentrowane przede wszystkim na zmniejszeniu ryzyka występowania powodzi i suszy, z jednoczesnym zwiększaniem ilości retencjonowanych zasobów wody. Równocześnie będą podejmowane inwestycje mające na celu zabezpieczenie mieszkańców przed zagrożeniem ruchami masowymi. Wsparcie ukierunkowane zostanie także na zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych przede wszystkim w oparciu o działania w ramach gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami.

Działanie 5.1 ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU**Poddziałanie 5.1.1 PRZECIWDZIAŁANIE KLĘSKOM ŻYWIOŁOWYM**

- A. rozwój różnych form małej retencji, w tym budowa zbiorników małej retencji
- B. podejmowanie działań z zakresu renaturalizacji rzek, potoków i innych obszarów
- C. inwestycje zwiększające odporność na ekstremalne zjawiska pogodowe
- D. przeciwdziałanie ruchom masowym

Poddziałanie 5.1.2 WSPARCIE SŁUŻB RATUNKOWYCH

- A. zakup sprzętu i urządzeń
- B. tworzenie i rozwijanie systemów monitorowania i ostrzegania przed klęskami żywiołowymi

Działanie 5.2 ROZWIJANIE SYSTEMU GOSPODARKI ODPADAMI**Poddziałanie 5.2.1 GOSPODARKA ODPADAMI – ZIT**

- A. budowa, rozbudowa, przebudowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych wraz z punktami napraw
- B. budowa, rozbudowa, przebudowa instalacji do odzysku, recyklingu i ponownego użycia
- C. przedsięwzięcia związane z usuwaniem azbestu

Poddziałanie 5.2.2 GOSPODARKA ODPADAMI – SPR

- A. budowa, rozbudowa, przebudowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych wraz z punktami napraw
- B. budowa, rozbudowa, przebudowa instalacji do odzysku, recyklingu i ponownego użycia
- C. przedsięwzięcia związane z usuwaniem azbestu

Działanie 5.3 OCHRONA ZASOBÓW WODNYCH**Poddziałanie 5.3.1 GOSPODARKA WODNO-KANALIZACYJNA – ZIT**

- A. budowa, rozbudowa, przebudowa sieci kanalizacji sanitarnej

- B. budowa, rozbudowa, przebudowa oczyszczalni ścieków, w tym odwadnianie osadów ściekowych
- C. budowa, rozbudowa, przebudowa systemów zaopatrzenia w wodę

Poddziałanie 5.3.2 GOSPODARKA WODNO-KANALIZACYJNA – SPR

- A. budowa, rozbudowa, przebudowa sieci kanalizacji sanitarnej
- B. budowa, rozbudowa, przebudowa oczyszczalni ścieków, w tym odwadnianie osadów ściekowych
- C. budowa, rozbudowa, przebudowa systemów zaopatrzenia w wodę

6 Oś Priorytetowa DZIEDZICTWO REGIONALNE

Celem osi priorytetowej jest podniesienie atrakcyjności i konkurencyjności regionu w oparciu o zasoby dziedzictwa regionalnego.

Wyzwaniem dla Małopolski jest efektywne wykorzystywanie zasobów dla osiągnięcia celów społecznych i gospodarczych. Różnorodność, bogactwo, endogeniczne potencjały wynikające ze specyficznych uwarunkowań i zasobów przyrodniczych, przestrzennych czy kulturowych to główne źródła atrakcyjności regionu, tworzące jego przewagę konkurencyjną. Powinny być one traktowane jako znaczący zasób regionalnej szansy, warunkujący rozwój działalności opartej na przemysłach czasu wolnego. Nowe postrzeganie tych potencjałów powinno prowadzić do przypisania im roli ważnych czynników rozwoju społeczno-ekonomicznego, kreujących znaczącą część regionalnego PKB w sferze usług i produkcji oraz generujących zatrudnienie. Rozwój dziedzictwa kulturowego i uczestnictwo w kulturze (m.in. dzięki stymulowaniu kreatywnego myślenia, wyobraźni) jest skuteczną metodą rozwijania kompetencji społecznych i obywatelskich oraz inicjatywności i przedsiębiorczości, a więc kompetencji kluczowych dla gospodarki opartej na wiedzy i innowacji.

Podejmowane w ramach osi działania przyczynią się do realizacji celów szczegółowych UP poprzez zachowanie oraz zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz poprawę warunków sprzyjających wzrostowi zatrudnienia dzięki wykorzystaniu endogenicznych potencjałów.

Działanie 6.1 ROZWÓJ DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I NATURALNEGO

Poddziałanie 6.1.1 OCHRONA I OPIEKA NAD ZABYTKAMI

- A. realizacja prac konserwatorskich, restauratorskich, prac zabezpieczających przed zniszczeniem oraz robót budowlanych prowadzonych przy zabytkach nieruchomych

Poddziałanie 6.1.2 ORGANIZACJA WYDARZEŃ KULTURALNYCH

- A. organizacja wydarzeń kulturalnych, artystycznych, interdyscyplinarnych

Poddziałanie 6.1.3 ROZWÓJ INSTYTUCJI KULTURY ORAZ UDOSTĘPNIANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

- A. rozwój infrastruktury instytucji kultury
- B. dokumentowanie, zachowanie i upowszechnianie dziedzictwa niematerialnego

Poddziałanie 6.1.4 LOKALNE TRASY TURYSTYCZNE – SPR

- A. rozwój szlaków turystycznych i rekreacyjnych w subregionach

Poddziałanie 6.1.5 REGIONALNA SIEĆ TRAS ROWEROWYCH

- A. rozwój zintegrowanej sieci głównych tras rowerowych w regionie

Działanie 6.2 OCHRONA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

- A. ochrona ekosystemów, siedlisk i gatunków roślin, zwierząt i grzybów
- B. rozwój centrów ochrony różnorodności biologicznej
- C. opracowywanie dokumentów planistycznych dla form ochrony przyrody, inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza gmin
- D. rozwój ośrodków edukacji ekologicznej

Działanie 6.3 ROZWÓJ WEWNĘTRZNYCH POTENCJAŁÓW REGIONU

Poddziałanie 6.3.1 ROZWÓJ LOKALNYCH ZASOBÓW SUBREGIONÓW – SPR

A. rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w subregionach

Poddziałanie 6.3.2 WSPARCIE MIEJSCOWOŚCI UZDROWISKOWYCH

A. rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz ogólnodostępnej infrastruktury uzdrowiskowej w miejscowościach uzdrowiskowych

Poddziałanie 6.3.3 ZAGOSPODAROWANIE REKREACYJNE I TURYSTYCZNE OTOCZENIA ZBIORNIKÓW WODNYCH

A. rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w otoczeniu zbiorników wodnych

7 Oś Priorytetowa INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA

Celem osi priorytetowej jest tworzenie nowoczesnego systemu transportowego efektywnie zaspokajającego potrzeby rozwoju gospodarczego oraz adekwatnego do potrzeb mobilnego społeczeństwa, poprzez rozwój infrastruktury transportowej sprzyjającej konkurencyjności gospodarczej i spójności przestrzennej regionu, przyczyniającej się do ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko.

W ramach osi priorytetowej 7. wspierane będą interwencje przyczyniające się do budowy bardziej efektywnego regionalnego systemu komunikacyjnego między głównymi ośrodkami społeczno-gospodarczymi Małopolski.

Przy zachowaniu komplementarności wobec instrumentów krajowych i wspólnotowych, interwencja osi priorytetowej skoncentrowana zostanie na działaniach służących usprawnieniu połączeń drogowych w regionie, w tym poprzez budowę obwodnic miast i miejscowości dotkniętych wysoką uciążliwością ruchu tranzytowego. Wsparciem objęte zostaną również inwestycje, przyczyniające się do promowania transportu kolejowego w regionie, m.in. poprzez tworzenie warunków dla budowy na terenie Małopolski sprawnego i efektywnego systemu szybkiej kolei aglomeracyjnej, mającej szczególne znaczenie dla obsługi relacji z Krakowem, jako głównym ośrodkiem o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym, stanowiącym centrum obszaru o najwyższej sile oddziaływania na rozwój Małopolski.

Działanie 7.1 INFRASTRUKTURA DROGOWA**Poddziałanie 7.1.1 DROGI REGIONALNE**

A. budowa, przebudowa dróg, w tym budowa obwodnic

B. nowoczesne systemy zarządzania infrastrukturą i sterowania ruchem

Poddziałanie 7.1.2 DROGI SUBREGIONALNE - ZIT

A. budowa, przebudowa dróg, w tym budowa obwodnic

Poddziałanie 7.1.3 DROGI SUBREGIONALNE - SPR

A. budowa, przebudowa dróg, w tym budowa obwodnic

Działanie 7.2 TRANSPORT KOLEJOWY**Poddziałanie 7.2.1 TABOR KOLEJOWY**

A. zakup nowego taboru kolejowego

B. budowa / przebudowa i wyposażenie zaplecza technicznego do obsługi taboru kolejowego

Typy projektów mogą być łączone.

Poddziałanie 7.2.2 LINIE KOLEJOWE

A. modernizacja, rehabilitacja, przebudowa linii kolejowych

Poddziałanie 7.2.3 REGIONALNY TRANSPORT KOLEJOWY

A. integracja transportu kolejowego z innymi środkami transportu zbiorowego

Poddziałanie 7.2.4 INFRASTRUKTURA DLA OBSŁUGI PODRÓŻNYCH – SPR

A. budowa, przebudowa infrastruktury służącej obsłudze podróżnych

8 Oś Priorytetowa RYNEK PRACY

Wysoki poziom zatrudnienia ma zasadniczy wpływ na rozwój ekonomiczny regionu oraz rozwój kapitału intelektualnego i społecznego jego mieszkańców. Jednocześnie ze względu na stale zachodzące na rynku pracy dynamiczne przemiany, które mają różnorakie podłoże: demograficzne, społeczne, ekonomiczne, konieczne jest stałe dostosowywanie działań do zmieniającej się sytuacji na rynku pracy. Z wyzwaniem tym muszą zmierzać się wszyscy uczestnicy tego rynku: pracownicy, pracodawcy, osoby pozostające bez zatrudnienia. Mając na uwadze powyższe zależności, głównym celem osi priorytetowej jest szeroko rozumiane wsparcie zatrudnienia na regionalnym rynku pracy.

Zaplanowane w ramach osi działania mają charakter komplementarny oraz realizują bezpośrednio cel szczegółowy UP, jakim jest bardziej efektywne wykorzystanie zasobów na rynku pracy. Realizowane w ramach 8 osi priorytetowej interwencje mają na celu przede wszystkim wsparcie osób pozostających bez pracy w ich powrocie do aktywności zawodowej, umożliwianie rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej przedsiębiorczym mieszkańcom regionu, podnoszenie kompetencji i kwalifikacji kadr mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, zapobieganie wzrostowi bezrobocia poprzez realizację programów outplacementowych, tworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, a także zapobieganie przerywaniu aktywności zawodowej z przyczyn zdrowotnych.

Działanie 8.1 AKTYWIZACJA ZAWODOWA – PROJEKTY POWIATOWYCH URZĘDÓW PRACY

A. instrumenty i usługi wymienione w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, finansowane ze środków Funduszu Pracy z wyłączeniem robót publicznych²¹

Działanie 8.2 AKTYWIZACJA ZAWODOWA

A. kompleksowe programy na rzecz aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy

B. realizacja ukierunkowanych schematów mobilności transnarodowej EURES

Działanie 8.3 WSPARCIE NA ZAKŁADANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Poddziałanie 8.3.1 WSPARCIE NA ZAKŁADANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W FORMIE DOTACJI

A. kompleksowe wsparcie dla zakładania działalności gospodarczej w formie dotacji

Poddziałanie 8.3.2 WSPARCIE NA ZAKŁADANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W TYM W FORMIE INSTRUMENTÓW ZWROTNYCH

A. kompleksowe wsparcie dla zakładania działalności gospodarczej, w tym w formie instrumentów zwrotnych

Działanie 8.4 ROZWÓJ KOMPETENCJI KADR I ADAPTACJA DO ZMIAN

Poddziałanie 8.4.1 ROZWÓJ KOMPETENCJI KADR SEKTORA MŚP

A. wsparcie dotyczące podnoszenia kompetencji i/lub kwalifikacji kadr sektora MŚP w ramach podmiotowego finansowania usług rozwojowych

Poddziałanie 8.4.2 ADAPTACJA DO ZMIAN

A. opracowanie i wdrażanie kompleksowych programów typu outplacement

Działanie 8.5 WSPARCIE NA RZECZ ŁĄCZENIA ŻYCIA ZAWODOWEGO Z PRYWATNYM

A. wsparcie dla tworzenia i/lub funkcjonowania podmiotów opieki nad dzieckiem do lat 3, w tym żłobków (m.in. przyzakładowych) i klubów dziecięcych oraz działania na rzecz zwiększania liczby miejsc w istniejących instytucjach

B. tworzenie warunków dla rozwoju opieki nad dziećmi do lat 3 przez dziennego opiekuna

Działanie 8.6 WSPARCIE NA RZECZ WYDŁUŻANIA AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ

Poddziałanie 8.6.1 REALIZACJA PROGRAMÓW PRZEKWALIFIKOWANIA PRACOWNIKÓW I WSPARCIE DLA PRACODAWCÓW

- A. programy przekwalifikowania pracowników przygotowujące do kontynuowania pracy na innych lub zmodyfikowanych / zmodernizowanych stanowiskach o mniejszym obciążeniu dla zdrowia
- B. opracowanie strategii zarządzania wiekiem u pracodawcy, w tym możliwość realizacji szkoleń i doradztwa w tym zakresie oraz wdrożenie opracowanego programu (jego elementu)

Poddziałanie 8.6.2 PROGRAMY ZDROWOTNE

- A. wdrażanie krajowych programów zdrowotnych dotyczących rozwoju profilaktyki nowotworowej w kierunku wykrywania raka jelita grubego, szyjki macicy i piersi
- B. wdrożenie programów zdrowotnych dotyczących chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu

9 Oś Priorytetowa REGION SPÓJNY SPOŁECZNIE

Znaczna skala ubóstwa oraz wykluczenia społecznego stanowi jeden z czynników będących barierą rozwoju województwa. Jednocześnie brak skutecznych form wsparcia wobec osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także ograniczony dostęp tych osób do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych, może prowadzić do narastania niekorzystnych zjawisk w regionie.

Mając na uwadze powyższe, głównym celem osi priorytetowej jest wzrost spójności wewnątrzregionalnej w wymiarze społecznym i zdrowotnym.

Działanie 9.1 AKTYWNA INTEGRACJA**Poddziałanie 9.1.1 AKTYWNA INTEGRACJA – PROJEKTY KONKURSOWE WYŁĄCZNIE DLA OPS/PCPR**

- A. realizowane przez ośrodki pomocy społecznej i powiatowe centra pomocy rodzinie, kompleksowe programy na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenia

Poddziałanie 9.1.2 AKTYWNA INTEGRACJA – PROJEKTY KONKURSOWE

- A. kompleksowe programy na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenia

Działanie 9.2 USŁUGI SPOŁECZNE I ZDROWOTNE**Poddziałanie 9.2.1 USŁUGI SPOŁECZNE I ZDROWOTNE W REGIONIE**

- A. wsparcie dla tworzenia i/lub działalności wielospecjalistycznych zespołów wczesnej interwencji dla rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym lub zagrożonym niepełnosprawnością
- B. wdrożenie programów zdrowotnych ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów dzieci i młodzieży
- C. wsparcie dla tworzenia i/lub działalności placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży
- D. wsparcie projektów z zakresu teleopieki
- E. rozwój opieki długoterminowej

Poddziałanie 9.2.2 USŁUGI OPIEKUŃCZE ORAZ INTERWENCJA KRYZYSOWA – ZIT

- A. działania wspierające opiekunów nieformalnych osób niesamodzielnych
- B. wsparcie dla tworzenia i/lub działalności placówek zapewniających dzienną opiekę i aktywizację osób niesamodzielnych
- C. wsparcie dla tworzenia i/lub działalności ośrodków interwencji kryzysowej

Poddziałanie 9.2.3 USŁUGI OPIEKUŃCZE ORAZ INTERWENCJA KRYZYSOWA – SPR

- A. działania wspierające opiekunów nieformalnych osób niesamodzielnych
- B. wsparcie dla tworzenia i/lub działalności placówek zapewniających dzienną opiekę i aktywizację osób niesamodzielnych
- C. wsparcie dla tworzenia i/lub działalności ośrodków interwencji kryzysowej

Działanie 9.3 WSPARCIE EKONOMII SPOŁECZNEJ

A. działania wspierające rozwój ekonomii społecznej, obejmujące usługi: animacji lokalnej, rozwoju ekonomii społecznej oraz wsparcia istniejących podmiotów ekonomii społecznej

B. działania koordynacyjne w obszarze ekonomii społecznej prowadzone na poziomie regionalnym

10 Oś Priorytetowa WIEDZA I KOMPETENCJE

Głównym celem osi priorytetowej jest rozwój kapitału intelektualnego mieszkańców, jako podstawa budowania silnej pozycji regionu.

Wysokiej jakości edukacja, prowadzona od najmłodszych lat, uwzględniająca różne potrzeby i możliwości dzieci i młodzieży, a także osób dorosłych, otwarta na wyzwania i gotowa na usuwanie barier w dostępie – to niezbędna podstawa budowania społeczeństwa małopolskiego dobrze wykształconego, z kompetencjami opartymi na indywidualnych predyspozycjach oraz jednocześnie z umiejętnością dostosowania do zmieniających się warunków i pojawiających się potrzeb na rynku pracy.

Działanie 10.1 ROZWÓJ KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO

Poddziałanie 10.1.1 WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE – ZIT

A. tworzenie nowych miejsc przedszkolnych

B. rozszerzenie oferty dodatkowej ośrodków wychowania przedszkolnego

Poddziałanie 10.1.2 WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE – SPR

A. tworzenie nowych miejsc przedszkolnych

B. rozszerzenie oferty dodatkowej ośrodków wychowania przedszkolnego

Poddziałanie 10.1.3 EDUKACJA W SZKOŁACH PROWADZĄCYCH KSZTAŁCENIE OGÓLNE

A. rozwijanie u dzieci i młodzieży kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy

B. działania związane z poradnictwem i doradztwem edukacyjno- zawodowym

C. wsparcie dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

D. rozwój kompetencji i umiejętności zawodowych i społecznych kadr wspieranych placówek

Poddziałanie 10.1.4 MAŁOPOLSKA CHMURA EDUKACYJNA

A. koordynacja działań związanych z realizacją małopolskiej chmury edukacyjnej – projekt pozakonkursowy

B. małopolska chmura edukacyjna – część konkursowa

Poddziałanie 10.1.5 WSPARCIE UCZNIÓW ZDOLNYCH

A. regionalny program stypendialny dla uczniów szczególnie uzdolnionych

B. koordynacja w regionie realizacji działań związanych ze wsparciem uczniów zdolnych – projekt pozakonkursowy

C. rozwój uzdolnień oraz pogłębianie zainteresowań i aktywności edukacyjnej uczniów

Działanie 10.2 ROZWÓJ KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO

Poddziałanie 10.2.1 KSZTAŁCENIE ZAWODOWE UCZNIÓW – ZIT

A. tworzenie oraz rozwój Centrów Kompetencji Zawodowych

B. rozwijanie oferty szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe, kształcących uczniów ze specjalnymi potrzebami

Poddziałanie 10.2.2 KSZTAŁCENIE ZAWODOWE UCZNIÓW – SPR

A. tworzenie oraz rozwój Centrów Kompetencji Zawodowych

B. rozwijanie oferty szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe, kształcących uczniów ze specjalnymi potrzebami

Poddziałanie 10.2.3 KOORDYNACJA KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO UCZNIÓW

A. kreowanie i koordynacja rozwoju kształcenia zawodowego w regionie

B. tworzenie oraz rozwój Centrów Kompetencji Zawodowych

C. promocja kształcenia zawodowego oraz działania z obszaru doradztwa edukacyjno – zawodowego oraz orientacji zawodowej, w szczególności skierowane do uczniów szkół gimnazjalnych, w tym w formule Festiwalu Zawodów

D. małopolska chmura edukacyjna – komponent dotyczący przedmiotów zawodowych

Poddziałanie 10.2.4 KSZTAŁCENIE ZAWODOWE OSÓB DOROSŁYCH

A. rozwijanie kompetencji i umiejętności zawodowych osób dorosłych w ramach pozaszkolnych form kształcenia

B. działania z zakresu potwierdzania kwalifikacji

Działanie 10.3 ROZWÓJ KOMPETENCJI I UMIEJĘTNOŚCI OSÓB DOROSŁYCH

A. rozwijanie kompetencji i umiejętności osób dorosłych

11 Oś Priorytetowa REWITALIZACJA PRZESTRZENI REGIONALNEJ

Celem głównym osi priorytetowej jest ograniczenie problemów społecznych w miastach i na obszarach wiejskich.

Istnienie zdegradowanych, zaniedbanych i odizolowanych obszarów, na których często występuje zjawisko wykluczenia społecznego, powoduje konieczność podjęcia działań służących poprawie spójności społecznej i terytorialnej. W tym celu przewiduje się przeprowadzenie kompleksowej rewitalizacji społecznej, fizycznej, gospodarczej i przestrzennej w oparciu o programy rewitalizacji, które będą wspierane z dwóch funduszy: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.

Obszary do rewitalizacji zostaną wyznaczone na podstawie kryteriów społecznych, przestrzennych i gospodarczych, ze szczególnym uwzględnieniem problemów społecznych.

Działanie 11.1 REWITALIZACJA MIAST

Poddziałanie 11.1.1 REWITALIZACJA GŁÓWNYCH OŚRODKÓW MIEJSKICH W REGIONIE

A. przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastrukturalnych z przeznaczeniem na cele społeczne

B. budowa, przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastruktury kultury

C. działania prowadzące do ożywienia gospodarczego rewitalizowanych obszarów

D. zagospodarowanie przestrzeni publicznej na cele społeczne

E. modernizacje, renowacje budynków użyteczności publicznej poprawiające ich estetykę zewnętrzną

F. modernizacje, renowacje części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych

Poddziałanie 11.1.2 REWITALIZACJA MIAST ŚREDNICH I MAŁYCH

A. przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastrukturalnych z przeznaczeniem na cele społeczne

B. budowa, przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastruktury kultury

C. działania prowadzące do ożywienia gospodarczego rewitalizowanych obszarów

D. zagospodarowanie przestrzeni publicznej na cele społeczne

E. modernizacje, renowacje budynków użyteczności publicznej poprawiające ich estetykę zewnętrzną

F. modernizacje, renowacje części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych

Działanie 11.2 ODNOWA OBSZARÓW WIEJSKICH

A. przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastrukturalnych z przeznaczeniem na cele społeczne,

B. budowa, przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastruktury kultury

C. działania prowadzące do ożywienia gospodarczego rewitalizowanych obszarów

D. zagospodarowanie przestrzeni publicznej na cele społeczne

E. modernizacje, renowacje budynków użyteczności publicznej poprawiające ich estetykę zewnętrzną

F. modernizację, renowację części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych

Działanie 11.3 FUNDUSZ REWITALIZACJI I ODNOWY MAŁOPOLSKI

A. utworzenie i prowadzenie funduszu wspierającego proces rewitalizacji miast i odnowy obszarów wiejskich przy pomocy instrumentów finansowych

Działanie 11.4 REWITALIZACJA TERENÓW POPRZEMYSŁOWYCH

A. przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastrukturalnych z przeznaczeniem na cele społeczne

B. budowa, przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastruktury kultury

C. działania prowadzące do ożywienia gospodarczego rewitalizowanych obszarów

D. zagospodarowanie przestrzeni publicznej na cele społeczne

E. modernizację, renowację budynków użyteczności publicznej poprawiające ich estetykę zewnętrzną

F. modernizację, renowację części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych

12 Oś Priorytetowa INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Celem głównym osi priorytetowej jest zwiększona dostępność do wybranych usług społecznych w zakresie ochrony zdrowia i edukacji.

Zapobieganie wykluczeniu społecznemu wiąże się w istotny sposób z zapewnieniem dostępu do usług zdrowotnych. W nawiązaniu do Umowy Partnerstwa, brak lub ograniczenie dostępu do tych usług powoduje często pogorszenie zdolności do uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym, w tym do podjęcia i utrzymania zatrudnienia, co jest bezpośrednio powiązane z możliwością wystąpienia zjawiska ubóstwa. Niezbędne jest zatem podejmowanie działań w tym obszarze poprawiających dostępność i jakość deficytowych usług zdrowotnych w dziedzinach zidentyfikowanych na poziomie krajowym i regionalnym.

Wsparcie infrastruktury edukacyjnej, w wąskim, wyspecyfikowanym zakresie, wynika ze zdiagnozowanego braku w Małopolsce, regionie o silnej pozycji naukowej, ośrodka popularyzowania nauki i innowacji. Podjęte zostaną działania służące powołaniu jednostki edukacyjnej, która wpłynie na podniesienie kompetencji mieszkańców w zakresie nauki i innowacji. Doprowadzi to do powstania ośrodka prowadzącego w sposób systemowy działalność edukacyjną o charakterze poznawczo-rozwojowym i proinnowacyjnym.

Działanie 12.1 INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA

Poddziałanie 12.1.1 STRATEGICZNA INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA W REGIONIE

A. wyposażenie obiektów infrastruktury ochrony zdrowia w sprzęt medyczny

Poddziałanie 12.1.2 REGIONALNA INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA

A. budowa, przebudowa i modernizacja obiektów infrastruktury ochrony zdrowia i/lub ich wyposażenie w sprzęt medyczny

Poddziałanie 12.1.3 INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA O ZNACZENIU SUBREGIONALNYM – SPR

A. budowa, przebudowa i modernizacja obiektów infrastruktury ochrony zdrowia i/lub ich wyposażenie w sprzęt medyczny

Poddziałanie 12.1.4 INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA O ZNACZENIU SUBREGIONALNYM – ZIT

A. budowa, przebudowa i modernizacja obiektów infrastruktury ochrony zdrowia i/lub ich wyposażenie w sprzęt medyczny

Działanie 12.2 INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA

A. utworzenie regionalnego centrum popularyzowania nauki i innowacji

13 Oś Priorytetowa POMOC TECHNICZNA

Celem głównym osi priorytetowej jest zapewnienie skutecznej i efektywnej realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020.

Cel będzie realizowany poprzez 2 cele szczegółowe:

1. Zagwarantowana maksymalna efektywność i przejrzystość realizacji programu poprzez wsparcie obsługi poszczególnych etapów zarządzania i wdrażania.
2. Zapewniona spójność systemu informacji i promocji RPO WM 2014-2020.

Rezultatem ww. celów będą odpowiednio:

1. Wzmocnienie potencjału instytucji odpowiedzialnych za przygotowanie, zarządzanie, wdrażanie, certyfikację, monitoring, ocenę i kontrolę programu.
2. Upowszechnienie wiedzy nt. programu i korzyści płynących w związku z jego realizacją, dla regionu i jego mieszkańców.

Działanie 13.1 WSPARCIE REALIZACJI RPO WM

- A. zatrudnienie pracowników wypełniających obowiązki związane z zarządzaniem, wdrażaniem i certyfikacją i zapewnienie im dostępu do różnych form kształcenia (m.in. poprzez udział w szkoleniach, delegacjach krajowych i zagranicznych, kursach językowych i innych formach podnoszenia kwalifikacji)
- B. zapewnienie odpowiednich warunków pracy (m.in. najem pomieszczeń biurowych, technicznych i magazynowych, zakup wyposażenia biurowego i komputerowego, finansowanie kosztów eksploatacyjnych)
- C. budowa i utrzymanie lokalnego systemu informatycznego oraz innych systemów informatycznych, w tym m.in. zapewnienia elektronicznego obiegu dokumentów (e-Cohesion)
- D. bieżąca obsługa zarządzania i wdrażania – m.in. organizacja prac Komitetu Monitorującego, KOP, itp.
- E. finansowanie analiz, ocen, ekspertyz, badań i opracowań, itp., w tym w szczególności badań ewaluacyjnych
- F. prowadzenie oceny, bieżącego monitoringu projektów jak i programu oraz weryfikacji płatności, kontroli projektów, a także rozpatrywanie skarg i odwołań w zakresie programu
- G. finansowanie Regionalnych Obserwatoriów Terytorialnych (ROT) na terenie woj. małopolskiego, z wyłączeniem realizacji ewaluacji i badań wykraczających zasięgiem poza region województwa
- H. finansowanie przedsięwzięć związanych z zakończeniem i rozliczeniem MRPO 2007-2013, PO KL 2007-2013 (dla komponentu regionalnego IP PO KL)
- I. finansowanie przedsięwzięć związanych z przygotowaniem kolejnej perspektywy finansowej po 2020 roku
- J. doradztwo w zakresie przygotowania beneficjentów jak i potencjalnych beneficjentów w ramach interwencji strukturalnych dedykowane w szczególności przedsiębiorcom, organizacjom pozarządowym oraz beneficjentom/potencjalnym beneficjentom projektów realizowanych w ramach celu tematycznego 4 Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach
- K. zapewnienie monitoringu, ewaluacji i aktualizacji regionalnej strategii inteligentnych specjalizacji, obliczoną dla EFRR i EFS42, obejmujące: proces przedsiębiorczego odkrywania, angażujący regionalne instytucje zarządzającą i pośredniczące, oraz zainteresowane podmioty takie, jak uniwersytety, inne instytucje szkolnictwa wyższego, przedsiębiorców oraz partnerów społecznych oraz stopę zwrotu na inwestycji w zakresie strategii inteligentnych specjalizacji, obliczoną dla EFRR i EFS43
- L. prowadzenie m.in. szkoleń, konsultacji, spotkań informacyjnych (w tym mobilnych punktów kontaktowych przy IW/IP), które docelowo zwiększają poziom wiedzy beneficjentów i potencjalnych beneficjentów o możliwości uzyskania wsparcia, zasadach realizacji i rozliczania projektów

M. bieżące informowanie opinii publicznej o postępach wdrażania programu oraz możliwościach jego wykorzystywania przez potencjalnych beneficjentów

N. upowszechnienie efektów wdrażania programu poprzez działania promocyjne

O. zapewnienie wymiany doświadczeń oraz ułatwienie koordynacji działań informacyjno-promocyjnych realizowanych przez instytucje wdrażające program

PROGRAMY OPERACYJNE PERSPEKTYWY 2014 – 2020

Pomoc finansowa z Funduszy Europejskich, z której Polska będzie korzystała w latach 2014-2020, będzie przyznawana w ramach poszczególnych programów pomocowych - tzw. programów operacyjnych. Każdy z programów pomocowych określa, na jakie typy różnorodnych przedsięwzięć przewiduje się udzielanie wsparcia finansowego, a jednocześnie określa podmioty, które mogą ubiegać się o dotacje. O uzyskanie dotacji z Funduszy Europejskich można ubiegać się z programów:

16 REGIONALNYCH PROGRAMÓW OPERACYJNYCH - programy, które określają działania i obszary wsparcia w nowej perspektywie finansowej 2014-2020. Ponownie realizowane będzie 16 programów operacyjnych, w tym jeden przejściowy program operacyjny dla województwa mazowieckiego, które jako jedyny region Polski nie zalicza się do regionów słabo rozwiniętych.

PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO - Cechą charakterystyczną PO Infrastruktura i Środowisko jest integralne ujęcie problematyki podstawowej infrastruktury, która obejmuje infrastrukturę techniczną i zasadnicze elementy infrastruktury społecznej. Punktem wyjścia dla tak zdefiniowanego zakresu programu jest zasada maksymalizacji efektów rozwojowych, uwarunkowana komplementarnym potraktowaniem sfery technicznej i społecznej w jednym nurcie programowym i realizacyjnym. Dla zwiększenia inwestycji, spójności terytorialnej i atrakcyjności regionów nie wystarczy zapewnienie tylko dobrej i sprawnej infrastruktury transportowej, ponieważ nie zachęci ona potencjalnych inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy żeby stworzyć warunki dla zatrudnienia w danym regionie wysoko kwalifikowanych specjalistów, inwestycjom transportowym muszą towarzyszyć inwestycje w infrastrukturę ochrony środowiska, energetyki, kultury, szkolnictwa wyższego, czy zdrowia.

Zgodnie z celem głównym programu wybór priorytetów oraz działań odpowiada obszarom, które mają podstawowe znaczenie dla wzrostu atrakcyjności Polski i jej regionów. Są to:

OŚ PRIORYTETOWA I: ZMNIJSZENIE EMISYJNOŚCI GOSPODARKI

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.1 Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.2 Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.3 Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.4 Rozwijanie i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji działających na niskich i średnich poziomach napięcia

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.5 Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.7 Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej Kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe

OŚ PRIORYTETOWA II: OCHRONA ŚRODOWISKA, W TYM ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

PRIORYTET INWESTYCYJNY 5.2 Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami

PRIORYTET INWESTYCYJNY 6.1 Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie

PRIORYTET INWESTYCYJNY 6.2. Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie

PRIORYTET INWESTYCYJNY 6.4. Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę

PRIORYTET INWESTYCYJNY 6.5 Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu.

OŚ PRIORYTETOWA III: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TRANSPORTOWEJ PRZYJAZNEJ DLA ŚRODOWISKA I WAŻNEJ W SKALI EUROPEJSKIEJ

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.5. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu

PRIORYTET INWESTYCYJNY 7.1 Wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T

PRIORYTET INWESTYCYJNY 7.3 Rozwój i usprawnianie przyjaznych środowisku (w tym o obniżonej emisji hałasu) i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej

PRIORYTET INWESTYCYJNY 7.4 Rozwój i rehabilitacja 67 kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego wysokiej jakości oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu

OŚ PRIORYTETOWA IV: ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI DO TRANSPORTOWEJ SIECI EUROPEJSKIEJ

PRIORYTET INWESTYCYJNY 7.1 Wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T.

PRIORYTET INWESTYCYJNY 7.2 Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi.

OŚ PRIORYTETOWA V: POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA ENERGETYCZNEGO

PRIORYTET INWESTYCYJNY 7.5 Zwiększenie efektywności energetycznej i bezpieczeństwa dostaw poprzez rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii oraz poprzez integrację rozproszonego wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.

OŚ PRIORYTETOWA VI: OCHRONA I ROZWÓJ DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

PRIORYTET INWESTYCYJNY 6.3 Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego.

OŚ PRIORYTETOWA VII: WZMOCNIENIE STRATEGICZNEJ INFRASTRUKTURY OCHRONY ZDROWIA

PRIORYTET INWESTYCYJNY 9.1 Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych.

OSI PRIORYTETOWA VIII: POMOC TECHNICZNA

PROGRAM OPERACYJNY INTELIGENTNY ROZWÓJ - POIR jest krajowym programem operacyjnym finansującym badania, rozwój oraz innowacje. Całkowita alokacja na program z funduszy europejskich wynosi 8 613 929 014 euro.

Celem głównym POIR jest wzrost innowacyjności polskiej gospodarki. Cel ten zostanie osiągnięty przede wszystkim poprzez zwiększanie nakładów na B+R ponoszonych przez przedsiębiorstwa. Podejmowane w ramach programu działania, skoncentrowane są głównie na wzmocnieniu powiązań między biznesem a nauką, a tym samym na zwiększeniu stopnia komercjalizacji wyników prac B+R i ich praktycznego wykorzystania w gospodarce, a także na wsparciu innowacyjności firm.

POIR realizuje wsparcie wpisujące się w następujące cele tematyczne, określone w rozporządzeniu ogólnym:

Cel tematyczny 1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji.

Cel tematyczny 3. Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw.

Projekty finansowane ze środków celu tematycznego 1 powinny być spójne ze strategią inteligentnej specjalizacji. Strategia inteligentnej specjalizacji jest określana w odrębnych dokumentach na poziomie krajowym i regionalnym. Na poziomie krajowym dokumentem tym jest załącznik do Programu Rozwoju Przedsiębiorstw – Krajowa Inteligentna Specjalizacja(KIS). W ramach realizacji tej strategii, w POIR będzie również możliwe finansowanie działań o charakterze eksperymentalnym, zgodnych z mechanizmem przedsiębiorczego odkrywania. Na realizację działań o charakterze eksperymentalnym, zapewniających wybór projektów potencjalnie przyczyniających się do wyłonienia i rozwoju nowych inteligentnych specjalizacji (w ramach procesu monitorowania KIS), zostanie przeznaczonych nie więcej niż 2% środków programu przypisanych do celu tematycznego 1.

Najważniejszym założeniem POIR jest wsparcie projektów badawczo-rozwojowych realizowanych przez przedsiębiorców lub w ramach konsorcjów naukowo-przemysłowych oraz wprowadzenie wyników tych projektów na rynek.

Finansowanie kierowane jest również do firm korzystających z proinnowacyjnych usług świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu, np. takie jak parki naukowo - technologiczne czy centra transferu technologii, a także z usług jednostek naukowych, prowadzących prace B+R na zlecenie przedsiębiorstw. Wybrane instrumenty POIR kierowane są do przedsiębiorstw planujących rozszerzyć swoją działalność poza granice kraju oraz współpracujących w zakresie transferu technologii, także z partnerami zagranicznymi.

Część środków programu przeznaczona jest na działania związane z podniesieniem pozycji polskiej nauki na arenie międzynarodowej oraz lepszym ukierunkowaniem badań na potrzeby gospodarki. W Programie realizowanych jest 5 osi priorytetowych:

1. Wsparcie prowadzenia prac B+R przez przedsiębiorstwa

W ramach osi finansowane są projekty badawczo - rozwojowe przedsiębiorstw, w tym projekty obejmujące przygotowanie prototypów doświadczalnych oraz instalacji pilotażowych. W przypadku, gdy firma nie posiada wystarczającego potencjału kadrowego czy też infrastrukturalnego do samodzielnej realizacji takich prac, może część projektu zlecić podmiotom zewnętrznym (np. jednostkom naukowym). Ponadto w I osi POIR przewidziany został schemat finansowania projektów B+R, realizowany we współpracy z funduszami venture capital. Instrument stymulować będzie tworzenie firm w oparciu o wyniki prac B+R, pochodzące głównie ze środowiska jednostek

naukowych. Dzięki wsparciu firmy te będą mogły dalej rozwijać i komercjalizować innowacyjne produkty, usługi i technologie.

II. Wsparcie otoczenia i potencjału przedsiębiorstw do prowadzenia działalności B+R+I

W ramach II osi programu współfinansowane są projekty obejmujące stworzenie lub rozwój infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach. Realizowane są też działania polegające na wsparciu proinnowacyjnych usług dla przedsiębiorstw, świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu, lub jednostki naukowe, w tym usług związanych z prowadzeniem prac B+R, transferem technologii, ochroną własności przemysłowej oraz współpracą w obszarze B+R+I. W ramach II osi POIR realizowane są również projekty o charakterze systemowym i pilotażowym, polegające na testowaniu nowych form wsparcia oraz mające na celu zwiększenie wiedzy i skłonności przedsiębiorstw do podejmowania działalności B+R+I.

III. Wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach

Wsparcie oferowane w ramach III osi POIR będzie dostępne wyłącznie dla przedsiębiorstw sektora MŚP. Finansowanie obejmuje projekty polegające na wdrożeniu innowacyjnych produktów, usług lub technologii. Nacisk położony zostanie na wybór takich projektów, które dotyczą zastosowania wyników prac B+R w działalności gospodarczej. Ze względu na zróżnicowany poziom ryzyka występującego w projektach wdrożeniowych, przewiduje się stosowanie różnych instrumentów wsparcia – zarówno dotacyjnych, jak również instrumentów finansowych (IF), np. gwarancji. W przypadku zastosowania IF nabór i ocena wniosków prowadzone będą we współpracy z instytucjami finansowymi, posiadającymi odpowiedni potencjał i doświadczenie w oferowaniu tego typu instrumentów. Ponadto w III osi przewiduje się wsparcie innowacyjnych startup'ów, czyli młodych firm prowadzących prace B+R lub wdrażających innowacyjne pomysły w swojej działalności. Tego typu działania realizowane będą z wykorzystaniem instrumentów kapitałowych (przy zaangażowaniu funduszy seed capital, funduszy venture capital lub aniołów biznesu) oraz instrumentów pożyczkowych (uzupełniających wsparcie kapitałowe), a także – w ograniczonym zakresie – dotacji (finansującej koszty usług doradczych związanych z pozyskaniem kapitału z rynków regulowanych alternatywnych). W ramach III osi programu finansowane są również usługi doradcze z zakresu internacjonalizacji firm oraz programy promocji polskich marek produktowych. Celem tych działań jest zapewnienie kompleksowej obsługi MŚP w procesie umiędzynarodowienia działalności – od udzielenia podstawowych informacji dotyczących konkretnych rynków, poprzez wsparcie w nawiązaniu i rozwoju kooperacji z partnerami zagranicznymi, aż po asystę na rynku zagranicznym.

IV. Zwiększenie potencjału naukowo-badawczego

IV oś POIR służy podniesieniu jakości polskiej nauki. W jej ramach finansowane są badania naukowe i prace rozwojowe prowadzone przez sektor nauki we współpracy z przedsiębiorcami. Dodatkowo, finansowaniem objęta jest publiczna infrastruktura badawczo-rozwojowa, ograniczona do projektów znajdujących się na Polskiej Mapie Drogowej Infrastruktury Badawczej. W IV osi programu zaprojektowane zostały także instrumenty służące konsolidacji potencjału naukowego i zwiększania potencjału kadrowego sektora B+R.

V. Pomoc techniczna

W V osi POIR wsparcie udzielane jest instytucjom zaangażowanym w zarządzanie i wdrażanie programu, celem zapewnienia zarówno wiedzy i umiejętności adekwatnych do specyfiki realizowanych zadań, jak i warunków techniczno-organizacyjnych niezbędnych do sprawnego funkcjonowania instytucji. Ponadto wspierane są działania służące budowie potencjału beneficjentów np. w formie szkoleń i warsztatów oraz wydarzenia informacyjno-promocyjne upowszechniające wiedzę o POIR.

OŚ PRIORYTETOWA I: WSPARCIE PROWADZENIA PRAC B+R PRZEZ PRZEDSIĘBIORSTWA

Oś priorytetowa I POIR obejmuje priorytet inwestycyjny 1.b. Oś priorytetowa jest skoncentrowana na wspieraniu projektów B+R realizowanych przez przedsiębiorstwa.

PRIORYTET INWESTYCYJNY PI 1b:

Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, pobudzania popytu, tworzenia sieci, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu

Cel szczegółowy 1. Zwiększona aktywność B+R przedsiębiorstw.

OŚ PRIORYTETOWA II: WSPARCIE OTOCZENIA I POTENCJAŁU PRZEDSIĘBIORSTW DO PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI B+R+I

W realizację II osi PO IR zaangażowane są środki finansowe celu tematycznego 1 priorytetu inwestycyjnego: PI 1.b. Instrumenty II osi ukierunkowane są na wsparcie zarówno usług oferowanych przez otoczenie biznesu, sprzyjających działalności B+R+I, jak i na stymulowanie współpracy pomiędzy różnymi aktorami krajowego systemu innowacji (przedsiębiorstwami, jednostkami naukowymi, instytucjami otoczenia biznesu oraz administracją). W związku z powyższym w ramach II osi uwzględniono instrumenty wsparcia adresowane bezpośrednio do innowacyjnych przedsiębiorstw, realizowane w trybie konkursowym, a także instrumenty o charakterze systemowym, których beneficjentami będą jednostki administracji publicznej i inne podmioty, uczestniczące w kształtowaniu polityki innowacyjnej, promujące podejmowanie działalności B+R+I oraz wspierające przedsiębiorstwa i jednostki naukowe w tym zakresie.

PRIORYTET INWESTYCYJNY PI 1b:

Cel szczegółowy 2. Zwiększony potencjał przedsiębiorstw do prowadzenia działalności B+R+I

OŚ PRIORYTETOWA III: WSPARCIE INNOWACJI W PRZEDSIĘBIORSTWACH

W realizację III osi POIR zaangażowane są środki finansowe celu tematycznego 3 i dwóch priorytetów inwestycyjnych tego celu: PI 3.a i PI 3.c.

PRIORYTET INWESTYCYJNY PI 3a:

Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również przez inkubatory przedsiębiorczości.

Cel szczegółowy 3. Zwiększone finansowanie innowacyjnej działalności MŚP z wykorzystaniem kapitału podwyższonego ryzyka.

PRIORYTET INWESTYCYJNY PI 3c:

Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług.

Cel szczegółowy 4. Zwiększona aktywność przedsiębiorstw w zakresie prowadzenia działalności innowacyjnej.

Cel szczegółowy 5. Zwiększony poziom umiędzynarodowienia działalności przedsiębiorstw.

OŚ PRIORYTETOWA IV: ZWIĘKSZENIE POTENCJAŁU NAUKOWO-BADAWCZEGO

Oś priorytetowa IV PO IR obejmuje jeden cel tematyczny (1) oraz realizuje jeden priorytet inwestycyjny (1.a).

PRIORYTET INWESTYCYJNY PI 1a:

Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększanie zdolności do osiągania doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy.

Cel szczegółowy 6. Zwiększony poziom rynkowego wykorzystania wyników badań naukowych.

OŚ PRIORYTETOWA: POMOC TECHNICZNA PO IR

Realizacja osi ma na celu zapewnienie efektywnego systemu zarządzania i wdrażania POIR oraz właściwego wykorzystania dostępnych środków finansowych, a tym samym pośrednio przyczyniać się będzie do realizacji celu głównego Programu tj. zwiększenia innowacyjności gospodarki.

Cel szczegółowy 7: Wysoka jakość zasobów ludzkich oraz warunków techniczno - organizacyjnych dla sprawnego realizacji procesu wdrażania Programu.

Cel szczegółowy 8: Sprawny system wdrażania Programu.

Cel szczegółowy 9: Wzmocnione kompetencje beneficjentów i potencjalnych beneficjentów.

PROGRAM OPERACYJNY WIEDZA, EDUKACJA, ROZWÓJ - celem programu jest wzrost poziomu zatrudnienia oraz spójności społecznej, a także poprawa funkcjonowania administracji publicznej. Interwencja podejmowana z poziomu krajowego koncentrować się będzie przede wszystkim na rozwiązaniach systemowych, projektach pilotażowych oraz działaniach o zasięgu ogólnokrajowym.

OŚ PRIORYTETOWA I: OSOBY MŁODE NA RYNKU PRACY

PRIORYTET INWESTYCYJNY PI 8II: Trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych, w szczególności tych, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, w tym ludzi młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym i ludzi młodych wywodzących się ze środowisk marginalizowanych, także poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży.

CELE SZCZEGÓŁOWE PI 8II: Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET).

OŚ PRIORYTETOWA II: EFEKTYWNE POLITYKI PUBLICZNE DLA RYNKU PRACY, GOSPODARKI I EDUKACJI

PRIORYTET INWESTYCYJNY PI 8IV: Równość szans mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego.

CELE SZCZEGÓŁOWE PI 8IV:

1. Opracowanie i wdrożenie spójnego systemu monitorowania równości szans płci,
2. Opracowanie i wdrożenie modelu współpracy międzysektorowej (pomiędzy administracją centralną, regionalną, lokalną oraz organizacjami pozarządowymi i partnerami społecznymi) na rzecz równości szans płci.
3. Wzmocnienie stosowania zasady równości szans płci w dostępie do rozwoju kariery zawodowej i zatrudnienia.
4. Podniesienie kompetencji przedstawicieli podmiotów tworzących i prowadzących instytucje opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.

PRIORYTET INWESTYCYJNY 8V: Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian.

CELE SZCZEGÓŁOWE PI 8V:

1. Wzrost liczby MMSP wykorzystujących wsparcie partnerów społecznych przy realizacji działań wspierających rozwój przedsiębiorstwa, w tym pozwalających na efektywne wykorzystanie podmiotowych systemów finansowania w regionach.
2. Wzrost liczby przedsiębiorstw, których pracownicy nabyli kompetencje w obszarach pozwalających na zdobycie przewagi konkurencyjnej na rynku.
3. Zapewnienie dostępności i jakości usług rozwojowych świadczonych na rzecz przedsiębiorców i pracowników.

PRIORYTET INWESTYCYJNY 8VII: Modernizacja instytucji działających na rynku pracy, takich jak publiczne i prywatne służby zatrudnienia, oraz lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy, w tym poprzez przedsięwzięcia służące zwiększaniu ponadnarodowej mobilności pracowników, oraz systemy mobilności oraz lepszej współpracy instytucji i właściwych zainteresowanych podmiotów.

CELE SZCZEGÓŁOWE PI 8VII:

1. Standaryzacja działań podejmowanych przez instytucje rynku pracy.
2. Profesjonalizacja kadr instytucji rynku pracy, poprzez podniesienie kwalifikacji i kompetencji ich kluczowych pracowników.
3. Wyposażenie instytucji rynku pracy w zasoby informacyjne pozwalające zwiększyć efektywność ich funkcjonowania.
4. Zwiększenie zakresu i trafności oferty aktywizacyjnej wobec osób młodych znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy.
5. Utworzenie systemu monitorowania efektywności instytucji rynku pracy.

PRIORYTET INWESTYCYJNY 9I: Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie.

CELE SZCZEGÓŁOWE PI 9I:

1. Wzmocnienie procesów monitorowania i ewaluacji polityki na rzecz włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa.
2. Wzmocnienie potencjału instytucji działających na rzecz włączenia społecznego.
3. Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób w szczególnym stopniu zagrożonych wykluczeniem społecznym.
4. Zwiększenie zdolności podmiotów polityk publicznych do wdrażania postanowień Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.
5. Podniesienie jakości działań realizowanych przez publiczne i niepubliczne podmioty na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych.

PRIORYTET INWESTYCYJNY 9IV: Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym.

CELE SZCZEGÓŁOWE PI 9IV:

1. Podniesienie kompetencji przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego i kadr systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej.
2. Standaryzacja jakości usług asystenckich i opiekuńczych dla osób o różnym stopniu niesamodzielności.
3. Rozwój form mieszkalnictwa wspomagane na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym jako form zdeinstytucjonalizowanych.

PRIORYTET INWESTYCYJNY 9V: Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia.

CELE SZCZEGÓŁOWE PI 9V:

1. Wzrost liczby podmiotów ekonomii społecznej korzystających ze zwrotnych instrumentów finansowych.
2. Wzmocnienie systemu wsparcia dla podmiotów ekonomii społecznej.

PRIORYTET INWESTYCYJNY 10I: Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia.

CELE SZCZEGÓŁOWE PI 10I:

1. Poprawa funkcjonowania i zwiększenie wykorzystania systemu wspomagania szkół w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy (ICT, matematyczno-przyrodniczych, języków obcych), nauczania eksperymentalnego,

właściwych postaw (kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej) oraz metod zindywidualizowanego podejścia do ucznia.

2. Zwiększenie wykorzystania przez szkoły i placówki zmodernizowanych treści, narzędzi i zasobów wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy (ICT, matematyczno-przyrodniczych, języków obcych), nauczania eksperymentalnego, właściwych postaw (kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej) oraz metod zindywidualizowanego podejścia do ucznia.

PRIORYTET INWESTYCYJNY PI 10III: Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji

CELE SZCZEGÓŁOWE PI 10III:

1. Zapewnienie funkcjonowania Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji zawierającego wszystkie pełne kwalifikacje.
2. Włączenie kwalifikacji nadawanych poza systemami oświaty oraz szkolnictwa wyższego do zintegrowanego systemu kwalifikacji.
3. Zwiększenie wiedzy o potrzebach kwalifikacyjno-zawodowych w poszczególnych sektorach gospodarki.
4. Zwiększenie dostępu osób dorosłych do różnych form uczenia się przez całe życie
5. Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług z zakresu całonocnego doradztwa edukacyjno-zawodowego.

PRIORYTET INWESTYCYJNY PI 10IV: Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami.

CELE SZCZEGÓŁOWE PI 10IV:

1. Dostosowanie kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy poprzez zaangażowanie przedstawicieli pracodawców i pracowników na wszystkich etapach jego programowania.
2. Zwiększenie wykorzystania zmodernizowanych treści, narzędzi i zasobów wspierających proces kształcenia zawodowego.
3. Wypracowanie modelu trwałej współpracy uczelni ze szkołami zawodowymi (technika, zasadnicze szkoły zawodowe).
4. Zapewnienie informacji zwrotnej dla systemu kształcenia zawodowego na temat losów absolwentów szkół zawodowych.

PRIORYTET INWESTYCYJNY 11I: Inwestycje w zdolności instytucjonalne i w sprawność Administracji publicznej oraz efektywność usług publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym

i lokalnym w celu przeprowadzenia reform, z uwzględnieniem lepszego stanowienia prawa i dobrego rządzenia.

CELE SZCZEGÓŁOWE PI 11I:

1. Wzmocnienie potencjału podmiotów zaangażowanych w proces stanowienia prawa na szczeblu krajowym.
2. Usprawnienie procesów zarządzania i komunikacji w sądownictwie i prokuraturze.
3. Poprawa jakości wydawanych orzeczeń oraz zwiększenie skuteczności ich egzekwowania.
4. Doskonalenie jakości oraz monitorowanie procesu świadczenia usług administracyjnych istotnych dla prowadzenia działalności gospodarczej.
5. Zwiększenie potencjału instytucjonalnego administracji publicznej w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz usprawnienie procesów inwestycyjno-budowlanych.

OŚ PRIORYTETOWA III: SZKOLNICTWO WYŻSZE DLA GOSPODARKI I ROZWOJU

PRIORYTET INWESTYCYJNY 10II: Poprawa jakości, skuteczności i dostępności szkolnictwa wyższego oraz kształcenia na poziomie równoważnym w celu zwiększenia udziału i poziomu osiągnięć, zwłaszcza w przypadku grup w niekorzystnej sytuacji.

CELE SZCZEGÓŁOWE PI 10II:

1. Podniesienie kompetencji osób uczestniczących w edukacji na poziomie wyższym, odpowiadających potrzebom gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa.
2. Zwiększenie jakości i efektywności kształcenia na studiach doktoranckich.
3. Poprawa dostępności międzynarodowych programów kształcenia dla osób uczestniczących w edukacji na poziomie wyższym z Polski oraz dla cudzoziemców.
4. Wsparcie zmian organizacyjnych i podniesienie kompetencji kadr w systemie szkolnictwa wyższego.

OŚ PRIORYTETOWA IV: INNOWACJE SPOŁECZNE I WSPÓŁPRACA PONADNARODOWA

PRIORYTETY INWESTYCYJNE: realizowane w ramach innowacji społecznych:

Lista priorytetów zostanie doprecyzowana przez Instytucję Zarządzającą na etapie wdrażania i będzie powiązana z obszarami innowacji społecznych.

Szczegółowe obszary wskazujące na zakres interwencji zostaną określone na etapie wdrażania z uwzględnieniem konsultacji z podmiotami odpowiedzialnymi za realizację poszczególnych polityk sektorowych i partnerami społeczno-gospodarczymi oraz organizacjami pozarządowymi. Zakres wsparcia może być również warunkowany ustaleniami państw członkowskich zainteresowanych skoordynowanym podejściem na poziomie UE do współpracy ponadnarodowej.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

(DLA INNOWACJI SPOŁECZNYCH): Zwiększenie wykorzystania innowacji społecznych na rzecz poprawy skuteczności polityk publicznych.

OCZEKIWANE EFEKTY:

(DLA INNOWACJI SPOŁECZNYCH): Zwiększenie dostępności do innowacji społecznych.

PRIORYTETY INWESTYCYJNE REALIZOWANE W RAMACH DZIAŁAŃ WSPÓŁPRACY PONADNARODOWEJ:

CELE SZCZEGÓŁOWE (DLA DZIAŁAŃ WSPÓŁPRACY PONADNARODOWEJ): Rozwój współpracy polskich podmiotów z partnerami zagranicznymi

OCZEKIWANE EFEKTY: (DLA DZIAŁAŃ WSPÓŁPRACY PONADNARODOWEJ): Zwiększenie liczby podmiotów współpracujących z partnerami zagranicznymi

OŚ PRIORYTETOWA V: WSPARCIE DLA OBSZARU ZDROWIA

PRIORYTET INWESTYCYJNY 8VI: Aktywne i zdrowe starzenie się.

CELE SZCZEGÓŁOWE PI 8VI:

Wdrożenie i rozwój programów profilaktycznych w zakresie chorób negatywnie wpływających na zasoby pracy dedykowanych osobom w wieku aktywności zawodowej.

PRIORYTET INWESTYCYJNY 9IV: Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym.

CELE SZCZEGÓŁOWE PI 9IV:

Wdrożenie działań projakościowych i rozwiązań organizacyjnych w systemie ochrony zdrowia ułatwiających dostęp do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług zdrowotnych.

PRIORYTET INWESTYCYJNY PI 10II: Poprawa jakości, skuteczności i dostępności szkolnictwa wyższego oraz kształcenia na poziomie równoważnym w celu zwiększenia udziału i poziomu osiągnięć, zwłaszcza w przypadku grup w niekorzystnej sytuacji.

CELE SZCZEGÓŁOWE PI 10II:

Poprawa jakości kształcenia wyższego na kierunkach medycznych.

PRIORYTET INWESTYCYJNY PI 10III: Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji.

CELE SZCZEGÓŁOWE PI 10III:

Rozwój kompetencji zawodowych i kwalifikacji kadr medycznych odpowiadających na potrzeby epidemiologiczno-demograficzne kraju.

OŚ PRIORYTETOWA VI: POMOC TECHNICZNA

Wsparcie z osi priorytetowej dotyczącej Pomocy technicznej w ramach PO WER będzie komplementarne w stosunku do działań realizowanych w ramach horyzontalnego programu pomocy technicznej, przy zachowaniu podziału zadań wynikającego z przyjętej szczegółowej linii demarkacyjnej pomiędzy programami, przedstawionej w PO PT 2014-2020.

CELE SZCZEGÓŁOWE I OCZEKIWANE REZULTATY:

1. Zapewnienie efektywnego wsparcia wszystkich procesów w PO WER i wykorzystania środków PO WER.
2. Zapewnienie efektywności działań o charakterze koordynacyjnym w zakresie wdrażania celów tematycznych 8–10 finansowanych z EFS w obszarze programowania, monitorowania, ewaluacji, systemu wyboru projektów oraz kwalifikowalności wydatków w ramach EFS.

REZULTATY:

Efektem realizacji osi priorytetowej Pomoc techniczna będzie:

W zakresie celu szczegółowego 1):

- potencjał administracyjny, adekwatny do potrzeb i wyzwań PO WER,
- sprawność procesów adekwatnych do potrzeb PO WER,
- odpowiedni poziom informacji oraz promocji Programu, w szczególności wśród jego beneficjentów i potencjalnych beneficjentów oraz uczestników i potencjalnych uczestników projektów,
- ewaluacja adekwatna do potrzeb zarządzania i oceny Programu,
- mechanizm wymiany doświadczeń pomiędzy wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w realizację Programu.

W zakresie celu szczegółowego 2):

- wspólny system monitorowania EFS w Polsce,
- opracowane analizy porównawcze województw w obszarach oddziaływania EFS, wspomagające koordynację RPO,
- skoordynowany proces ewaluacji na poziomie całego EFS oraz wysoka jakość przeprowadzonych badań,
- spójne zasady oraz wysoka jakość procesu wyboru projektów w ramach EFS,
- wspólny katalog wydatków kwalifikowalnych ponoszonych ze środków EFS,
- mechanizm wymiany doświadczeń pomiędzy wszystkimi instytucjami zaangażowanymi w realizację EFS.

PROGRAM OPERACYJNY POLSKA CYFROWA - Celem programu jest wzmocnienie cyfrowych fundamentów dla rozwoju kraju. Zgodnie z Umową Partnerstwa (UP), jako fundamenty te przyjęto: szeroki dostęp do szybkiego internetu, efektywne i przyjazne użytkownikom e-usługi publiczne oraz stale rosnący poziom kompetencji cyfrowych społeczeństwa.

OŚ PRIORYTETOWA I. POWSZECHNY DOSTĘP DO SZYBKIEGO INTERNETU

PI 2.a Poszerzanie zakresu dostępności do łączności szerokopasmowych oraz wprowadzanie szybkich sieci internetowych oraz wspieranie wprowadzania nowych technologii i sieci dla gospodarki cyfrowej

Cel szczegółowy 1: Wyeliminowanie terytorialnych różnic w możliwości dostępu do szerokopasmowego internetu o wysokich przepustowościach.

OŚ PRIORYTETOWA II. E-ADMINISTRACJA I OTWARTY URZĄD

PI 2.c Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia

Cel szczegółowy 2: Wysoka dostępność i jakość e-usług publicznych.

Cel szczegółowy 3: Cyfryzacja procesów back-office w administracji rządowej.

Cel szczegółowy 4: Cyfrowa dostępność i użyteczność informacji sektora publicznego.

OŚ PRIORYTETOWA III. CYFROWE KOMPETENCJE SPOŁECZEŃSTWA

PI 2.c. Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e- uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia;

Cel szczegółowy 5: Zwiększenie stopnia oraz poprawa umiejętności korzystania z internetu, w tym e-usług publicznych.

1) Działania szkoleniowe na rzecz rozwoju kompetencji cyfrowych.

2) Innowacyjne rozwiązania na rzecz aktywizacji cyfrowej.

3) e–Pionier - wsparcie uzdolnionych programistów na rzecz rozwiązywania zidentyfikowanych problemów społecznych lub gospodarczych.

4) Kampanie edukacyjno-informacyjne na rzecz upowszechniania korzyści z wykorzystywania technologii cyfrowych.

OŚ PRIORYTETOWA IV. POMOC TECHNICZNA

Cel szczegółowy 6 Sprawne zarządzanie i wdrażanie POPC.

Cel szczegółowy 7 Spójny i skuteczny system informacji i promocji.

Cele szczegółowy 8 Wzmocnione kompetencje beneficjentów w procesie przygotowania i realizacji projektów.

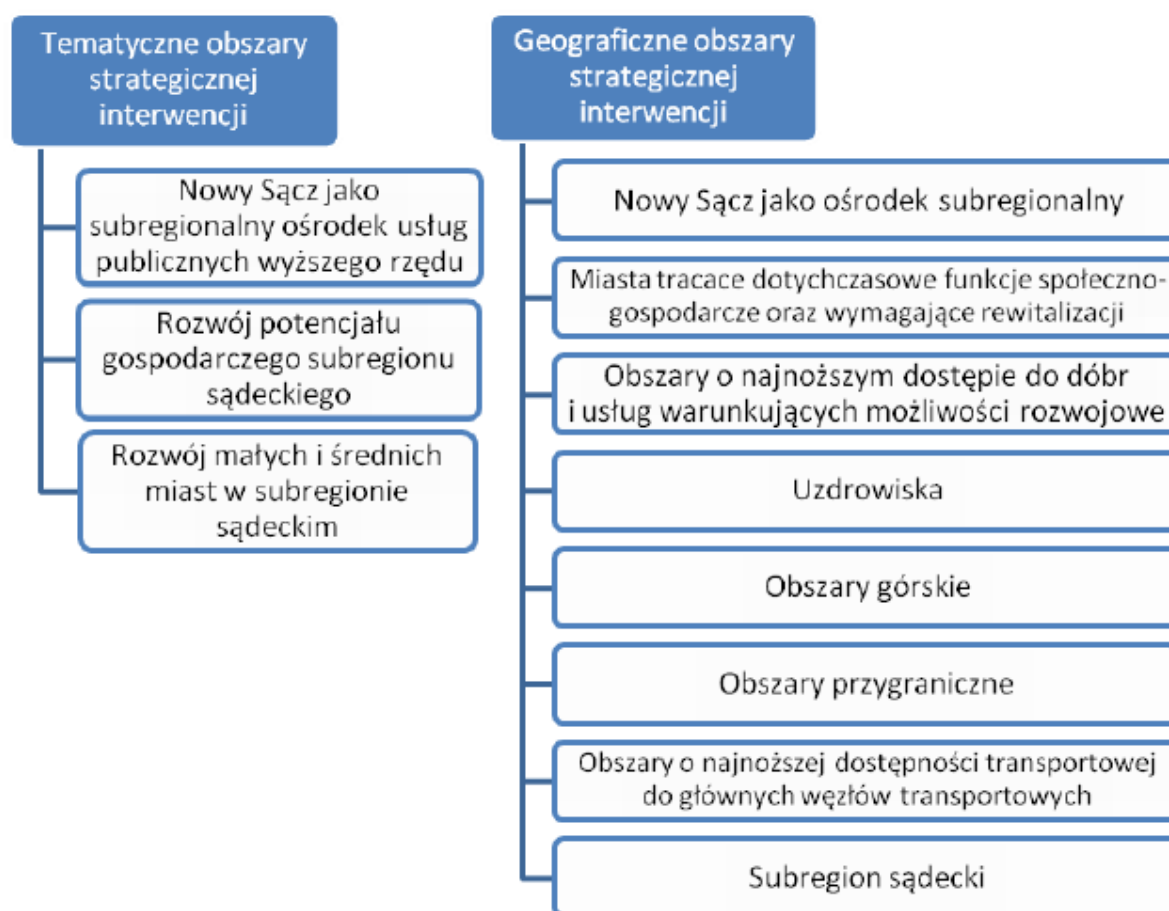
Subregionalny Program Rozwoju 2014-2020 – subregion sądecki

Elementem wdrażania Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 jest przyjęcie indywidualnej ścieżki rozwoju dla pięciu subregionów wchodzących w skład województwa w ramach tworzonego Subregionalnego Programu Rozwoju na lata 2014-2020. Jednym z kluczowych obszarów jest subregion sądecki, zajmujący powierzchnię trzech powiatów: nowosądeckiego, limanowskiego, gorlickiego oraz miasta Nowy Sącz. W ramach prac nad weryfikacją i specyfikacją kierunków rozwoju subregionu zawartych w SRWM Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego przeprowadził szereg badań oraz konferencji subregionalnych. Zgodnie z przyjętym dnia 3 lipca 2012 r. przez Zarząd Województwa Małopolskiego dokumentem Zasady i harmonogram prac nad Subregionalnym Programem Rozwoju 2014 – 2020, projekt programu subregionalnego powinien zostać przygotowany do końca października br. Jednocześnie sprecyzowano finalny układ Programu, który oprócz zróżnicowanej terytorialnie polityki rozwoju zawierał będzie dodatkowo uzgodnione listy przedsięwzięć, które rekomendowane będą do dofinansowania w ramach tzw. grantu subregionalnego, tj. wydzielonej puli środków w ramach regionalnego programu operacyjnego na lata 2014 - 2020.

Podsumowując dotychczasowy etap badań i dyskusji nad programem dla subregionu sądeckiego

należy stwierdzić, że wśród kluczowych kierunków i możliwości rozwoju dominują zagadnienia rozwoju infrastruktury komunikacyjnej. Inwestycje w tym obszarze określane są jako podstawowe determinanty niezbędne do przezwyciężenia barier związanych z peryferyjnym charakterem subregionu, poprawy kontaktu z Krakowem oraz napływu turystów i inwestorów. W ramach pozostałych obszarów dyskutowanych podczas badań fokusowych oraz konferencji subregionalnych przewijały się kwestie związane z jakością kapitału ludzkiego i społecznego oraz możliwościami budowy gospodarki opartej na wiedzy. Konstatacją dotychczasowych prac nad programem rozwoju subregionu sądeckiego jest wyspecyfikowanie obszarów strategicznej interwencji w ujęciu tematycznym oraz geograficznym. Przedstawia je poniższy schemat.

Dalszą koordynację prac nad Programem prowadzić będą fora subregionalne, składające się z członków Zarządu Województwa Małopolskiego, radnych Sejmiku Województwa Małopolskiego, przedstawicieli samorządów powiatowych i gminnych, przedsiębiorców, organizacji gospodarczych, organizacji społecznych, instytucji naukowych, badawczych i rozwojowych, uczelni wyższych, Policji i Państwowej Straży Pożarnej, parków narodowych oraz innych kluczowych instytucji z punktu widzenia subregionu. Rolę doradczą i wspierającą w ramach w forum pełnił będzie wybrany przez ZWM ekspert strategiczny, którym w ramach forum subregionu sądeckiego został dr Rafał Matyja. Funkcją forum będzie inicjowanie i kreowanie debaty na temat polityki rozwoju subregionu oraz wyrażanie opinii w przedmiocie planowanych działań ze strony władz samorządowych.

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI Z DIAGNOZY SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ

Metodologia badania

Diagnoza stanu obecnego w 14 Gminach Powiatu Nowosądeckiego przeprowadzona została w oparciu o metodologię zastosowaną do delimitacji subregionów funkcjonalnych województwa małopolskiego³. Wybór metodologii motywowany był przede wszystkim spójnością i kompatybilnością z jednym z głównych dokumentów nadrzędnych, jakim jest Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020.

Obszar analizy podzielony został na 7 pól badawczych, które w sposób spójny i komplementarny zagospodarowują ogół zjawisk społeczno-gospodarczych. Każdy z obszarów badawczych podzielony został wewnętrznie, w zależności od złożoności struktury i różnorodności procesów zachodzących w ramach danego pola, co dało łącznie 22 podobszary tematyczne. Strukturę podziału przedstawia poniższy schemat.

Rysunek 4 Schemat przedstawiający obszar analizy – 7 pól badawczych.

Potencjał turystyczny	• baza turystyczna • popyt na turystykę
Potencjał gospodarczy	• struktura gospodarki • przedsiębiorczość • innowacyjność • rynek pracy
Kapitał ludzki	• potencjał demograficzny • potencjał intelektualny
Jakość życia	• ochrona zdrowia • problemy społeczne • edukacja • kultura • kultura fizyczna • gospodarka mieszkaniowa
Infrastruktura komunikacyjna	• transport drogowy • transport kolejowy • infrastruktura teleinformatyczna
Atrakcyjność przyrodnicza	• krajobraz przyrodniczy • zagrożenia przyrody
Zarządzanie rozwojem	• zarządzanie publiczne • stan finansów samorządowych • kapitał społeczny

³ Małopolskie Obserwatorium Polityki Rozwoju (2011), *Badanie możliwości rozwojowych subregionów funkcjonalnych województwa małopolskiego. Raport końcowy z badania.*, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kraków;

Potencjał turystyczny (obszar 1) wymieniany jest jako jedna z głównych możliwych przewag konkurencyjnych subregionu sądeckiego. W związku z tym, obszar ten postanowiono wyszczególnić z szeroko rozumianej problematyki gospodarczej, która ujęta została w ramach obszaru 2. Podczas specyfikacji obszaru 3 skoncentrowano się na analizie zasobów ludzkich, zarówno w wymiarze ilościowym (potencjał demograficzny), jak i jakościowym (potencjał intelektualny). Obszar 4 ujmuje szeroką listę usług społecznych, na które zapotrzebowanie pokrywane jest w przeważającej mierze przez sektor publiczny. Interpretowane łącznie, w przybliżony sposób mogą one posłużyć do określenia jakości życia na danym terenie. Szczególny nacisk położono na zbadanie dostępności komunikacyjnej poszczególnych gmin, określanej niejednokrotnie jako jedną z głównych barier rozwojowych całego subregionu. Problematyka ta została zawarta w ramach obszaru 5. Atrakcyjność przyrodnicza z kolei wymieniana jest jako dziedzina, w której region Sądeckizny może budować swój potencjał wzrostu. Z drugiej strony, intensyfikacja procesów rozwojowych prowadzić może do niszczenia zasobów naturalnych, a tym samym osłabiania możliwości dalszego budowania przewag konkurencyjnych. Oba te zagadnienia ujęte zostały w ramach obszaru 6. Ostatni obszar (nr 7) dotyczy szeroko rozumianego zarządzania rozwojem, w ramach którego ujęto zdolności i możliwości programowania rozwoju przez sektor publiczny, a także niezbędną do umiejętnego wdrażania polityki rozwoju – partycypację obywatelską. Należy pamiętać, że pomiędzy wyspecyfikowanymi obszarami zachodzi szereg interakcji, które mogą z różną siłą i kierunkiem oddziaływania wpływać na siebie wzajemnie, tj. wzmacniać lub osłabiać zdolności rozwojowe.

Precyzja przeprowadzonych analiz wymaga przede wszystkim odpowiedniego doboru danych wejściowych, które w sposób rzetelny i możliwie całościowy powinny odzwierciedlać procesy zachodzące w ramach analizowanych obszarów i subobszarów badawczych. W celu zapewnienia jak najbardziej obiektywnego opisu zjawisk, przeanalizowano łącznie 72 wskaźniki statystyczne, które przypisano do konkretnych obszarów. Wykorzystano następujące źródła danych:

- Bank Danych Lokalnych GUS;
- Regionalna Izba Obrachunkowa w Krakowie;
- Ministerstwo Finansów;
- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej;
- Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie;
- Urząd Statystyczny w Krakowie;
- Urząd Komunikacji Elektronicznej.

Punktem wyjścia była jednowymiarowa analiza statystyczna, dokonana w sposób panelowy, tj. łącznie dla 14 Gmin Powiatu Nowosądeckiego. Za punkt odniesienia uznano przeciętne wartości wskaźników dla całego powiatu, a także średnią dla województwa małopolskiego. Kolejnym krokiem była agregacja wskaźników w ramach podobszarów i obszarów funkcjonalnych, w celu opisu i oceny ogólnych zjawisk społeczno-gospodarczych. W tym etapie zbudowano syntetyczne indeksy pierwszego i drugiego rzędu, pozwalające porównywać wszystkie badane jednostki na jednolitej skali.

Wyniki

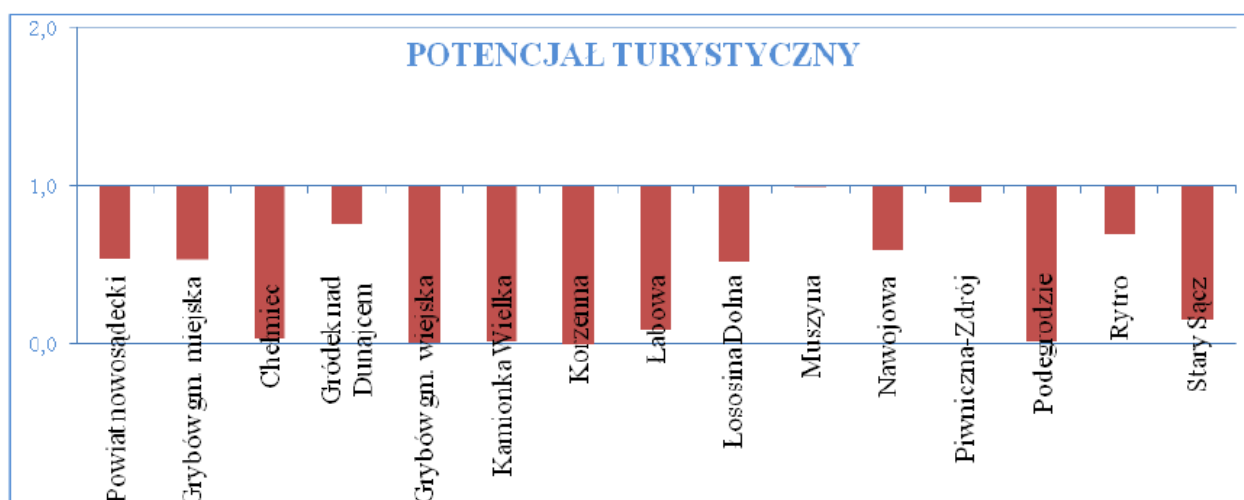
Na poniższych wykresach przedstawiono graficzny obraz przeprowadzonych analiz w odniesieniu do wszystkich 14 Gmin Powiatu Nowosądeckiego. Każdą gminę scharakteryzowano za pomocą

wskaźnika, którego wartość określa poziom danego obszaru w odniesieniu do średniego poziomu obserwowanego w województwie małopolskim. Wysokość słupka równa 1 oznacza, że potencjał danej gminy równy jest przeciętnemu potencjałowi obserwowanemu w województwie. Dodatkowo, na pierwszym miejscu na wykresach przedstawiono wartość wskaźnika dla powiatu nowosądeckiego. Kolorem czerwonym oznaczono obszary, w ramach których gminy negatywnie wyróżniają się na tle województwa (obszary te mogą stanowić bariery rozwojowe). Kolorem zielonym oznaczono natomiast potencjalne bieguny wzrostu.

Potencjał turystyczny

Nazwa podobszaru:	Zastosowane wskaźniki:
Baza turystyczna	- Gęstość bazy noclegowej (miejsca noclegowe na 1 km²); - infrastruktura gastronomiczna (Podmioty z branż: zakwaterowanie i usługi gastronomiczne na 1 tys. mieszkańców); - infrastruktura nienoclegowa (liczba obiektów sportowo-rekreacyjnych na 1 obiekt noclegowy); - infrastruktura konferencyjna (liczba sal konferencyjnych na 1 obiekt noclegowy);
Popyt na turystykę	- intensywność ruchu turystycznego 1 (korzystający z noclegów na 1 tys. mieszkańców); - intensywność ruchu turystycznego 2 (liczba noclegów na 1 tys. mieszkańców); - wykorzystanie potencjału noclegowego (liczba noclegów na 1 miejsce noclegowe); - odsetek turystów zagranicznych (turyści zagraniczni / korzystający z obiektów zakwaterowania ogółem).

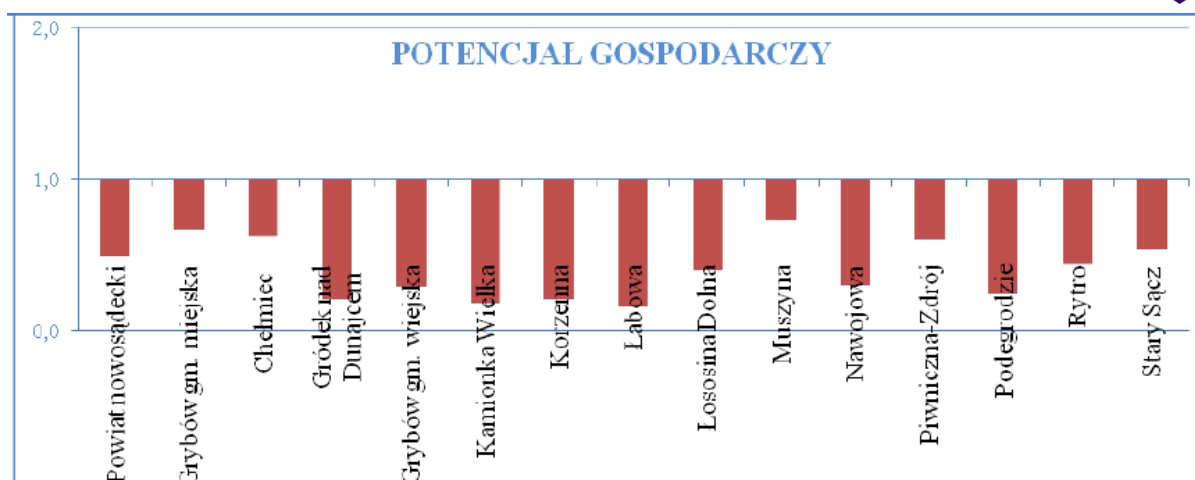

Potencjał turystyczny zdiagnozowany został jako słaba strona wśród wszystkich analizowanych gmin. Wynika to z silnej pozycji (wysokiej średniej) województwa małopolskiego jako całości. Z drugiej jednak strony, można oczekiwać, że analizowane gminy, szczególnie te o silnym profilu rekreacyjnym, wypoczynkowym lub uzdrowiskowym odznaczać się będą w tym obszarze pewną przewagą konkurencyjną. Głębsza analiza na poziomie subindeksów wskazuje, że mimo miejscowo dobrze rozwiniętej infrastruktury turystycznej (m.in. Muszyna, Piwniczna-Zdrój, Gródek nad Dunajcem, Ryto), region Sąddecki odznacza się relatywnie niską skłonnością turystów do odwiedzania. Niska wartość wskaźników w tym obszarze determinowana może być zarówno polityką promocyjną, jak i dostępnością komunikacyjną regionu.

Potencjał gospodarczy

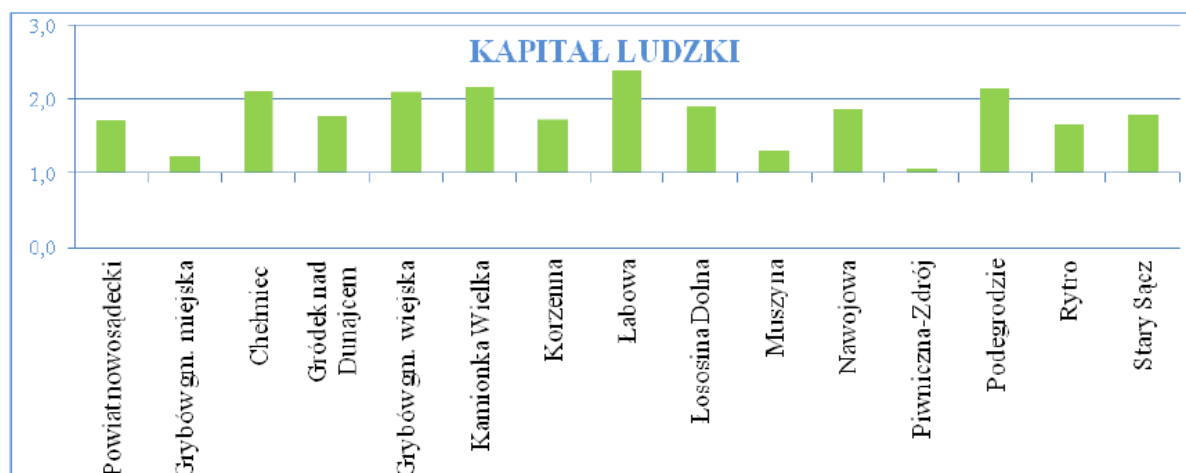
Nazwa podobszaru:	Zastosowane wskaźniki:
Struktura gospodarki	• Stosunek gospodarstw indywidualnych prowadzących działalność rolniczą do liczby ludności w wieku produkcyjnym; • odsetek zatrudnionych w sektorze usług rynkowych; • wpływy do budżetów gmin z CIT na 1 podatnika; • udział dochodów własnych w dochodach budżetu gminy; • odsetek dużych przedsiębiorstw (250 i więcej zatrudnionych);
Przedsiębiorczość	• liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON na 1 tys. mieszkańców; • liczba podmiotów zarejestrowanych w sektorze usług rynkowych w stosunku do liczby podmiotów ogółem; • liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym;
Innowacyjność	• działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (liczba firm z sekcji M na 1000 mieszkańców);
Rynek pracy	• udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym; • liczba pracujących (wg faktycznego miejsca pracy) w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (bez prow. ind. gosp. rolne oraz podmiotów gosp. do 9 osób).

Za barierę rozwoju uznać można także gospodarkę regionu. Głównym motorem wzrostu w regionie jest miasto Nowy Sącz, którego oddziaływania w niewielkim stopniu przekłada się na okalające je gminy. Względnie korzystną strukturą gospodarki charakteryzują się gminy: Chelmec, Muszyna i Rytro, jednak w pozostałym dziedzicach analizy także odznaczają się negatywnie. Zaskakujące są niskie wskaźniki przedsiębiorczości mieszkańców, co może być efektem niewykorzystania potencjału turystycznego. Niskie wskaźniki w zakresie rynku pracy mogą być determinowane przez względnie słabą pozycją konkurencyjną Nowego Sącza, który nie jest w stanie absorbować podaży na regionalnym rynku pracy w sposób zbliżony do innych głównych ośrodków w województwie. Ponadto, obiektywnie trudno oczekiwać wyższej innowacyjności gospodarek na poziomie gminnym, jednak sytuację poprawić może dyfuzja innowacji – ze strony centralnego ośrodka w subregionie.

Kapitał ludzki

Nazwa podobszaru:	Zastosowane wskaźniki:
Potencjał demograficzny	- Saldo migracji z lat 2006-2011 na 1 tys. mieszkańców; - przeciętny przyrost naturalny na 1 tys. mieszkańców w latach 2006-2011; - wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi (os. w wieku poprodukcyjnym na 100 os. wieku produkcyjnym); - wskaźnik obciążenia demograficznego osobami młodymi (os. w wieku przedprodukcyjnym na 100 os. wieku produkcyjnym);
Potencjał intelektualny	- małżeństwa zawarte na 1 tys. mieszkańców; - odsetek mieszkańców z wykształceniem wyższym w ludności 25+; - przeciętne wyniki sprawdzianu po VI klasie szkoły podstawowej; - przeciętne wyniki z egzaminu gimnazjalnego – matematyka.

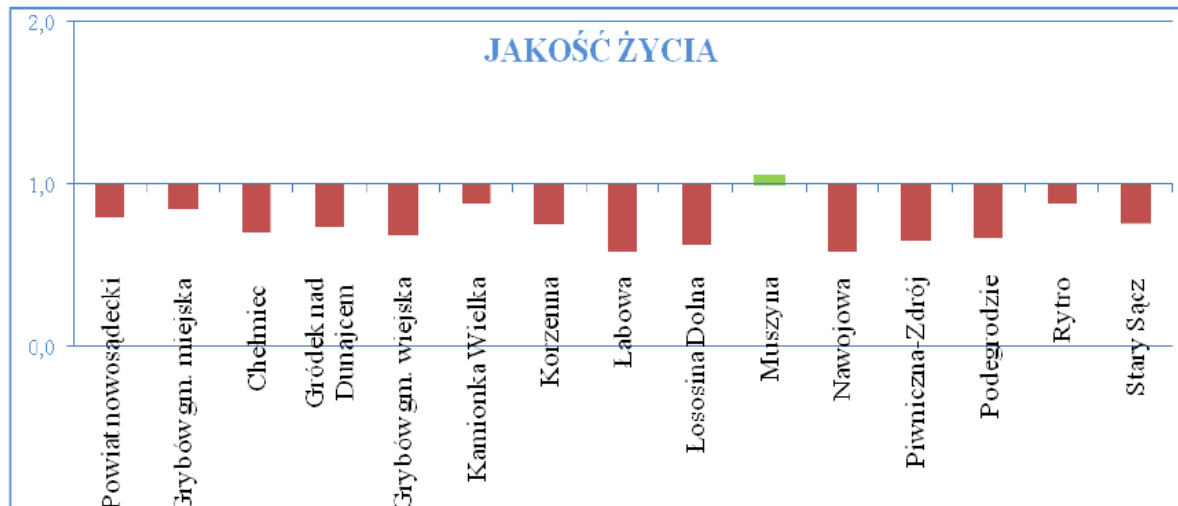
Kapitał ludzki Sądecki jawi się jako poważna szansa rozwojowa całego subregionu. We wszystkich badanych gminach odnotowano pozytywne wskaźniki, a przede wszystkim na polu potencjału demograficznego. Wynika od w głównej mierze z wysokiej dzietności, choć nie bez znaczenia są także procesy migracyjne mieszkańców Nowego Sącza na okalające miasto tereny wiejskie. Korzystnie dla całego powiatu kształtują się prognozy procesów demograficznych na najbliższe lata. Większe zróżnicowanie występuje natomiast wśród wskaźników kapitału intelektualnego, które odbiegają jednak w sposób istotny od przeciętnych wartości obserwowanych w Małopolsce. Korzystnym czynnikiem w tej dziedzinie jest możliwość wykorzystania potencjału edukacyjnego i akademickiego Nowego Sącza – jako zaplecza do podnoszenia jakości kapitału ludzkiego w gminach sąsiednich.

Jakość życia

Nazwa podobszaru:	Zastosowane wskaźniki:
Ochrona zdrowia	• Liczba ZOZ na 1 tys. mieszkańców; • liczba porad w ramach POZ na 1 mieszkańca; • liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną;
Problemy społeczne	• udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem; • udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku;
Edukacja	• odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym;

Kultura	• przeciętna liczba uczniów w klasie w szkołach podstawowych; • przeciętna liczba uczniów w klasie w gimnazjach; • uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w szkołach podstawowych; • uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w gimnazjach;
Kultura fizyczna	• ludność na 1 placówkę biblioteczną; • ilość księgozbioru przypadająca na 1 czytelnika; • liczba imprez kulturalnych organizowanych przez instytucje kultury na 10 tys. mieszkańców;
Gospodarka mieszkaniowa	• liczba klubów sportowych przypadająca na 10 tys. mieszkańców; • liczba ćwiczących ogółem przypadająca na 10 tys. mieszkańców; • powierzchnia użytkowa mieszkań w przeliczeniu na mieszkańca; • korzystający z instalacji wodociągowej w ludności ogółem; • korzystający z instalacji kanalizacyjnej w ludności ogółem; • korzystający z instalacji gazowej w ludności ogółem.

Jakość życia mieszkańców analizowanych gmin w zdecydowanej większości pozostaje poniżej przeciętnej wojewódzkiej (wyjątek stanowi gmina Muszyna), jednak zróżnicowanie w tym zakresie pozostaje względnie niewielkie. Wśród pozytywnych czynników wpływających na jakość życia wymienić należy dostępność do różnorodnej oferty kulturalnej i sportowej, co w istotny sposób wpływa także na atrakcyjność turystyczną regionu. Negatywnie w tym kontekście ocenić należy dostępność do usług z zakresu ochrony zdrowia, choć w tym obszarze część zadań publicznych, z których korzystają mieszkańcy 14 Gmin Powiatu Nowosądeckiego realizowana jest przez placówki zlokalizowane na terenie Nowego Sącza. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku usług

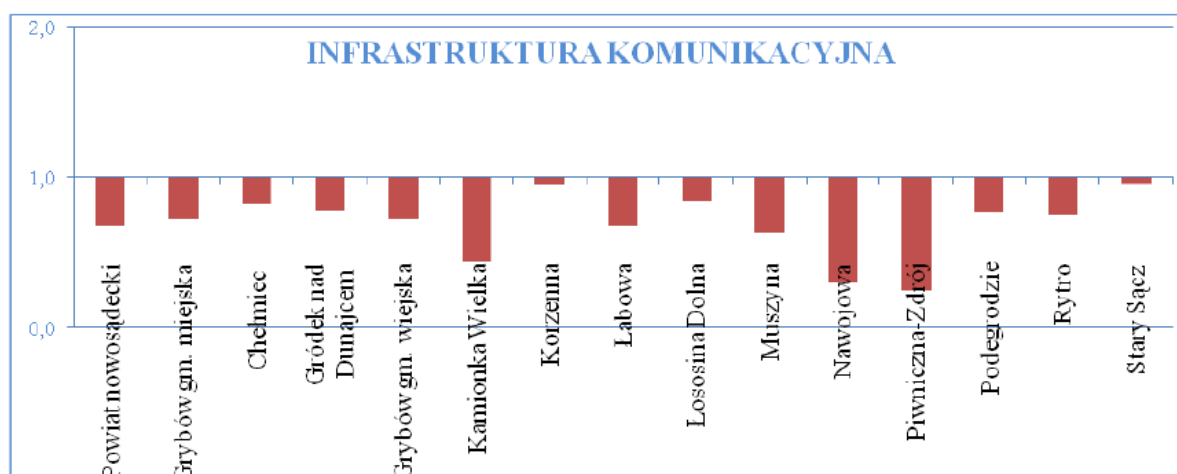

edukacyjnych. Negatywne oddziaływanie na jakość życia wśród badanych jednostek przejawiało się przede wszystkim w podobszarach problemów społecznych oraz gospodarki mieszkaniowej. Względnie wysoki odsetek mieszkańców korzystających z usług pomocy społecznej może być pochodną sytuacji na lokalnym rynku pracy. Z drugiej strony, świadczy on także o dostępności usług i aktywnym przeciwdziałaniu procesom wykluczenia. Standard zamieszkania zależy natomiast od stopnia zurbanizowania badanych jednostek. Oddalenie od ośrodka miejskiego w dużej mierze przeważało o dostępności do infrastruktury sieciowej. Należy jednak pamiętać, że polityka władz publicznych w tym zakresie musi uwzględniać nie tylko oczekiwania mieszkańców, lecz także efektywność kosztową prowadzonych rozwiązań.

Infrastruktura komunikacyjna

Jednym z elementów jakości życia jest również dostępność komunikacyjna do głównych ośrodków w regionie. Zwiększa ona mobilność mieszkańców i otwiera drzwi do czerpania z innych potencjałów rozwojowych znajdujących się w sąsiednich oraz bardziej oddalonych obszarach. Potrzeba nadmienić, że inwestycje w infrastrukturę komunikacyjną charakteryzują się wysoką kosztochłonnością i często rozległym czasem realizacji. W związku z powyższym, obszar ten wymaga oddzielnej, pogłębionej analizy.

Nazwa podobszaru:	Zastosowane wskaźniki:
Transport drogowy	- Dostępność drogowa Krakowa (maksymalny czas dojazdu); - dostępność drogowa Nowego Sącza;
Transport kolejowy	- dostępność kolejowa Krakowa (maksymalny czas dojazdu); - dostępność kolejowa Nowego Sącza;
Infrastruktura teleinformatyczna	% miejscowości na terenie gminy z dostępem do Internetu szerokopasmowego 3 lub więcej sieci; % miejscowości bez dostępu do Internetu szerokopasmowego.

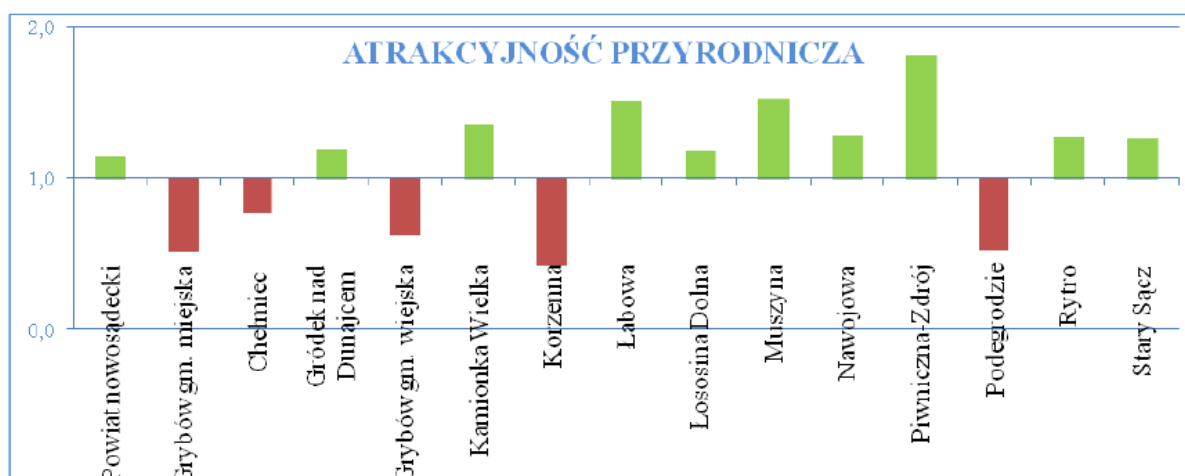

Jako mierniki dostępności komunikacyjnej przyjęto wskaźniki odnoszące się do dostępności infrastruktury drogowej, kolejowej i teleinformatycznej. Jedynie w przypadku tego ostatniego wskaźnika można stwierdzić, że w porównaniu z przeciętną dla Małopolski teren powiatu nowosądeckiego wypada korzystnie. Zdecydowanie in minus oddziałują wskaźniki określające dostępność „tradycyjnych” form transportu. W przypadku większości gmin nie ma problemu z komunikacją drogową pomiędzy daną jednostką a centralnym ośrodkiem subregionu, jakim jest miasto Nowy Sącz. Niestety, tylko w przypadku nielicznych gmin zdiagnozowano możliwość wykorzystania transportu kolejowego. Sytuacja wygląda zdecydowanie gorzej, jeśli analizie podda się dostępność ze stolicą województwa. Region Sądecki jest jednym z najgorzej skomunikowanych obszarów z Krakowem, co może stanowić kluczową barierę w dalszym rozwoju 14 Gmin Powiatu Nowosądeckiego. Co więcej, relatywnie niskie wskaźniki dostępności komunikacyjnej dotyczą gmin o charakterze turystycznym i uzdrowiskowym, co potwierdza postawioną uprzednio hipotezę, iż niewykorzystanie potencjału turystycznego determinowane może być przez trudności komunikacyjne.

Atrakcyjność przyrodnicza

Nazwa podobszaru:	Zastosowane wskaźniki:
Krajobraz przyrodniczy	• % powierzchni prawnie chronionej; • liczba pomników przyrody na 100 km²; • powierzchnia terenów zieleni na 100 km²; • % powierzchni lasów;
Zagrożenia przyrodnicze	• odsetek mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków; • nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska na 1 mieszkańca; • nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej na 1 mieszkańca; • odpady komunalne na 1 mieszkańca.

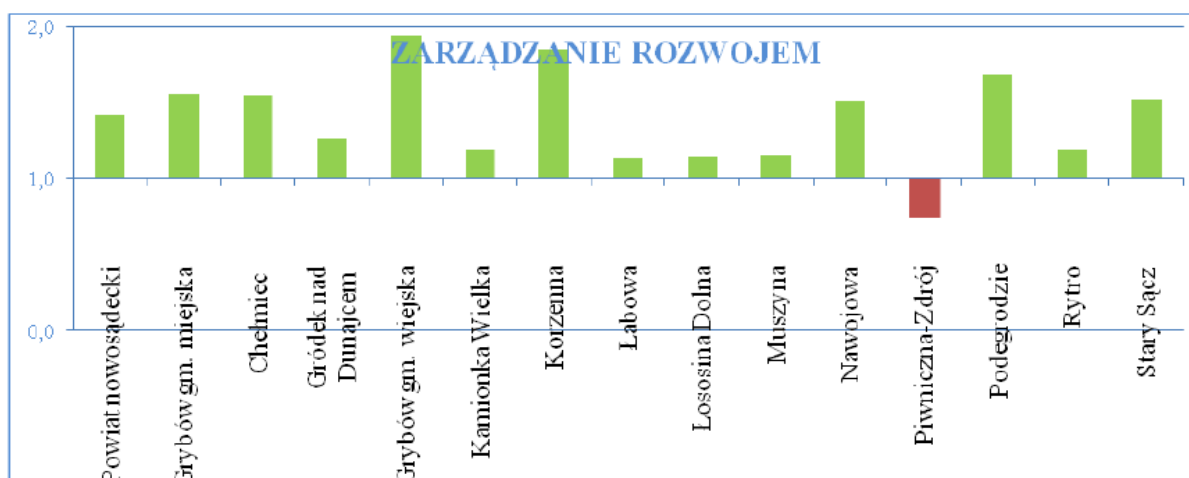

Większość z 14 Gmin Powiatu Nowosądeckiego cechuje wysoka atrakcyjność przyrodnicza. Warto zwrócić uwagę na gminy uzdrowiskowe, które wyróżnia zarówno atrakcyjność krajobrazu, jak i duża dbałość o zachowanie tego naturalnego dziedzictwa. Wyjątkowe bogactwo przyrodniczo-krajobrazowe Sądecczyny stanowi jeden z głównych potencjałów rozwoju regionu oraz szansę dla intensywniejszego wykorzystania istniejącej bazy turystycznej, jak i dalszej jej modernizacji oraz rozbudowy. Jak jednak uprzednio wskazano, w dużej mierze zależy to od inwestycji w infrastrukturę komunikacyjną. Dodatkowo, część spośród analizowanych gmin wyróżnia się na tle powiatu i województwa ujemnie, co wynika z występowania jedynie niewielkich powierzchni terenów chronionych. Niemniej, wysoka atrakcyjność całego powiatu stanowi szansę rozwojową także dla tych gmin.

Zarządzanie rozwojem

Nazwa podobszaru:	Zastosowane wskaźniki:
Zarządzanie publiczne	• % powierzchni gminy objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego; • udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem; • udział środków unijnych w wydatkach inwestycyjnych;
Kapitał społeczny	• % wykonania dochodów budżetu gminy; • liczba OPP na 10 tys. mieszkańców; • wysokość 1% podatku przekazanego na rzecz OPP w stosunku do liczby OPP;
Stan finansów samorządowych	• frekwencja w wyborach prezydenckich 2010 (II tura); • frekwencja w wyborach samorządowych 2010 (I tura); • poziom zadłużenia (zobowiązania ogółem/dochody ogółem); • zdolność do samofinansowania [(dochody majątkowe + nadwyżka operacyjna)/wydatki majątkowe]; • udział nadwyżki operacyjnej w dochodach ogółem; • obciążenie dochodów obsługą zadłużenia.

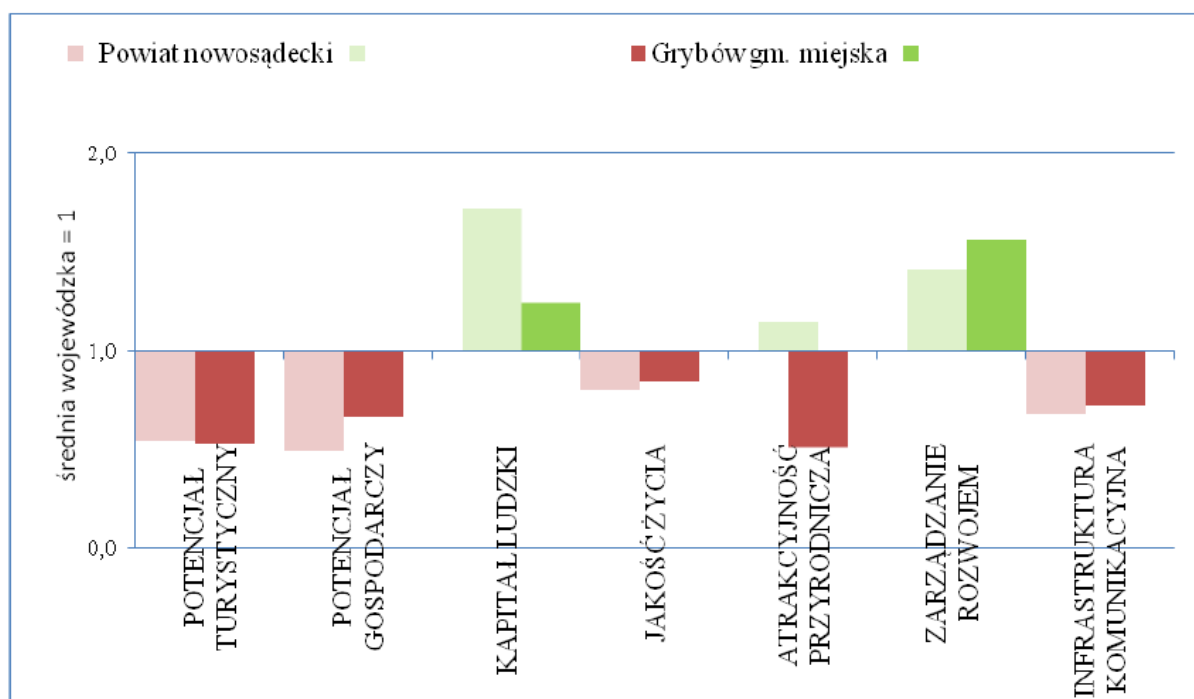

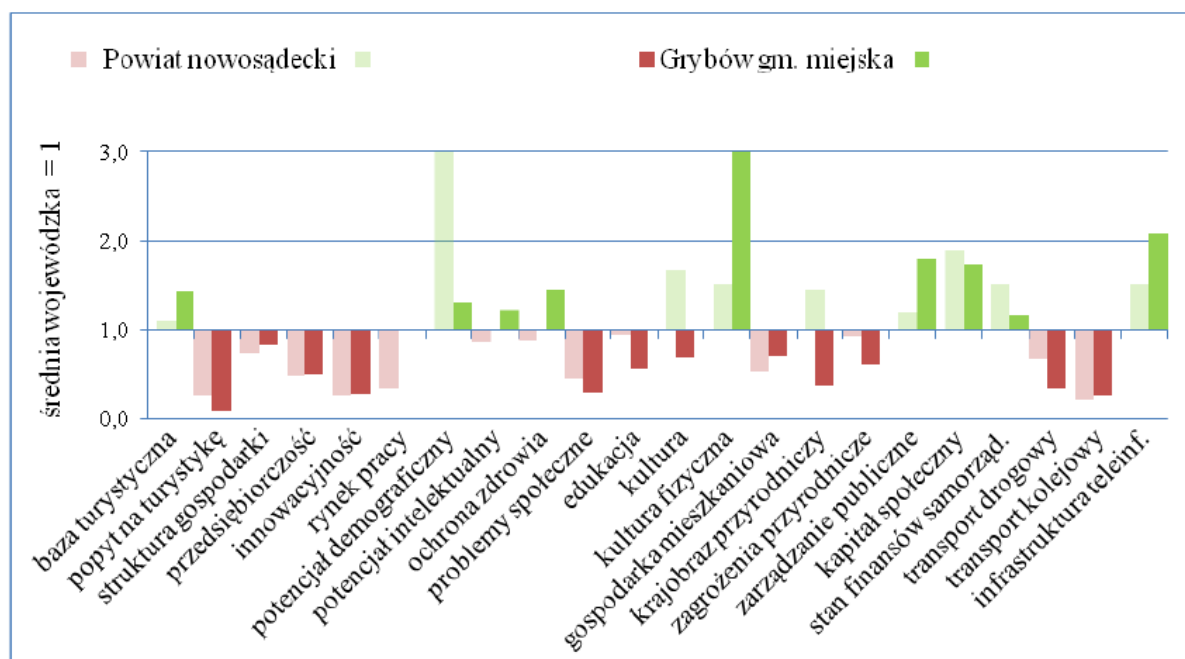

Sprawność zarządzania rozwojem stanowi pozytywny wyróżnik analizowanych gmin. Co więcej, korzystne wartości wskaźników dominowały we wszystkich badanych subobszarach, tj. dotyczyły procesów zarządzania przez władze samorządowe, odzwierciedlały stan finansów JST, a także starały się zobrazować potencjał kapitału społecznego wśród mieszkańców. Władze badanych gmin charakteryzują się względnie wysoką skutecznością w realizowaniu inwestycji prorozwojowych oraz pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania, a stan finansów publicznych na poziomie gminnym dają rezerwę do realizacji kolejnych przedsięwzięć. Dodatkowo, korzystnym czynnikiem jest względnie wysoki wskaźnik partycypacji obywatelskiej w życiu publicznym, świadczący o poczuciu tożsamości ze środowiskiem lokalnym. W ujęciu sumarycznym – daje to wszystkim 14 Gminom Powiatu Nowosądeckiego szansę na kontynuowanie polityki rozwojowej poprzez wykorzystanie zdiagnozowanych endogenicznych potencjałów oraz przewyższanie barier rozwojowych.

Wyniki szczegółowe

Ze względu na fakt, że w niektórych obszarach badania różnice pomiędzy analizowanymi jednostkami okazywały się znaczące, poniżej przedstawiono osobne, zbiorcze zestawienie oceny możliwości i barier rozwojowych, zarówno w wymiarze ogólnym (odnoszącym się do opisanych uprzednio obszarów), jak i w wymiarze szczegółowym (uwzględniając podział na wszystkie 22 podobszary rozwojowe) – dla Miasta Grybów. Dane na wykresach odzwierciedlają kształtowanie się danej zmiennej w odniesieniu do średniej wojewódzkiej, której poziom przyjęto jako = 1.

Analizując poszczególne potencjały rozwojowe Miasta Grybów, uwidacznia się duża rozpiętość uzyskiwanych wyników względem średniej dla województwa małopolskiego i stosunkowo zbliżone wartości dla średniej powiatu nowosądeckiego.

Pierwszy z analizowanych potencjałów – potencjał turystyczny – w ogólnej ocenie wypada słabiej niż średnia wojewódzka i podobnie do średniej powiatowej. Potencjał ten składa się z różnych wskaźników, które w przypadku Miasta Grybów przyjmują zróżnicowane wartości:

- baza turystyczna miasta (na którą składają się gęstość bazy noclegowej, infrastruktura gastronomiczna, infrastruktura nienoclegowa czyli liczba obiektów sportowo-rekreacyjnych na 1 obiekt noclegowy, infrastruktura konferencyjna) posiada zdecydowanie większy potencjał niż średnia wojewódzka i średnia powiatowa;
- jednak popyt na turystykę (do którego zaliczono liczbę korzystających z noclegów na 1 tys. mieszk., liczbę udzielonych noclegów na 1 tys. mieszk., liczbę noclegów na 1 miejsce noclegowe, odsetek turystów zagranicznych) uzyskał w ocenie wartości wyraźnie gorsze niż średnia wojewódzka i gorsze niż średnia powiatowa.

W kolejnym analizowanym potencjale – potencjale gospodarczym – wartości uzyskane przez Miasto Grybów również w ogólnej ocenie są niższe niż średnia dla województwa małopolskiego, ale wyższe niż średnia powiatu nowosądeckiego:

- struktura gospodarki (do której zaliczono stosunek gospodarstw indywidualnych prowadzących działalność rolniczą do liczby ludności w wieku produkcyjnym, odsetek zatrudnionych w sektorze usług rynkowych, wpływy do budżetów gmin z CIT na 1 podatnika, udział dochodów własnych w dochodach budżetu gminy, odsetek dużych przedsiębiorstw) posiada ocenę niższą niż średnia wojewódzka, ale wyższą niż średnia powiatowa,
- przedsiębiorczość (rozumiana jako liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON na 1 tys. mieszk., liczba podmiotów zarejestrowanych w sektorze usług rynkowych w stosunku do liczby podmiotów ogółem, liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą

na 1 tys. mieszk. w wieku produkcyjnym) posiada ocenę identyczną do średniej powiatowej, która jednak jest niższa niż średnia wojewódzka,

- innowacyjność (uwzględniona w badaniu jako działalność profesjonalna, naukowa i techniczna - liczba firm z tych sekcji na 1000 mieszk.) – analogicznie do poprzedniego subindeksu – jest tożsama ze średnią powiatową, ale niższa niż średnia wojewódzka,
- rynek pracy (charakteryzowany przez udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym oraz liczbę pracujących wg faktycznego miejsca pracy w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (bez prow. ind. gosp. rolne oraz podmiotów gosp. do 9 osób) posiada ocenę bardzo zbliżoną do średniej wojewódzkiej i zdecydowanie lepszą niż średnia powiatowa.

Potencjał określony jako kapitał ludzki jest atutem Miasta Grybów i uzyskał w badaniu oceny lepsze niż średnia dla województwa małopolskiego i nieznacznie gorsze od średniej powiatu nowosądeckiego:

- potencjał demograficzny (uwzględniający saldo migracji z lat 2006-2011 na 1 tys. mieszk., przeciętny przyrost naturalny na 1 tys. mieszk. w latach 2006-2011, wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi, wskaźnik obciążenia demograficznego osobami młodymi, małżeństwa zawarte na 1 tys. mieszk.) kształtuje się na poziomie niższym niż średnia powiatowa, ale osiąga wyniki zdecydowanie korzystniejsze niż średnia małopolska,
- potencjał intelektualny (określony za pomocą odsetka mieszkańców z wykształceniem wyższym w ludności 25+, przeciętnego wyniku sprawdzianu po VI klasie szkoły podstawowej oraz przeciętnego wyniku z egzaminu gimnazjalnego) osiąga wartości wyższe niż średnia dla Małopolski i powiatu.

Potencjał związany z **jakością życia** osiągnął na terenie Miasta Grybów wartości nieco niższe niż średnia wojewódzka oraz wyższe od średniej powiatowej:

- ochrona zdrowia (badana za pomocą liczby ZOZ na 1 tys. mieszk., liczbą porad w ramach POZ na 1 mieszk. oraz liczbą ludności na 1 aptekę ogólnodostępną) wypadła zdecydowanie korzystniej niż średnia wojewódzka i powiatowa,
- problemy społeczne (analizowane przez wskaźniki tj. udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem, udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku) osiągnęły wartości gorsze niż średnia dla województwa i powiatu,
- edukacja (analizowana za pomocą odsetka dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym, przeciętnej liczby uczniów w gimnazjach, liczby uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w szkołach podstawowych, liczby uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w gimnazjach) uzyskała wartości niższe niż średnia wojewódzka i powiatowa,
- kultura (uwzględnione wskaźniki to ludność na 1 placówkę biblioteczną, ilość księgozbioru przypadająca na 1 czytelnika, liczba imprez kulturalnych organizowanych przez instytucje kultury na 10 tys. mieszkańców) uzyskała ocenę niższą niż średnia wojewódzka oraz wyraźnie niższą niż średnia powiatowa (która jest wyższa niż średnia dla Małopolski),

- kultura fizyczna (analizowana jako liczba klubów sportowych przypadająca na 10 tys. mieszk. oraz liczba ćwiczących w klubach ogółem przypadająca na 10 tys. mieszk.) posiada wartości wielokrotnie przewyższające średnią wojewódzką i powiatową,
- gospodarka mieszkaniowa (uwzględniająca powierzchnię użytkową mieszkań w przeliczeniu na mieszk., korzystających z instalacji wodociągowej w ludności ogółem, korzystających z instalacji kanalizacyjnej w ludności ogółem oraz korzystających z instalacji gazowej w ludności ogółem) uzyskała ocenę gorszą od średniej wojewódzkiej, jednak lepszą od średniej powiatowej.

Potencjał dotyczący infrastruktury komunikacyjnej Miasta Grybów został oceniony nieco gorzej niż średnia wojewódzka, ale korzystniej niż średnia dla powiatu:

- transport drogowy (uwzględniający dostępność drogową Krakowa - maksymalny czas dojazdu oraz dostępność drogową Nowego Sącza) uzyskał ocenę zdecydowanie gorszą niż średnia dla województwa i gorszą niż średnia powiatowa,
- transport kolejowy (liczony jako dostępność kolejowa Krakowa - maksymalny czas dojazdu, dostępność kolejowa Nowego Sącza) uzyskała wynik zdecydowanie niższy niż średnia wojewódzka i nieco lepszy od średniej powiatowej, infrastruktura teleinformatyczna (analizowana przez % miejscowości na terenie gminy z dostępem do Internetu szerokopasmowego 3 lub więcej sieci oraz % miejscowości bez dostępu do Internetu szerokopasmowego) uzyskała ocenę zdecydowanie lepszą niż średnia małopolska i powiatowa.

Potencjał dotyczący **atrakcyjności przyrodniczej** Miasta Grybów uzyskał ocenę niższą niż średnia wojewódzka i średnia dla powiatu nowosądeckiego (co jest zrozumiałe ze względu na fakt licznych terenów chronionych występujących w powiecie w przeciwieństwie do obszaru miejskiego):

- krajobraz przyrodniczy (oceniany pod kątem % powierzchni prawnie chronionej, liczby pomników przyrody na 100 km², powierzchni terenów zieleni na 100 km² oraz % powierzchni lasów) posiada ocenę niższą niż średnia wojewódzka i powiatowa,
- zagrożenia przyrodnicze (odsetek mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków, nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska na 1 mieszk., nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej na 1 mieszk., odpady komunalne na 1 mieszk.) uzyskały wynik gorszy niż średnia wojewódzka i powiatowa – tzn. są one większe niż średnio w województwie i powiecie.

Potencjał związany z zarządzaniem rozwojem posiada oceny wyższe niż średnia dla Małopolski i powiatu nowosądeckiego:

- zarządzanie publiczne (% powierzchni gminy objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem, udział środków unijnych w wydatkach inwestycyjnych, % wykonania dochodów budżetu gminy) uzyskało ocenę zdecydowanie wyższą od średniej wojewódzkiej i powiatowej,
- kapitał społeczny (analizowany jako liczba OPP na 10 tys. mieszkańców, wysokość 1% podatku przekazanego na rzecz OPP w stosunku do liczby OPP, frekwencja w wyborach

prezydenckich 2010 - II tura, frekwencja w wyborach samorządowych 2010 - I tura) również uzyskał ocenę wyższą od średniej wojewódzkiej oraz nieco niższą niż średnia powiatowa,

- stan finansów samorządowych (poziom zadłużenia - zobowiązania ogółem/dochody ogółem, zdolność do samofinansowania) analogicznie do poprzedniego subindeksu w tej kategorii uzyskał ocenę wyższą od średniej wojewódzkiej oraz nieco niższą niż średnia powiatowa.

Wyniki analizy porównawczej, jak i szczegółowej, wskazały konkretne obszary, które stanowią wyzwanie rozwojowe dla całej wspólnoty samorządowej Miasta Grybów. Zdefiniowane w Strategii obszary, cele i kierunki interwencji posłużą wzmocnieniu i wykorzystaniu posiadanych atutów oraz eliminacji najpoważniejszych problemów.

ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod diagnozy sytuacji, w jakiej znajduje się społeczność lokalna. Stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia danej jednostki samorządu terytorialnego, ułatwia identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju. Nazwa techniki pochodzi od pierwszych liter angielskich słów, stanowiących jednocześnie pola przyporządkowania czynników mogących mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego – silne strony (strengths), słabe strony (weaknesses), szanse (opportunities) i zagrożenia (threats).

S -> STRENGTHS, czyli silne strony

W -> WEAKNESSES, czyli słabe strony

O -> OPPORTUNITIES, czyli okazje

T -> THREATS, czyli zagrożenia

W celu uzyskania jasnej analizy silne i słabe strony traktuje się jako czynniki wewnętrzne, na które społeczność lokalna ma wpływ, natomiast szanse i zagrożenia jako czynniki zewnętrzne, umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki.

Poniżej zaprezentowane zostały wyniki analizy SWOT przeprowadzonej dla Miasta Grybów.

Strategia Rozwoju Miasta Grybów - analiza SWOT

CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	
Silne strony	Słabe strony
POŁOŻENIE	
1. Sąsiedztwo dużego ośrodka miejskiego (Nowy Sącz); 2. Położenie w terenie o dużych walorach przyrodniczych - Beskid Sądecki i Niski, 3. Położenie na ważnych szlakach komunikacyjnych o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym; 4. Duży obszar terenów zielonych.	1. Peryferyjne położenie względem stolicy województwa – długi czas dojazdu.
GOSPODARKA LOKALNA	
1. Dobry potencjał dla rozwoju różnych form turystyki (w tym agroturystyka) i związanych z nią usług; 2. Dobre walory krajobrazowe jako baza do utworzenia oferty turystycznej;	1. Brak przygotowanych i uzbrojonych terenów inwestycyjnych; 2. Duża stopa bezrobocia wśród młodzieży; 3. Utrudnienia w dostępie do Instytucji Otoczenia Biznesu;

3. Silnie zakorzenione tradycje historyczne w rzemiośle; 4. Potencjalne tereny do zainwestowania pod przyszłe strefy aktywności gospodarczej – także prywatne.	4. Niski poziom infrastruktury turystycznej; 5. Niski poziom integracji środowiska gospodarczego.
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	
1. Dziedzictwo kulturowe, w tym unikatowe zabytki architektoniczne; 2. Zespół staromiejski.	1. Brak nowych inicjatyw w zakresie wielorodzinnego budownictwa mieszkaniowego; 2. Niedostateczne wyposażenie w sieci infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, teletechnicznej i energetycznej; 3. Niska przepustowość głównych drogowych ciągów komunikacyjnych; 4. Zły stan istniejącej infrastruktury drogowej; 5. Częściowo zły stan istniejącej infrastruktury wodociągowej; 6. Niezadowalający stan niektórych obiektów oświaty, kultury, zdrowia; 7. Duże natężenie ruchu samochodowego w centrum miasta; 8. Degradacja zabytkowej architektury (Urząd Miejski, MDK); 9. Niska emisja
POZOSTAŁE USŁUGI PUBLICZNE I SPOŁECZNE	
1. Dobrze funkcjonujący system oświaty; 2. Dostępność do szkolnictwa wyższego za sprawą sąsiedztwa ośrodków akademickich; 3. Dobrze funkcjonująca służba zdrowia; 4. Działalność klubów sportowych; 5. Działalność domu kultury i biblioteki; 6. Korzystna struktura demograficzna.	1. Małe zainteresowanie mieszkańców uczestnictwem w procesie decyzyjnym; 2. Niewielki udział lokalnych organizacji pozarządowych w wykorzystywaniu funduszy unijnych; 3. Utrzymujące się wysokie bezrobocie wśród osób o niskich kwalifikacjach; 4. Mało atrakcyjna oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży; 5. Niedostateczna liczba organizacji społecznych budujących społeczeństwo obywatelskie; 6. Niski poziom bezpieczeństwa drogowego, zwłaszcza dotyczący pieszych przy drogach o wysokim natężeniu ruchu.

CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	
Szanse rozwojowe	Zagrożenia
1. Współpraca z sektorem prywatnym w zakresie tworzenia stref aktywności gospodarczej; 2. Realizacja inwestycji drogowych odciążających ruch w centrum miasta; 3. Rosnący udział turystyki w gospodarce europejskiej i w Polsce; 4. Rozwój informatyzacji i telekomunikacji; 5. Rozwój infrastruktury i usług turystycznych (ścieżki rowerowe, szlaki konne itp.); 6. Duże zainteresowanie terenami pod jednorodzinne budownictwo mieszkaniowe; 7. Rozwój instytucji otoczenia biznesu; 8. Wykorzystanie dziedzictwa historycznego do rozwoju i promocji miasta; 9. Dostępność funduszy unijnych w nowej perspektywie finansowej 2015-2020.	1. Duża konkurencja w regionie przy pozyskiwaniu funduszy unijnych na realizację projektów w zakresie infrastruktury; 2. Wysoki koszt prowadzenia działalności gospodarczej; 3. Trudny dostęp do preferencyjnych kredytów dla przedsiębiorstw chcących rozwijać działalność; 4. Migracje młodych mieszkańców gminy do dużych ośrodków aglomeracyjnych oraz za granicę; 5. Brak odpowiednich środków finansowych na realizację zadań inwestycyjnych; 6. Zmiana przepisów dotyczących gospodarowania odpadami.

WIZJA

Wizja rozwoju Miasta Grybów określa stan docelowy, do którego władze lokalne oraz ich partnerzy będą dążyć, wykorzystując możliwości płynące z posiadanego potencjału własnego i szans pojawiających się w najbliższym otoczeniu. Stan docelowy określony zapisami wizji przewiduje stworzenie warunków do trwałego rozwoju gospodarczego i społecznego, przejawiającego się funkcjonowaniem miasta w charakterze wyróżniającego się ośrodka usług publicznych i komercyjnych.

Zrealizowanie założeń wizji rozwoju przełoży się na wzrost poziomu atrakcyjności miasta pod względem jakości życia, osiedlania się nowych mieszkańców, oraz lokowania działalności gospodarczych – głównie turystycznych i usługowych.

W toku dyskusji warsztatowych z Konwentem Strategicznym ustalono wizję o następującym brzmieniu:

WIZJA „MIASTO GRYBÓW 2020”

W 2020 roku Miasto Grybów w pełni korzysta ze swojego położenia, walorów środowiska i dostępności komunikacyjnej.

Rozwinęła się gospodarka lokalna oraz turystyka. Efektywne zarządzanie publiczne, aktywność przedsiębiorców i organizacji pozarządowych zapewniły wysoki poziom życia mieszkańców i dostęp do usług o dobrym standardzie.

Tak sformułowana wizja (stan pożądaný do 2020 r.) posiada kilka wyróżników wynikających z analiz statystycznych i strategicznych Miasta Grybów i jego otoczenia:

- **Miasto Grybów pełni istotne funkcje lokalnego ośrodka usług administracyjnych i komercyjnych, oferując atrakcyjne warunki osadnicze dla mieszkańców pobliskich aglomeracji miejskich (głównie Nowy Sącz) w zgodzie z ideą Cittaslow, promującą spokojne, zdrowe i atrakcyjne życie.**
- **Miasto Grybów jest ważnym ośrodkiem gospodarczym, oferując dobrze skomunikowane i uzbrojone tereny inwestycyjne oraz profesjonalną jakość obsługi klientów i inwestorów, dzięki czemu przyciąga innowacyjne technologie, nieingerujące w środowisko naturalne.**

- **Miasto Grybów jest istotnym węzłem komunikacyjno -logistycznym, obsługującym region Beskidu Sądeckiego i częściowo Beskidu Niskiego oraz związany z nimi ruch turystyczny, oferując dogodną dostępność komunikacyjną i usługi wysokiej jakości.**
- **Miasto Grybów skutecznie wykorzystuje własne zasoby oraz tradycje do tworzenia i promowania oryginalnej oferty kulturalno –turystyczno -rekreacyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem dziedzictwa kulturowego.**

MISJA

Misja miasta – opisuje jego mandat do realizacji wizji rozwoju oraz nadrzędne wartości (zasady), jakimi miasto będzie się kierować podejmując działania na rzecz realizacji wizji.

Misja to syntetyczny opis sposobu postępowania w celu realizacji wizji.

MISJA „MIASTO GRYBÓW 2020”

Miasto Grybów poprzez realizację wyznaczonych celów strategicznych dąży do zapewnienia jak najlepszego środowiska życia mieszkańcom i korzystnych warunków funkcjonowania podmiotów gospodarczych, przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju i kształtowania pozytywnego wizerunku miasta jako bezpiecznego i przyjaznego miejsca do zamieszkania, rozpoczęcia działalności gospodarczej i rozwoju turystyki.

OBSZARY STRATEGICZNE

Z tak sformułowanej wizji i misji rozwoju Miasta Grybów wynikają następujące obszary strategiczne, które warunkują ich realizację:

I. GOSPODARKA I RYNEK PRACY

II. TURYSTYKA I DZIEDZICTO KULTUROWE

III. WEWNĘTRZNE I ZEWNĘTRZNE POWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE

IV. SPRAWNOŚĆ ADMINISTRACYJNA

V. KAPITAŁ SPOŁECZNY

VI. REWITALIZACJA MIASTA

PLAN OPERACYJNY STRATEGII ROZWOJU MIASTA GRYBÓW NA LATA 2015-2020

Przedstawiony plan operacyjny jest wynikiem kilku determinant, charakterystycznych dla tzw. nowego paradygmatu polityki regionalnej w Polsce.

Szerzej zostały one opisane w rozdziale dotyczącym przesłanek budowy strategii rozwoju JST. Obszary strategiczne, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki interwencji zawarte w Strategii Rozwoju Miasta Grybów wynikają z kilku istotnych uwarunkowań:

- ✚ wyników analiz społeczno-gospodarczych wykonanych na potrzeby budowy Strategii – ich podsumowanie zawarte jest w rozdziale dotyczącym wniosków z diagnozy społeczno-gospodarczej;
- ✚ priorytetów zawartych w krajowych i regionalnych dokumentach strategicznych (przede wszystkim Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, Subregionalnego Programu Rozwoju – subregion sądecki), zgodnie z którymi w nowej perspektywie finansowej UE na lata 2014-2020 będą dysponowane środki finansowe dla JST (w tym nowe narzędzia jak kontrakt terytorialny);
- ✚ wyników badań ankietowych prowadzonych w Mieście Grybów na potrzeby projektu Nowosądecka Akademia Samorządowa, dotyczących możliwości rozwoju wspólnoty lokalnej;
- ✚ wyników sesji strategicznej prowadzonej z przedstawicielami środowisk lokalnych Miasta Grybów.

Plan operacyjny strategii zawiera kierunki interwencji będące zarówno wyzwaniem dla całego subregionu sądeckiego (zgodnie z wytycznymi nowego paradygmatu polityki regionalnej w Polsce), jak i te, które wynikają z aspiracji i oczekiwań środowisk lokalnych.

Obszary strategiczne

Obszary strategiczne wynikają z przyjętej wizji i misji rozwoju miasta do 2020 roku. Są to obszary stwarzające w perspektywie długookresowej największe możliwości rozwoju, stąd też traktowane są jako priorytety.

W wyniku prac wyodrębniono sześć obszarów strategicznych:

I. GOSPODARKA I RYNEK PRACY

II. TURYSTYKA I DZIEDZICTO KULTUROWE

III. WEWNĘTRZNE I ZEWNĘTRZNE POWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE**IV. SPRAWNOŚĆ ADMINISTRACYJNA****V. KAPITAŁ SPOŁECZNY****VI. REWITALIZACJA MIASTA**

Obszary strategiczne są względem siebie równoważne i uzupełniające się. Nie można mówić w tym wypadku o ich hierarchiczności względem siebie, a jedynie o komplementarności.

Cele strategiczne

Cele te należą do grupy celów kierunkowych (odpowiadają na pytanie: co chcemy osiągnąć?) i długofalowych, o terminie realizacji sięgającym do 2020 roku.

Cele operacyjne

Cele te dotyczą średniego horyzontu czasowego (3-5 lat). Odpowiadają na pytanie: w jaki sposób to osiągnąć?, wskazują zatem określone narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych.

Kierunki interwencji

Kierunki interwencji to konkretne działania służące realizacji celów. Są one podstawą wdrażania strategii rozwoju. Część kierunków interwencji w swej treści oraz zakresie działania może służyć realizacji różnych celów strategicznych bądź operacyjnych.

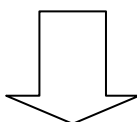

PLAN OPERACYJNY STRATEGII ROZWOJU MIASTA GRYBÓW NA LATA 2015-2020

WIZJA „MIASTO GRYBÓW 2020”

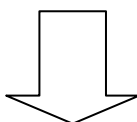
W 2020 roku Miasto Grybów w pełni korzysta ze swojego położenia, walorów środowiska i dostępności komunikacyjnej.

Rozwinęła się gospodarka lokalna oraz turystyka. Efektywne zarządzanie publiczne, aktywność przedsiębiorców i organizacji pozarządowych zapewniły wysoki poziom życia mieszkańców i dostęp do usług o dobrym standardzie.

MISJA „MIASTO GRYBÓW 2020”

Miasto Grybów poprzez realizację wyznaczonych celów strategicznych dąży do zapewnienia jak najlepszego środowiska życia mieszkańcom i korzystnych warunków funkcjonowania podmiotów gospodarczych, przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju i kształtowania pozytywnego wizerunku miasta jako bezpiecznego i przyjaznego miejsca do zamieszkania, rozpoczęcia działalności gospodarczej i rozwoju turystyki.

OBSZAR 1.**GOSPODARKA I RYNEK PRACY**

Cel strategiczny:

Wzrost atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej Miasta Grybowa**1.1. Rozwój infrastruktury gospodarczej****1.2. Rozwój aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców****1.3. System edukacji wspierający rozwój kapitału intelektualnego****1.4. Rozwój kształcenia zawodowego i wspieranie zatrudnienia****OBSZAR 2.****TURYSTYKA I DZIEDZICTO KULTUROWE**

Cel strategiczny:

Wysoka atrakcyjność turystyczna miasta dzięki wykorzystaniu walorów przyrodniczych i kulturowych**2.1. Budowa spójnej oferty turystycznej i kulturowej****2.2. Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej i kulturowej****2.3. Ochrona krajobrazu kulturowego i dziedzictwa****OBSZAR 3.****WEWNĘTRZNE I ZEWNĘTRZNE POWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE**

Cel strategiczny:

Wysoka dostępność komunikacyjna miasta dla konkurencyjności gospodarczej i turystycznej**3.1. Wsparcie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej miasta****3.2. Wewnętrzna spójność komunikacyjna****3.3. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego****OBSZAR 4.****SPRAWNOŚĆ ADMINISTRACYJNA**

Cel strategiczny:

Nowoczesne zarządzanie publiczne oraz współpraca wielosektorowa**4.1. Nowoczesne zarządzanie publiczne****4.2. Współpraca międzygminna, międzysektorowa i międzynarodowa**

OBSZAR 5.**KAPITAŁ SPOŁECZNY**

Cel strategiczny:

Wysoka jakość i dostępność do usług publicznych

5.1. Poprawa dostępności do usług edukacyjnych na wysokim poziomie

5.2. Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej

5.3. Sprawna i integrująca polityka społeczna

5.4. Dbłość o stan środowiska naturalnego

5.5. Wysokie poczucie bezpieczeństwa publicznego

OBSZAR 6.**REWITALIZACJA MIASTA**

Cel strategiczny:

Wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysowego poprzez usunięcie zjawisk, które spowodowały jego degradację

6.1. Poprawa warunków życia mieszkańców Miasta Grybów w sferze bytowej, ekologicznej oraz społecznej

6.2. Podniesienie walorów estetycznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznej

6.3. Dbłość i rewitalizacja obiektów o wartości historycznej i kulturowej

6.4. Nadanie nowych funkcji kulturalno – turystycznych poprzez budowę i modernizację infrastruktury kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej

OBSZAR STRATEGICZNY NR 1 - GOSPODARKA I RYNEK PRACY

OBSZAR STRATEGICZNY NR 1 GOSPODARKA I RYNEK PRACY

Cel strategiczny:

Wzrost atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej Miasta Grybowa

Mierniki osiągnięć:

CELE OPERACYJNE	MIERNIKI	ŹRÓDŁA DANYCH
1.1. Rozwój infrastruktury gospodarczej	⇒ Powierzchnia gruntów użytkowanych w strefach aktywności gospodarczej na terenie miasta ⇒ Liczba pracujących w przedsiębiorstwach ulokowanych w strefach aktywności gospodarczej	⇒ badania własne ⇒ badania własne
1.2. Rozwój aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców	⇒ Liczba przedsiębiorstw (prowadzących działalność) o liczbie pracujących do 9 osób na 1000 mieszkańców ⇒ Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku produkcyjnym	⇒ GUS ⇒ GUS
1.3. System edukacji wspierający rozwój kapitału intelektualnego	⇒ Wyniki egzaminu maturalnego – matematyka, języki obce ⇒ Udział dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w tej grupie wiekowej	⇒ OKE ⇒ GUS
1.4. Rozwój kształcenia zawodowego i wspieranie zatrudnienia	⇒ Liczba absolwentów szkół gimnazjalnych podejmująca naukę w szkołach uczących zawodu ⇒ Udział osób bezrobotnych w wieku 18-25 lat w ogólnej liczbie bezrobotnych	⇒ badania własne ⇒ PUP

Cele operacyjne:

1.1. Rozwój infrastruktury gospodarczej

W długiej perspektywie zwiększenie tempa rozwoju nie będzie możliwe bez tworzenia infrastruktury gospodarczej, stanowiącej o konkurencyjności miasta i jego atrakcyjności inwestycyjnej. Jakościowa poprawa gospodarki lokalnej wymaga konsekwentnego rozwoju szeroko rozumianej infrastruktury, obejmującej zarówno tradycyjne strefy aktywności gospodarczej, jak i parki technologiczne oraz przemysłowe, czy też inkubatory technologiczne. Ich lokalizacja wymaga dobrze przygotowanych i skomunikowanych terenów inwestycyjnych, co w warunkach małopolskich jest przedsięwzięciem bardzo trudnym (ze względu na duże rozdrobnienie gruntów, niewielką ilość gruntów będących w majątku samorządowym, nieuregulowaną prawnie własność terenów lub dużą ilość obszarów chronionych). Jednak w nowej perspektywie finansowej UE (2014-2020) działania z zakresu scalania gruntów, ich wykupu, montażu z kapitałem prywatnym, a wreszcie organizacji dobrze przygotowanych stref aktywności gospodarczej będą jednym z najważniejszych priorytetów rozwojowych, na który przeznaczone zostaną znaczne środki finansowe.

Dodatkowym atutem Miasta Grybów jest lokalizacja w pobliżu Nowego Sącza, będącego regionalnym ośrodkiem gospodarczym o dużym potencjale rozwojowym. Dogodne położenie w połączeniu z niższymi kosztami pracy w porównaniu do dużych miast i relatywnie tańszymi gruntami stwarzało będzie okazję do budowy interesującej oferty inwestycyjnej.

Ważne znaczenie będą odgrywały planowane inwestycje komunikacyjne – zarówno drogowe, kolejowe, jak i transportu lotniczego, które w długiej perspektywie mają zdecydowanie polepszyć dostępność komunikacyjną subregionu sądeckiego.

Kierunki interwencji (kluczowe zadania):

- ⇒ Inwentaryzacja bazy gruntów, pomieszczeń i innej infrastruktury przeznaczonej do zainwestowania gospodarczego na terenie miasta – stała aktualizacja i informacja na temat bazy,
- ⇒ Wyznaczanie w planach przestrzennych obszarów pod przyszłe strefy aktywności gospodarczej,
- ⇒ Organizowanie i uzbrajanie stref aktywności gospodarczej,
- ⇒ Pozyskiwanie gruntów we współpracy z partnerami prywatnymi,
- ⇒ Współpraca z partnerami prywatnymi i uczelniami wyższymi w zakresie tworzenia ośrodków innowacyjnych (inkubatory technologiczne i przemysłowe, laboratoria),
- ⇒ Rozwój oferty inwestycyjnej (promocja gospodarcza) oraz poprawa standardów obsługi inwestorów.

1.2. Rozwój aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców

Subregion sądecki należy do obszarów o jednym z niższych w Małopolsce wskaźników liczby przedsiębiorstw na 10 tys. mieszkańców. Miasto Grybów osiąga co prawda wartości wyższe w tym wskaźniku niż średnia dla subregionu, jednak stały wzrost w tym zakresie zapewnia rozwój gospodarki lokalnej. Mikro i małe przedsiębiorstwa stanowią o potencjale gospodarczym i wpływają na jakość życia (jakość i dostępność usług). W połączeniu z innymi funkcjami, tj. administracyjne, edukacyjne, kulturalne, decydują o znaczeniu ośrodka miejskiego jako lokalnego centrum.

W nowej perspektywie finansowej wspieranie kreatywności i inicjatywności gospodarczej będzie jednym z ważniejszych zadań. Strategia postępowania samorządu regionalnego w tym zakresie służyć będzie budowaniu aspiracji i postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców, bazując na ich już obecnie wysokiej aktywności gospodarczej. Regionalny model wspierania przedsiębiorczości opierać będzie się z jednej strony na szerokiej i łatwo dostępnej ofercie instrumentów zwrotnych, a z drugiej – na aktywnej, odpowiadającej rzeczywistym potrzebom przedsiębiorców – działalności instytucji otoczenia biznesu. Miasto Grybów musi wpisać się w te założenia poprzez szerokie udostępnienie na swoim terenie możliwości korzystania z funduszy zwrotnych (poprzez współpracę z instytucjami otoczenia biznesu).

Atrakcyjną formułą współdziałania przedsiębiorców powinny stawać się w najbliższych latach powiązania kooperacyjne, rozumiane jako formalne skupiska typu klastrów oraz inicjatywy klastrowe. Formuła ta znajduje się już obecnie w sferze zainteresowania i planowanego wsparcia regionalnej polityki rozwoju klastrów. W nowej perspektywie finansowej będzie zatem wzmacniana konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw poprzez stymulowanie współpracy podmiotów w ramach określonego sektora (klastrów).

Kolejnym instrumentem pozwalającym na dynamiczny rozwój miasta oraz realizację przedsięwzięć inwestycyjnych jest partnerstwo publiczno-prywatne. Rola montażu finansowych opierających się na tym instrumencie będzie znacznie wzrastała w kolejnych latach. Partnerstwo publiczno-prywatne powinno stanowić istotne uzupełnienie działań inwestycyjnych realizowanych przez samorząd z budżetu własnego oraz środków unijnych. Szczególnie w dobie kryzysu finansów publicznych (w tym środków z UE) partnerstwo z podmiotami prywatnymi w celu zaspokajania usług dla społeczności lokalnej będzie dodatkową szansą rozwojową miasta. Inicjowanie działań w tym kierunku jest również zgodne z zasadą wielopoziomowego modelu zarządzania rozwojem, zapisaną w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie.

Bardzo istotną kwestią będzie również kształtowanie cech przedsiębiorczych młodych pokoleń poprzez stosowanie nowatorskich programów nauczania i wyzwalać aktywności gospodarczej.

Kierunki interwencji (kluczowe zadania):

- ⇒ Wspieranie szkoleń w zakresie przedsiębiorczości,
- ⇒ Współpraca z organizacjami prowadzącymi fundusze pożyczkowe i poręczeniowe dla

przedsiębiorców,

- ⇒ Inicjowanie współpracy szkół gimnazjalnych w zakresie efektywnego przygotowania młodzieży do kariery zawodowej (właściwe wybory dalszej ścieżki edukacji),
- ⇒ Doskonalenie w szkołach programów z zakresu przedsiębiorczości – zajęcia aktywne, gry symulacyjne, kontakt z przedsiębiorcą,
- ⇒ Inicjowanie partnerstw publiczno-prywatnych w celu zaspokajania usług dla społeczności lokalnej,
- ⇒ Współpraca z lokalnym biznesem w kreowaniu warunków do prowadzenia małej przedsiębiorczości,
- ⇒ Inicjowanie tworzenia klastrów – współpraca z sektorem gospodarczym oraz sąsiednimi samorządami.

1.3. System edukacji wspierający rozwój kapitału intelektualnego

Kapitał intelektualny stanowi w obecnej rzeczywistości gospodarczej najcenniejszą wartość wspólnoty lokalnej. Przemiany na rynku pracy, a jednocześnie nasilające się zmiany demograficzne powodują, że aktywność zawodowa wymaga adaptacyjności związanej z otwartością na stałe nabywanie nowej wiedzy i doskonalenie umiejętności. Strategia postępowania w tym zakresie powinna wspierać działania zmierzające do zwiększenia odsetka dorosłych uczestniczących w różnorodnych formach kształcenia ustawicznego. Poziom obecny, zarówno w województwie, jak i w całym kraju, przedstawia się niekorzystnie w porównaniu z większością krajów Unii Europejskiej. Kształtowanie kultury uczenia się przez całe życie musi polegać na promowaniu zdolności do zdobywania wiedzy oraz poprawie dostępności i atrakcyjności oferty edukacyjnej. Na tym tle konieczne jest przede wszystkim poszerzenie systemu kształcenia dorosłych o pozaformalne ścieżki edukacji oraz ukierunkowanie prowadzonej edukacji na dostarczanie praktycznych umiejętności. Rozwój nowych form kształcenia będzie niewątpliwie nabierał w najbliższych latach znaczenia, również dzięki nowym możliwościom związanym z cyfryzacją i rozwojem zaawansowanych technologii teleinformatycznych.

Rozwój potencjału kreatywności osiągany jest także poprzez tworzenie warunków umożliwiających identyfikowanie i kształtowanie talentów od najmłodszych pokoleń. Z tego względu szczególnego znaczenia nabiera właściwa realizacja przez system kształcenia jego podstawowych funkcji tj. zapewnienie dostępności do wczesnej edukacji niezbędnej dla właściwego rozwoju umiejętności i kompetencji oraz zwiększenia jakości edukacji warunkującej kształtowanie talentów.

Kierunki interwencji (kluczowe zadania):

- ⇒ Wspieranie projektów z zakresu kształcenia ustawicznego dorosłych,
- ⇒ Realizacja programów lokalnych odkrywania i wspierania talentów,

- ⇒ Rozszerzenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej, przy szczególnym uwzględnieniu kształcenia kompetencji kluczowych, tj.: językowych, matematycznych i podstawowych kompetencji naukowo-technicznych, informatycznych, umiejętności uczenia się, społecznych i obywatelskich, inicjatywności i przedsiębiorczości, świadomości i ekspresji kulturowej,
- ⇒ Poprawa jakości i dostępności usług w zakresie wczesnej edukacji, świadczonych przez placówki wychowania przedszkolnego oraz w formach pozaprzedszkolnych,
- ⇒ Wsparcie uzdolnionej młodzieży poprzez system stypendiów i nagród,
- ⇒ Wsparcie młodych naukowców oraz twórców przez kreowanie warunków dla doskonalenia warsztatu, wdrożenie efektywnego systemu stypendialnego oraz wsparcie projektów badawczych i twórczych.

1.4. Rozwój kształcenia zawodowego i wspieranie zatrudnienia

Strategia postępowania w obszarze rozwoju aktywności zawodowej i rynku pracy powinna wspierać działania zmierzające do modernizacji i rozwoju kształcenia zawodowego oraz wzrostu zatrudnienia. Mimo, iż kształcenie zawodowe nie należy do bezpośrednich kompetencji samorządu gminnego, to pozostaje niezwykle ważnym aspektem wpływającym na jakość gospodarki lokalnej, poziom wydatków na pomoc społeczną, jakość życia i wiele innych dziedzin życia wspólnoty samorządowej. Stąd też niezwykle ważnym jest współdziałanie miasta z partnerami samorządowymi i prywatnymi (sektor gospodarczy) w zakresie odtwarzania i unowocześniania systemu kształcenia zawodowego na własnym terenie i w całym subregionie sądeckim.

Niezbędnym elementem strategii działania będzie wzmocnienie relacji i współpracy szkół ze środowiskiem pracy w celu zapewnienia możliwości kształcenia praktycznego i doskonalenia zawodowego. Służyć temu będzie inwestowanie w rozwój zawodowy nauczycieli-praktyków, doposażenie techniczno-dydaktyczne szkół i placówek oraz upowszechnianie i wdrażanie dobrych praktyk europejskich – te elementy będą finansowane z regionalnego programu operacyjnego oraz programów szczebla rządowego. Działania w tym zakresie będą odpowiadać na potrzebę modernizacji systemu szkolnictwa zawodowego tak, aby uczniowie opuszczający szkołę byli właściwie przygotowani do podejmowania pracy lub dalszego kształcenia.

Zapewnienie powszechnego dostępu do wysokiej jakości edukacji zawodowej, z ukierunkowaniem na jej praktyczny wymiar będzie bezpośrednio korespondować ze zmieniającymi się wymogami rynku pracy oraz potrzebą tworzenia efektywnego systemu przechodzenia od edukacji do aktywności zawodowej.

Kierunki interwencji (kluczowe zadania):

- ⇒ Wspieranie projektów z zakresu kształcenia ustawicznego dorosłych,
- ⇒ Współpraca w kierunku nowoczesnego wyposażania bazy kształcenia zawodowego,
- ⇒ Współpraca z przedsiębiorcami i samorządem powiatowym w zakresie nowych kierunków oraz nowoczesnych metod kształcenia zawodowego – kształcenie w miejscu pracy,
- ⇒ Realizacja projektów promujących uczenie się przez całe życie,
- ⇒ Wspieranie kompetencji kadr kształcenia zawodowego we współpracy z innymi partnerami samorządowymi,
- ⇒ Współpraca w kreowaniu kierunków kształcenia zawodowego dostosowanych do lokalnego rynku pracy,
- ⇒ Modernizacja i rozwój infrastruktury oraz poprawa jakości i dostępności usług świadczonych przez ośrodki kształcenia ustawicznego.
- ⇒ Rozwój oferty w zakresie usług dotyczących podnoszenia oraz zmiany kwalifikacji na różnych etapach życia – w powiązaniu z potrzebami regionalnego rynku pracy.

W wymiarze regionalnym, interwencje objęte Obszarem Strategicznym nr 1 wspierać będą realizację **Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020**, w zakresie:

- ⇒ Obszaru 1 – **Gospodarka wiedzy i aktywności**,
- ⇒ Obszaru 4 – **Krakowski Obszar Metropolitalny i inne subregiony** -
Kierunek polityki rozwoju nr 4.3: **Rozwój subregionu sądeckiego**

W wymiarze krajowym, cel strategiczny Obszaru Strategicznego nr 1 zachowuje spójność z **Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie**, w zakresie:

- ⇒ Celu 1. **Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów.**

OBSZAR STRATEGICZNY NR 2 – TURYSTYKA I DZIEDZICTWO KULTUROWE

OBSZAR STRATEGICZNY NR 2 TURYSTYKA I DZIEDZICTWO KULTUROWE

Cel strategiczny:

Wysoka atrakcyjność turystyczna miasta dzięki wykorzystaniu walorów przyrodniczych i kulturowych

Mierniki osiągnięć:

CELE OPERACYJNE	MIERNIKI	ŹRÓDŁA DANYCH
2.1. Budowa spójnej oferty turystycznej i kulturowej	⇒ Korzystający z noclegów w turystycznych obiektach zakwaterowania zbiorowego (w tys. osób, w tym turyści zagraniczni), ⇒ Wykorzystanie miejsc noclegowych w turystycznych obiektach zakwaterowania zbiorowego (w skali roku w %)	⇒ GUS ⇒ badania własne
2.2. Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej i kulturowej	⇒ Pracujący (faktyczne miejsca pracy) wg sekcji, PKD 2007 - Sekcja I (Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi) ⇒ Liczba miejsc noclegowych w turystycznych obiektach zakwaterowania zbiorowego	⇒ GUS ⇒ GUS
2.3. Ochrona krajobrazu kulturowego i dziedzictwa	⇒ Liczba obiektów poddanych procesom rewitalizacji ⇒ Liczba turystów uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych i imprezach poświęconych produktom lokalnym (w skali roku)	⇒ badania własne ⇒ badania własne

Cele operacyjne:

2.1. Budowa spójnej oferty turystycznej i kulturowej

Rozwój turystyki i przemysłów czasu wolnego w Mieście Grybów (jak i całym subregionie sądeckim) opierać się powinna o funkcjonowanie takiej oferty produktów turystycznych, które z uwagi na swoje unikalne cechy i oryginalną filozofię funkcjonowania będą chętniej wybierane przez turystów. Osiągnięcie takiej przewagi rynkowej jest procesem długotrwałym i skomplikowanym, wymaga, bowiem zaangażowania wielu zasobów i środków.

Istnienie i prawidłowe funkcjonowanie produktów turystycznych, przy optymalnym wykorzystaniu zasobów miasta i jego otoczenia, skutkować będzie wzrostem społeczno-gospodarczym i przejawiać się będzie, poprzez wzrost liczby turystów, wzrostem dochodów i tworzeniem nowych miejsc pracy lub utrzymywaniem istniejących. Każda z tych zmian zachodzących na rynku lokalnym przejawiać się będzie nie tylko w sferze usług turystycznych, ale również w innych sektorach, których istnienie jest nierozdzielnie związane z funkcjonowaniem turystyki. Osiągnięcie celu, jakim jest stworzenie zintegrowanej oferty turystycznej miasta niesie za sobą konieczność podejmowania działań zarówno w zakresie kreacji nowych produktów i rozwijania już istniejących, ich modyfikacji i unowocześniania zgodnie z trendami rynkowymi i oczekiwaniami klientów, jak również w zakresie budowy, rozbudowy i stałej poprawy jakości infrastruktury gwarantującej efektywny i prawidłowy rozwój turystyki.

Głównym założeniem działań podejmowanych w ramach realizacji niniejszego celu jest stworzenie unikalnej, czyli wyróżniającej się na rynku, oferty produktowej, która bazując na podobnych jak w innych gminach walorach, będzie stwarzała nową jakość i wartość dodaną, z uwagi na fakt, iż sposób wykorzystania i sprzedaży walorów będzie oryginalny.

Kierunki interwencji (kluczowe zadania):

- ⇒ Kreowanie i promocja produktów lokalnych,
- ⇒ Organizacja cyklicznych wydarzeń turystycznych i kulturalnych o uznanej marce,
- ⇒ Współpraca między JST w zakresie spójnego i jednorodnego systemu promocji, współpraca z partnerami prywatnymi i pozarządowymi,
- ⇒ Wsparcie oferty przemysłów czasu wolnego, w szczególności markowych produktów turystycznych i wydarzeń kulturalnych, w tym artystycznych i twórczych,
- ⇒ Wsparcie dla rozwoju i upowszechnienia „zawodów ginących”,
- ⇒ Aktywna i skuteczna promocja walorów turystyczno-rekreacyjnych oraz wsparcie promocyjne lokalnej oferty przemysłów czasu wolnego, w szczególności produktów turystycznych i wydarzeń kulturalnych, w tym folklorystycznych i twórczych:
 - materiały promocyjne – katalogi, foldery, ulotki, mapy, przewodniki, gadżety

promocyjne,

- tablice turystyczne i informacyjne (ogólne, przy szlakach i ścieżkach, przy obiektach turystycznych, itp.)
- punkty informacji turystycznej,
- udział w targach turystycznych,
- udział w Małopolskim Systemie Informacji Turystycznej.

2.2. Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej i kulturowej

Ważne miejsce w gospodarce lokalnej Grybowa, m.in. z uwagi na atrakcyjność przyrodniczą subregionu i dziedzictwo kulturowe, może zająć turystyka. Warunkiem jest jednak rozbudowa bazy turystycznej o zwiększonych standardach oraz oferowanie atrakcyjnych, zintegrowanych produktów turystycznych związanych z lokalnymi zasobami, np. dziedzictwem kulturowym, przyrodniczym, historycznym wraz z ich promocją. Rozwój turystyki winien uwzględniać działania międzygminne, podejmowane wspólnie z sąsiednimi samorządami (np. tworzenie wspólnych sieci szlaków rowerowych, pieszych, nordic walking, narciarstwa biegowego, itp.).

Istnienie odpowiedniej, pod względem ilościowym i jakościowym, infrastruktury turystycznej i paraturystycznej jest gwarancją efektywnego funkcjonowania produktów turystycznych. Stymulowanie i wspieranie inwestycji w infrastrukturę staje się elementem kluczowym komercjalizacji produktów. Należy zaznaczyć, iż rozwój infrastruktury powinien być mocno skorelowany z koncepcją produktów – taka korelacja jest, bowiem podstawą zintegrowania oferty.

Baza turystyczna, podobnie jak bazy infrastrukturalne w każdej innej gałęzi gospodarki, jest tworzona głównie przez kapitał prywatny. Rolą samorządu jest takie kreowanie oferty turystycznej, wykorzystywanie własnych walorów i ich promocja, aby popyt na turystykę generował nowe inwestycje. Obecnie zarówno Miasto Grybów, jak i cały subregion sądecki, są postrzegane na mapie Małopolski jako obszary o bardzo dużym potencjale turystycznym, ale o niskim popycie na turystykę. Rozwój bazy w ciągu najbliższych lat może zmienić ten obraz, tym bardziej, że działania te będą jednym z priorytetów województwa w kolejnej perspektywie finansowej do 2020 r.

W przypadku Miasta Grybowa duże znaczenie ma także rozwój infrastruktury zachowującej i propagującej dorobek kulturowy i historyczny. Zabytkowy układ urbanistyczny miasta, przeszłość historyczna, postacie związane z miastem i okolicą są bogatym materiałem do tworzenia nowych koncepcji produktów turystycznym, którym musi towarzyszyć baza infrastrukturalna.

Kierunki interwencji (kluczowe zadania):

⇒ Turystyka aktywna, rekreacyjna i specjalistyczna:

- szlaki piesze, rowerowe, konne,

- ścieżki edukacyjne,
- punkty widokowe,
- budowa obiektów sportowych – korty tenisowe, boiska sportowe.

⇒ Turystyka kulturowa:

- szlaki kulturowe i poznawcze,
- eksponowanie zabytków i obiektów przyrodniczych,
- modernizacja i udostępnianie zabytków,
- wystawy i galerie twórczości lokalnej,
- wyposażanie zespołów folklorystycznych,
- ochrona tradycyjnej zabudowy historycznej.
- budowa obiektów służących promocji produktów lokalnych,
- modernizacja bazy agroturystycznej wraz z sieciowaniem i standaryzacją.

2.3. Ochrona krajobrazu kulturowego i dziedzictwa

Rezultatem zaplanowanych oraz realizowanych działań powinno być przejście od pasywnej i biernej ochrony, polegającej głównie na działaniach konserwatorskich, do efektywnego i racjonalnego zarządzania kulturą, zasobami dziedzictwa kulturowego oraz przyrodniczego. Konieczne jest zatem podejmowanie przedsięwzięć, których głównym celem będzie nie tylko kompleksowa ochrona i zachowanie zasobów dziedzictwa kulturowego, ale również generowanie impulsów do dalszego ich rozwoju. Tak rozumiane działania powinny stanowić podstawę nowoczesnego modelu zarządzania kulturą, który umożliwi pełne wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych miasta. W tym celu niezbędne jest wdrożenie mechanizmów włączających dziedzictwo kulturowe w obieg gospodarczy przy zachowaniu priorytetowej roli dziedzictwa lokalnego.

Ponadto należy dążyć, przy jednoczesnym eksponowaniu ich autentyzmu, do nadania zabytkom nowych funkcji poprzez określenie i upowszechnienie nowoczesnego modelu „użytkowania zabytków”. Model taki będzie łączył ich ochronę, zwiększenie dostępności, poszukiwanie nowych form opieki nad zabytkami, ale również tworzył sprzyjające warunki dla rozwoju sektora przemysłów czasu wolnego.

Ważnym działaniem w tym zakresie jest inwestowanie właścicieli poszczególnych obiektów (samorząd, parafia, osoby prawne i fizyczne) we własne zasoby zabytkowe i cenne kulturowo, włączając je do obiegu turystycznego – punkty gastronomiczne, zwiedzanie, galerie, wystawy, inne atrakcje.

Przestrzeń kulturowa powinna charakteryzować się nie tylko zabytkami i układem urbanistycznym, ale również ładem przestrzennym i estetycznym wyglądem, tworzącym swoisty i niepowtarzalny klimat miasta. W tym celu należy dążyć do objęcia ochroną konserwatorską zabytkowego układu

urbanistycznego centrum miasta (Rynek) wraz z cennymi obiektami architektonicznymi.

Kierunki interwencji (kluczowe zadania):

- ⇒ Promocja na rzecz ochrony i wykorzystania dziedzictwa lokalnego dla rozwoju gospodarczego miasta oraz aktywizacji użytkowników do inwestowania we własne nieruchomości i adaptacji ich do nowych funkcji:
 - programy zachęcające właścicieli obiektów atrakcyjnych turystycznie do podejmowania komercyjnych usług turystycznych i okołoturystycznych (gastronomia, usługi noclegowe, atrakcje turystyczne, rekreacyjne i sportowe – parki linowe, sporty zimowe, itp.)
- ⇒ Podejmowanie działań na rzecz poprawy poziomu estetycznego otoczenia i ładu przestrzennego:
 - konkursy lokalne na najładniejsze posesje, ogrody, itp.,
 - projektowanie koncepcji wizualnych atrakcyjnych części miasta,
 - dalsza rewitalizacja historycznego centrum miasta,
 - udział w konkursach krajowych mających na celu popularyzację dziedzictwa kulturowego miasta,
 - udział w programach wspierających (również w znaczeniu finansowym) renowację zabytkowych kamienic lub całych układów urbanistycznych objętych ochroną konserwatorską,
 - objęcie opieką konserwatora zabytków kolejnych zabytkowych obiektów, a w szczególności zabytkowych XIX kamieniczek.
- ⇒ Inicjowanie i wspieranie działań mających na celu podnoszenie społecznej świadomości i wrażliwości w zakresie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego:
 - zachęcanie mieszkańców miasta do udziału w wydarzeniach i imprezach o tematyce związanej z lokalnym dziedzictwem kulturowym i pielęgnowaniem tradycji,
 - prowadzenie zajęć z dziećmi i młodzieżą w celu zapoznawania i utrwalania w młodych pokoleniach tradycji i kultury lokalnej.
- ⇒ Zwiększanie poziomu społecznego uczestnictwa w kulturze oraz aktywnych formach spędzania czasu wolnego poprzez promocję i informację o ofercie kulturalnej miasta.
- ⇒ Intensyfikacja współpracy pomiędzy podmiotami sektora publicznego, pozarządowego i prywatnego w zakresie edukacji, promocji oraz poprawy świadomości i postaw obywatelskich w odniesieniu do dziedzictwa kulturowego miasta.
- ⇒ Poprawa stanu i sposobu użytkowania zabytków oraz przeciwdziałanie procesowi ich

degradacji.

⇒ Restauracja ginących zawodów oraz wyrobów rzemiosła:

- wspieranie lokalnych twórców i artystów – organizacja wystaw, galerii, pokazów, itp.,
- organizacja wydarzeń kulturalnych oraz imprez prezentujących dorobek lokalnych rzemieślników i artystów oraz zachęcających turystów do udziału w procesie twórczym,
- wykorzystywanie twórczości lokalnej jako materiałów promocyjnych miasta.

⇒ Kreowanie wydarzeń kulturalnych o zasięgu ponadlokalnym, bazujących na obrzędach i zwyczajach lokalnych, w tym przywracanie do życia obrzędów już niepraktykowanych.

W wymiarze regionalnym, interwencje objęte Obszarem Strategicznym nr 2 wspierać będą realizację **Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020**, w zakresie:

⇒ Obszaru 2 – **Dziedzictwo i przemysły czasu wolnego**,

⇒ Obszaru 4 – **Krakowski Obszar Metropolitalny i inne subregiony** -
Kierunek polityki rozwoju nr 4.3: **Rozwój subregionu sądeckiego**

W wymiarze krajowym, cel strategiczny Obszaru Strategicznego nr 2 zachowuje spójność z **Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie**, w zakresie:

⇒ Celu 1. **Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów.**

OBSZAR STRATEGICZNY NR 3 – WEWNĘTRZNE I ZEWNĘTRZNE POWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE

OBSZAR STRATEGICZNY NR 3

WEWNĘTRZNE I ZEWNĘTRZNE POWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE

Cel strategiczny:

Wysoka dostępność komunikacyjna miasta dla konkurencyjności gospodarczej i turystycznej

Mierniki osiągnięć:

CELE OPERACYJNE	MIERNIKI	ŹRÓDŁA DANYCH
3.1. Wsparcie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej miasta	⇒ Średni czas dojazdu komunikacją publiczną z miasta do Nowego Sącza ⇒ Średni czas dojazdu komunikacją publiczną z miasta do Krakowa	⇒ badania własne ⇒ badania własne
3.2. Wewnętrzna spójność komunikacyjna	⇒ Odsetek dróg gminnych o złej jakości nawierzchni ⇒ Liczba km tras rowerowych na terenie miasta	⇒ badania własne ⇒ badania własne
3.3. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego	⇒ Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjów przypadająca na 1 komputer z dostępem do Internetu ⇒ Liczba usług publicznych dostępnych na platformie e-PUAP	⇒ GUS ⇒ badania własne

Cele operacyjne:

3.1. Wsparcie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej miasta

W perspektywie do 2020 roku i w kolejnym dziesięcioleciu, inwestycje krajowe i regionalne, zapisane w dokumentach strategicznych (Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do 2030 r., Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020) powinny przyczynić się znacznej zmiany w dostępności komunikacyjnej subregionu sądeckiego. Wspierane będą dalsze inwestycje drogowe oraz kolejowe, wzmocnione rozwiązaniami systemowymi z zakresu organizacji transportu, które w zasadniczym stopniu przyczynią się do poprawy dostępności komunikacyjnej Grybowa. Jedną z najważniejszych i najbardziej oczekiwanych inwestycji kolejowych w Małopolsce jest budowa nowej linii kolejowej Podłęże – Piekietko wraz z modernizacją istniejących linii Nowy Sącz – Muszyna (C30/1) – granica polsko-słowacka i Piekietko – Nowy Targ – Zakopane, pozwalającą na uzyskanie prędkości co najmniej 120 km/h.

Rozbudowa sieci dróg krajowych i regionalnych również przewiduje znaczne usprawnienie w dostępności komunikacyjnej subregionu sądeckiego. Nowe drogi ekspresowe (drogi łącząca autostradę A4 z Nowym Sączem i Gorlicami) oraz nowe i zmodernizowane drogi krajowe (Nowy Targ – Nowy Sącz – Gorlice) przyczynią się do zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej subregionu sądeckiego. Miasto Grybów położone bezpośrednio na planowanych do budowy i modernizacji szlakach transportowych uzyska znaczną poprawę dostępności komunikacyjnej, co zwiększy atrakcyjność inwestycyjną i turystyczną miasta.

Istotne znaczenie ma również budowa lotniska biznesowego w Starym Sączu.

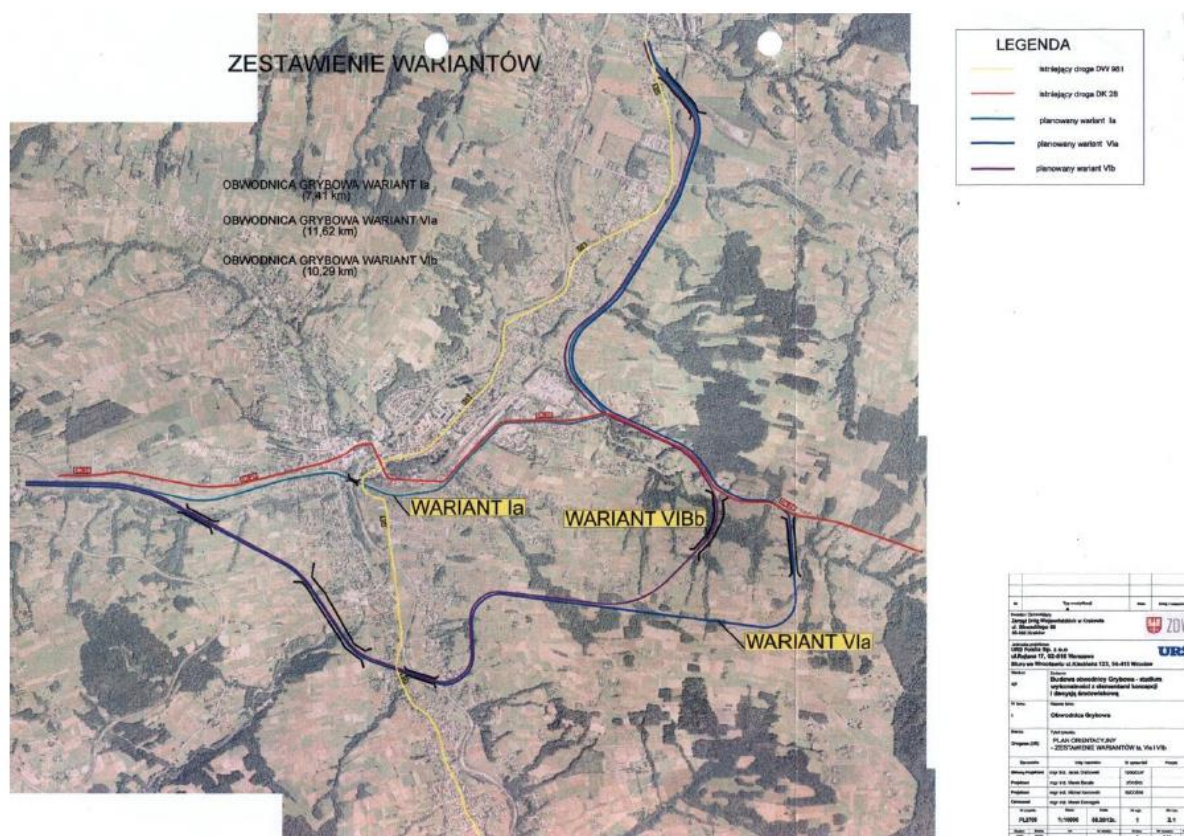
Rolą miasta jest wsparcie dla tych inwestycji, powiązanie własnych inwestycji komunikacyjnych z innymi zarządcami dróg.

Schemat koncepcji docelowego układu transportowego w Małopolsce w perspektywie 2030 roku.

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020

Obecnie najważniejszą dla Grybowa inwestycją poprawiającą dostępność komunikacyjną miasta jest budowa obwodnicy.

Kierunki interwencji (kluczowe zadania):

- ⇒ Wspieranie inwestycji poprawiających zewnętrzną dostępność komunikacyjną miasta, realizowanych przez innych zarządców dróg – drogi krajowe, wojewódzkie i powiatowe,
- ⇒ Budowa obwodnicy Miasta Grybów.

3.2. Wewnętrzna spójność komunikacyjna

Powiatowy i lokalny układ drogowy Miasta Grybów stanowi uzupełnienie sieci dróg krajowych i wojewódzkich. W największym stopniu służy on lokalnej społeczności w codziennych dojazdach do szkół i miejsc pracy, stanowiąc jednocześnie jeden z czynników przesądzających o komforcie życia mieszkańców. Stąd też istotnym jest zestaw zadań zakładających osiągnięcie i utrzymanie jego odpowiedniego stanu.

Lokalny układ komunikacyjny ulega stopniowej poprawie dzięki inwestycjom czynionym przez ostatnie lata. Należy kontynuować te zadania dla poprawiania jakości życia w mieście, otwierania nowych terenów mieszkaniowych i inwestycyjnych oraz zwiększania poczucia atrakcyjności turystycznej i estetycznej.

Działania te mają również wpływ na bezpieczeństwo drogowe i publiczne.

Kierunki interwencji (kluczowe zadania):

- ⇒ Modernizacja dróg gminnych, wg opracowanego planu inwestycyjnego dla dróg gminnych,
- ⇒ Rozwój tras rowerowych;
- ⇒ Budowa miejsc parkingowych;
- ⇒ Uzupełnianie oświetlenia ulicznego.

3.3. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego

Rozwój społeczeństwa informacyjnego stanowił priorytet wielu działań zawartych w dotychczasowych Programach Operacyjnych finansowanych z funduszy strukturalnych. Ze względu na postęp cywilizacyjny i techniczny, tendencje te będą utrzymane w nowej perspektywie finansowej. Społeczeństwo informacyjne stanowi swoisty wyznacznik poziomu rozwoju regionalnego w odniesieniu do danej jednostki samorządu terytorialnego. Determinuje to konieczność wspierania działań związanych z tworzeniem i rozbudową regionalnych i lokalnych projektów sieci infrastruktury teleinformatycznej oraz upowszechniania wykorzystywania technologii społeczeństwa informacyjnego w funkcjonowaniu instytucji publicznych.

Dla realizacji rozwoju społeczeństwa informacyjnego niezbędne są inwestycje w infrastrukturę techniczną. Jej rozbudowa przyczynia się do poprawy jakości życia mieszkańców poprzez poprawę (a w niektórych przypadkach uzyskanie) dostępu do Internetu, telekomunikacji, polepszenia dostępu do informacji publicznej oraz publicznych i komercyjnych e-usług. Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna stanowi jeden z czynników przesądzających o atrakcyjności inwestycyjnej i mieszkaniowej danej JST. Stanowi również warunek konieczny dla rozwoju nowoczesnej gospodarki i innowacyjnych technologii.

Miasto Grybów posiada stosunkowo dobre wskaźniki dostępu do infrastruktury teleinformatycznej. Jednak po zakończeniu inwestycji realizowanych przez samorząd wojewódzki, dotyczących szerokopasmowych linii dostępowych, należy zadbać o jak najszerszy dostęp odbiorców do tych linii oraz tworzenie nowoczesnych instrumentów obsługi mieszkańców i komunikacji.

Kierunki interwencji (kluczowe zadania):

- ⇒ Wspieranie rozwoju sieci szerokopasmowej,
- ⇒ Rozwój nowoczesnej infrastruktury teleinformatycznej oraz interoperacyjnych platform cyfrowych – wspierających funkcjonowanie instytucji publicznych,

- ⇒ Rozwój infrastruktury teleinformatycznej – wspierającej rozwój mieszkańców i przedsiębiorstw,
- ⇒ Współpraca z operatorami teleinformatycznymi w zakresie poszerzania dostępu do szerokopasmowego Internetu,
- ⇒ Realizacja połączeń z szerokopasmowym Internetem instytucji publicznych na terenie miasta,
- ⇒ Wspieranie tworzenia otwartych, publicznych punktów dostępu do Internetu (typu hot-spot),
- ⇒ Rozwój Internetu mobilnego oraz e-administracji.

W wymiarze regionalnym, interwencje objęte Obszarem Strategicznym nr 3 wspierać będą realizację **Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020**, w zakresie:

- ⇒ Obszaru 3 – **Infrastruktura dla dostępności komunikacyjnej.**

W wymiarze krajowym, cel strategiczny Obszaru Strategicznego nr 3 zachowuje spójność z **Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie**, w zakresie:

- ⇒ Celu 1. **Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów.**
- ⇒ Celu 2. **Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych.**

OBSZAR STRATEGICZNY NR 4 – SPRAWNOŚĆ ADMINISTRACYJNA

OBSZAR STRATEGICZNY NR 4 SPRAWNOŚĆ ADMINISTRACYJNA

Cel strategiczny:

Nowoczesne zarządzanie publiczne oraz współpraca wielosektorowa

Mierniki osiągnięć:

CELE OPERACYJNE	MIERNIKI	ŹRÓDŁA DANYCH
4.1. Nowoczesne zarządzanie publiczne	⇒ Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem ⇒ Liczba aktów prawa lokalnego uchylanych przez organy Wojewody	⇒ GUS ⇒ badania własne
4.2. Współpraca międzygminna, międzysektorowa i międzynarodowa	⇒ Liczba inicjatyw realizowanych wspólnie z innymi samorządami – projekty „miękkie” i inwestycyjne ⇒ Liczba zadań publicznych zleczanych organizacjom pozarządowym	⇒ badania własne ⇒ badania własne

Cele operacyjne:

4.1. Nowoczesne zarządzanie publiczne

Nowoczesne zarządzanie publiczne w obecnej rzeczywistości charakteryzuje się kilkoma wyznacznikami decydującymi o osiągnięciu sukcesu przez JST. Do czynników tych należą rzetelna wiedza i umiejętności wykorzystywania zasobów endogenicznych wspólnoty lokalnej, współpraca w realizacji Strategii z wieloma partnerami prywatnymi i pozarządowymi (tzw. wielosektorowe podejście do zarządzania wspólnotą lokalną), ustawiczne kształcenie kadr zarządzających i pracowników samorządowych, stosowanie nowoczesnych instrumentów zarządczych oraz marketingu regionalnego, itp.

Mając na uwadze nowoczesne spojrzenie na rozwój społeczno-gospodarczy jednostek administracji terytorialnej oraz postęp jakościowy i techniczny w realizowaniu usług dla klientów (mieszkańców, inwestorów, turystów, itp.), należy pamiętać, że to właśnie od jakości pracy administracji w dużej mierze zależy tempo rozwoju wspólnoty lokalnej. Od stosowanych rozwiązań zarządczych, w tym nowoczesnych, związanych z elektroniczną administracją, kompetencjami pracowników, przejrzystymi kryteriami dystrybucji środków finansowych, budowanym klimatem dla rozwoju społeczno-gospodarczego, zależy wizerunek i możliwości rozwojowe.

Samo podniesienie jakości pracy struktur administracyjnych nie wystarczy dla zapewnienia nowoczesnego, wspierającego rozwój zarządzania sprawami publicznymi. Konieczne jest także prowadzenie mądrej polityki rozwoju na poziomie strategicznym – podejmowanie przez władze samorządowe trafnych decyzji rozstrzygających, które tworzą ramy dla działania administracji. Podstawą takiej mądrej polityki jest zaplecze wiedzy i aktualnej, na bieżąco pozyskiwanej oraz analizowanej informacji, a także możliwość wsparcia własnych procesów decyzyjnych oraz lobbingu na rzecz miasta poprzez kompetentne, niezależne opinie.

Kierunki interwencji (kluczowe zadania):

- ⇒ Wdrażanie nowoczesnych systemów zarządzania w administracji publicznej – zarządzanie jakością, zarządzanie personelem, zarządzanie projektowe (procesowe),
- ⇒ Stały rozwój umiejętności pracowników samorządowych – kształcenie ustawiczne,
- ⇒ Rozwój usług elektronicznych e-administracja (w tym, opracowanie i wdrożenie kolejnych procedur on-line, wdrożenie zintegrowanego systemu informatycznego oraz elektronicznego obiegu dokumentów).

4.2. Współpraca międzygminna, międzysektorowa i międzynarodowa

Cel dotyczący rozwoju współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego i partnerami społecznymi oraz prywatnymi, wpływa na większości dotychczasowych zapisów Strategii. Przy większości z celów we wszystkich obszarach przewija się temat współpracy pomiędzy samorządami (np. w kwestiach budowy i promocji oferty turystycznej oraz kulturowej, tworzenia ciągów komunikacyjnych, budowy infrastruktury ochrony środowiska, itp.), jako gwarancja sprawniejszego, szybszego i tańszego wykonywania wyznaczonych zadań. Współpraca międzysektorowa to także dostrzeżenie i wykorzystanie potencjału drzemącego w partnerach prywatnych – przedsiębiorcach (będącymi nierzadko liderami lokalnych społeczności) i organizacjach pozarządowych. Należy pamiętać, iż działania te będą szczególnie promowane w nowej perspektywie finansowej 2014-2020, gdyż dofinansowywane będą głównie projekty zakrojone na szerszą skalę niż jedna jednostka samorządu terytorialnego – konieczna współpraca międzygminna i międzysektorowa.

Położenie Miasta Grybów w niedalekiej odległości od Nowego Sącza warunkuje liczne procesy gospodarcze i społeczne, które ściśle wiążą te jednostki samorządu terytorialnego. Świadczy o tym chociażby spora liczba mieszkańców Grybowa i sąsiednich gmin, znajdująca na terenie Nowego Sącza zatrudnienie, korzystająca z jego placówek edukacyjnych, instytucji kulturalnych, zdrowotnych, itp. Stąd też działania prorozwojowe Grybowa powinny być analizowane pod kątem możliwości współpracy z Nowym Sączem i gminami sąsiednimi – szczególną rolę pełni tutaj gmina wiejska Grybów, otaczająca miasto przestrzennie. Tak funkcjonująca koegzystencja przyczyni się do większej efektywności realizowanych zadań przy jednoczesnym stworzeniu pozytywnego wizerunku na zewnątrz.

Współpraca z partnerami społecznymi i gospodarczymi, jest jednym z kluczowych warunków powodzenia Strategii Rozwoju. Realizacja dużych zadań infrastrukturalnych, czy też zadań o charakterze społecznym, finansowanych ze środków strukturalnych Unii Europejskiej będzie wymagała jednoczenia wysiłków i komplementarnego uzupełniania w zakresie wiedzy umiejętności, możliwości organizacyjnych i finansowych. Jednocześnie takie podejście do rozwoju miasta pozwoli w przyszłości wykorzystać potencjał wynikający z tożsamości kulturowej i społecznej mieszkańców dla realizacji takich istotnych działań, jak opracowanie i wdrożenie oryginalnego, jednolitego wizerunku oraz systemu promocji turystycznej, gospodarczej, czy społecznej (wewnętrznej). Ponadto jednoczenie wysiłków na rzecz rozwoju miasta powinno również przejawiać się w zakresie lobowania wśród różnych instytucji i organizacji zewnętrznych za realizacją projektów spełniających potrzeby i respektujących interesy Grybowa i gmin sąsiednich.

Bardzo ważnym aspektem rozwojowym jest również współpraca międzynarodowa. Miasto Grybów prowadzi od kilku lat wymianę międzynarodową w sferze kultury, sportu i wymiany młodzieży z miastami Veľký Šarvis na Słowacji, Nyirtelek na Węgrzech oraz Rakoszyno na Ukrainie. W kolejnych latach współpraca międzynarodowa powinna być kontynuowana i poszerzana o nowe obszary społeczno-gospodarcze.

Kierunki interwencji (kluczowe zadania):

- ⇒ Zlecanie lokalnym organizacjom pozarządowym zadań z zakresu polityki społecznej, kulturalnej, edukacyjnej, promocyjnej, sportowej, rekreacyjnej itp.,
- ⇒ Aktywne działania miasta w związkach i zrzeszeniach międzygminnych,
- ⇒ Realizacja wspólnych zadań z Nowym Sączem, gminą wiejską Grybów oraz gminami sąsiednimi w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej, wzrostu przedsiębiorczości oraz niwelowania problemów społecznych – przygotowywanie wspólnych koncepcji projektowych pod nową perspektywę finansową na lata 2014-2020,
- ⇒ Realizacja zadań publicznych z wykorzystaniem mechanizmów współpracy i partnerstwa publiczno-prywatnego;
- ⇒ Rozwój współpracy transgranicznej;

⇒ Intensyfikacja współpracy międzynarodowej.

W wymiarze regionalnym, interwencje objęte Obszarem Strategicznym nr 4 są spójne ze **Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020**, w zakresie:

⇒ Obszaru 7 – Zarządzanie rozwojem województwa.

W wymiarze krajowym, cel strategiczny Obszaru Strategicznego nr 4 zachowuje spójność z **Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie**, w zakresie:

⇒ Celu 3. **Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.**

OBSZAR STRATEGICZNY NR 5 – KAPITAŁ SPOŁECZNY

OBSZAR STRATEGICZNY NR 5 KAPITAŁ SPOŁECZNY

Cel strategiczny:

Wysoka jakość i dostępność do usług publicznych

Mierniki osiągnięć:

CELE OPERACYJNE	MIERNIKI	ŹRÓDŁA DANYCH
5.1. Poprawa dostępności do usług edukacyjnych na wysokim poziomie	⇒ Wyniki egzaminów na zakończenie szkoły podstawowej, testów gimnazjalnych ⇒ Średni koszt utrzymania 1 ucznia w szkołach gminnych w porównaniu do średniej krajowej	⇒ OKE ⇒ badania własne
5.2. Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej	⇒ Liczba uczestników wydarzeń kulturalnych i sportowych (w skali roku) ⇒ Liczba imprez organizowanych przez instytucje kulturalne i sportowe (w skali roku)	⇒ badania własne ⇒ badania własne
5.3. Sprawna i integrująca polityka społeczna	⇒ Liczba osób korzystających ze świadczeń Ośrodka Pomocy Społecznej ⇒ Liczba organizacji pozarządowych prowadzących działalność w zakresie polityki społecznej	⇒ MOPS ⇒ badania własne
5.4. Dbłość o stan środowiska naturalnego	⇒ Odsetek ludności korzystającej z: - kanalizacji sieciowej, - wodociągów sieciowych (% ogółu mieszkańców) ⇒ Odpady komunalne zebrane selektywnie z odpadów komunalnych ogółem (%)	⇒ GUS ⇒ GUS
5.5. Wysokie poczucie bezpieczeństwa publicznego	⇒ Średni czas dojazdu służb ratowniczych na miejsce zdarzenia ⇒ Liczba wydatków z ofiarami śmiertelnymi na terenie gminy	⇒ PSP ⇒ KPP

Cele operacyjne:

5.1. Poprawa dostępności do usług edukacyjnych na wysokim poziomie

Tempo i zakres zmian zachodzących na rynku pracy, dynamiczny rozwój nowych technologii oraz zmiany w systemie wartości, wymagają umożliwienia osobom młodym zdobywania nowych umiejętności i nabywania doświadczeń. Dla zapewnienia maksymalnej efektywności tych działań powinna zostać nawiązana współpraca pomiędzy wszystkimi zainteresowanymi środowiskami lokalnymi, wśród których wiodące pozycje zajmuje samorząd terytorialny, placówki edukacyjne, rodzice i uczniowie, a także pracodawcy i organizacje pozarządowe. Efektywny system edukacyjny, już od pierwszych etapów kształcenia przygotowuje do wejścia na rynek pracy. Zapewnia to m.in. możliwość korzystania przez kształcącą się młodzież z nowoczesnych zdobyczy techniki i udział w nowatorskich projektach edukacyjnych, zwłaszcza o zasięgu międzynarodowym.

System edukacji i jakość kształcenia wpływa na gospodarkę lokalną, co zostało wyrażone w celu operacyjnym 1.3. System edukacji wspierający rozwój kapitału intelektualnego. Kapitał intelektualny jest kluczowym czynnikiem wzrostu gospodarczego, innowacyjności, jakości rynku pracy, przedsiębiorczości i zaradności mieszkańców. W niniejszym celu operacyjnym system edukacji jest rozumiany jako ważna funkcja lokalna Miasta Grybowa, decydująca o jakości życia i jego wizerunku jako miejsca do osiedlania się nowych mieszkańców i zatrzymywania młodych ludzi. System edukacji Miasta Grybów uzyskał w analizie społeczno-gospodarczej dobre oceny. Należy utrzymywać wysoki poziom edukacji w kolejnych latach realizacji Strategii.

Rezultaty w kształceniu młodzieży w dużym stopniu są zależne od jakości posiadanych kadr, bazy oraz wdrażanych programów dydaktycznych. Zaplecze techniczne placówek edukacyjnych miasta wymaga systematycznego udoskonalenia i dostosowania do potrzeb uczniów i nauczycieli. Kosztowność realizacji zadań z tego zakresu zostanie zrekomensowana przez wzrost jakości wykonywanej pracy i spadek kosztów funkcjonowania szkół. Równie istotną kwestią pozostaje odpowiednie przygotowanie dorastającej młodzieży do funkcjonowania w dorosłym życiu oraz właściwe ukierunkowanie dalszego kształcenia. Realizacja założeń zawartych w niniejszym celu będzie mieć bezpośredni wpływ na poziom kapitału ludzkiego Miasta Grybów.

Kierunki interwencji (kluczowe zadania):

- ⇒ Utrzymywanie efektywnej siatki placówek oświatowych,
- ⇒ Modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjnej,
- ⇒ Wykorzystywanie technologii teleinformatycznych i multimedialnych w procesie kształcenia młodzieży,
- ⇒ Wykorzystanie międzynarodowej współpracy uczniów i nauczycieli do pogłębiania

- znajomości języków obcych i realizacji wspólnych projektów,
- ⇒ Rozwój systemu nagród i stypendiów dla uczniów wyróżniających się w nauce,
 - ⇒ Organizacja szerokiego wachlarza zajęć pozalekcyjnych i konkursów przedmiotowych pogłębiających wiedzę i rozwijających zainteresowania uczniów,
 - ⇒ Wdrożenie systemowych rozwiązań i mechanizmów umożliwiających prowadzenie i korzystanie z kształcenia na odległość w procesie uczenia się przez całe życie,
 - ⇒ Promocja wśród młodzieży zasad wolontariatu i uczestnictwa w działaniach organizacji pozarządowych.

5.2. Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej

Kultura stanowi jeden z podstawowych czynników rozwoju społecznego. W odniesieniu lokalnym hamuje rozwój patologii społecznych, pozytywnie wpływa na poziom integracji społecznej, jak również jest sposobem na pielęgnację i rozwój więzi lokalnych. Dlatego też niezwykle istotnym zadaniem stojącym przed każdym samorządem jest podejmowanie działań wspierających organizację przedsięwzięć o charakterze kulturalnym i rozrywkowym. Istotną kwestią jest także zwiększanie poziomu koordynacji pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami mającymi miejsce na terenie miasta i gmin sąsiednich – współpraca w tym zakresie pozwoli na uzupełnienie oferty i większe zainteresowanie nią mieszkańców całego subregionu.

Ważnym aspektem jest stałe zachęcanie mieszkańców do aktywności na polu uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych, co w obecnych czasach jest przedsięwzięciem trudnym – ze względu na ograniczenia czasowe, ograniczenia finansowe, atrakcyjność materialnego stylu życia.

Zarówno Miasto Grybów, gminy sąsiednie, jak i instytucje nie będące bezpośrednio związane z administracją publiczną (np. organizacje pozarządowe) podejmują działania popularyzujące kulturę. Niewykorzystywany pozostaje jednak efekt synergii, co determinuje konieczność podjęcia szeroko zakrojonej współpracy w zakresie stworzenia i realizowania zintegrowanej oferty kulturalnej dla mieszkańców subregionu. Oprócz poszerzenia zasięgu oddziaływania oferty, pozwoli to także na obniżenie kosztów jednostkowych. Wiodącą rolę w całym procesie, szczególnie w początkowych jego etapach skupiających się na planowaniu i organizacji, winny odgrywać władze samorządowe.

Oferta rekreacyjno-sportowa Miasta Grybowa została oceniona dobrze – powyżej średniej wojewódzkiej i powiatowej. Niemniej jednak należy dążyć do uruchamiania nowych możliwości rekreacyjnych i sportowych na terenie miasta, propagujących zdrowy i aktywny styl życia.

Kierunki interwencji (kluczowe zadania):

- ⇒ Poszerzanie oferty kulturalnej dla młodzieży oraz osób starszych,

- ⇒ Opracowanie i coroczna aktualizacja kalendarza imprez kulturalno-rozrywkowych – współpraca z ośrodkami kultury z terenu gmin sąsiednich oraz z instytucjami organizującymi przedsięwzięcia kulturalne w mieście i subregionie
- ⇒ Remont i modernizacja obiektów kulturalnych będących w gestii Miasta (np. MDK),
- ⇒ Promowanie i wspieranie lokalnych animatorów kultury oraz lokalnych artystów i twórców – pomoc finansowa w organizacji imprez, wydawnictw, promowanie w lokalnych materiałach informacyjnych,
- ⇒ Modernizacja istniejącej infrastruktury sportowej oraz budowa nowych obiektów poszerzających ofertę dla mieszkańców i turystów,
- ⇒ Organizacja wydarzeń sportowych o zasięgi ponadlokalnym,
- ⇒ Opracowanie i realizacja koncepcji zakładających wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego do promocji miasta,
- ⇒ Organizacja imprez i obchodów popularyzujących kulturę lokalną.

5.3. Sprawna i integrująca polityka społeczna

Baza instytucjonalna polityki społecznej musi odzwierciedlać obecne problemy społeczne oraz wykorzystywać nowoczesne rozwiązania. Rozwój placówek polityki społecznej (przede wszystkim pomocy społecznej) musi również uwzględniać zmiany demograficzne (starzenie się społeczeństwa kraju) i związane z nimi zmiany zapotrzebowania na określone usługi. Równie istotną kwestią staje się potrzeba ciągłego podnoszenia standardów funkcjonowania miejskiego systemu opieki społecznej. Należy także położyć nacisk na nowe, sprawdzone narzędzia ułatwiające realizację polityki społecznej, wśród których na pierwszy plan wysuwa się mechanizm ekonomii społecznej.

Promocja zdrowia oraz związana z nią często profilaktyka uzależnień to ważny aspekt życia społecznego. Działania służące promocji zdrowia, zdrowego stylu życia oraz kreowaniu mody na sport, rekreację ruchową i aktywność fizyczną, to szansa na zmniejszenie problemów zdrowotnych mieszkańców. Z kolei profilaktyka uzależnień nabiera coraz większego znaczenia w obecnym czasie, naznaczonym konkurencją w szkole, w pracy i życiu.

Kierunki interwencji (kluczowe zadania):

- ⇒ Inicjowanie i wspieranie projektów z zakresu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu – ekonomia społeczna,
- ⇒ Rozbudowa infrastruktury mieszkań socjalnych i chronionych na terenie miasta,
- ⇒ Prowadzenie cyklicznych działań z zakresu profilaktyki zdrowia, badania i konsultacje medyczne dla mieszkańców, akcje informacyjne,

- ⇒ Prowadzenie intensywnych działań z zakresu profilaktyki uzależnień, w tym wśród dzieci i młodzieży – współpraca szkół, instytucji pomocy społecznej i jednostek opieki zdrowotnej,
- ⇒ Likwidacja barier architektonicznych,
- ⇒ Prowadzenie działań dostosowawczych w polityce społecznej w kontekście starzenia się społeczeństwa.

5.4. Dbłość o stan środowiska naturalnego

Realizacja celu ma stanowić twarde, uzupełniające wsparcie dla możliwych do osiągnięcia efektów innych celów Strategii. Stan środowiska naturalnego ma bowiem wpływ zarówno na atrakcyjność osadniczą miasta, jak również współzależną w tym przypadku atrakcyjność inwestycyjną, turystyczną i rekreacyjną. Istotnym zadaniem infrastrukturalnym jest kontynuacja rozbudowy sieci wodno-kanalizacyjnej. Jest ona, poza systemem gospodarki odpadami, podstawowym elementem determinującym jakość życia mieszkańców i jednocześnie kluczowym czynnikiem wpływającym na stan środowiska przyrodniczego. Wskaźnik zwodociągowania miasta wynosi jedynie 28%, a skanalizowania - 31%. Wartości te są bardzo niskie, szczególnie w odniesieniu do jednostki miejskiej. Obecnie trwają zaawansowane prace w tym zakresie, a miasto sukcesywnie zwiększa gęstość sieci, niemniej jednak zadania dotyczące infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej będą w najbliższej przyszłości traktowane priorytetowo.

W pojęciu racjonalnej gospodarki odpadami zawiera się przede wszystkim ich zbiórka, transport, odzysk, a także unieszkodliwianie w przypadku niemożliwości zastosowania procesów recyklingu. Sprawna i skuteczna realizacja całego procesu w przedstawionym wyżej, szerokim rozumieniu przekłada się na neutralizację dużego problemu w skali zarówno lokalnej, jak i globalnej, jakim jest utylizacja i składowanie odpadów. Zagadnienia związane z gospodarką odpadami, jak i infrastrukturą kanalizacyjną, mają szczególne znaczenie dla gmin planujących wykorzystywać swoje walory do rozwoju turystyki i osadnictwa.

Inne elementy infrastruktury ochrony środowiska, takie jak odnawialne źródła energii, będą stopniowo zyskiwały coraz większą popularność ze względu na konieczność dostosowania się Polski do norm Unii Europejskiej w odsetku energii pozyskiwanej z OZE.

Ważnym elementem jest także systematyczny wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.

Kierunki interwencji (kluczowe zadania):

- ⇒ Kontynuacja rozbudowy systemu wodno-kanalizacyjnego na terenie miasta,
- ⇒ Promowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach o rozproszonej zabudowie,
- ⇒ Doskonalenie systemu segregacji odpadów,

- ⇒ Edukacja społeczeństwa w zakresie gospodarki odpadami poprzez akcje informacyjne w mediach, ulotki, materiały informacyjne, happeningi szkolne, itd.
- ⇒ Wspieranie tworzenia „Młodzieżowych Klubów Ekologicznych” oraz organizowanie dla nich konkursów,
- ⇒ Tworzenie warunków dla wzrostu udziału energii wytwarzanej z użyciem odnawialnych źródeł (małe elektrownie wodne, solary, biomasa),
- ⇒ Poprawa zdolności samooczyszczania wód poprzez właściwe zagospodarowanie terenów wzdłuż brzegów cieków wodnych, ochronę istniejących, naturalnych typów siedlisk oraz odtworzenie i właściwe kształtowanie pasów roślinności,
- ⇒ Eliminowanie paliw stałych jako paliwa w kotłowniach obiektów użyteczności publicznej – promocja ekologicznych nośników energii,
- ⇒ Stosowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych zapobiegających powstawaniu lub przenikaniu hałasu do środowiska, a także środków zmniejszających poziom hałasu komunikacyjnego, komunalnego i przemysłowego – ekrany akustyczne, nasadzenia wysokiej zieleni, itd.,
- ⇒ Zalesienie nieużytków rolnych.

5.5. Wysokie poczucie bezpieczeństwa publicznego

Jednym z negatywnych aspektów postępującej globalizacji jest wzrastające zagrożenie ze strony patologii społecznych, wśród których na pierwszy plan wysuwa się alkoholizm, narkomania i przestępczość. Grupą szczególnie narażoną na te zagrożenia jest młodzież. Samorząd winien wspomagać odpowiednie instytucje w bezpośredniej walce z tego rodzaju patologiami, przede wszystkim wdrażając programy o charakterze prewencyjnym. Akcje uświadamiające, skierowane do młodzieży mogą bowiem w znaczący sposób wpłynąć na poprawę bezpieczeństwa publicznego.

Utrzymujące się na drogach miasta wysokie natężenie ruchu pojazdów wymuszają podejmowanie zdecydowanych działań w tym zakresie. Szczególny nacisk należy położyć na podejmowanie działań profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży oraz unowocześnianie infrastruktury drogowej w urzędzenia i rozwiązania zwiększające bezpieczeństwo.

Na obszarze Miasta Grybów występuje zagrożenie powodziowe, związane przede wszystkim z ciekami wodnymi zlewni Białej. W związku z tym zapewnienie bezpieczeństwa dla mieszkańców i ich mienia stanowi jedno z podstawowych zadań stojących przed różnymi instytucjami publicznymi. Poza groźbą wystąpienia powodzi nie można wykluczyć także wystąpienia innych klęsk żywiołowych – gwałtownych zjawisk pogodowych, osuwisk, czy też okresów suszy (braki w ujęciach wody, straty w rolnictwie).

Ważnym aspektem pozostaje ustawiczne kształcenie różnych grup społecznych w zakresie zachowań w sytuacjach kryzysowych i zagrożeniach.

Kierunki interwencji (kluczowe zadania):

- ⇒ Lobbowanie na rzecz dokonywania przeglądów i remontów infrastruktury przeciwpowodziowej i wodnej we współpracy z instytucjami odpowiedzialnymi,
- ⇒ Rozwijanie i doskonalenie systemu wczesnego ostrzegania przed gwałtownymi zjawiskami pogodowymi, planów ewakuacyjnych i ratowniczych,
- ⇒ Regulacja rzek i potoków – przeciwdziałanie zagrożeniom związanym z powodzią i osuwiskami,
- ⇒ Rozbudowa i odpowiednie wyposażenie magazynu sprzętu przeciwpowodziowego,
- ⇒ Opracowanie planów przeciwdziałania długotrwałym suszom,
- ⇒ Budowa infrastruktury technicznej poprawiającej bezpieczeństwo pieszych wzdłuż najbardziej niebezpiecznych odcinków dróg,
- ⇒ Budowa systemu monitoringu pożarowego na terenie miasta obejmującego obiekty zabytkowe,
- ⇒ Prowadzenie wśród mieszkańców działań edukacyjno-informacyjnych w zakresie zachowania w sytuacjach zagrożeń i udzielania pierwszej pomocy.

W wymiarze regionalnym, interwencje objęte Obszarem Strategicznym nr 5 są spójne ze **Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020**, w zakresie:

- ⇒ Obszaru 5 – **Rozwój miast i terenów wiejskich**,
- ⇒ Obszaru 6 – **Bezpieczeństwo ekologiczne, zdrowotne i społeczne**.

W wymiarze krajowym, cel strategiczny Obszaru Strategicznego nr 5 zachowuje spójność z **Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie**, w zakresie:

- ⇒ Celu 2. **Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych**.

OBSZAR STRATEGICZNY NR 6 – REWITALIZACJA MIASTA

OBSZAR STRATEGICZNY NR 6 REWITALIZACJA MIASTA

Cel strategiczny:

Wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysowego poprzez usunięcie zjawisk, które spowodowały jego degradację

Mierniki osiągnięć:

CELE OPERACYJNE	MIERNIKI	ŹRÓDŁA DANYCH
6.1. Poprawa warunków życia mieszkańców Miasta Grybów w sferze bytowej, ekologicznej oraz społecznej	⇒ Liczba inwestycji objętych rewitalizacją (w skali roku) ⇒ Tempo wzrostu inwestycji /rocznie/ ⇒ Zmniejszenie stopy bezrobocia	⇒ badania własne ⇒ badania własne ⇒ PUP/GUS
6.2. Podniesienie walorów estetycznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznej	⇒ Liczba zmodernizowanych obiektów przestrzeni publicznej / drogi rowerowe, parki i skwery, tereny zieleni urządzonej, place miejskie. (w skali roku) ⇒ Powierzchnia wyremontowanej i przebudowanej infrastruktury publicznej na terenie zrewitalizowanym (w skali roku) ⇒ Liczba osób uczestniczących w projektach realizowanych w nowej przestrzeni publicznej	⇒ badania własne ⇒ badania własne ⇒ badania własne ⇒ badania własne
6.3. Dbłość i rewitalizacja obiektów o wartości historycznej i kulturowej	⇒ Liczba obiektów poddanych rewitalizacji ⇒ Liczba turystów uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych ⇒ Liczba turystów odwiedzających obiekty zabytkowe	⇒ badania własne ⇒ badania własne ⇒ badania własne
6.4. Nadanie nowych funkcji kulturalno – turystycznych poprzez budowę i modernizację infrastruktury kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej	⇒ Liczba obiektów zmodernizowanych na cele kulturalne, sportowe i turystyczne ⇒ Powierzchnia obiektów zmodernizowanych na cele kulturalne sportowe i turystyczne ⇒ Liczba projektów związanych z kulturą, sportem, turystyką i rekreacją	⇒ badania własne ⇒ badania własne ⇒ badania własne

Cele operacyjne:

6.1. Poprawa warunków życia mieszkańców Miasta Grybów w sferze bytowej, ekologicznej oraz społecznej

6.2. Podniesienie walorów estetycznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznej

6.3. Dbłość i rewitalizacja obiektów o wartości historycznej i kulturowej

6.4. Nadanie nowych funkcji kulturalno – turystycznych poprzez budowę i modernizację infrastruktury kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej

Rewitalizacja jest zespołem działań zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców, przywrócenia ładu przestrzennego, ożywienia gospodarczego i społecznego, zwiększenia potencjału kulturalno - turystycznego obszaru zdegradowanego.

Działania w zakresie rewitalizacji nie dotyczą tylko poprawy życia w sferze technicznej i przestrzennej, ale także są działaniami na rzecz rozwiązywania problemów społecznych - walką z patologiami, bezrobociem, ubóstwem, czy wykluczeniem społecznym oraz gospodarczym.

Ważnym elementem działań rewitalizacyjnych, jest pobudzenie aktywności środowisk lokalnych i stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno -gospodarczego oraz przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach miast poprzez szybszy wzrost gospodarczy i wzrost zatrudnienia.

Główny nacisk przy rewitalizacji Miasta Grybów, powinno być położone na podniesienie wartości substancji miejskiej i nadanie jej funkcji gospodarczych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, społecznych i kulturalnych.

Uzupełnieniem działań zmierzających do kompleksowej rewitalizacji obszarów zdegradowanych, będą również inwestycje w zakresie tkanki mieszkaniowej i infrastruktury technicznej.

Kierunki interwencji (kluczowe zadania):

⇒ Poczucie tożsamości, dumy i współodpowiedzialności mieszkańców za miasto

- ⇒ Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania
- ⇒ Powszechna edukacja i wspieranie aktywności lokalnej mającej na celu poszanowanie dziedzictwa kulturowego
- ⇒ Zintegrowanie ochrony dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i krajobrazu oraz przyjęcie odpowiednich zasad zagospodarowania przestrzeni
- ⇒ Tworzenie przestrzeni publicznych sprzyjających interakcjom społecznym
- ⇒ Poprawa warunków życia i prowadzenia działalności gospodarczej w rewitalizowanych częściach miasta
- ⇒ Optymalizacja wykorzystania budynków i budowli

W wymiarze regionalnym, interwencje objęte Obszarem Strategicznym nr 6 wspierać będą realizację **Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020**, w zakresie:

- ⇒ Obszaru 2 – **Dziedzictwo i przemysły czasu wolnego**,
- ⇒ Obszaru 4 – **Krakowski Obszar Metropolitalny i inne subregiony** –
Kierunek polityki rozwoju nr 4.3: **Rozwój subregionu sądeckiego**
- ⇒ Obszaru 5 – **Rozwój miast i terenów wiejskich**

W wymiarze krajowym, cel strategiczny Obszaru Strategicznego nr 6 zachowuje spójność z **Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie**, w zakresie:

- ⇒ Celu 1. **Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów.**
- ⇒ Celu 2. **Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych**

SYSTEM MONITORINGU I EWALUACJI STRATEGII

Procedury wdrażania, monitorowania i aktualizacji zawierają listę działań, których podjęcie ma na celu ułatwienie realizacji Strategii Rozwoju Miasta Grybów oraz umożliwienie stałego monitorowania i dostosowywania zapisów Strategii do zmieniających się warunków otoczenia społeczno-gospodarczego. Proces wdrażania Strategii jest rozpatrywany na trzech głównych poziomach:

- ⇒ organizacyjnym
- ⇒ merytorycznym
- ⇒ społecznym.

POZIOM ORGANIZACYJNY:

Strategia proponuje przede wszystkim zadania, które stanowią wyzwania dla **całej społeczności lokalnej** i wszystkich instytucji działających na polu aktywizacji mieszkańców miasta, które mogą być partnerami administracji samorządowej w procesie wdrażania. Tak realizowana zasada partnerstwa jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej.

Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu podmiotów, wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji celów wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze będzie zależała od komórki zarządzającej jej wdrażaniem – **Zespół Koordynacyjny ds. Wdrażania Strategii** – powołanej Zarządzeniem Burmistrza. W dalszej części niniejszego opracowania określone zostaną zasady (ramy) współpracy międzysektorowej, niezbędnej w tego typu działaniach.

Koordynacja procesu wdrażania i aktualizacji Strategii będzie odbywać się poprzez wykorzystanie samorządowego modelu zarządzania strategią.

Model samorządowy przekazuje proces zarządzania Strategią w ręce przedstawicieli władz jednostek samorządowych, a więc w tym wypadku ręce Burmistrza Miasta Grybów oraz Rady Miejskiej. Decyzje, podejmowane w porozumieniu tych organów, oparte na kompleksowym podejściu do uwarunkowań społeczno-gospodarczych, będą w bardzo istotny sposób wpływały na rozwój lokalny miasta. Celem wystąpienia efektu synergii w odniesieniu do działań władz samorządowych w zakresie stymulowania rozwoju miasta zostanie utworzony ośrodek koordynacji podejmowanych decyzji (**Zespół Koordynacyjny ds. Wdrażania Strategii**). W tym modelu niezmiernie ważna jest współpraca Zespołu z odpowiednimi komórkami organizacyjnymi w Urzędzie Miejskim. Podstawowymi zadaniami Zespołu w zakresie wdrażania strategii i rozwoju lokalnego powinny być:

- koordynacja współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorstwami,
- harmonizacja realizacji działań zapisanych w Strategii i innych dokumentach branżowych

(plany zagospodarowania przestrzennego, strategię branżowe, Wieloletni Plan Inwestycyjny, Program Ochrony Środowiska, itd.),

- przygotowanie okresowych raportów o stanie społeczno-gospodarczym miasta,
- pozyskiwanie partnerów do realizacji zadań zapisanych w Strategii.

Wszyscy partnerzy realizujący zadania w Strategii Rozwoju będą poproszeni o aktywną współpracę z Zespołem. W tym celu **u każdej jednostki koordynującej zadania w strategii powinna zostać wyznaczona osoba do kontaktu z Zespołem**, szczególnie w kontekście aktualizacji i monitorowania Strategii. Utworzenie takiej struktury poziomej z pewnością przyczyni się do koordynacji zadań w zakresie wspierania rozwoju lokalnego, efektywniejszego generowania pomysłów na wspólne projekty oraz realnego zarządzania Strategią Rozwoju Miasta Grybów.

POZIOM MERYTORYCZNY:

Poziom merytoryczny obejmuje wdrażanie i monitorowanie realizacji celów zapisanych w Strategii Rozwoju Miasta Grybów, przegląd zapisów Strategii i ich aktualizację. W konsekwencji systematycznych działań wdrożeniowych i monitorujących osiągnięte zostaną cele operacyjne (średniookresowe) i strategiczne (długookresowe). Strategia Rozwoju Miasta Grybów określona została na lata 2015-2020. Okres ten odzwierciedla kolejny okres budżetowy Unii Europejskiej oraz działania aktualizacyjne dokumentów regionalnych i krajowych (patrz rozdział „Przestanki aktualizacji Strategii Rozwoju”).

Strategia jest nadrzędnym dokumentem prowadzącym do osiągnięcia celów średnio- i długookresowych w rozwoju społeczno-gospodarczym każdej gminy.

Na poziomie merytorycznym ważną rolę przypisuje się **Radzie Miejskiej**, reprezentującej różnorodne środowiska lokalne. Tym samym Rada będzie wsparciem merytorycznym dla **Zespołu Koordynacyjnego ds. Wdrażania Strategii**. Monitoring i aktualizacja będzie dokonywana w przedstawiony poniżej sposób:

1. Zadania związane z monitoringiem i aktualizacją Strategii powierza się Burmistrzowi Miasta.
2. Odpowiedzialność za zwoływanie posiedzeń Rady Miejskiej w zakresie aktualizacji i monitoringu Strategii powierza się Przewodniczącemu Rady Miejskiej, na wniosek Burmistrza.
3. Odpowiedzialność za obsługę techniczną i organizacyjną prac aktualizacyjnych i monitorujących Rady Miejskiej powierza się Zespołowi Koordynacyjnemu ds. Wdrażania Strategii.
4. Burmistrz może zaprosić do prac Rady Miejskiej w zakresie aktualizacji i monitorowania Strategii przedstawicieli innych instytucji.
5. Na specjalnym posiedzeniu Rada Miejska dokonuje monitoringu i aktualizacji Strategii.
6. Przewodniczący Rady Miejskiej, na wniosek Burmistrza, zwołuje posiedzenie aktualizujące

i monitorujące w październiku lub listopadzie każdego roku realizacji Strategii.

7. Przewodniczący Rady Miejskiej, na wniosek Burmistrza może zwołać dodatkowe posiedzenia monitorujące.
8. Rada Miejska na posiedzeniu aktualizującym i monitorującym dokonuje:
 - oceny realizacji celów Strategii na podstawie materiałów przygotowanych przez Zespół Koordynacyjny ds. Wdrażania Strategii (stan osiągnięcia wskaźników przyjętych dla poszczególnych celów operacyjnych Strategii),
 - identyfikacji problemów, które ograniczyły bądź uniemożliwiły realizację wyznaczonych celów,
 - opracowania propozycji niezbędnych zmian w zakresie realizowanych celów.
9. Propozycje niezbędnych zmian w zakresie realizowanych celów Rada Miejska przedstawia Burmistrzowi, który podejmuje decyzję o ich ewentualnym uwzględnieniu w Strategii.
10. Prace Rady Miejskiej na specjalnym posiedzeniu aktualizacyjnym i monitorującym są protokołowane. Efektem posiedzeń jest sprawozdanie z posiedzeń Rady Miejskiej przygotowywane przez Zespół Koordynacyjny ds. Wdrażania Strategii.

POZIOM SPOŁECZNY:

Poziom społeczny dotyczy upowszechniania zapisów Strategii Rozwoju Miasta Grybów wśród społeczności lokalnej oraz pozyskiwania partnerów (lokalnych i zewnętrznych) dla realizacji zadań Strategii.

Głównym adresatem zapisów Strategii są mieszkańcy miasta, a w szczególności:

1. Radni Miejscy, pracownicy Urzędu Miejskiego i miejskich jednostek organizacyjnych,
2. Posłowie i senatorowie reprezentujący w Parlamencie subregion sądecki oraz radni Sejmiku Wojewódzkiego, związani z subregionem,
3. Przedsiębiorcy, przedstawiciele sektora gospodarczego, instytucje otoczenia biznesu, instytucje szkoleniowe z regionu,
4. Sektor finansowy – banki, instytucje pożyczkowe i kredytowe,
5. Wyższe uczelnie z terenu subregionu,
6. Organizacje pozarządowe z terenu miasta, Powiatowy Urząd Pracy, placówki edukacyjne.

Upowszechnienie zapisów Strategii Rozwoju Miasta Grybów wśród społeczności lokalnej ma na celu:

1. Poinformowanie o zakończeniu prac nad Strategii Rozwoju Miasta Grybów,
2. Objasnienie dalszych etapów procesu planowania rozwoju społeczno-gospodarczego w mieście – realizacja zapisów Strategii, zaproszenie partnerów do współpracy,
3. Prezentację lokalnego potencjału społeczno-gospodarczego miasta, priorytetów i kierunków

jego rozwoju w najbliższych latach (obszary priorytetowe i cele strategiczne, cele operacyjne, kierunki interwencji),

4. Objasnienie roli funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w finansowaniu rozwoju lokalnego i sposobu ich pozyskiwania poprzez przygotowanie projektów wynikających ze strategii – z kierunków interwencji,
5. Zachęcenie do wzięcia udziału w realizacji zapisów Strategii Rozwoju Miasta Grybów.

W celu upowszechnienia treści Strategii Rozwoju Miasta Grybów należy przeprowadzić proponowane działania:

1. Opracowanie krótkiego materiału przybliżającego mieszkańcom Strategię Rozwoju Miasta Grybów;
2. Umieszczenie do pobrania w wersji elektronicznej na stronie internetowej miasta i w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) materiału przybliżającego zainteresowanym Strategię Rozwoju Miasta Grybów.
3. Udzielanie przez władze samorządowe miasta wywiadów dla prasy lokalnej i regionalnej oraz lokalnych rozgłośni radiowych na temat zakończenia prac nad Strategią Rozwoju Miasta Grybów oraz sposobów realizacji jej zapisów;
4. Przekazanie bibliotekom publicznym oraz szkołom z terenu miasta wydrukowanego egzemplarza tekstu Strategii Rozwoju Miasta Grybów wraz z nagraniem płytą CD, zawierającą materiał informacyjny przybliżający Strategię Rozwoju oraz pełny tekst Strategii.

Ważnym adresatem Strategii Rozwoju Miasta Grybów jest również otoczenie miasta, szczególnie:

1. Sąsiednie gminy, w tym szczególnie gmina wiejska Grybów,
2. Powiat nowosądecki,
3. Zarząd Województwa Małopolskiego,
5. Wojewoda Małopolski,
6. Organizacje samorządu gospodarczego o ponadlokalnym zasięgu,
7. Organizacje rządowe, samorządowe i pozarządowe o ponadlokalnym zasięgu (regionalnym i krajowym);
8. Potencjalni inwestorzy zainteresowani inwestycjami w mieście,
9. Zagraniczni partnerzy samorządowi miasta.

Ramy współpracy międzysektorowej i międzygminnej w zakresie realizacji Strategii Rozwoju Miasta Grybów:

Partnerów biorących udział w realizacji Strategii Rozwoju Miasta Grybów można podzielić na trzy główne grupy (zgodnie z zasadą „trójkąta współpracy”):

- ✓ instytucje publiczne (władze samorządowe, instytucje użyteczności publicznej, agendy rządowe, przedsiębiorstwa komunalne),
- ✓ prywatni przedsiębiorcy i organizacje otoczenia biznesu (firmy, spółdzielnie, instytucje finansowe, izby gospodarcze, cechy rzemiosł, fundacje, stowarzyszenia gospodarcze),
- ✓ organizacje pozarządowe (towarzystwa i stowarzyszenia, fundacje, związki zawodowe, grupy nieformalne).

Praca zespołowa, partnerska na rzecz miasta wymaga od osób i organizacji pełnego zaangażowania i wiąże się z podejmowaniem ryzyka. Być „partnerem” oznacza w pełni odpowiadać za działania własne i tych, z którymi wspólnie podejmujemy decyzje.

Niezależnie od tego, czym zajmuje się partnerstwo lokalne, można określić zestaw zasad czy ram postępowania, którymi powinno się ono kierować, jeśli jego działania mają być skuteczne:

- **realizm** - cele i terminy ich realizacji ustalone przez partnerów muszą być możliwe do osiągnięcia;
- **pragmatyzm** - zdając sobie sprawę z wagi dalekosiężnych planów, partnerstwo powinno poszukiwać wymiernych i szybko osiągalnych rozwiązań, jasno zdefiniowanych problemów;
- **stosowność** - metody pracy i zasoby muszą być dostosowane do wymogów konkretnych działań, partnerstwo musi umożliwiać osiąganie postępu w rozwoju lokalnym, przewyższanie kryzysów i osiąganie akceptowalnych rozwiązań;
- **podzielanie wspólnej wizji** przyszłości miasta, która rozwija się i wzbogaca wraz z realizacją projektów na rzecz rozwoju;
- **otwartość i elastyczność** pozwalające uczestniczyć jak największej liczbie osób w partnerstwie i gwarantujące jego zróżnicowany skład, to warunek jego pomysłowości i innowacyjności;
- **wysłuchiwanie, szacunek i zaufanie**, dzięki którym można przełamać potencjalne konflikty, uwzględnić różne punkty widzenia i osiągnąć prawdziwe porozumienie w miejsce pozornego konsensusu;

- **wzajemne zrozumienie** umożliwiające poznanie umiejętności i możliwości różnych partnerów i szybkie osiągnięcie najlepszej formy współdziałania i podziału obowiązków w konkretnych sytuacjach;
- **zrozumienie i dostosowanie się** do potrzeb różnych grup społecznych w celu zmobilizowania i uczynienia odpowiedzialnymi wszystkich mieszkańców miasta;
- **przejrzystość działań i troska o informowanie**, tak by wszyscy mogli uczestniczyć w działaniu i przez to zmieniać swoją mentalność;
- **dyskusja** nad rolą, funkcją i działaniami każdego z partnerów w celu wzmocnienia jego poparcia i zaangażowania;
- **determinacja**, na ogół ze strony kilku kluczowych osób, gwarantująca spójność strategii jako całości i uniemożliwiająca rozpraszanie działań.

POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA NOWA PERSPEKTYWA

Perspektywy finansowa 2014-2020 to okres nowych wyzwań dla jednostek samorządu terytorialnego, a posiadanie nakładów finansowych, to jeden z ważniejszych warunków osiągnięcia założonych celów Strategii Rozwoju.

Z budżetu polityki spójności na lata 2014-2020 Polska otrzyma 82,5 mld euro. Środki te będą inwestowane m.in. w badania naukowe i ich komercjalizację, kluczowe połączenia drogowe (autostrady, drogi ekspresowe), rozwój innowacyjnej przedsiębiorczości, transport przyjazny środowisku (kolej, transport publiczny), cyfryzację kraju (szerokopasmowy dostęp do Internetu, e-usługi administracji publicznej) oraz włączenie społeczne osób wykluczonych i aktywizację zawodową.

Umowa Partnerstwa (UP) z 21 maja 2014 r., jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) w Polsce w latach 2014-2020.

Instrumentami realizacji UP są krajowe programy operacyjne (KPO) i regionalne programy operacyjne (RPO). Dokumenty te wraz z UP tworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową. UP określa z jednej strony kontekst strategiczny w wymiarze tematycznym i terytorialnym, z drugiej zaś wskazuje oczekiwane rezultaty oraz obowiązujące ramy finansowe i wdrożeniowe. UP stanowi punkt odniesienia do określania szczegółowej zawartości programów operacyjnych. Programy operacyjne precyzują specyficzne obszary wsparcia i instrumenty realizacji, z poszanowaniem zapisów UP. Wynegocjowana z Komisją Europejską (KE) UP oraz programy operacyjne stanowią podstawę do realizacji nowej perspektywy finansowej w Polsce.

Polska realizować będzie 11 celów tematycznych wskazanych w dokumencie tj.:

Cel tematyczny 1.	Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji
Cel tematyczny 2.	Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych
Cel tematyczny 3.	Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury
Cel tematyczny 4.	Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach
Cel tematyczny 5.	Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem

- Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami
- Cel tematyczny 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej.
- Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników.
- Cel tematyczny 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją.
- Cel tematyczny 10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie.
- Cel tematyczny 11. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej.

Perspektywa na lata 2014-2020 będzie wdrażana w Polsce poprzez 6 krajowych programów operacyjnych zarządzanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju oraz 16 programów regionalnych zarządzanych przez Urzędy Marszałkowskie.

Krajowe programy operacyjne będą wspierać różne obszary gospodarki:

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020 - będzie wspierał prowadzenie badań naukowych, rozwój nowych, innowacyjnych technologii oraz działania na rzecz podnoszenia konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw. Głównym celem programu będzie pobudzenie innowacyjności polskiej gospodarki, poprzez zwiększenie nakładów prywatnych na B+R oraz kreowanie popytu przedsiębiorstw na innowacje i prace badawczo-rozwojowe.

Przewidziane obszary wsparcia to:

- budowa nowych i wzmacnianie istniejących powiązań między sektorem nauki a przedsiębiorstwami,
- rozwój innowacyjności przedsiębiorstw,
- wzmocnienie jakości badań oraz pozycji krajowych jednostek naukowych w ramach Europejskiej Przestrzeni Badawczej.

Dofinansowanie kierowane będzie na wsparcie całego procesu powstawania innowacji od fazy inkubacji pomysłu, poprzez działalność B+R, prototypowanie aż po wdrażanie wyników badań. Należy również zaznaczyć, że program będzie finansował dużą infrastrukturę badawczą jedynie w zakresie inwestycji Polskiej Mapy Drogowej Infrastruktury Badawczej.

Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój (PO WER) - będzie wspierał następujące obszary:

- zatrudnienie i mobilność pracowników,
- włączenie społeczne osób wykluczonych i walkę z ubóstwem,
- inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie,
- wzmacnianie sprawności i efektywności państwa.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 – zakłada dalszy rozwój infrastruktury transportowej i bezpieczeństwa energetycznego oraz realizację programu ochrony środowiska naturalnego i wsparcia gospodarki przyjaznej środowisku, poprzez działania w obszarach:

- gospodarki niskoemisyjnej,
- przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu,
- transportu i bezpieczeństwa energetycznego.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 będzie przede wszystkim wspierać rozwój infrastruktury technicznej kraju. W jego realizację zaangażowanych będzie 5 instytucji. Ministerstwo Gospodarki – odpowiedzialnym za priorytety: Zmniejszenie emisyjności gospodarki oraz Poprawa bezpieczeństwa energetycznego,

- ✓ Ministerstwo Środowiska – odpowiedzialne za priorytet Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu,
- ✓ Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego – odpowiedzialne za priorytet Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego,
- ✓ Ministerstwo Zdrowia – odpowiedzialne za priorytet Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia.
- ✓ Centrum Unijnych Projektów Transportowych (odpowiedzialne za priorytety: Rozwój sieci drogowej TEN-T, Zwiększenie dostępności drogowej ośrodków miejskich i ich odciążenie od ruchu drogowego, Rozwój przyjaznych środowisku gałęzi transportu oraz Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach).

Program Operacyjny Polska Cyfrowa – wsparcie przeznaczone zostanie na stworzenie warunków do powszechnego wykorzystania technologii poprzez: powszechny dostęp do szybkiego Internetu, rozwój e-administracji oraz e-integracja osób wykluczonych cyfrowo.

Program Operacyjny Polska Wschodnia - to dodatkowy instrument wsparcia finansowego pięciu wschodnich województw Polski: lubelskiego, podlaskiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego, który będzie uzupełnieniem i wzmocnieniem działań prowadzonych w ramach regionalnych i krajowych programów europejskiej polityki spójności. Głównym celem Programu jest wzrost konkurencyjności i innowacyjności makroregionu Polski Wschodniej.

Program Pomoc Techniczna - będzie instrumentem służącym instytucjom odpowiedzialnym za realizację interwencji finansowanych z funduszy strukturalnych.

Środki unijne w programach krajowych		
Lp.	Nazwa programu	Fundusze Europejskie
1.	Program Infrastruktura i Środowisko	27,41 mld euro
2.	Program Inteligentny Rozwój	8,61 mld euro
3.	Program Wiedza Edukacja Rozwój	4,69 mld euro
4.	Program Polska Cyfrowa	2,17 mld euro
5.	Program Polska Wschodnia	2 mld euro
6.	Program Pomoc Techniczna	0,7 mld euro
7.	Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej	0,7 mld euro

Pozostałe Programy Operacyjne:

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 (8,6 mld euro) - celem realizacji programu będzie poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014-2020 (0,5 mld euro) – to program wspierający podnoszenie konkurencyjności sektora rybołówstwa i akwakultury, ochronę środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów oraz wdrażanie unijnego systemu kontroli, inspekcji i egzekwowania.

Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej (programy ponadregionalne) – celem programu będzie kształtowanie i zrównoważony rozwój przygranicznych i ponadgranicznych obszarów funkcjonalnych powiązanych gospodarczo, społecznie (w tym kulturowo i historycznie) i komunikacyjnie oraz wzmacnianie ich spójności terytorialnej.

Regionalne Programy Operacyjne - 16 regionalnych programów operacyjnych.

Poszczególne województwa identyfikując swoje potrzeby i kierunki rozwoju przygotowują własne programy.

Środki unijne w programach regionalnych		
Lp.	Województwo	mld euro
1	Dolnośląskie	2,2 mld euro
2	Kujawsko-Pomorskie	1,9 mld euro

Środki unijne w programach regionalnych		
Lp.	Województwo	mld euro
3	Lubelskie	2,2 mld euro
4	Lubuskie	0,9 mld euro
5	Łódzkie	2,2 mld euro
6	Małopolskie	2,9 mld euro
7	Mazowieckie	2,1 mld euro
8	Opolskie	0,9 mld euro
9	Podkarpackie	2,1 mld euro
10	Podlaskie	1,2 mld euro
11	Pomorskie	1,9 mld euro
12	Śląskie	3,4 mld euro
13	Świętokrzyskie	1,4 mld euro
14	Warmińsko-Mazurskie	1,7 mld euro
15	Wielkopolskie	2,4 mld euro
16	Zachodniopomorskie	1,6 mld euro

Dodatkowo, Polska będzie korzystać z instrumentów i programów zarządzanych przez Komisję Europejską - ok. 4,1 mln euro z instrumentu łącząc Europę, mającego na celu wsparcie projektów infrastrukturalnych w obszarze transportu, energetyki i technologii informacyjnych, a także 474,5 mln euro z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) na programy, które zapewnią pomoc dla osób najbardziej potrzebujących. W części zarządzanej przez Komisję Europejską znajdują się dodatkowo fundusze na działania innowacyjne w dziedzinie zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich (ok. 71 mln euro).

Samorządy województw będą zarządzać większą niż obecnie pulą europejskich środków. W latach 2007-2013 miały do dyspozycji ok. 25 proc. wszystkich środków dla Polski, w nowej perspektywie będzie to niemal 40 proc. całej puli.

Małopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020

Na realizację programu zostanie przeznaczony 2 875,45 mln euro z funduszy europejskich, w tym 2 073,52 mln ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz 801,93 mln ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Jest to kwota niemal o 1 mld euro większa niż ta, którą Małopolska dysponowała w latach 2007-2013 łącznie na Małopolski Regionalny Program Operacyjny oraz komponent regionalny Program Operacyjny Kapitał Ludzki.

Program składa się z 13 jednofunduszowych osi priorytetowych – spośród których największe środki zaplanowano na infrastrukturę transportową, politykę energetyczną i przedsiębiorczość. W ramach zintegrowanego podejścia terytorialnego specjalne środki zostały wydzielone w programie na wsparcie pięciu subregionów województwa (Subregionalny Program Rozwoju) oraz Metropolii Krakowskiej tworzonej przez Miasto Kraków i gminy otaczając stolicę regionu (Zintegrowana Inwestycja Terytorialna).

Podział Funduszy Europejskich na poszczególne dziedziny wymagające wsparcia			
Oś priorytetowa	Wsparcie UE (EUR)	Udział łącznego wsparcia UE w całości środków programu	Fundusze
I. Gospodarka wiedzy	250 018 348	8,69%	EFRR
II. Cyfrowa Małopolska	140 000 000	4,86%	EFRR
III. Przedsiębiorcza Małopolska	240 000 000	8,34%	EFRR
IV. Regionalna polityka energetyczna	420 000 000	14,59%	EFRR
V. Ochrona środowiska	138 000 000	4,79%	EFRR
VI. Dziedzictwo regionalne	169 069 362	5,87%	EFRR
VII. Infrastruktura transportowa	390 500 000	13,57%	EFRR
VIII. Rynek pracy	270 764 148	9,41%	EFS
IX. Region spójny społecznie	232 000 000	8,06%	EFS
X. Wiedza i kompetencje	204 930 638	7,12%	EFS
XI. Rewitalizacja przestrzeni regionalnej	170 000 000	5,91%	EFRR
XII. Infrastruktura społeczna	151 000 000	5,25%	EFRR
XIII. Pomoc techniczna	101 933 476	3,54%	EFS

Poza istniejącymi funduszami Unia przeznacza w latach 2014–2020 specjalne środki na nowe programy dające dodatkowe wsparcie w różnych obszarach:

- **Program Horyzont 2020** ma stymulować prowadzenie prac badawczych na najwyższym poziomie, wspierać współpracę międzynarodową, innowacyjne przedsiębiorstwa itp. (80 mld euro),
- **Program COSME** ma ułatwić małym i średnim przedsiębiorstwom dostęp do rynków na terenie Wspólnoty i poza nią, a także ma zapewnić łatwiejszy dostęp do finansowania poprzez gwarancje kredytowe i kapitał (2,3 mld euro),
- **Program „Łącząc Europę”** będzie najważniejszym instrumentem finansującym strategiczne inwestycje w infrastrukturę w zakresie budowy dróg, linii kolejowych, sieci energetycznych, a także rozwoju technologii informacyjno-komunikacyjnych (33 mld euro),
- **Program Erasmus+** ma ułatwić pobyt młodych ludzi na stażach za granicą, co w rezultacie przyniesie poprawę ich umiejętności i zwiększy szansę na zatrudnienie (15 mld euro),
- **Program Kreatywna Europa** więcej środków otrzyma europejska kultura, kino, telewizja, muzyka, literatura, teatr, dziedzictwo kulturowe i inne powiązane dziedziny (1,5 mld euro).

Głównym źródłem finansowania ujętych w Strategii zadań będą własne środki finansowe pochodzące z budżetu Miasta Grybów, w tym dostępne również w ramach Wieloletniej Prognozy Finansowej w przypadku przedsięwzięć dłuższych niż 1 rok oraz środki pozabudżetowe.

Środki pozabudżetowe będą pochodziły z następujących źródeł:

I. Pozagminne środki publiczne:

A. subwencje oraz dotacje celowe na dofinansowanie zadań własnych,

B. środki pozabudżetowe:

⇒ Specjalne, będące wyodrębnionymi rachunkami bankowymi, na które państwowe jednostki budżetowe mogą odprowadzać niektóre z pobranych przez siebie dochodów, by następnie finansować zgromadzonymi tam środkami pieniężnymi np.:

- Totalizator Sportowy, gdzie środki przeznaczone są na dopłaty do inwestycji w zakresie turystyki, rekreacji i sportu, środki na dofinansowanie napraw obiektów sportowych,
- środki specjalne będące w dyspozycji Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, przeznaczane na utrzymanie katastru wodnego (systemu informacyjnego o gospodarowaniu wodami), opracowanie planów gospodarowania wodami oraz odbudowę ekosystemów zdegradowanych przez niewłaściwą eksploatację zasobów wodnych;
- inne środki ministerialne.

⇒ Państwowe Fundusze Celowe udzielane w postaci dotacji, pożyczek i refundacji:

- Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej
 - Program inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu (tzw. inwestycje strategiczne).

- Wojewódzki wieloletni program rozwoju bazy sportowej (tzw. inwestycje terenowe).
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
 - Pilotażowy program „Aktywny samorząd”.
 - Program wsparcia Centrów Sportu Niepełnosprawnych
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
 - Racjonalna gospodarka odpadami
 - Ochrona powierzchni ziemi
 - LEMUR-Energooszczędne Budynki Użyteczności Publicznej
 - Ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej
 - Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska
 - Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach
 - inne
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
 - Program Ochrona Wód i Gospodarki Wodnej
 - Programu Ograniczenia Niskiej Emisji na terenie województwa małopolskiego
 - Program Priorytetowy "SYSTEM"
 - Program Priorytetowy „Likwidacja barszczu Sosnowskiego na terenie województwa małopolskiego”.
- Agencje Rządowe
 - Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa: ARiMR (dotacje na infrastrukturę, pożyczki na tworzenie miejsc pracy dla bezrobotnych)
 - BGK - Fundusz Rozwoju Inwestycji Komunalnych
 - BGK - Program wsparcia budownictwa socjalnego ze środków Funduszu Dopłat
 - BGK - Wsparcie JST w działaniach stabilizujących system ochrony zdrowia
 - inne.
- Program wsparcia budownictwa socjalnego ze środków Funduszu Dopłat
- Program dopłat do oprocentowania kredytów na usuwanie skutków powodzi, osuwisk ziemnych i huraganów
- Wieloletni „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa”
- Program „Wyprawka Szkolna”
- Program „Książki naszych marzeń”.
- Inne.

II. Strategie i programy rządowe

Zgodnie z dokumentem o nazwie „Plan uporządkowania strategii rozwoju”, który stanowi pierwszy etap prac związanych z przedsięwzięciem podjętym przez Rząd, polegającym na uporządkowaniu obowiązujących dokumentów strategicznych, tj. strategii i programów rozwoju, podjęto działania mające na celu doprowadzenie do ograniczenia liczby obowiązujących i opracowywanych dokumentów o charakterze strategicznym. Liczba 42 dokumentów tego typu zostanie zmniejszona do 9 nowych, zintegrowanych strategii rozwoju, realizujących średnio- i długookresową strategię rozwoju kraju. Strategie sektorowe finansowane będą ze środków krajowych jak również ze środków Unii Europejskiej w ramach nowego okresu programowania 2014-2020.

Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki - w opracowywanym przez ekspertów Ministerstwa Gospodarki dokumencie, szczególną uwagę poświęcono wzmocnieniu współpracy oraz tworzeniu warunków sprzyjających przedsiębiorczości, powstawaniu i wdrażaniu innowacji, a także efektywnemu korzystaniu z dostępnych zasobów ludzkich, finansowych, rzeczowych i naturalnych. Jej zakres tematyczny obejmuje zagadnienia jak: stabilne podstawy makroekonomiczne rozwoju, rynek finansowy, przyjazne środowisko dla przedsiębiorczości, rozwój usług, rozwój sektorów przemysłu i budownictwa, innowacyjność, społeczeństwo informacyjne, eksport i promocję gospodarki.

Strategia rozwoju kapitału ludzkiego – w opracowywanym przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej dokumencie, zwrócono uwagę na jednoczesne zwiększenie konkurencyjności i spójności społeczno-ekonomicznej Polski poprzez stworzenie warunków do pełniejszego wykorzystania potencjału kryjącego się w jej obywatelach. Strategia formułuje cele i priorytety oraz wskazuje najważniejsze obszary koncentracji wysiłku rozwojowego w dziedzinie rozwoju kapitału ludzkiego. Strategia odpowiada na jedno z kluczowych wyzwań stawianych przed państwami na całym świecie, czyli załączenie efektywnej polityki społecznej z rozwojem gospodarczym.

Strategia rozwoju transportu – dokument przygotowany przez Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, którego istotą jest przedstawienie kierunków rozwoju transportu w Polsce w zgodności z celami zawartymi w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (DSRK) i Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju (SRK). Wychodzi naprzeciw takim wyzwaniom współczesności, jak: sprostanie wymogom konkurencyjnej gospodarki światowej, uwzględnienie trendów demograficznych, dążenie do poprawy spójności społecznej, dostosowanie systemu transportowego do malejącej dostępności paliw płynnych na świecie. Odnosi się również do aktualnych trendów wynikających z polityki transportowej Unii Europejskiej.

Strategia bezpieczeństwo energetyczne i środowisko – dokument opracowany przez Ministerstwo Gospodarki i Ministerstwo Środowiska, obejmuje dwa niezwykle istotne z punktu widzenia funkcjonowania państwa obszary. Podstawową rolą strategii jest zintegrowanie polityki środowiskowej z polityką energetyczną tam, gdzie aspekty te przenikają się w dostrzegalny sposób, ale oraz wytyczenie kierunków, w jakich powinna rozwijać się branża energetyczna oraz wskazanie priorytetów w ochronie środowiska.

Strategia sprawne państwo – dokument przygotowywany przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, określający cele i kierunki działań, jakie należy podjąć, aby podnieść sprawność i efektywność państwa do 2020 roku. Strategia zakłada między innymi racjonalne wykorzystanie środków publicznych, porządkowanie struktur organizacyjnych, skuteczne zarządzanie i koordynację zwłaszcza w takich obszarach jak: finanse, zarządzanie kryzysowe i ochrona ludności, tworzenie przyjaznego dla obywateli i przedsiębiorców prawa. Zakłada również wdrożenie rozwiązań przyczyniających się do wzrostu konkurencyjności polskiej jurysdykcji, likwidację barier administracyjnych, wzrost aktywności obywatela w procesach rządzenia i debacie publicznej oraz szerokie wykorzystywanie nowoczesnych technologii informatyczno-komunikacyjnych.

Strategia rozwoju kapitału społecznego – dokument opracowywany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Działania w nim wskazane mają wspierać zaangażowanie obywatelskie, zachęcać do współpracy oraz wzmacniać kreatywność Polaków, gdyż „wzmacnianie kapitału społecznego jest projektem cywilizacyjnym, od którego powodzenia zależy jakość życia Polaków i rozwój gospodarczy kraju”. Strategia jest dokumentem wielowymiarowym, zakładającym skoordynowaną interwencję publiczną w obszarach dotychczas niedocenianych lub niewystarczająco akcentowanych w dokumentach horyzontalnych.

Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie – dokument opracowany przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, wprowadzający szereg modyfikacji sposobu planowania i prowadzenia polityki regionalnej w Polsce, a wraz z nimi różnych polityk publicznych mających największy wpływ na osiąganie celów określonych w stosunku do terytoriów. Polityka regionalna jest w nim rozumiana szerzej niż dotychczas – jako interwencja publiczna realizująca cele rozwojowe kraju przez działania ukierunkowane terytorialnie, a których głównym poziomem planowania i realizacji pozostaje układ regionalny.

Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej – dokument opracowywany przez Ministerstwo Obrony Narodowej, określający warunki funkcjonowania oraz

sposoby rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego. Szczególną rolę w tym systemie odgrywają podmioty odpowiedzialne za bezpieczeństwo zewnętrzne (służba dyplomatyczna, Siły Zbrojne RP, służby specjalne), w powiązaniu z podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo wewnętrzne. Z tego też względu główny obszar zainteresowania Strategii jest ukierunkowany na bezpieczeństwo zewnętrzne i militarne a jej zintegrowanie z innymi strategiami rozwojowymi pozwoli na wyłączenie z jej zasadniczego zakresu tematycznego innych dziedzin bezpieczeństwa narodowego, takich jak: bezpieczeństwo ekonomiczne (w tym energetyczne), obywatelskie, społeczne, czy ekologiczne (w tym wodne).

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa – dokument opracowany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, którego celem głównym jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju.

III Granty Norweskie

Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (czyli tzw. fundusze norweskie i fundusze EOG) są formą bezzwrotnej pomocy zagranicznej przyznanej przez Norwęgę, Islandię i Liechtenstein nowym członkom UE.

Fundusze te są związane z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej oraz z jednoczesnym wejściem naszego kraju do Europejskiego Obszaru Gospodarczego (UE + Islandia, Liechtenstein, Norwegia). W zamian za pomoc finansową, państwa-darczyńcy korzystają z dostępu do rynku wewnętrznego Unii Europejskiej (choć nie są jej członkami). Obecnie jest realizowana druga edycja funduszy norweskich i EOG (lata 2009 - 2014). Poprzednia edycja dotyczyła okresu 2004-2009.

Głównymi celami funduszy norweskich i funduszy EOG są:

1. przyczynianie się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz
2. wzmacnianie stosunków dwustronnych pomiędzy państwami-darczyńcami a państwem-beneficjentem.

Odbiorcami funduszy norweskich oraz funduszy EOG jest łącznie 16 krajów UE – czyli 12 państw, które przystąpiły do wspólnego rynku w roku 2004 i roku 2007, oraz Hiszpania, Portugalia i Grecja i Chorwacja.

W ramach funduszy norweskich i EOG wydzielono kilkanaście programów (obszarów wsparcia). W ramach danego programu będzie można uzyskać dofinansowanie na projekty o podobnej tematyce.

Wśród programów znalazło się wiele obszarów z pierwszej edycji funduszy norweskich i EOG. Przede wszystkim należy wymienić: ochronę środowiska (w tym energię odnawialną), dziedzictwo kulturowe, zdrowie, badania naukowe i stypendia. Wyodrębniono też programy dotyczące strefy Schengen i spraw wewnętrznych, w tym więziennictwa i przeciwdziałania przemocy. Podobnie jak w pierwszej edycji, duży nacisk położono na wzmacnianie społeczeństwa obywatelskiego. Pojawiły się też zupełnie nowe tematy, jak godna praca i dialog trójstronny, a także współpraca samorządów w zakresie rozwoju regionów.

OBSZARY WSPARCIA:

➤ **Bioróżnorodność i monitoring środowiska**

Ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów

Wzmocnienie monitoringu środowiska oraz działań kontrolnych

➤ **Oszczędzanie energii, odnawialne źródła**

Oszczędzanie energii i promowanie odnawialnych źródeł energii

➤ **Spółeczeństwo obywatelskie**

Fundusz dla Organizacji Pozarządowych - Obywatele dla Demokracji

➤ **Rozwój społeczny i gospodarczy**

Inwestycje w zdrowiu

Poprawa i lepsze dostosowanie ochrony zdrowia do trendów demograficzno-epidemiologicznych

Spółeczne nierówności w zdrowiu

Ograniczenie społecznych nierówności w zdrowiu

Program regionalny

Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego

➤ **Kulturowe dziedzictwo**

Różnorodność kulturowa

Konserwacja i rewitalizacja

➤ **Badania naukowe i stypendia**

Fundusz Stypendialny

Norwesko-Polska Współpraca

➤ **Schengen i sprawy wewnętrzne**

Współpraca w obszarze Schengen

Wzmocnienie wymiaru sprawiedliwości

Wsparcie służby więziennej

Przeciwdziałanie przemocy

➤ **Godna praca i dialog trójstronny**

Spółeczeństwo obywatelskie

➤ Innowacje w zakresie zielonych technologii

Innowacje w zakresie zielonych technologii (Green Industry Innovation)

III Partnerstwo Publiczno Prywatne PPP

Przy realizacji zadań inwestycyjnych i społecznych może być wykorzystywane Partnerstwo Publiczno-Prywatne (PPP).

Partnerstwo Publiczno-Prywatne (PPP) polega na współpracy jednostek administracji publicznej i samorządowej z podmiotami prywatnymi w zakresie usług publicznych.

Inwestycje realizowane na zasadach PPP oparte są na umowie długoterminowej, umożliwiającej wspólne działania sektora publicznego i prywatnego w celu realizacji ich zobowiązań. W pierwszym przypadku należy do nich świadczenie usług publicznych, w drugim-prowadzenie działalności gospodarczej i osiąganie zysków.

W przypadku PPP nie można mówić o prywatyzacji sektora publicznego, bowiem za dostępność i jakość usług nadal odpowiedzialna jest władza publiczna. PPP jest relacją wzajemnych działań tej władzy i prywatnego kapitału, które do tej pory pozostawały w gestii władzy publicznej.

Współpraca władz publicznych z sektorem prywatnym jest reakcją na narastający niedobór środków finansowych sektora publicznego. Wynika też z chęci osiągnięcia wyższej efektywności w zarządzaniu zgromadzonymi już zasobami (na wzór przedsiębiorstw prywatnych). W sytuacji państw członkowskich zachętą do wdrażania PPP powinny być sukcesy, jakie ta forma współpracy przyniosła innym państwom, a głównie możliwość uzyskania dostępu do funduszy sektora prywatnego oraz przerzucenia na partnera części ryzyka związanego ze wspólnym przedsięwzięciem realizowanym w interesie i pod kierownictwem (politycznym) administracji publicznej. W przypadku państw naszego regionu rozwój PPP może być stymulowany ogromnymi potrzebami inwestycyjnymi związanymi z ochroną środowiska i transportem, odpowiednio do standardów przyjętych w związku ze wstąpieniem do UE. Co więcej, PPP dzięki aktywizacji funduszy prywatnych może pomóc w realizacji kapitałochłonnych inwestycji w taki sposób, który nie zagrażałby równowadze budżetowej, obciążonych transformacją państw i to przy współzaangażowaniu inwestycyjnym międzynarodowych instytucji finansowych. Jako główną przyczynę rozwoju PPP wskazuje się również potrzebę komercyjnego wykorzystania zasobów publicznych. Dość często potężne nakłady finansowe czynione przez państwo służą pozyskaniu technologii wykorzystywanych jedynie w wąskim zakresie, nieproporcjonalnym do poczynionych nakładów. Współpraca z sektorem prywatnym może pomóc wykorzystać je w wydajniejszy ekonomicznie sposób.

Kierunek współpracy publiczno-prywatnej wytycza ustawa o partnerstwie publiczno prywatnym z dnia 19 grudnia 2008 r., która weszła w życie wraz z ustawą o koncesji na roboty budowlane lub usługi.

- ⇒ ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. z 2009 r. Nr 19, poz. 100 z późn. zm.), zwana dalej Ustawą o PPP,
- ⇒ ustawa z dnia 9 stycznia 2009 r. o koncesji na roboty budowlane lub usługi (Dz. U. z 2009 r. Nr 19, poz. 101, Nr 157 poz. 1241 z późn. zm.), zwana dalej Ustawą o Koncesjach.

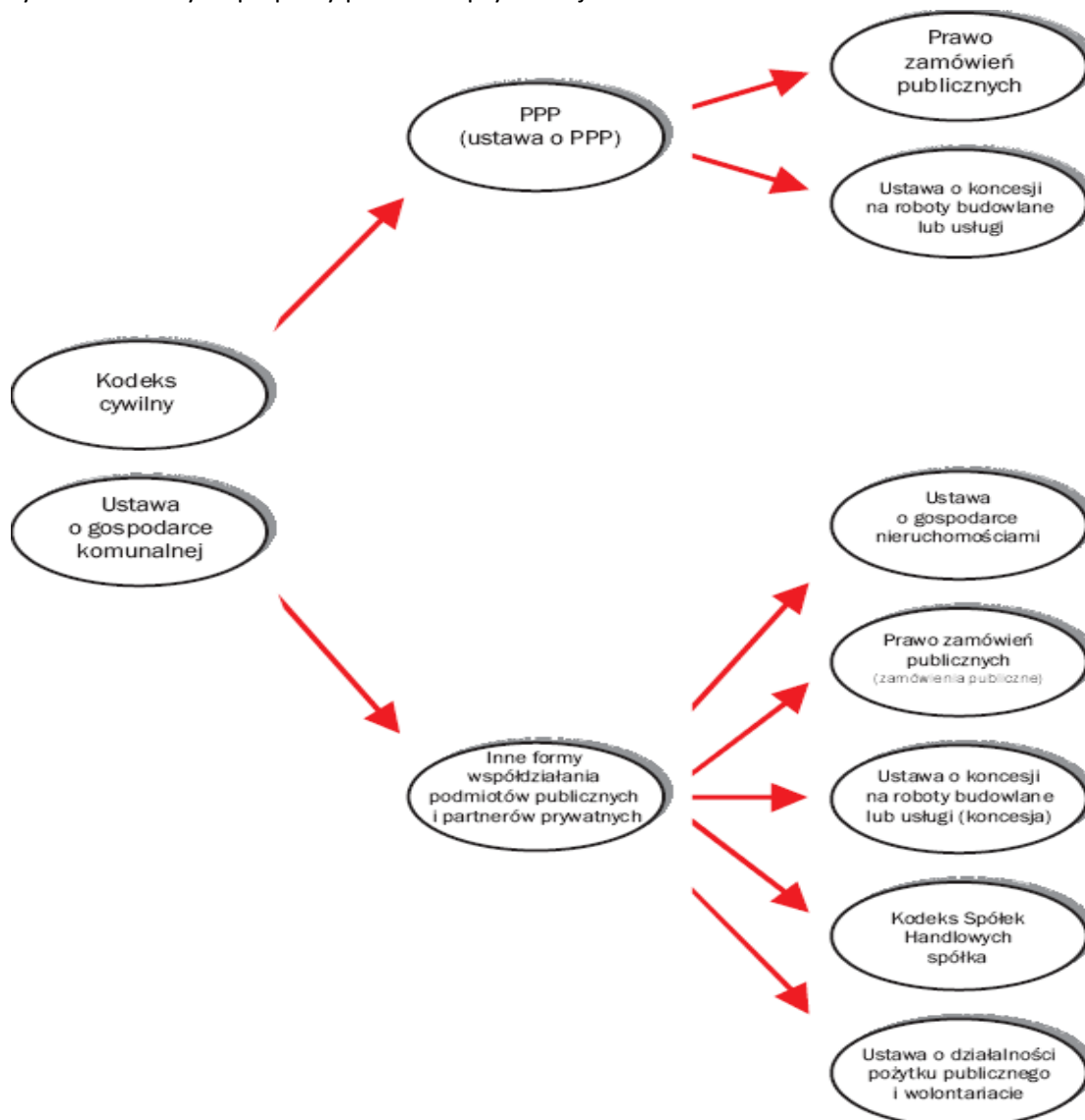
Ustawa o PPP ma charakter ramowy i stanowi wytyczne odnośnie sposobu nawiązania i wykonywania partnerstwa, wpisując się w narzędzia już funkcjonujące w polskim systemie prawnym

i stanowiąc spójną całość z innymi ustawami. Jakkolwiek praktyka pokaże, w jakim zakresie przyczyni się do rozwoju partnerstwa w Polsce, niewątpliwie, wraz z już funkcjonującym instrumentarium, umożliwia nawiązywanie różnych form współpracy podmiotów publicznych z partnerami prywatnymi.

Kluczowe korzyści z PPP
realizacja projektów w sytuacji ograniczonej dostępności kapitału publicznego
ograniczone koszty całkowite projektu
lepsz a alokacja ryzyka
zwiększona efektywność procesu wdrażania i zarządzania projektem
wyższa jakość usług publicznych
generowanie dodatkowych przychodów
poprawa działania administracji publicznej
wprowadzenie mechanizmów konkurencji w proces świadczenia usług publicznych

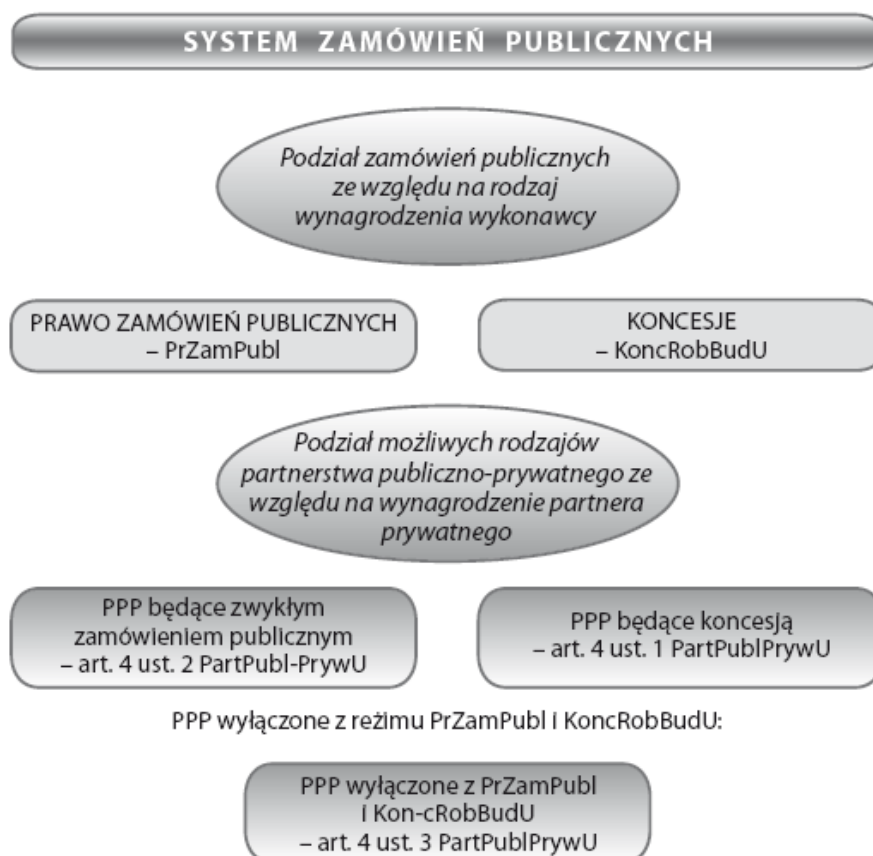
Rys.12. 1. Formy współpracy publiczno-prywatnej

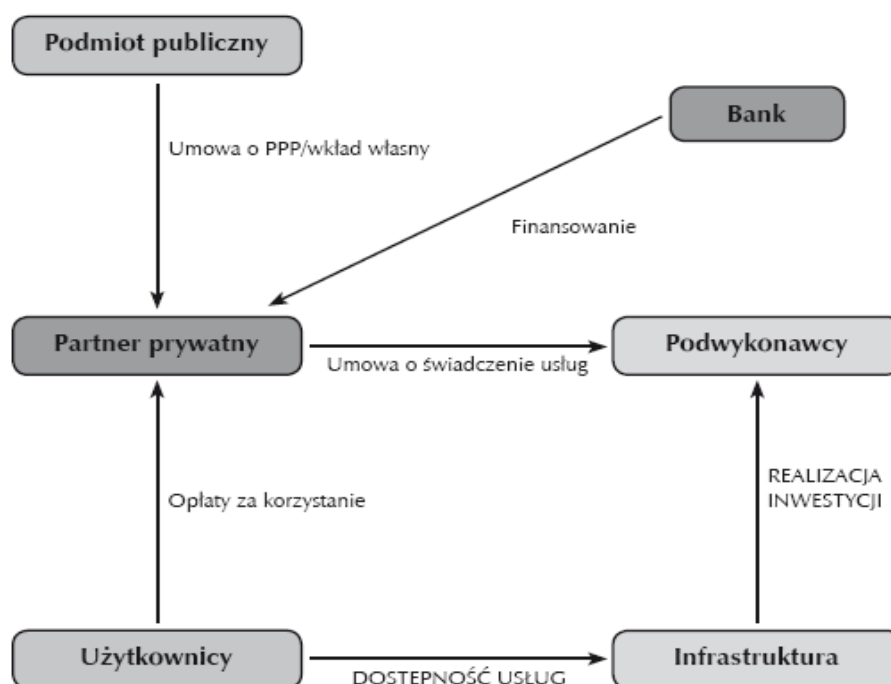
Źródło: Public Private Partnership in Poland, Investment Support, Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych.

Rys. 12.2. Schemat przedstawiający prawno-systemowe ujęcie PPP

Źródło: www.uzp.gov.pl

Rys.12.3. Schemat transakcji PPP

Źródło: Zarząd Zamówień Publicznych Partnerstwo publiczno-prywatne, praca zbiorowa s. 67

Najczęstsze modele PPP

W „Wytycznych dotyczących udanego Partnerstwa Publiczno-Prywatnego”, opracowanych przez Komisję Europejską, wskazano na następujące rodzaje Partnerstwa Publiczno-Prywatnego:

BOT (Build-Operate-Transfer), w tym przypadku udział inwestora prywatnego jest ograniczony do budowy i eksploataowania inwestycji (np. drogi) przez określony czas, a następnie przekazania jej (wraz z prawami do eksploatacji) władzom publicznym.

DBFO (ang. Design-Build-Finance-Operate), w tym przypadku w trakcie realizacji przedsięwzięcia inwestor prywatny zapewnia środki finansowe do jej wykonania, natomiast koszt bieżącej eksploatacji może być pokrywany z państwowej subwencji. Po określonym czasie, tak jak w BOT prawo własności przechodzi na władze publiczne.

BOO (ang. Build-Own-Operate), najistotniejszą cechą tego modelu PPP jest konieczność pobierania opłat od użytkowników inwestycji, przez partnera prywatnego (w innych modelach PPP pobieranie opłat może, lecz nie musi mieć miejsca). W systemie BOO konieczność poboru opłat wynika z faktu, iż od początku kontraktu to partner prywatny jest właścicielem inwestycji. Aby ją utrzymać musi, więc czerpać przychody od użytkowników. Umowa między podmiotem publicznym a prywatnym nie przewiduje ponadto przeniesienia własności obiektów wzniesionych i eksploatowanych przez partnera prywatnego na podmiot publiczny w żadnym momencie umowy, ani po jej zakończeniu.

Zastosowanie PPP

Niezależnie od przyjętej definicji, Partnerstwo Publiczno-Prywatne PPP polega na współpracy podmiotów z tych dwóch sektorów, przy realizacji zadań publicznych. Za zadanie publiczne należy przy tym uznać każde zadanie ustawowo przypisane podmiotowi publicznemu. Brak wskazania, że zadanie publiczne należy do konkretnego podmiotu pozwala na domniemanie, iż jest ono zadaniem samorządu terytorialnego. Mając, więc zdefiniowany krąg podmiotów publicznych (w ustawie o PPP, jeśli będziemy rozważać partnerstwo w jej rozumieniu, albo innych ustawach np. ustawie z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych, jeśli partnerstwo rozumiane potocznie zostanie zdefiniowane szerzej niż jego legalna definicja) oraz ich zadania w ustawach szczególnych można ustalić, czy konkretne przedsięwzięcie spełni podstawowy wymóg dla uznania go za realizowane w systemie PPP.

Chodzi, więc o zadania publiczne w najszerszym rozumieniu, czyli takie, które zaspokajają potrzeby zbiorowe, a wydawane są na nie środki publiczne.

Taktyka postępowania w Partnerstwie Publiczno-Prywatnym

Etap I. Rozpoznanie projektu

1. Określenie struktury organizacyjnej prac nad przygotowaniem projektu.
2. Analiza kosztów i korzyści.
3. Określenie czynników oddziaływania społeczno - ekonomicznego projektu.
4. Wstępna analiza źródeł finansowania.
5. Wstępna analiza uwarunkowań prawnych.
6. Zdefiniowanie podstawowych założeń projektu.

Etap II. Przegląd i przygotowanie projektu

1. Ocena atrakcyjności projektu w aspekcie PPP.
2. Wstępna analiza strumieni pieniężnych projektu.
3. Wybór określonego modelu PPP.
4. Porównanie efektywności projektu tradycyjnego i PPP przy pomocy wybranych narzędzi analitycznych.

Etap III. Studium wykonalności projektu

1. Opracowanie 3-4 wariantów alternatywnych dla projektu w wersji skróconej.
2. Ocena wykonalności wariantów alternatywnych.
3. Przeprowadzenie badań rynkowych popytu potencjalnego na produkty/usługi SPV.
4. Opracowanie studium wykonalności dla wybranego wariantu docelowego.
5. Opracowanie analizy ryzyka dla umowy PPP.

Etap IV. Zawarcie umowy PPP

1. Stworzenie formalnej struktury partnerstwa.
2. Realizacja procedury zamówienia publicznego zgodnie z ustawą o PPP.
3. Przygotowanie projektu umowy o partnerstwie publiczno-prywatnym PPP.
4. Doradztwo prawne we wszystkich stadiach przygotowania, negocjacji i zawierania umowy, przygotowanie wymaganych dokumentów prawnych.

Etap V. Realizacja umowy

1. Ustalenie przepływów finansowych w transakcji PPP.
2. Zarządzenie inwestycji przez inwestora prywatnego lub założenie przez partnera prywatnego spółki celowej (SPV-spółki celowej).
3. Budowa modelu zarządzania kontraktem PPP w okresie trwania umowy.
4. Budowa systemu monitorowania i oceny projektu dla partnera publicznego.

Wybór Partnera Prywatnego

Z punktu widzenia zachowania zasad uczciwej konkurencji istotne jest dokonanie wyboru inwestora prywatnego w oparciu o jasne i przejrzyste zasady. Ustawa o PPP odsyła w tym zakresie do znanych już procedur Ustawy o zamówieniach publicznych oraz Ustawy o koncesjach na roboty budowlane lub usługi. Wybór jednej z dwóch ustaw uzależniony jest od planowanego sposobu wynagradzania Partnera Prywatnego.

Prawo zamówień publicznych przewiduje kilka możliwych procedur wyboru Partnera Prywatnego, takich jak:

- przetarg nieograniczony,
- przetarg ograniczony,
- negocjacje z ogłoszeniem lub dialog konkurencyjny.

Ten ostatni tryb wydaje się być interesujący przy rozważaniu tych projektów PPP, które są szczególnie złożone i kapitałochłonne (np. we wskazanym wyżej modelu DBFT). Umożliwia on, bowiem zamawiającemu (partnerowi publicznemu) „rozpoznanie” różnych wariantów technicznych i organizacyjnych realizacji projektu i dopiero po zamknięciu tej fazy, sformułowanie istotnych warunków zamówienia i przejście do przetargu właściwego.

W dialogu konkurencyjnym to potencjalni wykonawcy proponują rozwiązania technologiczne

i finansowe, a podmiot publiczny, porównując konkurencyjne oferty, wybiera rozwiązanie najbardziej optymalne dla danego przedsięwzięcia. Dzięki temu podmiot publiczny może uniknąć konieczności ponoszenia znacznych kosztów związanych z zatrudnianiem zewnętrznych ekspertów do opracowania szczegółowych rozwiązań techniczno-konstrukcyjnych. Może również przewidzieć nagrody dla wykonawców, których rozwiązania przedstawione w dialogu były podstawą składania ofert.

Podstawą współpracy jest umowa

Partnerstwo z założenia polega na współpracy długoterminowej, dlatego ważne jest takie uregulowanie zasad współpracy, aby uniknąć potencjalnych konfliktów oraz wprowadzić mechanizmy zapewniające sprawne zarządzanie projektem. I tu kluczem jest umowa o partnerstwie. Jest to o tyle istotne, że co do zasady niemożliwe jest dokonywanie zmian już zawartej umowy w stosunku do treści oferty (wyjątkiem jest wystąpienie okoliczności niedających się z góry przewidzieć). Sama Ustawa o PPP wprowadza jedynie rozwiązania o charakterze ramowym, dlatego warto prześledzić standardowe postanowienia, jakie umowa powinna zawierać.

Podobna metodologia zarządzania kontraktem PPP wraz z monitoringiem i ewaluacją jak dla przedsięwzięć inwestycyjnych obowiązuje również dla przedsięwzięć społecznych.

Jedyna różnica poza przedmiotem zadania strategicznego dotyczy oczekiwanych wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania. W przypadku zadań inwestycyjnych są to tzw. „wskaźniki twarde”, czyli np. ilość km wybudowanej drogi, powierzchnia użytkowa inkubatora, wyremontowane szkoły, ilość nowych miejsc pracy, powierzchnia i kubatura nowo wybudowanego obiektu, wielkość wpłat do budżetu gminy z tytułu podatków od inwestorów działających w SAG etc.

Natomiast w przypadku zadań społecznych mamy do czynienia z tzw. „wskaźnikami miękkimi”, czyli np. ilość uczestników Międzynarodowego Festiwalu Koronki Klockowej, ilość dzieci i młodzieży uczęszczających do świetlicy parafialnej, zorganizowanie imprez kulturalnych, ilość występów chóru CANTATE DEO etc.

W odniesieniu do projektów społecznych realizowanych w ramach PPP lub w formie projektów hybrydowych (dotacja z funduszy UE lub innych funduszy publicznych oraz PPP) obowiązuje podobna metodologia w zakresie struktury organizacyjnej kontraktu, zarządzania kontraktem, monitoringu i ewaluacji oraz identyfikacji i alokacji ryzyk, jak w przypadku projektów inwestycyjnych.

Również procedura związana z przygotowaniem umowy w ramach PPP, czy projektu hybrydowego jest podobna jak w przypadku projektu inwestycyjnego. Podobnie wybór partnera prywatnego winien być dokonywany nie w oparciu o przetarg ograniczony lub nieograniczony, w którym czynnikiem decydującym jest cena, ale formę dialogu konkurencyjnego lub negocjacji, które pozwalają na racjonalny, efektywny i bezpieczny dla partnera publicznego wybór partnera prywatnego.

BIBLIOGRAFIA

- Strategia Rozwoju Miasta Grybowa na lata 2014 -2020 – FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji - 2012
- Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju.
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE.
- Plan Konwergencji Rzeczypospolitej Polskiej (Aktualizacja 2014 r.).
- Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo.
- Strategiczne Ramy Rozwoju UE 2014 – 2020 (Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu).
- Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011 – 2020. „Małopolska 2020” Nieograniczone możliwości.
- Strategia Rozwoju Polski Południowej w obszarze Województw Małopolskiego i Śląskiego do roku 2020.
- Narodowy Plan Rewitalizacji 2022.
- Krajowa Polityka Miejska 2020.
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020.
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014 – 2020.
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 -2020.
- Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014 -2020.
- Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014 -2020.
- Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014 -2020.
- Subregionalny Program Rozwoju 2014 – 2020 –subregion sądecki
- Programy operacyjne perspektywy finansowej 2014 – 2020.
- Domański T., Partnerstwo publiczno-prywatne, „Wspólnota”, Nr 44/1999 oraz Z. Jerzmanowski, Partnerstwo publiczno-prywatne. Gmina- nie orkiestra, Wspólnota 2000/1, za: E. Wojciechowski, Zarządzanie w samorządzie terytorialnym, Difin, Warszawa 2003, s. 104.
- Ustawa z 7 lipca 1994 r.- Prawo budowlane,
- Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych
- Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym
- Ustawa z dnia 9 stycznia 2009 r. o koncesji na roboty budowlane lub usługi
- <http://ppp.parp.gov.pl/>
- <http://www.isap.sejm.gov.pl/>
- <https://www.eog.gov.pl/>
- <http://www.bgk.com.pl>
- <http://www.arimr.gov.pl/>
- <http://www.uzp.gov.pl>
- <http://www.wrotamalopolski.pl>
- <https://www.nfosigw.gov.pl>
- <https://www.wfos.krakow.pl>
- <http://www.pfron.org.pl>
- <http://www.msport.gov.pl>
- <https://men.gov.pl/>

Niniejsze opracowanie powstało w ramach realizacji projektu „Nowosądecka Akademia Samorządowa”, realizowanego przez Powiat Nowosądecki w partnerstwie z 14 Urzędami Miast/Gmin w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet V Dobre rządzenie, Działanie 5.2 Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej, Poddziałanie 5.2.1 Modernizacja zarządzania w administracji samorządowej.

**PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ
W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO**

Uaktualnienie „Strategii Rozwoju Miasta Grybowa na lata 2015 – 2020” w ramach umowy zawartej pomiędzy MIASTEM GRYBÓW, a Instytutem Strategii i Współpracy „INTERcharrette” Sp. z o.o. w Tarnowie.

Przewodniczący Rady Miejskiej
w Grybowie

Józef Góra